

**Praktická príručka pre príslušné orgány:
Haagsky dohovor o výživnom na deti z roku 2007,
Haagsky protokol z roku 2007 o rozhodnom práve pre
vyživovaciu povinnosť
a nariadenie Európskej únie o výživnom z roku 2009**

Október 2013

Upozornenie: Táto praktická príručka bola vypracovaná v rámci projektu rumunského ministerstva spravodlivosti „Zlepšenie medzinárodnej súdnej spolupráce vo veciach vyživovacej povinnosti“ (dohoda o grante JUST/2010/JCIV/AG/0026) a s finančnou podporou Európskej únie v rámci programu „Civilná justícia“. Za obsah tejto príručky zodpovedá výhradne Ministerstvo spravodlivosti Rumunska. Text neodráža názory Európskej komisie.

Autori

**Philippe Lortie, prvý tajomník, Stále byro Haagskej konferencie
Maja Groff, vedúca právneho oddelenia, Stále byro Haagskej konferencie**

Odborní poradcovia

**Ian Curry-Sumner, konzultant, Voorts Juridische Diensten, Holandsko
Michael Grabow, sudca súdu pre rodinné veci, Berlín, Nemecko
Hannah Roots, vedúca programu na vymáhanie výživného, Britská Kolumbia,
Kanada**

**Poznámky pod čiarou a text o rumunskom právnom poriadku:
Viviana Onaca, riaditeľka, Ministerstvo spravodlivosti, Rumunsko
Ioana Burduf, poradkyňa, Ministerstvo spravodlivosti, Rumunsko**

ÚVOD: HAAGSKY DOHOVOR O VÝŽIVNOM NA DETI Z ROKU 2007 A NARIADENIE EÚ O VÝŽIVNOM Z ROKU 2009	xi
A. Čoho sa táto príručka týka (a čoho nie)	xi
B. Ako je príručka štruktúrovaná	xii
C. Ako používať túto príručku	xiii
D. Ďalšie zdroje informácií	xiii
E. Niekoľko záverečných odporúčaní	xiv
KAPITOLA 1 – ÚVODNÉ INFORMÁCIE O TYPOCH ŽIADOSTÍ A DOŽIADANÍ PODĽA DOHOVORU Z ROKU 2007 A NARIADENIA EÚ O VÝŽIVNOM Z ROKU 2009	15
I. Systém spolupráce ústredného orgánu	15
A. Úvodné informácie o systéme spolupráce ústredného orgánu	15
B. Osobitné funkcie ústredného orgánu	15
II. Prehľad kapitoly 1	16
III. Opis žiadostí a dožiadaní podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009	17
A. Prehľad žiadostí podľa dohovoru a nariadenia	17
1. Žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon/vyhlásenie vykonateľnosti existujúceho rozhodnutia o výživnom	18
2. Žiadosť o výkon rozhodnutia, ktoré bolo vydané alebo uznané v dožiadanom štáte	19
3. Žiadosť o vydanie rozhodnutia	20
4. Žiadosť o zmenu existujúceho rozhodnutia	21
B. Dožiadanie o osobitné opatrenia	22
C. Prehľad priamych dožiadaní podávaných príslušným orgánom podľa dohovoru a nariadenia	23
KAPITOLA 2 – Vysvetlenie pojmov: Dohovor z roku 2007	24
A. Účel tejto kapitoly	24
B. Pojmy používané v tejto príručke	24
KAPITOLA 3 – VECI SO VŠEOBECNÝM UPLATŇOVANÍM: DOHOVOR Z ROKU 2007 A NARIADENIE Z ROKU 2009	36
I. Účel tejto kapitoly	36
ČASŤ I – ROZSAH PÔSOBNOSTI DOHOVORU Z ROKU 2007 A NARIADENIA Z ROKU 2009	37
I. Veci všeobecnej pôsobnosti, ktoré sú spoločné pre dohovor z roku 2007 a nariadenie z roku 2009	37
A. Dohovor z roku 2007 a nariadenie z roku 2009: bez účinku na rodinné vzťahy	37
B. Iné medzinárodné nástroje alebo dohody týkajúce sa výživného	37
II. Pôsobnosť dohovoru z roku 2007	38
A. Prehľad: Vecná pôsobnosť dohovoru	38
B. Základná vecná uplatniteľnosť – vyživovacia povinnosť	39
1. Výživné na deti	39
2. Vyživovacia povinnosť medzi manželmi	39
3. Výhrady a vyhlásenia	40
4. Účinok výhrad na obmedzenie uplatňovania dohovoru	40

5.	Účinok vyhlásení na rozšírenie uplatňovania dohovoru.....	41
6.	Modelové príklady	41
C.	Vyhlásenia a výhrady Európskej únie týkajúce sa vecnej pôsobnosti dohovoru..	44
1.	Výživné na dieťa – vek dieťaťa.....	44
2.	Vyživovacia povinnosť medzi manželmi	44
3.	Výživné na iných členov rodiny	44
4.	Dohody o výživnom	44
D.	Geografická a časová pôsobnosť dohovoru	44
1.	Všeobecné a počiatočné ustanovenia.....	44
2.	Prechodné normy a vzťah k iným nástrojom.....	45
III.	ROZSAH PÔSOBNOSTI NARIADENIA Z ROKU 2009.....	45
A.	Vecná pôsobnosť nariadenia.....	45
B.	Geografický rozsah pôsobnosti nariadenia.....	46
C.	Časový rozsah pôsobnosti nariadenia.....	46
1.	Počiatočné a prechodné ustanovenia	46
2.	Vzťah k iným nástrojom	47
IV.	ĎALŠIE FAKTORY TÝKAJÚCE SA UPLATŇOVANIA DOHOVORU A NARIADENIA	48
1.	Majú účastníci pobyt v zmluvných alebo členských štátoch?	48
2.	Je žiadateľ povinným alebo oprávneným?	48
3.	Má žiadateľ rozhodnutie o výživnom?	49
4.	Kde bolo rozhodnutie o výživnom vydané?	50
5.	Kde má oprávnený obvyklý pobyt?	50
ČASŤ II – VECI, KTORÉ SA SPOLOČNE TÝKAJÚ ŽIADOSTÍ A DOŽIADANÍ PODĽA DOHOVORU Z ROKU 2007 A NARIADENIA Z ROKU 2009.....		50
I.	Jazyk podľa dohovoru z roku 2007	51
A.	Jazyk žiadosti a písomností.....	51
B.	Výnimky týkajúce sa prekladu.....	51
II.	Jazyk podľa nariadenia z roku 2009.....	52
A.	Všeobecné požiadavky nariadenia na jazyk žiadostí a písomností (články 59 a 66).....	52
B.	Požiadavky na preklad podľa nariadenia týkajúce sa niektorých dožiadaní a žiadostí.....	52
III.	Vyššie overenie podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009.....	52
IV.	Plnomocenstvo podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009.....	53
V.	Podpisy a overené kópie písomností podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009.....	53
A.	Dohovor.....	53
B.	Nariadenie.....	53
VI.	Ochrana osobných a dôverných informácií podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009.....	53
A.	Dohovor (články 38 až 40).....	53
B.	Nariadenie (články 61 až 63 a článok 57 ods. 3).....	54
VII.	Účinný prístup ku konaniam a právnej pomoci podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009.....	55
A.	Prehľad	55
1.	Účinný prístup ku konaniam/prístup k spravodlivosti podľa dohovoru a nariadenia.....	55

2.	Právna pomoc	56
B.	Požiadavka na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci	58
1.	Žiadosti oprávneného	58
2.	Žiadosti povinného	61
3.	Testovanie rodičovstva alebo genetické testovanie.....	62
C.	Účinný prístup ku konaniam a právnej pomoci v [názov štátu]	63
VIII. Predbežné a ochranné opatrenia podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009.....		63
A.	Pomoc ústredných orgánov s predbežnými opatreniami podľa dohovoru a nariadenia.....	63
B.	Ustanovenia o predbežných a ochranných opatreniach, ktoré sa nachádzajú iba v nariadení	64
1.	Predbežné opatrenia prijaté v štáte pôvodu	64
2.	Predbežné alebo ochranné opatrenia v iných štátoch, než je štát pôvodu rozhodnutia	64
3.	Predbežné opatrenia prebiehajúceho konania o uznaní, uznaní a vyhlásení vykonateľnosti/výkone rozhodnutia v inom členskom štáte podľa kapitoly IV oddielov 1 a 2	64
IX. Iné dohovory a nariadenia o doručovaní písomností a vykonávaní dôkazov v cudzine.....		65
A.	Prehľad.....	65
B.	Dohovor o doručovaní písomností z roku 1965.....	66
C.	Dohovor o vykonávaní dôkazov v zahraničí z roku 1970.....	66
D.	Nariadenie Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. mája 2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach.....	67
E.	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (doručovanie písomností).....	67
X. Posudzovanie parity kúpnej sily: cezhraničná úprava výšky výživného..		68
KAPITOLA 4 – NARIADENIE Z ROKU 2009: PRIAME NORMY PRÁVOMOCI.....		69
A.	Úvod.....	69
B.	Článok 3 nariadenia: Všeobecné ustanovenia o právomoci.....	70
C.	Článok 4 nariadenia: Voľba súdu.....	70
D.	Článok 5 nariadenia: Právomoc založená na účasti odporcu.....	71
E.	Článok 6 nariadenia: Subsidiárna právomoc.....	71
F.	Článok 7 nariadenia: <i>Forum necessitatis</i>	71
G.	Článok 8 nariadenia: Obmedzenie možnosti konania.....	72
H.	Článok 9 nariadenia: Začatie konania na súde.....	72
I.	Článok 10 nariadenia: Skúmanie právomoci.....	72
J.	Článok 11 nariadenia: Skúmanie prípustnosti.....	73
K.	Článok 12 nariadenia: Prekážka začatej veci a článok 13: Súvisiace veci.....	73
L.	Článok 14 nariadenia: Predbežné opatrenia vrátane ochranných opatrení.....	73
KAPITOLA 5 – ROZHODNÉ PRÁVO PODĽA DOHOVORU Z ROKU 2007 A NARIADENIA Z ROKU 2009.....		75
A.	Dohovor z roku 2007 a Haagsky protokol z roku 2007 o rozhodnom práve.....	75
B.	Nariadenie z roku 2009 a Haagsky protokol z roku 2007 o rozhodnom práve.....	75
C.	Uplatňovanie protokolu a prehľad ustanovení.....	76
1.	Všeobecné uplatňovanie	76

2.	Rozsah pôsobnosti protokolu	76
3.	Rozsah pôsobnosti rozhodného práva	77
4.	Všeobecná norma rozhodného práva	77
5.	Osobitné normy, ktoré sú priaznivé pre niektorých oprávnených.....	77
6.	Osobitná norma týkajúca sa manželov a bývalých manželov	78
7.	Voľba rozhodného práva účastníkmi	78
8.	Verejné orgány.....	79
9.	Určenie výšky výživného	79

KAPITOLA 6 – VYHLADANIE A ZISTENIE CUDZIEHO PRÁVNEHO PORIADKU...80

A.	Úvod.....	80
B.	Vyhľadanie cudzieho právneho poriadku z celého sveta a v rámci Európskej únie.....	80
1.	Profil krajiny podľa dohovoru z roku 2007	80
2.	Informácie o vnútroštátnom právnom poriadku a konaniach podľa nariadenia z roku 2009	80
3.	Iné svetové a európske on-line zdroje na vyhľadanie a zistenie cudzieho právneho poriadku.....	80
4.	Prístup k cudziemu právnomu poriadku a jeho zisťovanie prostredníctvom zákonných zmlúv alebo mechanizmov spolupráce	82

KAPITOLA 7 – DOHovor z roku 2007: VYBAVOVANIE DORUČENÝCH ŽIADOSTÍ PODANÝCH P

ČASŤ I – ŽIADOSTI O UZNANIE A UZNANIE ALEBO VÝKON PROSTREDNÍCTVOM ÚSTREDNÝCH ORGÁNOV.....85

I. Prehľad a všeobecné zásady.....85

A.	Všeobecné zásady.....	85
B.	Prehľad konania.....	85
C.	Kedy sa použije táto žiadosť.....	87
D.	Modelový príklad.....	87
E.	Kto môže podať žiadosť.....	88

II. Zhrnutie postupu uznávania a výkonu.....88

III. Konania.....90

A.	Predbežná kontrola doručených písomností a iné predbežné veci	90
1.	Počiatočné preskúmanie písomností	90
2.	Je uznanie alebo uznanie a výkon tou správnou žiadosťou?	90
3.	Splnili sa preukázateľne požiadavky dohovoru?	90
4.	Kontrola úplnosti písomností	91
5.	Musí sa zisťovať miesto pobytu odporcu?	93
6.	Ak sú písomnosti neúplné	93
7.	Príslušné predbežné alebo ochranné opatrenia	93
B.	Vyhlásenie vykonateľnosti alebo registrácia príslušným orgánom	94
1.	Vyhlásenie rozhodnutia za vykonateľné alebo zaregistrovanie rozhodnutia na výkon.....	95
2.	Odmietnutie vyhlásenia vykonateľnosti rozhodnutia alebo uznania rozhodnutia na výkon	95
3.	Výkon rozhodnutia	96
4.	Oznámenie žiadateľovi a odporcovi	96
5.	Namietanie odporcu alebo žiadateľa proti uznaniu a výkonu	96
C.	Uznanie a výkon – výsledky žiadosti	98
1.	Uznanie a výkon	98
2.	Iné výsledky	98
D.	Komunikácia s dožadujúcim štátom	99

IV. Iné aspekty: žiadosti o uznanie a uznanie a výkon.....100

A.	Žiadosti o uznanie, ktoré predkladá povinný.....	100
1.	Všeobecne	100
2.	Kedy môže túto žiadosť použiť povinný.....	100
3.	Konania.....	101
4.	Výhrady k uznaniu zmenených rozhodnutí	101
B.	Dohody o výživnom.....	101
1.	Základné rozdiely	101
2.	Konania.....	101
3.	Dokončenie postupu uznania a výkonu	102
V.	Uznanie a výkon – iné otázky.....	102
A.	Právna pomoc.....	102
B.	Otázky týkajúce sa výkonu.....	103
	Menový prepočet.....	103
C.	Príslušné výnimky a výhrady.....	103
VI.	Dodatočné materiály.....	104
A.	Praktické poskytovanie informácií.....	104
B.	Súvisiace tlačivá.....	104
C.	Články dohovoru.....	104
D.	Súvisiace kapitoly príručky.....	105
VII.	Kontrolný zoznam – žiadosti o uznanie a výkon.....	105
VIII.	Najčastejšie otázky.....	105
	ČASŤ II – PRIAME DOŽIADANIA O UZNANIE ALEBO O UZNANIE A VÝKON.....	107
I.	Prehľad.....	107
	Písomnosti, ktoré majú byť súčasťou priamych dožiadaní o uznanie alebo o uznanie a výkon.....	107
A.	Typy doručených priamych dožiadaní o uznanie a výkon.....	109
II.	Dodatočné materiály.....	110
A.	Praktické poskytovanie informácií.....	110
B.	Súvisiace tlačivá.....	110
C.	Príslušné články.....	111
III.	Najčastejšie otázky.....	111
	KAPITOLA 8 - NARIADENIE Z ROKU 2009: VYBAVOVANIE DORUČENÝCH ŽIADOSTÍ PODANÝCH PROSTREDNÍCTVOM ÚSTREDNÝCH ORGÁNOV A PRIAMÝCH DOŽIADANÍ O UZNANIE ALEBO O UZNANIE A VYHLÁSENIE VYKONATEĽNOSTI.....	113
	ČASŤ I – ŽIADOSTI O UZNANIE ALEBO O UZNANIE A VYHLÁSENIE VYKONATEĽNOSTI.....	113
I.	Prehľad a všeobecné zásady.....	113
A.	Všeobecné zásady.....	113
B.	Prehľad konania.....	114
C.	Kedy sa použije táto žiadosť.....	116
D.	Modelový príklad.....	116
E.	Kto môže podať žiadosť.....	116
II.	Konania: Predbežné veci spoločné pre žiadosti podľa kapitoly IV oddielov 1 a 2 nariadenia.....	117
A.	Predbežná kontrola doručených písomností.....	117

1.	Počiatočné preskúmanie písomností	117
2.	Je uznanie alebo uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti tou správnou žiadosťou?.....	117
3.	Sú požiadavky nariadenia preukázateľne nesplnené?	118
4.	Kontrola úplnosti písomností	118
5.	Požadované a podporné písomnosti a informácie	118
6.	Žiadosť o dodatočné písomnosti.....	120
7.	Zistenie pobytu odporcu	120
III.	Konania: Uznanie alebo uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia príslušným orgánom.....	121
A.	Ustanovenia spoločné pre kapitolu IV oddiely 1 a 2 nariadenia (rozhodnutia z členských štátov, ktoré sú a nie sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007).....	121
1.	Predbežná vykonateľnosť (článok 39)	121
2.	Dovoľávanie sa uznaného rozhodnutia (článok 40)	121
3.	Vykonávacie konanie a podmienky výkonu (článok 41).....	121
4.	Zákaz skúmania vo veci samej (článok 42)	121
5.	Neuprednostňovanie náhrady nákladov (článok 43)	121
B.	Konania podľa kapitoly IV oddielu 1 nariadenia: členské štáty viazané Haagskym protokolom z roku 2007	122
1.	Uznanie rozhodnutia	122
2.	Prijatie všetkých potrebných ochranných opatrení.....	122
3.	Výkon rozhodnutia	122
4.	Oznámenie odporcovi a žiadateľovi	122
5.	Právo odporcu podať návrh na preskúmanie v členskom štáte pôvodu (článok 19)	122
6.	Žiadosti o odmietnutie alebo prerušenie výkonu	123
7.	Absencia vplyvu na existenciu rodinných vzťahov	123
C.	Konania podľa kapitoly IV oddielu 2 nariadenia: členské štáty, ktoré nie sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007	123
1.	Prehľad konaní podľa oddielu 2	123
2.	Uznanie (článok 23)	124
3.	Vyhlásenie vykonateľnosti (články 26 až 30)	124
4.	Oznámenie rozhodnutia o návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti (článok 31) ...	125
5.	Odvolať proti rozhodnutiu o návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti (články 32 až 34)	125
6.	Dôvody odmietnutia uznania (článok 24)	125
7.	Prerušenie konania o uznanie (článok 25)	126
8.	Prerušenie konania (článok 35)	126
9.	Predbežné opatrenia vrátane ochranných opatrení (článok 36)	126
10.	Čiastočná vykonateľnosť (článok 37)	126
11.	Zákaz poplatku, odvodu alebo inej platby (článok 38)	126
12.	Výkon	126
D.	Komunikácia s dožadujúcim štátom.....	127
IV.	Iné aspekty: žiadosti o uznanie a uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti.....	127
A.	Žiadosti o uznanie, ktoré predkladá povinný.....	127
1.	Všeobecne	127
2.	Kedy môže túto žiadosť použiť povinný.....	127
3.	Konania.....	128
4.	Výhrady k uznaniu zmenených rozhodnutí	128
B.	Súdne zmiery a verejné listiny.....	128
V.	Uznanie a uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti – ďalšie otázky.....	129
A.	Právna pomoc.....	129
B.	Otázky týkajúce sa výkonu.....	129
	Menový prepočet.....	129

VI. Dodatočné materiály	129
A. Praktické poskytovanie informácií	129
B. Súvisiace tlačivá	130
C. Články nariadenia	130
D. Súvisiace kapitoly príručky	130
VII. Kontrolný zoznam – žiadosti o uznanie a výkon	130
VIII. Najčastejšie otázky	131
IX. Priame dožiadania: Prehľad	131
KAPITOLA 9 – VYBAVOVANIE DORUČENÝCH ŽIADOSTÍ O VÝKON ROZHODNUTÍ VYDANÝCH ALEBO UZNANÝCH V DOŽIADANOM ŠTÁTE PODĽA DOHOVORU Z ROKU 2007 ALEBO NARIADENIA Z ROKU 2009	
I. Prehľad – žiadosti o výkon rozhodnutia, ktoré bolo vydané alebo uznané v [názov štátu] podľa dohovoru z roku 2007 alebo nariadenia z roku 2009	132
A. Kedy sa použije táto žiadosť	132
B. Modelový príklad	132
C. Dôležitý rozdiel – žiadosti o výkon vlastného rozhodnutia štátu	133
II. Vybavenie žiadostí o výkon	134
1. Kontrola úplnosti písomností	134
2. Sú požiadavky dohovoru alebo nariadenia preukázateľne nesplnené?	138
3. Zistenie pobytu odporcu	138
4. Príslušné predbežné alebo ochranné opatrenia	138
5. Začatie postupu výkonu	139
III. Dodatočné materiály	139
A. Praktické poskytovanie informácií	139
B. Súvisiace tlačivá	139
C. Príslušné články	139
D. Súvisiace kapitoly príručky	139
IV. Kontrolný zoznam – doručené dožiadania o výkon	140
V. Najčastejšie otázky	140
VI. Priame dožiadania o výkon rozhodnutia, ktoré bolo vydané alebo uznané v [názov štátu]	140
KAPITOLA 10 – Vybavovanie doručených žiadostí o vydanie rozhodnutia podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009	
I. Prehľad	141
A. Kedy sa použije táto žiadosť	141
B. Modelový príklad	141
C. Kto môže požiadať o vydanie rozhodnutia o výživnom?	141
D. Vydanie rozhodnutia o výživnom, ak nie je možné uznať existujúce rozhodnutie	142
1. Podľa dohovoru	142
2. Podľa nariadenia	143
II. Vybavovanie doručených žiadostí o vydanie rozhodnutia podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009	143
A. Všeobecne	143
B. Vývojový diagram	144
C. Kroky postupu vydania	144

1.	Prvotné posúdenie ústredným orgánom [názov štátu]	144
2.	Vydanie rozhodnutia o výživnom – príslušný [justičný] [správny] orgán	146
III.	Dodatočné materiály	148
A.	Praktické poskytovanie informácií.....	148
B.	Súvisiace tlačivá.....	149
C.	Príslušné články.....	149
D.	Súvisiace kapitoly príručky.....	149
IV.	Kontrolný zoznam – Doručené žiadosti o vydanie rozhodnutia	149
V.	Najčastejšie otázky	150
VI.	Priame dožiadania o vydanie rozhodnutí	151
KAPITOLA 11 – ŽIADOSTI O ZMENU ROZHODNUTIA: ČLÁNOK 10 ODS. 1 PÍSM. E) A F) A ČLÁNOK 10 ODS. 2 PÍSM. B) A C) DOHOVORU Z ROKU 2007 A ČLÁNOK 56 ODS. 1 PÍSM. E) A F) A ČLÁNOK 56 ODS. 2 PÍSM. B) A C) NARIADENIA Z ROKU 2009		
		153
ČASŤ I – ÚVOD		153
I.	Prehľad – zmena rozhodnutí o výživnom podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009	153
A.	Všeobecne.....	153
B.	Kde je možné podať priame dožiadanie o zmenu alebo žiadosť o zmenu a je možná žiadosť podľa dohovoru alebo nariadenia?.....	155
ČASŤ II – VYBAVOVANIE DORUČENÝCH ŽIADOSTÍ O ZMENU		156
I.	Konania – príslušný [justičný] [správny] orgán	156
1.	Sú požiadavky dohovoru alebo nariadenia preukázateľne nesplnené?	156
2.	Sú písomnosti a informácie úplné?	156
3.	Neúplné písomnosti?	157
4.	Je niečo potrebné predbežne zvážiť?	157
5.	Príslušné predbežné alebo ochranné opatrenia	158
6.	Vybavenie žiadosti o zmenu	158
7.	Po vydaní rozhodnutia	159
II.	Kontrolný zoznam – Prichádzajúce žiadosti o zmenu	160
III.	Dodatočné materiály	160
A.	Praktické poskytovanie informácií o všetkých žiadostiach o zmenu alebo dožiadaniach o zmenu.....	160
B.	Súvisiace tlačivá.....	160
C.	Príslušné články.....	161
D.	Súvisiace kapitoly príručky.....	161
IV.	Najčastejšie otázky	161
V.	Priame dožiadania o zmenu rozhodnutí	163
KAPITOLA 12 - VÝKON ROZHODNUTÍ O VÝŽIVNOM PODĽA DOHOVORU Z ROKU 2007 A NARIADENIA Z ROKU 2009		
		164
I.	Prehľad	164
A.	Úvodné informácie týkajúce sa výkonu rozhodnutia podľa dohovoru alebo nariadenia.....	164
II.	Výkon podľa dohovoru z roku 2007	165
A.	Všeobecné postupy výkonu.....	165
B.	Rýchly výkon.....	166

C.	Vykonávacie opatrenia.....	166
III.	Výkon podľa nariadenia z roku 2009 (článok 41).....	168
IV.	Ďalšie informácie o vykonávacích konaniach v [názov štátu].....	169
V.	Platby podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009.....	169
VI.	Ďalšie otázky výkonu.....	170
1.	Namietanie proti výkonu.....	170
2.	Dohovor (a nariadenie): premlčanie dlžného výživného	170
3.	Dohovor z roku 2007: trvanie vyživovacej povinnosti	170
4.	Spory o dlžné výživné podľa dohovoru a nariadenia	172
5.	Odsúhlasenie účtu podľa dohovoru a nariadenia – problematika menového kurzu	172
VII.	Dodatočné materiály.....	173
A.	Praktické poskytovanie informácií.....	173
B.	Príslušné články.....	174
C.	Súvisiace kapitoly príručky.....	174
VIII.	Najčastejšie otázky.....	174

Úvod: Haagsky dohovor o výživnom na deti z roku 2007 a nariadenie EÚ o výživnom z roku 2009

1. *Haagsky dohovor o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny z 23. novembra 2007* (ďalej len „dohovor z roku 2007“) predstavuje významný krok k vytvoreniu nákladovo efektívneho, dostupného a zjednodušeného systému medzinárodného vymáhania výživného.

2. *Nariadenie (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti* (ďalej len „nariadenie z roku 2009“) bolo uzavreté po dohovore a vo veľkej miere sa od neho líši, napriek tomu množstvo jeho ustanovení z neho priamo vychádza.¹ Toto nariadenie sa v členských štátoch Európskej únie uplatňuje od 18. júna 2011.²

3. Okrem toho v rovnakom čase ako dohovor bol uzavretý aj *Haagsky protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť* (ďalej len „Haagsky protokol z roku 2007“), ktorý sa uplatňuje v celej Európskej únii (okrem Dánska a Spojeného kráľovstva) od 18. júna 2011 (ďalšie informácie o Haagskom protokole z roku 2007 sa nachádzajú v kapitole 5).

4. Jadro medzinárodného systému a výkonu vyživovacej povinnosti tvoria rozhodovacie subjekty, či už ide o sudcov na súdoch, správne orgány alebo ďalšie príslušné orgány,³ ktoré vybavujú jednotlivé prípady, prijímajú žiadosti a vo svojom štáte sa snažia účinne vykonávať rozhodnutia o výživnom. Úsilím a oddanosťou, ktoré prejavujú pri pomoci deťom a rodinám, zabezpečujú úspešné vykonávanie dohovoru a nariadenia.

5. Táto príručka má slúžiť ako praktický sprievodca justičných, správnych a ďalších príslušných orgánov pri vybavovaní prípadov podľa vyššie uvedených nástrojov. Bola vypracovaná s cieľom pomôcť justičným, správny a ďalším príslušným orgánom vo všetkých druhoch právnych systémov, bez ohľadu na to, či sa nachádzajú vo veľkých štátoch so zložitými informačno-technologickými počítačovými systémami, ktoré vybavujú stovky prípadov, alebo v štátoch s menším počtom prípadov. Zaoberá sa problémami a postupmi, ktoré sa môžu vyskytnúť v najrôznejších prípadoch medzinárodného vymáhania výživného.

A. Čoho sa táto príručka týka (a čoho nie)

6. Táto príručka má slúžiť justičným, správny a ďalším príslušným orgánom pri praktickom vybavovaní prípadov podľa dohovoru a nariadenia. Je dôležité poznamenať, **že nie je právnou príručkou k dohovoru ani nariadeniu a neobsahuje právne poradenstvo**. Keďže táto príručka sa v zásade venuje medzinárodným prvkom prípadov podľa dohovoru a nariadenia, netýka sa všetkých aspektov vybavovania medzinárodných prípadov. Na medzinárodné prípady sa stále vzťahujú vnútroštátne postupy, ako napríklad konania vo veci výkonu. Hoci sa v tejto príručke (často v poznámkach pod čiarou) uvádzajú informácie o príslušnom vnútroštátnom právnom poriadku, nemôžu sa považovať za vyčerpávajúce.

¹ K hlavným rozdielom patrí začlenenie noriem priamej právomoci (pozri kapitolu 4), uplatniteľnosť *Haagskeho protokolu z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť* (ďalej len „protokol“) vo väčšine štátov Európskej únie, v ktorých platí toto nariadenie (pozri kapitolu 5), a dva varianty konania týkajúce sa uznávania a výkonu rozhodnutí podľa tohto nariadenia podľa toho, či členský štát je alebo nie je viazaný protokolom (pozri kapitolu 8). V tejto príručke sa spomínajú tieto aj ďalšie menšie rozdiely medzi týmito dvomi nástrojmi.

² V Dánsku sa však nariadenie neuplatňuje v celom rozsahu. Toto nariadenie sa v Dánsku uplatňuje len v rozsahu, v akom upravuje nariadenie Brusel I (nižšie v poznámke pod čiarou č. 8). V článku 76 nariadenia sa stanovuje, že jeho článok 2 ods. 2, článok 47 ods. 3, články 71, 72 a 73 sa uplatňujú od 18. septembra 2010. Podrobné informácie o prechodných ustanoveniach a rozsahu pôsobnosti nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti I oddiele III tejto príručky.

³ K príslušným orgánom, ktoré sa podieľajú na fungovaní nariadenia a dohovoru, patria aj príslušné orgány pre výkon rozhodnutia v štáte, v ktorom sa žiada o výkon rozhodnutia podľa dohovoru alebo nariadenia. O príslušných orgánoch pre výkon rozhodnutia sa konkrétne hovorí v článku 20 nariadenia.

7. Dohovor bol výsledkom štvorročných rokovaní, ktorých sa zúčastnilo viac než 70 štátov, a nariadenie výsledkom ďalších rokovaní s Európskou úniou. Počas rokovaní sa prediskutovalo množstvo otázok a na základe tohto sa pripravili konečné schválené znenia dohovoru a nariadenia. Podrobné vysvetlenie ustanovení dohovoru a história rokovaní sa uvádzajú v komplexnej dôvodovej správe k dohovoru.⁴ Dôvodová správa poskytuje právny základ a riadny výklad všetkých ustanovení dohovoru. K dispozícii je aj podobne podrobná a záväzná dôvodová správa k protokolu.⁵ V čase vypracovania tejto príručky nebola k dispozícii žiadna dôvodová správa k nariadeniu.

8. V tejto príručke sa na rozdiel od dôvodovej správy poskytuje praktické a funkčné vysvetlenie postupov dohovoru a nariadenia a rozoberá sa praktické fungovanie prípadov podľa dohovoru alebo nariadenia. Právny výklad dohovoru, nariadenia alebo protokolu je potrebné hľadať v dôvodovej správe alebo v podobných záväzných dokumentoch a postupne aj v judikatúre, ktorá vznikne v nadväznosti na výklad týchto troch nástrojov.

9. Príručka teda neobsahuje odpovede ani usmernenia týkajúce sa všetkých otázok, ktoré sa v medzinárodných prípadoch vyskytujú. Písomnosti, ktorými sa podloží oznámenie účastníkom o žiadostiach podľa dohovoru alebo nariadenia, alebo podoba rozhodnutia o výživnom, sa napríklad určia na základe vnútroštátnej praxe alebo vnútroštátneho právneho poriadku jednotlivých štátov. Príručka teda môže byť zdrojom informácií pre justičné, správne a ďalšie príslušné orgány v oblasti praktického vykonávania dohovoru a nariadenia, vždy je však potrebné plne zohľadniť aj vnútroštátnu prax a právny poriadok v jednotlivých štátoch.

B. Ako je príručka štruktúrovaná

10. Túto príručku nie je potrebné čítať celú od začiatku do konca.

11. Je rozdelená na časti, z ktorých každá sa v zásade týka jedného druhu žiadosti alebo dožiadania podľa dohovoru alebo nariadenia (kapitoly 7 až 12). Každá žiadosť alebo dožiadanie sa týka dvoch štátov – odosielajúceho štátu (nazývaného dožadujúci štát) a prijímajúceho štátu (nazývaného dožiadateľ štát).

12. Každá kapitola obsahuje informácie o samotnej žiadosti, o tom, kedy ju možno použiť, o modelových príkladoch, ako aj množstvo vývojových diagramov a jednotlivé kroky konaní pri vybavovaní žiadosti alebo dožiadania. Na konci každej kapitoly sa nachádzajú odkazy na ďalšie materiály, ako aj najčastejšie otázky.

13. Mnoho vecí je spoločných pre všetky žiadosti a dožiadania, preto sa opakovane neuvádzajú v každej kapitole, ale je im venovaná prvá časť príručky, čiže kapitoly 1 až 3. Tieto kapitoly obsahujú stručné vysvetlenie všetkých možných typov žiadostí alebo dožiadaní a odkazujú čitateľa na príslušnú kapitolu príručky, v ktorej sa nachádza podrobné vysvetlenie.

14. Kapitola 3 obsahuje aj preskúmanie vecnej pôsobnosti dohovoru a nariadenia – informácie o typoch vyživovacej povinnosti, či sa ich týka alebo netýka dohovor alebo nariadenie, ako aj vysvetlenia možných rozšírení alebo obmedzení rozsahu pôsobnosti dohovoru (na základe nariadenia nie sú povolené žiadne výhrady). Kapitola 3 obsahuje aj opis geografickej a časovej pôsobnosti dohovoru a nariadenia. Na tomto mieste sa napokon diskutuje aj o všeobecných otázkach, ako sú napríklad jazykové požiadavky, dôležitosť ochrany osobných informácií a poskytovanie účinného prístupu ku konaniam a právnej pomoci pri žiadostiach podľa dohovoru a nariadenia.

⁴ A. Borrás a J. Degeling, Dôvodová správa – *Dohovor o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny*, k dispozícii na webovej lokalite Haagskej konferencie < www.hcch.net > v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).

⁵ A. Bonomi, Dôvodová správa – *Protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť*, k dispozícii na webovej lokalite Haagskej konferencie < www.hcch.net > v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).

15. Kapitola 2 obsahuje vysvetlenia najčastejšie používaných pojmov v príručke v súvislosti s dohovorom.⁶ Nie sú to právne vymedzenia. V dohovore a nariadení sa vymedzuje množstvo používaných pojmov. V dohovore sa stanovuje, že pri jeho výklade „sa prihliada na jeho medzinárodný charakter a na potrebu podpory jeho jednotného uplatňovania.“⁷

16. Vysvetlenia v kapitole 2 sú určené na pochopenie jazyka a zámeru dohovoru, a to najmä v oblastiach, v ktorých sa určité výrazy alebo pojmy používajú inak ako vo vnútroštátnom právnom poriadku alebo praxi.

17. V kapitole 4 sa poskytujú informácie o jednotných normách právomoci vo veciach výživného, ktoré sa budú uplatňovať v členských štátoch Európskej únie.

18. Kapitola 5 obsahuje zhrnutie protokolu z roku 2007, v ktorom sa určujú normy rozhodného práva pre vyživovaciu povinnosť vo väčšine členských štátov Európskej únie, v ktorých sa nariadenie uplatňuje, ako aj v štátoch mimo Európy, ktoré sú zmluvnými štátmi protokolu. Kapitola 6 obsahuje informácie a zdroje na vyhľadanie a zistenie cudzieho právneho poriadku, ak je pri medzinárodnom vymáhaní výživného potrebný.

C. Ako používať túto príručku

19. Ak nepoznáte prípady podľa dohovoru alebo nariadenia, najskôr si prečítajte kapitolu 1 – Úvodné informácie o typoch žiadostí a dožiadaní podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009. V nej sa nachádzajú podrobné charakteristiky rôznych žiadostí alebo dožiadaní, ktoré sa umožňujú podľa dohovoru alebo nariadenia, a informácie o tom, v ktorej časti tejto príručky sa rozoberajú.

20. Potom prejdite na kapitolu 3 časť I a skontrolujte, či konkrétna vec z oblasti výživného patrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru alebo nariadenia. Ak nie, postupy podľa tejto príručky a dohovoru alebo nariadenia sa nebudú uplatňovať. Ak daná vec patrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru alebo nariadenia, prejdite na kapitolu venovanú konkrétnej žiadosti a postupujte podľa uvedených postupov.

D. Ďalšie zdroje informácií

21. Okrem znenia týchto dvoch nástrojov sú ďalšími najkomplexnejšími a najzáväznejšími zdrojmi informácií o dohovore z roku 2007 a protokole z roku 2007 ich dôvodové správy uvedené vyššie. V týchto dôvodových správach je zodpovedaných mnoho odborných otázok, ktorým sa táto príručka nevenuje. Okrem dôvodových správ existuje veľké množstvo predbežných dokumentov a správ, ktoré obsahujú podkladové a odborné informácie, na ktoré sa odkazovalo a z ktorých sa vychádzalo pri rokovaní o dohovore a protokole. K týmto správam môžete získať prístup na webovej lokalite Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného < www.hcch.net > v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).

22. Nariadením z roku 2009 sa pokračuje v prebiehajúcom zjednocovaní noriem medzinárodného práva súkromného v Európe. Množstvo ustanovení nariadenia vychádza z ďalších platných európskych nástrojov. V tejto príručke sa bude odkazovať na príslušné rovnocenné ustanovenia z ďalších nástrojov (napríklad nariadenia Brusel I,⁸ nariadenia Brusel II⁹ a nariadenia o európskom exekučnom titule¹⁰). Tieto ustanovenia, ako aj

⁶ V čase vypracovania tejto príručky nebol pre nariadenie k dispozícii žiadny slovník pojmov. Obidva nástroje však používajú podobné alebo rovnaké pojmy.

⁷ Článok 53 dohovoru.

⁸ Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach.

⁹ Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000.

¹⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky.

judikatúra týkajúca sa týchto ustanovení sa môžu využiť na výklad ustanovení nového nariadenia o výživnom.

23. Všeobecne platí, že ustanovenia nariadenia o právomoci vychádzajú z ekvivalentných ustanovení o právomoci nariadenia Brusel I. Ustanovenia o uznávaní a výkone v kapitole IV oddiele 1 vychádzajú v zásade z nariadenia o európskom exekučnom titule, zatiaľ čo ustanovenia v kapitole IV oddiele 2 vychádzajú z režimu uznávania v nariadení Brusel I.

24. Otázky týkajúce sa vnútroštátneho právneho poriadku a praxe štátu vo veciach výživného vzhľadom na dohovor je možné často zodpovedať po nahliadnutí do profilu krajiny, ktorý zmluvná strana predložila Stálemu byru Haagskej konferencie. Profil krajiny obsahuje informácie o vykonávacích opatreniach, základoch pre rozhodnutia o výživnom, obmedzeniach zmien a o tom, či sa správne alebo justičné konania vo všeobecnosti využívajú aj na žiadosti. Profil krajiny obsahuje aj kontaktné informácie a všetky osobitné požiadavky daného štátu na žiadosti podľa dohovoru. V profile krajiny možno nájsť aj odkazy na webové lokality štátov alebo podobné zdroje informácií. Profil krajiny sa nachádza na webovej lokalite Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného.¹¹

25. Niektoré informácie týkajúce sa nariadenia, ktoré musia štáty Európskej únie poskytovať Európskej justičnej sieti pre občianske a obchodné veci, sa nepretržite aktualizujú.¹² Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci venuje jednu časť svojej webovej lokality výživnému, pričom obsahuje odkazy na informácie o konkrétnej krajine.¹³ Justičné, správne a ďalšie príslušné orgány v Európe budú mať k dispozícii aj svojich vnútroštátnych styčných sudcov a národné kontaktné body v ďalších európskych krajinách v rámci Európskej justičnej siete pre občianske a obchodné veci, určené na „účinné a praktické uplatňovanie nástrojov Spoločenstva alebo platných dohovorov medzi dvomi alebo viacerými členskými štátmi.“¹⁴

26. Justičné, správne a ďalšie príslušné orgány by sa mali v prípade potreby obrátiť aj na vlastnú vnútroštátnu prax, konania a právne príručky. Mnohé štáty už majú bohaté skúsenosti s prípadmi medzinárodného vymáhania výživného, ktoré môžu pomôcť príslušným orgánom pri vybavovaní medzinárodných prípadov.

E. Niekoľko záverečných odporúčaní

27. Pri vybavovaní žiadostí a priamych dožiadaní podľa dohovoru alebo nariadenia bude čoraz zjavnejšie, že v príslušných konaniach sa dôraz kladie na čo najväčšiu jednoduchosť, vybavenie žiadostí a dožiadaní, využívanie účinných vykonávacích opatrení a pravidelnú komunikáciu s ústrednými orgánmi. Toto sú tie najdôležitejšie ciele dohovoru a nariadenia podľa článku 1 dohovoru a odôvodnení 9 a 10 nariadenia. Ak sa tieto ciele pri vykonávaní týchto nástrojov dodržia, najväčší prínos to bude mať jednoznačne pre deti a rodiny na celom svete. Je možné to dosiahnuť len veľkým úsilím všetkých subjektov, ktoré vybavujú prípady, vrátane sudcov a ďalších príslušných orgánov. Dúfame, že táto príručka bude užitočným nástrojom, ktorý k tomu prispeje.

¹¹ Niektoré štáty sa môžu rozhodnúť nevyužiť odporúčané tlačivo profilu krajiny, podľa článku 57 sú však všetky zmluvné štáty povinné poskytnúť stálemu byru rovnaké informácie. Tieto informácie budú tiež k dispozícii na webovej lokalite Haagskej konferencie < www.hcch.net > v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).

¹² Rozhodnutie Rady 2001/470/ES o vytvorení Európskej súdnej siete pre občianske a obchodné veci. Tieto povinnosti týkajúce sa výmeny informácií vyplývajú z článkov 70 a 71 nariadenia. Pozri: < http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_sk.htm >.

¹³ Pozri: < http://ec.europa.eu/civiljustice/maintenance_claim/maintenance_claim_gen_sk.htm >. Je potrebné poznamenať, že sa očakáva presunutie týchto informácií na Európsky portál elektronickej justície na túto webovú adresu: < <https://e-justice.europa.eu/home.do> >.

¹⁴ Článok 3 ods. 2 písm. b) rozhodnutia Rady 2001/470/ES, pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 12.

Kapitola 1 - Úvodné informácie o typoch žiadostí a dožiadaní podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009: žiadosti prostredníctvom ústredných orgánov a priame dožiadania

I. Systém spolupráce ústredných orgánov

A. Úvodné informácie o systéme spolupráce ústredných orgánov

28. Kľúčovým prvkom dohovoru aj nariadenia sú systémy administratívnej spolupráce, ktoré sa nimi zriaďujú s cieľom uľahčiť účinné cezhraničné vymáhanie výživného. Tieto systémy administratívnej spolupráce zriadené v podobe vnútroštátnych ústredných orgánov neboli k dispozícii ani v haagskych dohovoroch o výživnom, ani v európskych nástrojoch týkajúcich sa tejto oblasti. Justičné, správne a ďalšie príslušné orgány budú často úzko spolupracovať so svojím vnútroštátnym ústredným orgánom. Funkcie príslušných orgánov je potrebné podporiť a posilniť kľúčovou úlohou, ktorú zohráva medzinárodná sieť ústredných orgánov v rámci obidvoch nástrojov, a povinnosťami, ktoré má vykonávať.

B. Osobitné funkcie ústredného orgánu

29. V kapitole II dohovoru sa stanovujú všeobecné a osobitné funkcie ústredných orgánov a v kapitole III sa stanovujú normy pre žiadosti predložené prostredníctvom ústredných orgánov. V kapitole VII nariadenia sa stanovujú analogické ustanovenia s určitými menšími rozdielmi.

30. V dohovore (článok 6 ods. 1) a v nariadení (článok 51 ods. 1) sa požaduje, aby ústredné orgány poskytovali pomoc pri podávaní žiadostí prostredníctvom ústredných orgánov podľa kapitoly III (článok 10) dohovoru alebo kapitoly VII (článok 56) nariadenia. Ústredné orgány predovšetkým:

- zasielajú a prijímajú žiadosti,
- začínajú konanie o týchto žiadostiach alebo pomáhajú s jeho začatím.

Ústredný orgán je verejný orgán, ktorý zmluvný štát vymenoval za orgán na vykonávanie alebo realizovanie povinností administratívnej spolupráce a pomoci podľa dohovoru alebo nariadenia. V [názov štátu] je ústredným orgánom [pre obidva nástroje] [...].

Príslušný orgán je verejný orgán alebo osoba v konkrétnom štáte, ktorí sú na základe zákonov daného štátu poverení vykonávaním konkrétnych úloh podľa dohovoru alebo nariadenia alebo majú povolenie tieto úlohy vykonávať. Príslušným orgánom môže byť súd, správny úrad, úrad na vymáhanie výživného na deti alebo iný štátny subjekt, ktorý vykonáva niektoré úlohy súvisiace s dohovorom alebo nariadením. V [názov štátu] sú príslušnými orgánmi [...].

31. Podľa článku 6 ods. 2 dohovoru a článku 51 ods. 2 nariadenia prijímú ústredné orgány vo vzťahu k takýmto žiadostiam všetky primerané opatrenia:

- a) na poskytnutie alebo pomoc pri poskytnutí právnej pomoci, ak si to okolnosti vyžadujú;
- b) na pomoc pri zistení miesta pobytu povinného alebo oprávneného;¹⁵

¹⁵ V nariadení sa uvádza, že takéto vykonávané činnosti musia byť „v súlade s článkami 61, 62 a 63“ tohto nariadenia, ktoré sa zaoberajú prístupom ústredných orgánov k informáciám, zasielaním a využívaním informácií a informovaním dotknutej osoby.

- c) na pomoc pri získavaní informácií o príjme a v prípade potreby o majetkových pomeroch povinného alebo oprávneného vrátane zistenia, kde sa majetok nachádza;¹⁶
- d) na podporu zmierlivého riešenia s cieľom zabezpečiť dobrovoľné platenie výživného, ak je to vhodné prostredníctvom mediácie, zmierovacieho konania alebo podobných postupov;
- e) na pomoc s priebežným výkonom rozhodnutí o výživnom vrátane dlžného výživného;
- f) na pomoc pri vymožení a urýchlennom prevode platieb výživného;
- g) na pomoc pri získaní listinných alebo iných dôkazov;¹⁷
- h) na poskytovanie pomoci pri určení rodičovstva, ak je to potrebné na vymáhanie výživného;
- i) na začatie konania alebo na pomoc so začatím konania na vydanie akýchkoľvek potrebných predbežných opatrení územného charakteru, ktorých cieľom je zabezpečiť výsledok prebiehajúceho konania o výživnom;
- j) na pomoc pri doručení písomností.¹⁸

32. Každá zmluvná strana dohovoru a každý členský štát Európskej únie, v ktorom sa uplatňujú ustanovenia nariadenia o spolupráci ústredného orgánu,¹⁹ vymenuje ústredný orgán (štáty zložené z viacerých územných celkov môžu vymenovať viaceré). Každý štát tiež určí vyššie uvedené typy pomoci, ktoré bude vykonávať ústredný, príslušný či verejný orgán alebo iné orgány v danom zmluvnom alebo členskom štáte pod dohľadom ústredného orgánu.²⁰

II. Kapitola 1 – Prehľad

33. V tejto kapitole sa vysvetľujú typy žiadostí a dožiadaní, ktoré sa môžu podávať prostredníctvom ústredného orgánu alebo bez pomoci ústredného orgánu podľa dohovoru alebo nariadenia. Predpokladá sa, že väčšina prípadov podľa dohovoru a nariadenia, ktoré budú justičné, správne a ďalšie príslušné orgány vybavovať, bude mať podobu žiadostí podaných prostredníctvom ústredných orgánov, a preto je dôležité, aby sudcovia a ďalšie príslušné orgány chápali, ktoré žiadosti možno podávať prostredníctvom ústredných orgánov, ako aj funkcie ústredného orgánu. Justičné, správne a ďalšie príslušné orgány budú vybavovať aj prípady podľa dohovoru a nariadenia, ktoré boli podané ako priame dožiadania bez využitia systémov ústredného orgánu (pozri oddiel III.C nižšie). Táto kapitola úzko súvisí s kapitolou 3 časťou I, v ktorej sa poskytujú základné informácie o rozsahu pôsobnosti dohovoru a nariadenia a o uplatňovaní každého z nástrojov v konkrétnom prípade.

34. Majte na zreteli, že táto kapitola má poskytnúť iba všeobecný prehľad o rôznych typoch žiadostí a dožiadaní. Podrobnejšie informácie o každom type žiadosti alebo dožiadania sa uvádzajú v jednotlivých kapitolách. Preto sa príklady v tejto kapitole nevyhnutne obmedzujú na najbežnejšie využitie žiadostí alebo dožiadaní a nie sú také podrobné ako v jednotlivých kapitolách príručky.

35. Keď pomocou nižšie uvedených oddielov určíte, či žiadosť alebo rozsah patria do rozsahu pôsobnosti dohovoru alebo nariadenia (pozri kapitolu 3 časť I), a typ podávanej žiadosti alebo dožiadania, môžete pokračovať na konkrétnu kapitolu príručky, ktorá sa

¹⁶ Tamtiež.

¹⁷ V nariadení sa uvádza, že uľahčovaním získavania listinných dôkazov by nemalo byť „dotknuté nariadenie (ES) č. 1206/2001“ (*nariadenie Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. mája 2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach*). Ďalšie informácie o tomto nariadení sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele IX.

¹⁸ V nariadení sa uvádza, že uľahčovaním doručovania písomností by nemalo byť „dotknuté nariadenie (ES) č. 1393/2007“ [*nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 z 13. novembra 2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (doručovanie písomností)*]. Ďalšie informácie o tomto nariadení sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele IX.

¹⁹ Konkrétne vo všetkých členských štátoch Európskej únie okrem Dánska. Ďalšie informácie o geografickej pôsobnosti nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti I nižšie.

²⁰ V [názov štátu] [...].

zaobera príslušným typom podávaných žiadostí alebo dožiadaní. Kapitola 2 obsahuje vysvetlenia kľúčových pojmov príručky (súvisiacich primárne s dohovorom).

III. Opis žiadostí a dožiadaní podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

36. V tejto časti sa poskytuje základný prehľad rôznych typov **žiadostí** (o uznanie, uznanie a výkon/vyhlásenie vykonateľnosti, výkon, vydanie a zmenu rozhodnutia) a **dožiadaní** podávaných prostredníctvom ústredných orgánov (**dožiadanie o osobitné opatrenia**), ktoré sú k dispozícii podľa dohovoru alebo nariadenia, a uvádza sa, kedy sa môžu použiť. Opisujú sa v nej typy faktorov, ktoré budú mať vplyv na to, či sa podá žiadosť alebo dožiadanie.

37. Hoci oba nástroje umožňujú rovnaké typy žiadostí, sudcovia a ďalšie príslušné orgány budú, samozrejme, musieť v konkrétnom prípade uplatňovať *bud'* dohovor, alebo nariadenie. Otázky pôsobnosti obidvoch nástrojov a analýza uplatňovania dohovoru alebo nariadenia sa podrobnejšie uvádzajú v kapitole 3 časti I. V príkladoch z tohto oddielu sa všeobecne opisujú rôzne žiadosti, podrobné informácie o otázkach pôsobnosti alebo uplatňovania obidvoch nástrojov sa tu však neuvádzajú.

Tip: V tejto príručke sa rozlišuje medzi **priamymi dožiadaniami** a **žiadosťami**. Žiadosť je konanie podľa dohovoru alebo nariadenia, ktoré sa podáva prostredníctvom ústredného orgánu, napríklad žiadosť o uznanie a výkon rozhodnutia. Priame dožiadanie je konanie, ktoré sa podáva priamo príslušnému orgánu, napríklad priame dožiadanie o vydanie rozhodnutia o vyživovacej povinnosti medzi manželmi podľa dohovoru, ak dožiadateľ štát nerozšíril uplatňovanie dohovoru na tento typ žiadosti.

Majte však na zreteli, že **dožiadanie o osobitné opatrenia** podľa článku 7 dohovoru a článku 53 nariadenia je výnimkou z tohto pravidla. Tieto dožiadania sa podávajú prostredníctvom ústredného orgánu. Pozri oddiel B nižšie.

A. Prehľad žiadostí podľa dohovoru a nariadenia

38. Typy žiadostí, ktoré možno podať podľa dohovoru alebo nariadenia prostredníctvom ústredných orgánov, sú uvedené v článku 10 dohovoru a článku 56 nariadenia. Tieto žiadosti sú k dispozícii pre osoby (alebo v niektorých prípadoch pre verejný orgán) v týchto situáciách:

Situácia	Typ žiadosti, ktorá je prípustná podľa dohovoru alebo nariadenia
Žiadateľ má rozhodnutie o výživnom od dožiadateľného štátu a chce ho v tomto štáte vykonať	Žiadosť o výkon rozhodnutia
Žiadateľ má rozhodnutie zo štátu, v ktorom platí dohovor alebo sa uplatňuje nariadenie, ktoré chce dať uznať alebo vykonať v inom štáte	Žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon/vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia
Žiadateľ ešte nemá rozhodnutie o výživnom, pričom odporca má pobyt v inom štáte, v ktorom platí dohovor alebo sa uplatňuje nariadenie	Žiadosť o vydanie rozhodnutia o výživnom
Žiadateľ má rozhodnutie o výživnom, ale žiada o nové rozhodnutie, lebo pri uznávaní alebo výkone existujúceho rozhodnutia v inom štáte, v ktorom platí dohovor alebo sa uplatňuje nariadenie, sa vyskytujú prekážky	Žiadosť o vydanie rozhodnutia o výživnom

Žiadateľ má rozhodnutie o výživnom v inom štáte, v ktorom platí dohovor alebo sa uplatňuje nariadenie, ale chce ho zmeniť, pričom odporca (druhý účastník) má pobyt v inom štáte, v ktorom platí dohovor alebo sa uplatňuje nariadenie	Žiadosť o zmenu rozhodnutia
--	-----------------------------

Obrázok 1: Prehľad žiadostí

39. Ako sa uvádza na obrázku 1 vyššie, existujú štyri všeobecné typy žiadostí, ktoré sa môžu podať podľa dohovoru alebo nariadenia. V rámci týchto všeobecných kategórií existuje niekoľko rôznych výstupov. Týmto štyrmi všeobecnými typmi sú:

- žiadosť o výkon rozhodnutia o výživnom, ktoré bolo vydané alebo uznané v dožiadanom štáte,
- žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon/vyhlásenie vykonateľnosti existujúceho rozhodnutia o výživnom,
- žiadosť o vydanie rozhodnutia o výživnom vrátane určenia rodičovstva, ak je to potrebné,
- žiadosť o zmenu existujúceho rozhodnutia o výživnom.

40. Všetky tieto žiadosti môže podať oprávnený a niektoré z nich aj povinný, ako je to stanovené v článku 10 ods. 2 dohovoru a v článku 56 ods. 2 nariadenia.

1. Žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon/vyhlásenie vykonateľnosti existujúceho rozhodnutia o výživnom

41. Táto žiadosť sa využije, keď už žiadateľ má **rozhodnutie o výživnom** a chce ho uznať alebo uznať a vykonať v inom štáte, než v ktorom žije. Postup uznania a výkonu znamená, že žiadateľ nemusí na získanie výživného požiadať v dožiadanom štáte o vydanie nového rozhodnutia. Namiesto toho sa na základe postupu uznania a výkonu umožní v tomto inom štáte vykonanie existujúceho rozhodnutia na rovnakom základe, ako keby bolo pôvodne v tomto štáte vydané. Obidva štáty musia byť zmluvnými stranami dohovoru alebo členskými štátmi Európskej únie, v ktorých sa uplatňuje nariadenie, a rozhodnutie muselo byť vydané v zmluvnom alebo členskom štáte.

V **rozhodnutí o výživnom** sa povinnému stanovuje povinnosť platiť výživné a môže sa v ňom stanovovať aj automatická úprava indexácie a požiadavka na úhradu dlžného výživného, výživného za minulé obdobie alebo úrokov, ako aj určovať náklady alebo výdavky.

a) Kedy sa použije táto žiadosť

42. Vo väčšine prípadov bude žiadateľ chcieť rozhodnutie uznať a vykonať, aby mohol získať platby výživného a aby sa mohlo začať vykonávanie konanie (podľa potreby). V niektorých prípadoch bude žiadateľ žiadať iba o uznanie. Povinný môže žiadať iba o uznanie cudzieho rozhodnutia, aby tak obmedzil alebo prerušil výkon platieb na základe iného rozhodnutia, a oprávnený môže žiadať o uznanie iba vtedy, ak nevyžaduje pri výkone rozhodnutia pomoc iného štátu.

b) Príklad

43. D má pobyt v krajine A a rozhodnutie z krajiny A, v ktorom sa od jej bývalého manžela žiada vyplácanie výživného na tri deti. Jej bývalý manžel žije v krajine B. D chce vykonať svoje rozhodnutie o výživnom. Krajina A aj krajina B sú štáty, v ktorých buď platí dohovor, alebo sa uplatňuje nariadenie.

Príslušný orgán je v danom štáte verejný orgán, ktorý je na základe zákonov daného štátu poverený vykonávaním konkrétnych úloh podľa dohovoru alebo nariadenia alebo má povolenie tieto úlohy vykonávať. Príslušným orgánom môže byť súd, správny orgán, program na vymáhanie výživného na deti alebo iný štátny subjekt, ktorý vykonáva niektoré úlohy súvisiace s dohovorom alebo nariadením.

44. Ústredný orgán v krajine A zašle žiadosť o **uznanie a výkon** (podľa dohovoru)/**uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti** (podľa nariadenia) rozhodnutia krajine B. Ústredný orgán v krajine B odošle rozhodnutie **príslušnému orgánu**, ktorý ho zaregistruje na výkon alebo vyhlási za vykonateľné. Bývalý manžel dostane oznámenie o uznaní alebo o výkone rozhodnutia a bude mať možnosť na základe konaní uvedených v dohovore alebo nariadení proti rozhodnutiu namietať. Ak bývalý manžel neplatí výživné dobrovoľne, príslušný orgán v krajine B prijme potrebné kroky na výkon rozhodnutia a postúpi platby krajine A.²¹

Uplatniteľné články dohovoru – článok 10 ods. 1 písm. a) a článok 10 ods. 2 písm. a)

Uplatniteľné články nariadenia – článok 56 ods. 1 písm. a) a článok 56 ods. 2 písm. a)

Pozri kapitolu 7 – dohovor z roku 2007: Vybavovanie doručených žiadostí podaných prostredníctvom ústredných orgánov a priamych dožiadaní o uznanie alebo o uznanie a výkon

Pozri kapitolu 8 – nariadenie z roku 2009: Vybavovanie doručených žiadostí podaných prostredníctvom ústredných orgánov a priamych dožiadaní o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti

2. Žiadosť o výkon rozhodnutia, ktoré bolo vydané alebo uznané v dožiadanom štáte

45. Je to najjednoduchšia žiadosť podľa dohovoru alebo nariadenia. V žiadosti sa žiada, aby dožiadaný štát vykonal vlastné rozhodnutie alebo rozhodnutie, ktoré už uznal, a pomohol pri zasielaní platieb oprávnenému.

46. Rozdiel medzi touto žiadosťou a žiadosťou o uznanie a výkon, uvedenou vyššie, spočíva v tom, že rozhodnutie, ktoré sa má vykonať, bolo prijaté/oznámené alebo uznané v štáte, ktorý bude dané rozhodnutie vykonávať (dožiadaný štát). Rozhodnutie sa teda nemusí pred svojím vykonaním uznať.²²

²¹ Ústredný alebo príslušný orgán musí podľa dohovoru a nariadenia „uľahčiť“ výkon, vymáhanie a zasielanie platieb. Kroky na vykonanie tohto postupu sa budú v jednotlivých štátoch líšiť. Informácie o výkone rozhodnutí o výživnom sa nachádzajú v kapitole 12.

²² Ako sa uvádza v kapitolách 7 a 8, ak sa má rozhodnutie uznať a vykonať v dožiadanom štáte, muselo sa vydať v zmluvnom štáte dohovoru (pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 240) alebo v členskom štáte Európskej únie, v ktorom sa uplatňuje nariadenie. Ak bolo rozhodnutie vydané v štáte, v ktorom neplatí dohovor ani sa neuplatňuje nariadenie, žiadosť o výkon možno podať vtedy, ak dožiadaný štát už rozhodnutie uznal na základe inej zmluvy alebo vnútroštátneho právneho poriadku. V opačnom prípade sa musí podať žiadosť o vydanie nového rozhodnutia.

a) Kedy sa použije táto žiadosť

47. Táto žiadosť sa podáva, keď má žiadateľ rozhodnutie o výživnom vydané alebo uznané v štáte, v ktorom má odporca pobyť, majetok alebo príjem. Žiadateľ môže požiadať tento štát o výkon rozhodnutia, ktoré vydal alebo uznal. Štát, ktorý rozhodnutie vydal, o výkon žiadať nemusí. Namiesto toho ústredný orgán v štáte, v ktorom má žiadateľ pobyť, zašle žiadosť o výkon rozhodnutia dožiadanému štátu. Obidva tieto štáty musia byť zmluvnými štátmi dohovoru alebo členskými štátmi Európskej únie, v ktorých sa uplatňuje nariadenie.

Dožadujúci štát je štát, v ktorom má žiadateľ pobyť a v ktorom sa podáva žiadosť alebo dožiadanie podľa dohovoru.

Dožiadaný štát je štát, ktorý prijíma žiadosť alebo dožiadanie a ktorý sa žiada o vybavenie žiadosti alebo dožiadania. Zvyčajne je to štát, v ktorom má pobyť odporca.

b) Príklad

48. F má pobyť v krajine A a má rozhodnutie o výživnom z krajiny B, v ktorej má pobyť otec jej dieťaťa. Chce, aby krajina B vykonala rozhodnutie o výživnom. Krajina A aj krajina B sú štáty, v ktorých platí dohovor alebo sa uplatňuje nariadenie.

49. Na základe dohovoru alebo nariadenia môže F požiadať ústredný orgán v krajine A, aby v jej mene zaslal žiadosť o výkon rozhodnutia krajine B. F nebude musieť žiadať o uznanie rozhodnutia, keďže bolo vydané v krajine B. Ústredný orgán v krajine B vybaví žiadosť a postúpi ju príslušnému orgánu v krajine B na výkon. Ak povinný neplatí výživné dobrovoľne, príslušný orgán využije na výkon rozhodnutia opatrenia dostupné podľa vnútroštátneho právneho poriadku.

Uplatniteľný článok dohovoru – článok 10 ods. 1 písm. b)

Uplatniteľný článok nariadenia – článok 56 ods. 1 písm. b)

Pozri kapitolu 9 – Vybavovanie doručených žiadostí o výkon rozhodnutí vydaných alebo uznaných v dožiadanom štáte podľa dohovoru z roku 2007 alebo nariadenia z roku 2009

3. Žiadosť o vydanie rozhodnutia

50. Táto žiadosť sa použije na získanie rozhodnutia o vyplácaní výživného žiadateľovi, jeho deťom alebo iným osobám.²³ Žiadateľ požiada ústredný orgán v štáte, v ktorom má pobyť, aby v jeho mene zaslal ústrednému orgánu štátu, v ktorom má pobyť povinný, žiadosť o vydanie rozhodnutia vrátane určenia rodičovstva, ak je to potrebné.²⁴ Obidva tieto štáty musia byť zmluvnými štátmi dohovoru alebo členskými štátmi Európskej únie, v ktorých sa uplatňuje nariadenie.

a) Kedy sa použije táto žiadosť

51. Žiadosť sa použije, ak neexistuje žiadne rozhodnutie o výživnom alebo ak má žiadateľ rozhodnutie o výživnom, ktoré z nejakého dôvodu nemôže byť uznané alebo vykonané v štáte pobytu povinného alebo štáte výkonu rozhodnutia.

²³ Žiadosť o vydanie rozhodnutia podľa dohovoru sa môže podať za iné osoby iba vtedy, ak bol rozsah pôsobnosti dohovoru na tieto osoby rozšírený. Informácie o rozsahu pôsobnosti sa nachádzajú v kapitole 3 časti I.

²⁴ V článku 10 ods. 3 dohovoru a článku 56 ods. 4 nariadenia sa uvádza, že o žiadosti sa rozhodne podľa zákonov dožiadaného štátu a že sa na ňu budú vzťahovať normy právomoci platné v danom štáte. (Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 248.) V členských štátoch Európskej únie sa pri rozhodovaní o žiadostiach o vydanie použijú normy právomoci stanovené v nariadení, ako aj normy rozhodného práva stanovené v nariadení podľa toho, ako sa uplatňujú v rôznych členských štátoch (pozri kapitoly 4 a 5 tejto príručky).

b) Príklad

52. G má pobyt v krajine A a má štvorročné dieťa. Za otca svojho dieťaťa nebola nikdy vydatá a rodičovstvo sa nikdy neurčovalo. Otec dieťaťa sa presťahoval do krajiny B. G chce, aby otec začal platiť výživné na dieťa. Krajiny A aj B sú zmluvnými štátmi dohovoru alebo členskými štátmi Európskej únie, v ktorých sa uplatňuje nariadenie.

53. Podľa dohovoru alebo nariadenia zašle ústredný orgán v krajine A žiadosť o **vydanie rozhodnutia o výživnom** na dieťa ústrednému orgánu v krajine B. Ústredný orgán v krajine B prijme potrebné kroky na začatie konania vo veci žiadosti, aby sa mohlo vydať rozhodnutie, a zvyčajne žiadosť postúpi príslušnému orgánu. Príslušný orgán v krajine B uľahčí určenie rodičovstva. Môže sa to realizovať prostredníctvom testovania otcovstva, pričom sa priamo alebo prostredníctvom ústredných orgánov skontaktuje matka, aby sa mohla aj s dieťaťom dať testovať. V niektorých štátoch možno prípadne stanoviť rodičovstvo prostredníctvom súdneho príkazu alebo rodič môže uznať rodičovstvo. Po vydaní rozhodnutia o výživnom v krajine B zabezpečí príslušný orgán v krajine B vykonanie rozhodnutia, ak je to potrebné, a zasielanie platieb matke v krajine A bez toho, aby musela matka podávať ďalšiu žiadosť.²⁵

Uplatniteľný článok dohovoru – článok 10 ods. 1 písm. c) a d)

Uplatniteľný článok nariadenia – článok 56 ods. 1 písm. c) a d)

Pozri kapitolu 10 – Vybavovanie doručených žiadostí o vydanie rozhodnutia podľa dohovoru z roku 2007 alebo nariadenia z roku 2009

4. Žiadosť o zmenu existujúceho rozhodnutia

54. Táto žiadosť sa použije vtedy, ak rozhodnutie o výživnom existuje, ale jeden z účastníkov si ho praje zmeniť.

a) Kedy sa použije táto žiadosť

55. Žiadosť o zmenu možno podať, ak sa zmenili potreby oprávneného alebo detí alebo ak sa zmenila schopnosť povinného platiť výživné. Žiadateľ (povinný alebo oprávnený) požiada ústredný orgán v štáte, v ktorom má pobyt, o zaslanie žiadosti o zmenu štátu, v ktorom má pobyt druhý účastník (alebo v ktorom sa má vydať zmena). Ak to právny poriadok dožiadaného štátu umožňuje, rozhodnutie sa zmení alebo sa vydá nové rozhodnutie.²⁶ Ak sa zmenené rozhodnutie vydalo v štáte, v ktorom sa nebude vykonávať, môže byť potom potrebné dať ho uznať.

56. Dohovor a nariadenie neobsahujú všetky situácie, za ktorých môže osoba v prípade medzinárodného vymáhania výživného žiadať o zmenu existujúceho rozhodnutia. V mnohých situáciách sa nepodá žiadna žiadosť podľa článku 10 dohovoru alebo článku 56 nariadenia a žiadateľ podá priame dožiadanie o zmenu príslušnému orgánu vo svojom domovskom štáte alebo v štáte, v ktorom bolo vydané rozhodnutie. V dohovore a nariadení sa však uvádzajú mechanizmy zasielania žiadostí, ak sa osoba rozhodne alebo musí podať žiadosť v jednom štáte, pričom konanie sa uskutoční v inom štáte.²⁷

b) Príklad

57. H má rozhodnutie o výživnom z krajiny A, v ktorom sa od jej bývalého manžela vyžaduje platenie výživného na jeho dve deti. Jej bývalý manžel sa presťahoval do

²⁵ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 108, pokiaľ ide o používanie pojmu „uľahčiť“.

²⁶ Pozri článok 10 ods. 3 dohovoru a článok 56 ods. 4 nariadenia. O žiadosti sa rozhodne podľa zákonov dožiadaného štátu vrátane noriem právomoci v danom štáte. V členských štátoch Európskej únie sa na rozhodovanie o žiadostiach o zmenu použijú normy právomoci stanovené v nariadení, ako aj normy rozhodného práva stanovené v nariadení podľa toho, ako sa uplatňujú v rôznych členských štátoch (pozri kapitoly 4 a 5 tejto príručky).

²⁷ Pozri kapitoly 4 a 11. Dohovor a nariadenie obsahujú obmedzenia, ktoré môžu povinnému zabrániť zmeniť existujúce rozhodnutie, a to najmä vtedy, ak má oprávnený pobyt v štáte, v ktorom bolo vydané rozhodnutie.

krajiny B. Rozhodnutie sa má vykonať v krajine B. H chce zvýšiť výšku výživného, lebo príjem jej bývalého manžela sa od vydania rozhodnutia zvýšil.

58. Ak sa H rozhodne podať žiadosť o zmenu podľa dohovoru alebo nariadenia, ústredný orgán v krajine A postúpi túto žiadosť o **zmenu existujúceho rozhodnutia** v mene H ústrednému orgánu v krajine B. Bývalý manžel dostane oznámenie a vec sa prerokuje v krajine B. Zmenené rozhodnutie sa môže po vydaní v krajine B vykonať.

Uplatniteľné články dohovoru – článok 10 ods. 1 písm. e) a f) a článok 10 ods. 2 písm. b) a c)

Uplatniteľné články nariadenia – článok 56 ods. 1 písm. e) a f) a článok 56 ods. 2 písm. b) a c)

Pozri kapitolu 11 – Žiadosti o zmenu rozhodnutia: článok 10 ods. 1 písm. e) a f) a článok 10 ods. 2 písm. b) a c) dohovoru z roku 2007 a článok 56 ods. 1 písm. e) a f) a článok 56 ods. 2 písm. b) a c) nariadenia z roku 2009

B. Dožiadanie o osobitné opatrenia

59. Okrem štyroch typov žiadostí, ktoré sú v rámci týchto dvoch nástrojov k dispozícii, sa v dohovore a nariadení uvádzajú aj niektoré ďalšie dožiadania, ktoré sa podávajú ústrednému orgánu, ak žiadateľ ešte nepodal žiadosť. Nazývajú sa dožiadania o osobitné opatrenia. Poskytnutie pomoci pri týchto dožiadaniach je diskrečné, pričom opatrenia, ktoré sa prijímú, určí dožiadaný štát.

60. V článku 7 dohovoru a článku 53 nariadenia sa stanovuje šesť možných dožiadaní, ktoré možno podať prostredníctvom ústredného orgánu inému ústrednému orgánu. V závislosti od typu opatrenia a od vnútroštátneho právneho systému môže ústredný orgán požiadať svoje justičné, správne a ďalšie príslušné orgány o pomoc pri vykonaní týchto osobitných opatrení. Dožiadanie o osobitné opatrenia môže byť podané s cieľom:

1. pomôcť zistiť miesto pobytu povinného alebo oprávneného;
2. pomôcť pri získavaní informácií o príjme a majetkových pomeroch povinného alebo oprávneného vrátane informácií o majetku;
3. pomôcť pri získaní listinných a iných dôkazov;
4. pomôcť pri určení rodičovstva;
5. začať alebo uľahčiť získanie predbežných opatrení pred podaním žiadosti o výživné;
6. pomôcť pri doručovaní písomností.

a) Kedy sa podá dožiadanie o osobitné opatrenia

61. Dožiadanie o osobitné opatrenia sa podá, ak žiadateľ požaduje obmedzený typ pomoci pri uznávaní, uznávaní a výkone/vyhlásení vykonateľnosti, výkone, vydaní alebo zmene rozhodnutia podľa dohovoru alebo nariadenia. Pomoc sa môže vyžadovať aj pri rozhodovaní o tom, či sa má žiadosť podať, alebo pri vnútroštátnom konaní o výživnom, ak má daná vec týkajúca sa výživného medzinárodný charakter.

62. V niektorých štátoch sa môžu v oblasti doručovania písomností alebo získavania dôkazov uplatňovať aj iné medzinárodné dohovory alebo nariadenia (pozri článok 50 dohovoru a článok 51 ods. 2 nariadenia). Pozri kapitolu 3 časť II oddiel IX tejto príručky.

b) Príklad

63. J býva v krajine A a má dve deti. S otcom svojich detí je rozvedená a má rozhodnutie o výživnom, v ktorom sa od neho vyžaduje platenie výživného. J si myslí, že otec detí žije v krajine B alebo krajine C a má príbuzných v oboch krajinách. Chce toto rozhodnutie vykonať, ale nevie, do ktorého štátu ho poslať.

64. Podľa dohovoru alebo nariadenia môže ústredný orgán v krajine A požiadať ústredné orgány v krajinách B a C o zistenie miesta pobytu otca detí. Podá sa dožiadanie o osobitné opatrenia, v ktorom sa uvedie, že J chce po zistení miesta pobytu otca

detí/odporcu podať žiadosť o uznanie a výkon/vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia. Ústredný orgán v krajine B alebo C potvrdí, či má odporca v danom štáte pobyt, aby mohla krajina A postúpiť súbor písomností príslušnému ústrednému orgánu.

Uplatniteľný článok dohovoru – článok 7

Uplatniteľný článok nariadenia – článok 53

Pozri tiež kapitolu 3 časť II oddiel VIII – Predbežné a ochranné opatrenia podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009.

C. Prehľad priamych dožiadaní podávaných príslušným orgánom podľa dohovoru a nariadenia

65. Priame dožiadania, čiže dožiadania žiadateľov podávané podľa dohovoru alebo nariadenia priamo príslušným orgánom, a nie žiadosti prostredníctvom ústredných orgánov, môžu prijímať aj justičné, správne a ďalšie príslušné orgány.

66. Na základe dohovoru sa osobitne umožňujú priame dožiadania (článok 37), ktoré sa riadia vnútroštátnym právnym poriadkom dožiadateľného štátu. O tom, či vôbec možno takéto dožiadanie podať a aké tlačivá či postupy sa majú použiť, rozhoduje vnútroštátny právny poriadok/zákony platné v danom štáte. Je však potrebné poznamenať, že v článku 37 dohovoru sa stanovujú ustanovenia, ktoré sa budú v niektorých prípadoch napriek tomu uplatňovať aj na priame dožiadania (najmä množstvo ustanovení týkajúcich sa účinného prístupu ku konaniam/právnej pomoci, obmedzení možnosti konania (článok 18), uznávania a výkonu, vydania a verejných orgánov ako žiadateľov).

67. Podľa nariadenia platí, že ustanovenia nariadenia sa budú uplatňovať na priame dožiadania vtedy, ak tieto priame dožiadania patria do rozsahu pôsobnosti nariadenia, okrem najpriaznivejších ustanovení o právnej pomoci z kapitoly V (Prístup k spravodlivosti)²⁸ a množstva ustanovení kapitoly VII (Spolupráca medzi ústrednými orgánmi). Stručné informácie o rôznych typoch priamych dožiadaní podľa týchto dvoch nástrojov sa nachádzajú v kapitolách o typoch žiadostí podľa dohovoru a nariadenia (priame dožiadania o uznanie alebo o uznanie a výkon podľa dohovoru sa nachádzajú v kapitole 7, priame dožiadania o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti podľa nariadenia sa nachádzajú v kapitole 8, priame dožiadania o výkon vydaných alebo uznaných rozhodnutí v dožiadanom štáte sa nachádzajú v kapitole 9 a priame dožiadania o vydanie alebo o zmenu rozhodnutia sa nachádzajú v kapitole 10, resp. 11).

²⁸ To, že najpriaznivejšie ustanovenia o právnej pomoci z kapitoly V nariadenia zakotvené v článku 46 sa nebudú vzťahovať na priame dožiadania oprávnených na výživné do veku 21 rokov (ale iba na žiadosti podané ústredným orgánom), možno odvodiť zo znenia článku 55, článku 56 ods. 1 a článku 46 ods. 1 nariadenia, ako aj z odôvodnenia 36 nariadenia. Článok 47 nariadenia uvedený v kapitole V však odkazuje na obmedzenejšie normy právnej pomoci, ktoré sa vzťahujú aj na priame dožiadania.

Kapitola 2 - Vysvetlenie pojmov: Dohovor z roku 2007

A. Účel tejto kapitoly

68. Pojmy používané v dohovore sú výsledkom štvorročných rokovaní a diskusií. Mnohé z nich boli zavedené aj v nariadení, lebo rokovania o tomto nástroji sa uskutočnili po rokovaníach o dohovore. V čase prípravy tejto príručky neexistoval žiadny oficiálny slovník pojmov nariadenia, preto táto kapitola obsahuje iba vymedzenia pojmov z dohovoru. Vymedzenie pojmov používaných v dohovore však môže byť užitočné aj na pochopenie terminológie používanej v nariadení.

69. Niekoľko pojmov používaných v dohovore je vymedzených v samotnom dohovore. Mnoho ďalších však nie a význam daného pojmu môže závisieť od vnútroštátneho právneho poriadku štátu, v ktorom sa uskutočňuje konanie o výživnom. Napríklad neexistuje vymedzenie pojmu „výkon“. Tento pojem sa používa v celom dohovore, nepociťovala sa však potreba ho tam aj vymedziť, lebo jeho význam je v štátoch, ktoré riešia otázky vyživovacej povinnosti, dobre známy a jednou zo základných zásad dohovoru je to, že dohovor je potrebné vykladať čo najširšie a najliberálnejšie.²⁹

70. V praxi preto o tom, či konkrétna činnosť predstavuje výkon, rozhoduje príslušný orgán zodpovedný za výkon rozhodnutia. Je však potrebné poznamenať, že v dohovore sa navrhuje prijímanie niektorých opatrení na výkon rozhodnutia, preto sa v ňom uvádza aj usmernenie o tom, ktoré činnosti sa vo všeobecnosti považujú za výkon. Podobné je to s významom pojmu „manžel“, o jeho význame na účely určenia, či ide o vyživovaciu povinnosť medzi manželmi, rozhoduje príslušný orgán vydávajúci rozhodnutie (v prípade vydania rozhodnutia) alebo príslušný orgán vybavujúci dožiadanie o uznanie (ak sa žiada o uznanie a výkon rozhodnutia).

71. Účelom tejto kapitoly nie je poskytnúť právne alebo definitívne vymedzenia pojmov používaných v dohovore. Obsahuje však slovník pojmov alebo vysvetlenia pojmov používaných v tejto príručke a vysvetľuje ich význam **v kontexte funkčných postupov** používaných v prípadoch podľa dohovoru, aby sa každý, kto nie je oboznámený s prípadmi medzinárodného vymáhania výživného, lepšie vyznal v konaniach. Vo všetkých prípadoch platí, že ak existujú pochybnosti o správnom právnom význame konkrétneho slova alebo pojmu použitého v dohovore, je potrebné obrátiť sa na dôvodovú správu a zdroje medzinárodného alebo vnútroštátneho právneho poriadku.

B. Pojmy používané v tejto príručke

Pristúpenie

72. Pristúpenie je jeden z postupov, na základe ktorého sa môže štát stať zmluvným štátom dohovoru.³⁰ V článku 60 sa stanovuje, kedy dohovor nadobudne platnosť (po uplynutí troch mesiacov od uloženia druhej listiny o ratifikácii, prijatí alebo schválení) a kedy nadobudne účinnosť v konkrétnom zmluvnom štáte. Na webovej lokalite Haagskej konferencie sa uvádzajú štáty, ktoré sú zmluvnými štátmi dohovoru.

Pozri články 58 a 60 dohovoru.

Správny orgán

73. V niektorých štátoch rozhoduje vo veciach výživného správny orgán (niekedy nazývaný aj úrad na vymáhanie výživného na deti) zriadený štátom na účely poskytovania pomoci pri získavaní, výkone a zmene rozhodnutí o výživnom.³¹

²⁹ Pozri informácie v dôvodovej správe dohovoru, body 60 až 65.

³⁰ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 690.

³¹ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 432.

74. V článku 19 ods. 3 sa vymedzuje správny orgán ako verejný orgán, ktorého rozhodnutia spĺňajú dve kritériá stanovené v danom článku. Justičný orgán v danom štáte musí mať možnosť odvolať sa proti rozhodnutiam alebo ich musí mať možnosť preskúmať, pričom tieto rozhodnutia musia mať podobnú platnosť a účinok ako rozhodnutie justičného orgánu v rovnakej veci.

Pozri článok 19 ods. 1 a 3 dohovoru.

Účasť

75. Tento pojem sa vzťahuje na účasť alebo prítomnosť osoby na pojednávaní. V závislosti od zákonov a postupov štátu môže účasť osoby alebo účastníka zahŕňať aj osobnú alebo telefonickú účasť na pojednávaní, či iný druh účasti prostredníctvom elektronických zariadení. Osoba sa môže pojednávania zúčastniť aj v zastúpení právnikom alebo iným zástupcom, ktorý ju v jej mene zastúpi. Účasť účastníka na pojednávaní týkajúcom sa vydania rozhodnutia je podľa dohovoru dôležitá preto, aby sa rozhodlo o tom, či sa má k žiadosti o uznanie alebo o uznanie a výkon rozhodnutia priložiť aj vyhlásenie o riadnom oboznámení.

Pozri články 25 a 29 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 7

Žiadateľ

76. V príručke je žiadateľ osoba alebo štátny orgán (verejný orgán) podávajúci dožiadanie ústrednému orgánu v rámci niektorej zo žiadostí uvedených v článku 10 (o uznanie, uznanie a výkon, výkon, vydanie alebo zmenu rozhodnutia).

77. Na niektorých miestach dohovoru môže byť žiadateľom aj osoba alebo účastník súdneho konania, ktorý podal opravný prostriedok. V článku 23 ods. 6 je napríklad žiadateľom osoba, ktorá sa odvoláva proti rozhodnutiu zaregistrovať rozhodnutie na výkon alebo vyhlásiť rozhodnutie za vykonateľné.

78. Žiadateľom môže byť oprávnený, povinný alebo právny zástupca dieťaťa. Na účely niektorých žiadostí môže byť oprávneným aj verejný orgán.

Pozri články 7, 10, 36 a 37 dohovoru.

Žiadosti a dožiadania

79. V tejto príručke a v dohovore sa rozlišuje medzi pojмами „žiadosti“ a „dožiadania“. Pojem žiadosť sa vzťahuje na žiadosti podávané ústrednému orgánu podľa článku 10. Podľa tohto článku môže ísť o žiadosť o uznanie, uznanie a výkon, výkon, vydanie alebo zmenu rozhodnutia.

80. Priame dožiadanie sa nepodáva prostredníctvom ústredného orgánu. Priame dožiadanie je dožiadanie, ktoré prijíma príslušný orgán, napríklad súd alebo správny orgán, priamo od jednotlivca. Jeho podávanie nie je predmetom článku 10. Priamo príslušnému orgánu sa podáva napríklad dožiadanie o uznanie rozhodnutia o vyživovacej povinnosti medzi manželmi.

81. Výnimkou z tohto všeobecného pravidla je článok 7, ktorým sa umožňujú dožiadania o osobitné opatrenia. Napriek tomu, že osobitné opatrenia patria do pôsobnosti článku 10, dožiadanie podáva ústredný orgán inému ústrednému orgánu.

Pozri články 7, 10 a 37 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 1

Verejná listina

Pozri dohodu o výživnom.

Ústredný orgán

82. Ústredný orgán je verejný orgán, ktorý zmluvný štát vymenoval za orgán na vykonávanie alebo realizovanie povinností administratívnej spolupráce a pomoci podľa dohovoru. Tieto povinnosti sú stanovené v kapitolách II a III dohovoru.³²

83. V prípade federálnych štátov alebo štátov s autonómnymi celkami môže existovať viac ústredných orgánov.³³ Ústredný orgán zašle žiadosti iným štátom a vo všeobecnosti riadi tok žiadostí. Množstvo povinností ústredného orgánu môžu v rozsahu povolenom zákonmi daného štátu vykonávať verejné orgány tohto štátu, napríklad úrad na vymáhanie výživného na deti, pod dohľadom ústredného orgánu.

Pozri články 4, 5, 6, 7 a 8 dohovoru.

Príslušný orgán

84. Príslušný orgán je verejný orgán v konkrétnom štáte, ktorý je na základe zákonov daného štátu poverený vykonávaním konkrétnych úloh podľa dohovoru alebo má povolenie tieto úlohy vykonávať. Príslušným orgánom môže byť súd, správny úrad, úrad na vymáhanie výživného na deti alebo iný štátny subjekt, ktorý vykonáva niektoré úlohy súvisiace s dohovorom. V niektorých štátoch môže byť príslušným orgánom pre všetky alebo niektoré povinnosti podľa dohovoru ústredný orgán.

Pozri článok 6 dohovoru.

Zmluvný štát

85. Zmluvný štát je štát viazaný dohovorom, lebo ratifikoval, prijal alebo schválil postup stanovený v článku 58.

86. Pojem „štát“ sa v tejto príručke používa často. Zvyčajne odkazuje na zvrchovaný štát alebo krajinu, a nie na štátny alebo územný celok, ako napríklad provinciu alebo štát v rámci Spojených štátov amerických. Niekedy sa však pod týmto pojmom myslí aj územný celok. Uvádza sa to v článku 46. Odkaz na príslušný orgán v štáte, v ktorom bolo vydané rozhodnutie, sa môže napríklad považovať za odkaz na justičný alebo správny orgán v konkrétnom územnom celku alebo sa tak vykladať.³⁴

Pozri články 46 a 58 dohovoru.

Dohovor

87. Tento pojem sa v príručke používa v zmysle *haagskeho Dohovoru o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny z 23. novembra 2007*.

Profil krajiny

88. Podľa článku 57 dohovoru musí každý zmluvný štát poskytnúť Stálemu byru Haagskej konferencie niektoré informácie o svojom právnom poriadku, konaniach a opatreniach, ktoré prijme na vykonanie dohovoru, a to vrátane spôsobu, akým bude daný štát vybavovať dožiadania na vydanie, uznanie a výkon rozhodnutí o výživnom.³⁵

89. Na poskytnutie týchto informácií môže zmluvný štát využiť profil krajiny, ktorý odporučila a zverejnila Haagska konferencia. Profil krajiny bude obsahovať všetky písomnosti alebo požiadavky na žiadosti, ktoré sa týkajú daného štátu.

³² Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 85.

³³ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 89.

³⁴ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 637.

³⁵ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 683.

90. Používanie profilu krajiny nie je povinné. Štát, ktorý profil krajiny nevyužíva, však napriek tomu musí Stálemu byru Haagskej konferencie poskytnúť požadované informácie podľa článku 57.

91. Profil krajiny a informácie, ktoré poskytuje zmluvný štát podľa článku 57, sú k dispozícii na webovej lokalite Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného < www.hcch.net > v výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).

Pozri článok 57 dohovoru.

Oprávnený

92. Oprávnený je podľa vymedzenia v článku 3 fyzická osoba, ktorá má nárok na výživné alebo o ktorej sa tvrdí, že má takýto nárok. Môže ňou byť rodič alebo manžel/manželka, dieťa, pestúni alebo príbuzní či iné osoby, ktoré sa starajú o dieťa. V niektorých štátoch sa táto osoba môže nazývať príjemca výživného, veriteľ alebo opatrovník či poručník. Oprávneným môže byť osoba, ktorá o výživné žiada prvýkrát (napríklad v žiadosti o vydanie rozhodnutia), alebo osoba, ktorá bude poberať výživné na základe existujúceho rozhodnutia.³⁶

93. Ak zmluvný štát rozšíril pôsobnosť dohovoru na iných členov rodiny vrátane ohrozených osôb, oprávneným môže byť akákoľvek osoba s nárokom na tento typ výživného na iných členov rodiny.

94. V článku 36 sa uvádza, že v niektorých oddieloch dohovoru sa pojem „oprávnený“ vzťahuje aj na verejný orgán. Verejný orgán môže byť oprávneným len na účely žiadosti o uznanie, uznanie a výkon, výkon alebo vydanie nového rozhodnutia o výživnom, ak sa uznanie existujúceho rozhodnutia odmietlo z dôvodov stanovených v článku 20 ods. 4.

Pozri články 3, 10 a 36 dohovoru.

Povinný

95. Povinný je podľa vymedzenia v článku 3 fyzická osoba, ktorá má vyživovaciu povinnosť alebo o ktorej sa tvrdí, že má takúto povinnosť. Povinným môže byť rodič alebo manžel alebo iná osoba, ktorá má podľa právneho poriadku miesta vydania rozhodnutia povinnosť platiť výživné. V niektorých štátoch sa táto osoba môže nazývať platca výživného, dlžník, osoba, ktorá nemá dieťa zverené do opatery, alebo rodič, ktorý nemá v danom štáte pobyt. Verejný orgán, ako napríklad úrad sociálnych služieb, nemôže byť povinným.

96. Ak zmluvný štát rozšíril pôsobnosť dohovoru na výživné na iných členov rodiny, povinným môže byť akákoľvek osoba, ktorá má vyživovaciu povinnosť voči členom rodiny alebo o ktorej sa tvrdí, že má takúto povinnosť.

Pozri články 3 a 10 dohovoru.

Rozhodnutie

97. Pojem „rozhodnutie“ sa v dohovore vymedzuje na účely žiadostí o uznanie a výkon, výkon a niektoré typy dožiadaní, ktoré sa podávajú príslušným orgánom.

98. V rozhodnutí sa povinnému stanovuje povinnosť platiť výživné a môže sa v ňom stanovovať aj automatická úprava indexácie a požiadavka na úhradu dlžného výživného, výživného za minulé obdobie alebo úrokov, ako aj určovať náklady alebo výdavky.³⁷

99. Tento pojem zahŕňa napríklad typ rozhodnutia, ktoré zvyčajne vydáva justičný orgán a ktoré je súčasťou rozsudku alebo súdneho príkazu. Patria sem aj rozhodnutia správneho orgánu, ak spĺňajú kritériá stanovené v článku 19 ods. 3. Preto do pôsobnosti dohovoru patria aj posúdenia vypracúvané úradom na vymáhanie výživného na deti v rámci administratívneho systému, ak spĺňajú tieto kritériá.

³⁶ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 66.

³⁷ Pozri dôvodovú správu dohovoru, body 434 až 437.

Pozri články 3 a 19 dohovoru.

Vyhlásenie

100. Vyhlásenie je formálny doklad vydaný zmluvným štátom na základe niektorých článkov alebo požiadaviek dohovoru. Vyhlásenia sa uvádzajú v článku 63. Štát môže napríklad vydať vyhlásenie, že celý dohovor sa bude uplatňovať na vyživovaciu povinnosť medzi manželmi, ako je to stanovené v článku 2 ods. 3. Vyhlásenia sa môžu vydať v čase pristúpenia štátu k dohovoru alebo kedykoľvek potom. Vyhlásenia sa tiež môžu zmeniť alebo upraviť. V profile krajiny daného štátu sa uvádzajú vyhlásenia štátu, ktoré sa uvádzajú aj na webovej lokalite Haagskej konferencie < www.hcch.net > v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).

Pozri článok 63 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 3

Vyhlásenie vykonateľnosti

101. Vyhlásenie vykonateľnosti je mechanizmus, ktorý sa môže používať v niektorých štátoch na zabezpečenie rovnakého účinku cudzích rozhodnutí (v rámci obmedzení stanovených vnútroštátnym právnym poriadkom), ako má rozhodnutie vydané v danom štáte. Vyhlásenie vykonateľnosti sa líši od potvrdenia o vykonateľnosti, čo je dokument, v ktorom sa uvádza, že rozhodnutie je vykonateľné v štáte pôvodu, a ktorý musí byť súčasťou súboru písomností potrebných na podanie žiadosti o uznanie alebo o uznanie a výkon.

Pozri článok 23 ods. 2 a článok 25 ods. 1 písm. b) dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitoly 7 a 8

Vydanie rozhodnutia

102. Tento pojem odkazuje na postup získania rozhodnutia o výživnom v prípade, ak buď neexistuje žiadne rozhodnutie o výživnom, alebo nie je z istých dôvodov možné existujúce rozhodnutie o výživnom uznať či vykonať. K vydaniu rozhodnutia môže patriť určenie rodičovstva, ak sa to na vydanie rozhodnutia o výživnom vyžaduje.

Pozri článok 10 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 10

Určenie rodičovstva

103. Určenie rodičovstva obsahuje zistenie biologického alebo právneho rodičovstva dieťaťa na účely vyplácania výživného. Na základe dohovoru sa o určenie rodičovstva často žiada v súvislosti so žiadosťou o vydanie rozhodnutia o výživnom, hoci sa oň môže žiadať aj v rámci dožiadania o osobitné opatrenia podľa článku 7.³⁸ Hoci sa rodičovstvo môže určovať genetickými testami, určiť sa môže aj právne na základe predpokladov, napríklad ak boli účastníci pred narodením dieťaťa manželmi alebo spolu žili, alebo ak rodič pripustil alebo uznal rodičovstvo.

Pozri články 7 a 10 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitoly 1 a 10

Preskúmanie ex officio

104. Preskúmanie *ex officio* je preskúmanie, ktoré môže vykonať iba príslušný orgán z vlastnej iniciatívy pri konaniach týkajúcich sa uznania alebo uznania a výkonu.

³⁸ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 174.

Preskúmanie sa uvádza v článku 23 ods. 4 a v článku 24 ods. 4.³⁹ Ani jeden z účastníkov nemá nárok na predkladanie pripomienok k preskúmaniu.

105. Pokiaľ dožiadaný štát nevyhlási, že použije postup stanovený v článku 24, preskúmanie *ex officio* podľa článku 23 sa môže zväziť vtedy, ak by bolo zaregistrovanie rozhodnutia na výkon alebo vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia zjavne nezlučiteľné s verejným poriadkom.

106. Ak sa použije alternatívny postup z článku 24, preskúmanie *ex officio* sa bude mierne líšiť, keďže príslušný orgán musí zväziť ďalšie dôvody.

Podrobné informácie o tomto postupe sa nachádzajú v kapitole 5.

Pozri článok 12 ods. 8, článok 23 ods. 4 a článok 24 ods. 4. dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 7

Prikázanie pohľadávky

107. Prikázanie pohľadávky je zachytenie finančných prostriedkov vyplácaných povinnému, ktoré vykonáva orgán pre výkon. V oznámení o prikázaní pohľadávky alebo príslušnom príkaze sa osobe alebo organizácii, ktorá by inak tieto finančné prostriedky vyplatila povinnému, nariaďuje, aby ich vyplatila orgánu pre výkon v prospech oprávneného na výživné. V niektorých štátoch sa prikázanie pohľadávky nazýva zrážka alebo zadržanie prostriedkov.

Pozri článok 34 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 12

Obvyklý pobyt

108. Pojem „obvyklý pobyt“ sa v dohovore nevymedzuje.⁴⁰ Používa sa v mnohých článkoch dohovoru v súvislosti s možnosťou uznania alebo výkonu rozhodnutia. Určenie obvyklého pobytu osoby v štáte sa uskutočňuje na základe jednotlivých faktov v danom prípade. Obvyklý pobyt sa môže určiť na základe skutočností, k akým patria miesto pobytu osoby, miesto primárneho (alebo hlavného) pobytu osoby, miesto jej práce alebo štúdia. Prítomnosť osoby v danom štáte na stanovenie obvyklého pobytu nepostačuje.

Pozri článok 20 ods. 1 písm. a) dohovoru.

Právomoc

109. Pri podaní námietky alebo opravného prostriedku proti rozhodnutiu o uznaní alebo o uznaní a výkone rozhodnutia môže odporca argumentovať nesplnením požiadaviek na uznanie a výkon stanovených v článku 20. Tieto požiadavky na uznanie a výkon, ako aj právomoc v tejto súvislosti sa týkajú povinných väzieb medzi účastníkmi a štátom, v ktorom sa pôvodca rozhodnutia nachádza. Súd môže mať napríklad právomoc vydať rozhodnutie o výživnom, ak majú obidvaja rodičia pobyt v danom štáte. Preto sa môže rozhodnutie, ktoré bolo prijaté na tomto základe, uznať a vykonať.

Pozri články 20 a 21 dohovoru.

Vyššie overenie

110. Vyššie overenie je pojem, ktorým sa charakterizujú niektoré formálne právne postupy. Cieľom vyššieho overenia je osvedčiť pravosť podpisu, oprávnenie, na základe ktorého osoba podpisujúca listinu konala, a v prípade potreby aj pravosť pečate alebo pečiatky na písomnosti. Vyššie overenie sa nevzťahuje na obsah samotnej základnej písomnosti (t. j. overenej písomnosti). Na základe článku 41 sa pre konania podľa

³⁹ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 500.

⁴⁰ Pozri dôvodovú správu dohovoru, body 63 a 444.

dohovoru nevyžaduje žiadne vyššie overenie ani podobná formálna náležitosť, a to ani použitie apostily.⁴¹

Pozri článok 41 dohovoru.

Záložné právo

111. Záložné právo znamená zákonné zadržanie majetku osoby alebo právny nárok na majetok osoby. V niektorých štátoch možno záložné právo uplatniť aj na nehnuteľnosti povinného, ktorý dlží výživné, ako aj na pozemky a motorové vozidlá. Ak sa predá nehnuteľnosť, dlžné výživné sa môže získať z výnosu zo zmluvy o predaji.

Pozri článok 34 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 12

Výživné

112. Výživné znamená výživné na deti, manžela/manželku alebo partnera/partnerku a náklady na starostlivosť o deti alebo manžela/manželku či partnera/partnerku. Podľa dohovoru môže štát rozšíriť výživné aj na vyživovaciu povinnosť vyplývajúcu z iných foriem rodinných vzťahov.

113. Výživné platí povinný oprávnenému. Výživné sa môže vyplácať v pravidelných splátkach a paušálne alebo prevodom majetku v závislosti od právneho poriadku štátu, v ktorom sa rozhodnutie vydáva.⁴²

Pozri článok 2 dohovoru.

Dohoda o výživnom

114. Podľa článku 30 sa môže dohoda o výživnom uznať a vykonať, ak je vykonateľná ako rozhodnutie v štáte, v ktorom bola uzavretá, a na účely žiadostí o uznanie alebo o uznanie a výkon podľa článku 10 sa pojem „rozhodnutie“ vzťahuje aj na dohodu o výživnom.⁴³

115. Dohoda o výživnom sa vymedzuje v článku 3 ako písomná dohoda týkajúca sa platby výživného, ktorá môže podliehať preskúmaniu alebo zmene zo strany príslušného orgánu a ktorá:

- bola úradne vyhotovená alebo zaregistrovaná príslušným orgánom ako verejná listina alebo
- bola osvedčená, uzavretá, registrovaná alebo podaná na príslušnom orgáne.

116. Do tohto vymedzenia preto patria verejné listiny, ktoré sa používajú v niektorých štátoch, a súkromné dohody, ktoré sa používajú v iných štátoch. Za dohodu o výživnom vykonateľnú podľa dohovoru sa môže považovať napríklad dohoda o výživnom, ktorú uzatvorili rodičia počas rozvodového konania, alebo rozhodnutie, ktoré je výsledkom mediácie medzi rodičmi, ak spĺňa tieto kritériá.

117. Štát môže uplatniť výhradu, čo znamená, že dohody o výživnom neuzná.

Pozri články 3 a 30 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 7

⁴¹ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 614.

⁴² Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 65.

⁴³ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 554.

Rozhodnutie o výživnom

Pozri rozhodnutie.

Preskúmanie majetkových pomerov

118. V niektorých situáciách umožňuje dohovor štátu využiť preskúmanie majetkových pomerov, na základe ktorého sa určí, či má žiadateľ nárok na právnu pomoc na účely konaní podľa dohovoru, a či sa takáto pomoc žiadateľovi alebo účastníkovi poskytne bezplatne. Preskúmanie majetkových pomerov vo všeobecnosti znamená preskúmanie príjmu a majetku žiadateľa alebo iných finančných pomerov, ktoré budú mať vplyv na schopnosť žiadateľa zaplatiť za právnu pomoc.

119. Preskúmanie majetkových pomerov dieťaťa sa povoľuje podľa článku 16 v prípade niektorých žiadostí a znamená preskúmanie majetkových pomerov dieťaťa, nie rodiča. Niektoré štáty ho môžu využiť na rozhodnutie o tom, či poskytnú bezplatnú právnu pomoc.

Pozri články 16 a 17 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 3

Preskúmanie odôvodnenosti žiadosti

120. V niektorých situáciách dohovor umožňuje, aby štát preskúmal odôvodnenosť žiadosti a na základe toho určil, či žiadateľovi pri konaní podľa dohovoru poskytne bezplatnú právnu pomoc. Pri preskúmaní odôvodnenosti žiadosti sa vo všeobecnosti skúma odôvodnenosť alebo pravdepodobnosť úspechu žiadosti, pričom sa zvažuje právny základ žiadosti a to, či budú fakty prípadu viesť k úspešnému výsledku. Otázky, ktoré sa pri preskúmaní odôvodnenosti žiadosti zvažujú, závisia od štátu, ktorý toto preskúmanie uskutočňuje.

Pozri článok 15 ods. 2 a článok 17 písm. a) dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 3

Zmena rozhodnutia

121. Zmena je postup úpravy rozhodnutia o výživnom po jeho vydaní. V niektorých štátoch sa to nazýva žiadosť o prispôbenie alebo žiadosť o úpravu rozhodnutia. Táto zmena sa môže týkať výšky výživného, pravidelnosti jeho vyplácania alebo iných podmienok rozhodnutia o výživnom. Podľa dohovoru sa pod pojmom „zmena“ myslí aj vydanie nového rozhodnutia, ak vnútroštátne zákony dožiadaného štátu neobsahujú konanie na úpravu cudzieho rozhodnutia a umožňujú iba vydanie nového.⁴⁴ Žiadosť o zmenu môže podať oprávnený podľa článku 10 ods. 1 písm. e) alebo f) alebo povinný podľa článku 10 ods. 2 písm. b) alebo c).

Pozri články 10 a 18 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 11

Stále byro/Haagska konferencia medzinárodného práva súkromného

122. Haagska konferencia medzinárodného práva súkromného (ďalej len „Haagska konferencia“) je medzinárodná medzivládna organizácia, ktorá pripravuje a spravuje viacstranné právne nástroje na podporu medzinárodnej súdnej a administratívnej spolupráce v oblasti súkromného práva, a to najmä v oblasti ochrany rodiny a detí, občianskeho konania a obchodného práva.

123. Stále byro je sekretariátom Haagskej konferencie a má na starosti každodenný chod organizácie.

⁴⁴ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 264.

124. Podľa dohovoru musia zmluvné štáty stálemu byru poskytovať informácie stanovené v článku 57 o vykonávaní požiadaviek dohovoru v danom štáte. Stále byro tiež zbiera informácie vrátane štatistík a judikatúry v oblasti fungovania dohovoru.

Pozri články 54 a 57 dohovoru.

Osobné údaje/osobné informácie

125. Osobné údaje sú osobné informácie o osobe, ktoré sa zhromažďujú, používajú a zverejňujú počas konaní na základe dohovoru. Patria k nim identifikačné informácie ako dátum narodenia, adresa, príjem a informácie o zamestnaní osoby, ako aj informácie o jej štátnej príslušnosti alebo štátne identifikátory ako číslo sociálneho poistenia, číslo sociálneho zabezpečenia, číslo zdravotného poistenia alebo podobné čísla, ktoré sú pre osobu jedinečné.⁴⁵

126. Podľa dohovoru sa osobné údaje môžu použiť iba na účely, na ktoré boli zhromaždené alebo zaslané, a musí sa zachovať ich dôvernosť na základe právneho poriadku štátu, ktorý ich spracúva. Zverejnenie osobných údajov alebo osobných informácií sa nepovoľuje, ak by sa tým ohrozilo zdravie, bezpečnosť alebo sloboda jednotlivca.⁴⁶

Pozri články 38, 39 a 40 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 3

Protokol o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť

127. *Haagsky protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť* je medzinárodný nástroj obsahujúci všeobecné normy rozhodného práva, ktorými sa dopĺňa *Haagsky dohovor o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny z 23. novembra 2007*. Niektoré štáty, ktoré sú stranami dohovoru, môžu byť aj signatármi protokolu a uplatňovať protokol na otázky výživného.

Odkaz v príručke – kapitoly 5, 10 a 11

Predbežné opatrenia

128. Predbežné opatrenia sa uvádzajú v článku 6 ods. 2 písm. i) a v článku 7 dohovoru. Sú to konania, ktoré sa začali v štáte s cieľom zabezpečiť výsledok žiadosti o výživné. O predbežné opatrenia sa môže požiadať s cieľom zabrániť nakladaniu s majetkom alebo odchodu povinného zo štátu s cieľom vyhnúť sa konaniu o výživnom.⁴⁷

Pozri články 6 a 7 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitoly 1 a 3

Verejný orgán

129. Pojem „verejný orgán“ sa v dohovore používa v dvoch rôznych súvislostiach.

130. Podľa článku 36 je verejný orgán štátnym orgánom, ktorý vo výnimočných prípadoch ako oprávnený podáva žiadosť o výživné. Verejný orgán môže podať žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon, alebo o výkon rozhodnutia podľa článku 10 ods. 1 písm. a) a b). Môže tiež podať žiadosť o vydanie rozhodnutia, ak existujúce rozhodnutie nemožno uznať z dôvodov stanovených v článku 20 ods. 4.⁴⁸

131. Verejný orgán má nárok na podanie žiadosti, ak koná namiesto oprávneného alebo požaduje náhradu za dávky vyplácané namiesto výživného.

⁴⁵ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 605.

⁴⁶ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 608.

⁴⁷ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 176.

⁴⁸ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 590.

132. Článok 6 ods. 3 dohovoru sa tiež týka verejných orgánov a v tejto súvislosti sú verejné orgány zákonnými subjektmi, ktoré vykonávajú funkcie ústredného orgánu. Verejný orgán zodpovedajúci za výkon týchto funkcií musí podliehať dohľadu príslušných orgánov štátu, pričom rozsah ich zapojenia do prípadov podľa dohovoru sa musí oznamovať Stálemu byru Haagskej konferencie.

Pozri článok 6 ods. 3 a článok 36 dohovoru.

Ratifikácia

133. Ratifikácia patrí k nástrojom, ktoré môže štát využiť na to, aby sa stal stranou dohovoru. V článku 60 sa stanovuje, kedy dohovor nadobudne platnosť (po uplynutí troch mesiacov od uloženia druhej listiny o ratifikácii, prijatí alebo schválení) a kedy účinnosť v konkrétnom zmluvnom štáte. Na webovej lokalite Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného sa uvádzajú štáty, ktoré sú zmluvnými štátmi dohovoru.

Pozri články 58 a 60 dohovoru.

Uznanie

134. **Uznanie rozhodnutia o výživnom je konanie, ktoré využíva** príslušný orgán štátu na prijatie určených práv a povinností v oblasti výživného, stanovené orgánom v štáte pôvodu, v ktorom bolo rozhodnutie vydané, pričom zároveň tomuto rozhodnutiu priznáva právnu účinnosť.⁴⁹ Vo väčšine prípadov žiadateľ požiada aj o výkon rozhodnutia, takže žiadosť sa bude týkať uznania aj výkonu. Žiadateľ však môže požiadať iba o uznanie rozhodnutia. Podľa článku 26 sa na žiadosť o uznanie vzťahujú rovnaké požiadavky ako na žiadosť o uznanie a výkon. Okrem nich neexistuje žiadna iná požiadavka na vykonateľnosť rozhodnutia v štáte pôvodu, iba požiadavka na jeho účinok v danom štáte.

Pozri články 19 až 28 dohovoru.

Uznanie a výkon

135. Uznanie a výkon existujúcich rozhodnutí o výživnom patria k základným postupom podľa dohovoru. Účelom uznania a výkonu je umožniť, aby rozhodnutie vydané v jednom štáte platilo alebo sa mohlo vykonať aj v inom zmluvnom štáte.⁵⁰ Postupom uznania a výkonu sa zabezpečuje, že oprávnený nemusí žiadať o vydanie nového rozhodnutia v štáte, v ktorom sa má rozhodnutie vykonať, a dožiadaný štát môže vykonať existujúce rozhodnutie.

Pozri články 19 až 28 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 7

Dožadujúci ústredný orgán a dožiadaný ústredný orgán

136. Dožadujúci ústredný orgán je ústredný orgán v štáte, v ktorom sa podáva žiadosť alebo dožiadanie. Ústredný orgán zašle žiadosť dožiadanému ústrednému orgánu, ktorý ju vybaví a odošle príslušnému orgánu na dokončenie. Povinnosti ústredného orgánu sa stanovujú v článku 7 dohovoru.

⁴⁹ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 429.

⁵⁰ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 490.

Pozri článok 7 dohovoru.

Dožadujúci štát a dožiadaný štát

137. **Dožadujúci štát** je štát, v ktorom má žiadateľ pobyt a v ktorom sa podáva žiadosť alebo dožiadanie podľa dohovoru. **Dožiadaný štát** je štát, ktorý sa žiada o vybavenie žiadosti alebo dožiadania. Zvyčajne je to štát, v ktorom má pobyt odporca.⁵¹

Pozri články 10 a 12 dohovoru.

Výhrada

138. Výhrada je formálne vyhlásenie zmluvného štátu, povolené za určitých okolností podľa dohovoru, v ktorom sa uvádza, že uplatniteľnosť dohovoru v danom štáte sa bude istým spôsobom obmedzovať. Štát môže napríklad uplatniť výhradu, že nebude uznávať ani vykonávať dohody o výživnom. Postup uplatnenia výhrady sa stanovuje v článku 62. Výhrady uplatnené konkrétnym štátom sa uvádzajú v profile krajiny daného štátu. Úplné znenie všetkých výhrad uplatnených štátom možno nájsť aj na webovej lokalite Haagskej konferencie na adrese < www.hcch.net > v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).

Pozri článok 62 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 3

Odporca

139. Odporca je osoba, ktorá bude podľa dohovoru odpovedať na žiadosť, vyjadrovať sa k žiadosti alebo sa proti nej odvolávať. Odporcom môže byť oprávnený alebo povinný.

Pozri články 11, 23 a 24 dohovoru.

Osobitné opatrenia

140. Osobitné opatrenia sú niektoré povinnosti vyplývajúce z administratívnej spolupráce, ktoré sú uvedené v článku 7 a ktorých sa môže týkať dožiadanie jedného ústredného orgánu pre iný ústredný orgán. Takéto dožiadanie sa podáva osobitne od žiadosti o uznanie, uznanie a výkon, vydanie, výkon alebo zmenu. K osobitným opatreniam, pre ktoré možno podať dožiadanie, patrí pomoc pri:

- zisťovaní miesta pobytu povinného alebo oprávneného,
- získavaní informácií o príjme a majetkových pomeroch povinného alebo oprávneného vrátane miesta majetku,
- určovaní rodičovstva dieťaťa,
- získavaní písomností alebo dôkazov,
- doručovaní písomností,
- získavaní dočasných alebo predbežných opatrení.

Pozri článok 7 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitoly 1 a 3

Štát

Pozri zmluvný štát.

⁵¹ Pojmy „dožiadaný štát“ a „dožadujúci štát“ nie sú v dohovore ani v dôvodovej správe vymedzené. Pozri dôvodovú správu, bod 64. Článok 9 dohovoru obsahuje vymedzenie pobytu iba na účely tohto článku. Pozri dôvodovú správu, bod 228.

Štát pôvodu

141. Týmto pojmom sa označuje štát, v ktorom bolo vydané rozhodnutie o výživnom. Štát pôvodu sa môže, ale nemusí, líšiť od štátu, v ktorom má žiadateľ alebo odporca pobyt. Poznať štát pôvodu je dôležité napríklad preto, aby sa mohlo určiť, ktorý príslušný orgán má pri žiadosti o uznanie alebo o uznanie a výkon vyplniť potvrdenie o vykonateľnosti. Štát pôvodu sa niekedy nazýva aj vydávajúci štát.

142. V prípade dohody o výživnom bude štátom pôvodu s najväčšou pravdepodobnosťou štát, v ktorom bola uzatvorená alebo formalizovaná dohoda.

Pozri články 11, 20, 25 a 30 dohovoru.

Potvrdenie o vykonateľnosti

143. Tento doklad sa vyžaduje pri žiadosti o uznanie alebo o uznanie a výkon podľa dohovoru na stanovenie vykonateľnosti rozhodnutia v štáte, v ktorom bolo rozhodnutie vydané (štáte pôvodu). V niektorých štátoch bude mať potvrdenie o vykonateľnosti podobu písomnosti od príslušného orgánu, v ktorej sa potvrdzuje, že rozhodnutie je právoplatné, čiže ho možno vykonať v tomto štáte. Potvrdenie o vykonateľnosti sa líši od vyhlásenia vykonateľnosti, čo je mechanizmus, ktorý sa môže využívať v niektorých štátoch na uznanie alebo uznanie a výkon rozhodnutia.⁵²

Pozri článok 23 ods. 2 a článok 25 ods. 1 písm. b) dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 7

Vyhlásenie o riadnom oboznámení

144. Táto písomnosť sa vyžaduje pri žiadosti o uznanie alebo o uznanie a výkon podľa dohovoru, ak sa odporca (prevažne povinný) nezúčastnil konania v štáte pôvodu ani ho na ňom nikto nezastupoval. Potvrdzuje sa v ňom, že odporca dostal oznámenie o konaní, ktorého výsledkom bolo rozhodnutie o výživnom, a mal možnosť vyjadriť sa, alebo že odporca dostal oznámenie o rozhodnutí a mal možnosť proti nemu namietat' alebo podať opravný prostriedok na skutkovom aj právnom základe (skutkovo aj právne).

Pozri článok 25 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 7

Ohrozená osoba

145. Ohrozená osoba sa vymedzuje v článku 3 dohovoru ako osoba, ktorá z dôvodu oslabenej alebo nedostatočnej osobnej spôsobilosti nie je schopná sama sa živiť. Dohovor sa týka ohrozených osôb iba vtedy, ak dožadujúci aj dožiadaný štát vydali podľa článku 2 ods. 3 vyhlásenie o rozšírení jeho uplatňovania.

Pozri článok 2 dohovoru.

Odkaz v príručke – kapitola 3

⁵² V niektorých štátoch sa môže využiť „*attestation de la force de chose jugée*“, ktorým sa potvrdzuje právoplatnosť rozhodnutia v danom štáte.

Kapitola 3 - Veci so všeobecným uplatňovaním: dohovor z roku 2007 a nariadenie z roku 2009

I. Účel tejto kapitoly

146. Pri každej doručenej žiadosti, priamom dožiadaní alebo dožiadaní o osobitné opatrenia podľa dohovoru a nariadenia je potrebné zvážiť množstvo otázok a vykonať množstvo úloh, ktoré sú pre všetky typy žiadostí rovnaké. Prvou a najdôležitejšou vecou je zvážiť, či boli žiadosť alebo dožiadanie podané v súlade s dohovorom alebo nariadením, a preto je potrebné riešiť otázky pôsobnosti (vecnej, geografickej a časovej) obidvoch nástrojov. Hoci sa dohovor a nariadenie v mnohom podobajú, sú to samostatné a autonómne legislatívne režimy a v jednotlivých prípadoch sa budú uplatňovať osobitne v súlade s príslušnými ustanoveniami o pôsobnosti, ktoré sú uvedené v časti I tejto kapitoly.

147. Vo všeobecnosti platí, že nariadenie sa bude uplatňovať na cezhraničné prípady vymáhania výživného v rámci členských štátov Európskej únie a dohovor na medzinárodné prípady, ktorých účastníkom je členský štát Európskej únie a štát mimo Európskej únie, ktorý je zmluvným štátom dohovoru. Dohovor sa však bude medzi členskými štátmi Európskej únie a štátmi, ktoré nie sú členmi Európskej únie, ale sú zmluvnými štátmi dohovoru, uplatňovať až po tom, ako sa Európska únia stane stranou dohovoru a dohovor nadobudne v Európskej únii platnosť.⁵³ Európska únia sa pravdepodobne stane stranou dohovoru v priebehu roka 2014 (pozri tiež oddiel II.C nižšie). Mimo Európskej únie sa bude dohovor uplatňovať medzi zmluvnými štátmi dohovoru.

148. Je potrebné poznamenať, že v členských štátoch Európskej únie sa budú normy právomoci a normy rozhodného práva (v členských štátoch viazaných Haagskym protokolom z roku 2007) uplatňovať univerzálne na všetky prípady, ktoré patria do predmetu a časovej pôsobnosti nariadenia, t. j. vrátane prípadov zo všetkých neeurópskych štátov. Ďalšie informácie o normách právomoci nariadenia a Haagskeho protokolu z roku 2007 (ktoré boli v podobe odkazov začlenené do článku 15 nariadenia) sa nachádzajú v kapitole 4, resp. 5.

149. Ak žiadosť alebo dožiadanie nepatria do rozsahu pôsobnosti dohovoru alebo nariadenia, postupy uvedené v tejto príručke sa neuplatňujú. Stále sa však môžu uplatňovať iné medzinárodné nástroje týkajúce sa medzinárodného vymáhania výživného (pozri časť I oddiel I.B. nižšie). V časti I kapitoly 3 sa uvádzajú faktory, ktoré sa použijú pri rozhodovaní o tom, či žiadosť alebo priame dožiadanie patria do rozsahu pôsobnosti dohovoru alebo nariadenia.

150. Časť II kapitoly 3 sa týka vecí, ktoré sú spoločné pre všetky konania podľa dohovoru a nariadenia, čiže pravidiel dodržiavania jazyka komunikácie, potreby prekladu písomností a rozhodnutí, ochrany osobných informácií, požiadavky na účinný prístup ku konaniam, predbežných a ochranných opatrení, ako aj doručovania a vykonávania dôkazov v cudzine.

⁵³ Dánsko sa nezúčastňuje na proces prijatia dohovoru Európskou úniou (pozri nižšie v poznámke pod čiarou č. 59).

Časť I – Rozsah pôsobnosti dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

I. Veci všeobecnej pôsobnosti, ktoré sú spoločné pre dohovor z roku 2007 a nariadenie z roku 2009

A. Dohovor z roku 2007 a nariadenie z roku 2009: bez účinku na rodinné vzťahy

151. Je dôležité mať na zreteli, že dohovorom, nariadením a protokolom (ďalšie informácie o Haagskom protokole z roku 2007 sa nachádzajú v kapitole 5) sa neupravuje ani neovplyvňuje základný rodinný, rodičovský ani iný príbuzenský vzťah, ktorý môže byť predpokladom vyživovacej povinnosti. Existencia a povaha vzťahov, ktoré môžu byť predpokladom vyživovacej povinnosti, sa určia na základe rozhodného práva v rámci vnútroštátneho právneho poriadku (vrátane, ak je to potrebné, vnútroštátnych noriem medzinárodného práva súkromného) v konaní, počas ktorého sa tieto vzťahy určia, alebo na základe rozhodného práva, ak sa takéto vzťahy určujú zo zákona.⁵⁴

152. V článku 22 nariadenia sa uvádza:

„Uznanie a výkon rozhodnutia vydaného vo veci vyživovacej povinnosti podľa tohto nariadenia v žiadnom prípade neznamená uznanie rodinného vzťahu, príbuzenstva, manželstva alebo švagrovstva, na ktorom sa zakladá vyživovacia povinnosť, o ktorú ide v rozhodnutí.“

153. Hoci dohovor neobsahuje žiadny článok analogický s článkom 22 nariadenia, žiadnym ustanovením dohovoru sa nezavádza opačný prístup. V článku 2 ods. 4 dohovoru sa však stanovuje, že ustanovenia dohovoru sa vzťahujú na deti „bez ohľadu na rodinný stav rodičov.“

154. V dohovore aj nariadení sa však nachádzajú ustanovenia o žiadostiach o vydanie rozhodnutia o výživnom, ktoré sa môžu týkať aj určovania rodičovstva [článok 10 písm. c) dohovoru a článok 56 písm. c) nariadenia], a ak je to potrebné, povinnosti súvisiace s poskytovaním pomoci pri určovaní rodičovstva sa môžu preniesť na ústredné orgány [článok 6 písm. h) dohovoru a článok 51 písm. h) nariadenia, pozri vyššie kapitolu 1 oddielu I.B a III.B)].

B. Iné medzinárodné nástroje alebo dohody týkajúce sa výživného

155. Príslušné orgány by mali vedieť, že ak sa neuplatňuje ani nariadenie, ani dohovor, môžu sa uplatňovať iné medzinárodné nástroje alebo dohody týkajúce sa cezhraničného vymáhania výživného. Uzatvorené boli napríklad tieto medzinárodné nástroje, ktoré sa týkajú cezhraničného vymáhania výživného:

- *Dohovor OSN o vymáhaní výživného v cudzine, New York, 20. júna 1956* (ďalej len „dohovor OSN z roku 1956“),⁵⁵
- *Haagsky dohovor o uznávaní a výkone rozhodnutí o vyživovacej povinnosti z 2. októbra 1973* (ďalej len „dohovor z roku 1973“),⁵⁶

⁵⁴ Pozri však dôvodovú správu protokolu vyššie v poznámke pod čiarou č. 5 na strane 10 o konkrétnych situáciách, v ktorých sa môžu niektoré štáty rozhodnúť uplatňovať protokol na otázku existencie rodinných vzťahov, ktorá sa vyskytne ako predbežná vec pri konaniach, ktorých hlavným cieľom je určenie nároku na výživné.

⁵⁵ [Názov štátu] [je] [nie je] stranou dohovoru OSN z roku 1956.

⁵⁶ [Názov štátu] [je] [nie je] stranou dohovoru z roku 1973.

- *Haagsky dohovor o uznaní a vykonateľnosti rozhodnutia o vyživovacej povinnosti k deťom z 15. apríla 1958 (ďalej len „dohovor z roku 1958“).*⁵⁷

156. Príslušné orgány sa môžu obrátiť na databázu zmlúv OSN (k dispozícii na adrese < <http://treaties.un.org> >), kde nájdú informácie o zmluvných štátoch dohovoru OSN z roku 1956, a na webovú lokalitu Haagskej konferencie, kde nájdú informácie o dohovoroch z rokov 1973 a 1958 [< www.hcch.net > v časti Conventions (Dohovory)], a tam dohovor č. 23 a dohovor č. 9)]. Zoznam odosielaajúcich a prijímajúcich orgánov vymenovaných zmluvnými štátmi dohovoru OSN z roku 1956 sa už aktualizuje iba na webovej lokalite Haagskej konferencie < www.hcch.net > v časti Conventions (Dohovory) a tam dohovor č. 38 a 1956 New York Convention (Newyorský dohovor z roku 1956).

157. Štáty mohli uzatvoriť aj iné medzinárodné, regionálne alebo dvojstranné zmluvy, ktoré sa týkajú medzinárodného vymáhania výživného, ktorých existenciu je potrebné overiť u vnútroštátnych orgánov pre výživné.

II. Pôsobnosť dohovoru z roku 2007

A. Prehľad: Vecná pôsobnosť dohovoru

158. Pochopenie vecnej pôsobnosti alebo predmetu dohovoru je veľmi dôležité pri určovaní rozsahu, v akom sa má dohovor uplatňovať na žiadosť alebo dožiadanie o výživné (žiadosť alebo dožiadanie o uznanie alebo o uznanie a výkon, výkon, vydanie alebo zmenu). Nebolo zámerom, aby sa dohovor vzťahoval na každý typ žiadosti alebo dožiadania na výživné, ak majú účastníci pobyt v rôznych štátoch, a ani sa všetky ustanovenia dohovoru automaticky neuplatňujú na každú žiadosť alebo dožiadanie podané podľa dohovoru.

159. Dohovor umožňuje na rozdiel od nariadenia zmluvným štátom dohovoru rozšíriť alebo obmedziť základné ustanovenia o jeho pôsobnosti prostredníctvom vyhlásenia alebo výhrady (článok 2 ods. 2 a článok 2 ods. 3 dohovoru).

160. Najdôležitejšie je preto na začiatku zistiť, či sa kapitoly dohovoru, ktoré sa týkajú povinností v rámci administratívnej spolupráce a úloh ústredného orgánu vrátane poskytovania právnej pomoci a pravidiel dodržiavania obsahu a zasielania žiadostí, vzťahujú na konkrétnu situáciu. Tieto povinnosti sú stanovené v kapitolách II a III dohovoru.

161. Určovanie vecnej pôsobnosti dohovoru a toho, či sa na konkrétnu žiadosť vzťahujú kapitoly II a III, sa začína článkom 2. V článku 2 sa stanovujú typy vyživovacej povinnosti, ktorých sa týka dohovor, a rozsah, do ktorého možno pôsobnosť rozšíriť alebo obmedziť prostredníctvom vyhlásenia alebo výhrady zmluvného štátu.

162. Vyhlásenia a výhrady, ktoré sa očakávajú zo strany Európskej únie, keď sa stane stranou dohovoru, sa uvádzajú v oddiele II.C nižšie.

⁵⁷ [Názov štátu] [je] [nie je] stranou dohovoru z roku 1958.

B. Základná vecná uplatniteľnosť – vyživovacia povinnosť

163. Dohovor sa týka najmä vyživovacej povinnosti voči deťom a manželom, ako je uvedené nižšie.

1. Výživné na deti

164. V najväčšom rozsahu sa dohovor uplatňuje na výživné na deti. Na začiatok platí, že všetky kapitoly dohovoru sa vzťahujú na všetky **vyživovacie** povinnosti voči deťom za predpokladu, že:

- vyživovacia povinnosť vyplýva zo vzťahu medzi rodičom a dieťaťom,
- dieťa je mladšie ako 21 rokov.

Výživné znamená výživné na deti, manžela/manželku alebo partnera/partnerku a náklady na starostlivosť o deti alebo manžela/manželku či partnera/partnerku. Podľa dohovoru môže štát rozšíriť výživné aj na vyživovaciu povinnosť vyplývajúcu z iných foriem rodinných vzťahov.

165. Zmluvné štáty môžu tento pôvodný rozsah pôsobnosti rozšíriť alebo obmedziť prostredníctvom vyhlásení alebo výhrad, ako je to uvedené v oddiele 3 nižšie.

2. Vyživovacia povinnosť medzi manželmi

166. Uplatňovanie dohovoru na vyživovaciu povinnosť medzi manželmi nie je také rozsiahle ako v prípade výživného na deti.

167. Celý dohovor vrátane ustanovení kapitol II a III sa vždy uplatňuje na žiadosť o uznanie, uznanie a výkon alebo výkon, ak sa nárok na vyživovaciu povinnosť medzi manželmi podá v kombinácii alebo spolu s nárokom na výživné na dieťa v súvislosti uvedenej vyššie.⁵⁸ Preto sa tieto žiadosti budú podávať prostredníctvom ústredných orgánov obidvoch štátov a zároveň sa budú uplatňovať všetky ustanovenia dohovoru týkajúce sa ústredných orgánov, ako napríklad ustanovenia o povinnosti poskytovať aktualizácie a zasielať rozhodnutia príslušnému orgánu daného štátu.

168. Ak sa však žiadosť týka iba vyživovacej povinnosti medzi manželmi, ustanovenia kapitol II a III sa na žiadosť nevzťahujú, ak štát prostredníctvom vyhlásenia nerozšíril uplatňovanie celého dohovoru aj na vyživovaciu povinnosť medzi manželmi. Znamená to, že nárok alebo žiadosť sa nebudú podávať prostredníctvom ústredného orgánu, ale odošlú sa priamo príslušnému orgánu v druhom štáte. Nazýva sa to priame dožiadanie príslušnému orgánu (pozri vyššie kapitolu 1 oddiel III.C). Keďže do tohto procesu sa ústredné orgány nezapájajú, ustanovenia dohovoru o ich činnostiach sa neuplatňujú. Uplatňujú sa však iné ustanovenia, ktoré sa týkajú priamych dožiadaní príslušným orgánom. Všetky články dohovoru okrem článkov z kapitol II a III sa vždy uplatňujú iba na rozhodnutia o vyživovacej povinnosti medzi manželmi.

169. Zmluvný štát môže rozšíriť zapojenie svojho ústredného orgánu do všetkých vecí týkajúcich sa vyživovacej povinnosti medzi manželmi, ako je to uvedené v ďalšom oddiele.

⁵⁸ V dohovore sa na výživné na deti používa výraz „podať spolu s nárokom“. To však nemusí znamenať, že nárok na vyživovaciu povinnosť medzi manželmi musí byť súčasťou toho istého rozhodnutia, musí však súvisieť s nárokom na výživné na deti alebo s ním byť spojený. Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 47.

3. Výhrady a vyhlásenia

170. Možnosť zmluvných štátov obmedziť alebo rozšíriť uplatňovanie dohovoru sa nachádza v článku 2.

a) Výživné na dieťa – vek dieťaťa

171. Zmluvný štát môže podať **výhradu** podľa dohovoru, ktorou sa obmedzuje uplatňovanie dohovoru na deti do 18 rokov veku. Zmluvný štát môže tiež rozšíriť uplatňovanie dohovoru (alebo akejkolvek jeho časti) na deti staršie ako 21 rokov.

Výhrada je formálne vyhlásenie zmluvného štátu, povolené za určitých okolností podľa dohovoru, v ktorom sa uvádza, že uplatniteľnosť dohovoru v danom štáte sa bude istým spôsobom obmedzovať. Výhrady sa uvádzajú v článku 62 dohovoru.

b) Vyživovacia povinnosť medzi manželmi

172. Zmluvný štát môže vydať vyhlásenie, ktorým sa rozšíri uplatňovanie kapitol II a III dohovoru na niektoré alebo všetky žiadosti týkajúce sa vyživovacej povinnosti medzi manželmi. Znamená to, že povinnosti ústredného orgánu vrátane povinnosti podávať dožiadania o osobitné opatrenia alebo sa k nim vyjadrovať, ako aj ustanovenia týkajúce sa niektorých alebo všetkých žiadostí sa budú uplatňovať na všetky vyživovacie povinnosti medzi manželmi a súvisiace dožiadania.

c) Výživné na iných členov rodiny

173. V dohovore sa zmluvným štátom umožňuje vydanie **vyhlásenia**, ktorým sa rozširuje uplatňovanie dohovoru (alebo niektorej jeho časti) na výživné na iných členov rodiny, ktoré vyplýva z rodinného vzťahu. Zmluvný štát tak môže rozšíriť uplatňovanie dohovoru na výživné vyplývajúce zo švagrovského vzťahu či iných rodinných vzťahov. Zmluvný štát tiež môže rozšíriť uplatňovanie dohovoru na výživné pre ohrozené osoby, podľa ich vymedzenia v dohovore.

Vyhlásenie je formálny doklad vydaný zmluvným štátom na základe niektorých článkov alebo požiadaviek dohovoru. Vyhlásenia sa uvádzajú v článku 63 dohovoru.

d) Dohody o výživnom

174. Zmluvný štát môže uplatniť výhradu podľa dohovoru, čo znamená, že **dohody o výživnom** nebude uznávať ani vykonávať. Ak sa takáto výhrada uplatní, v danom štáte sa budú môcť uznať a vykonať iba rozhodnutia o výživnom vymedzené v dohovore. Štát tiež môže vydať vyhlásenie, že žiadosti o uznanie a výkon dohôd o výživnom sa podávajú výhradne prostredníctvom ústredného orgánu. Pozri článok 19 ods. 4 a článok 30 ods. 7 dohovoru.

Dohoda o výživnom sa vymedzuje v článku 3 dohovoru ako písomná dohoda týkajúca sa platby výživného, ktorá bola úradne vyhotovená alebo zaregistrovaná príslušným orgánom ako verejná listina alebo bola osvedčená, uzavretá, registrovaná alebo podaná na príslušnom orgáne a môže byť preskúmaná alebo zmenená príslušným orgánom.

4. Účinok výhrad na obmedzenie uplatňovania dohovoru

175. Ako je uvedené vyššie, zmluvný štát môže uplatniť výhradu podľa dohovoru, ktorou sa obmedzí uplatňovanie dohovoru. Podľa článku 2 ods. 2 môže zmluvný štát obmedziť uplatňovanie dohovoru v oblasti výživného na deti do 18 rokov veku. Znamená to, že v danom štáte sa dohovor nebude uplatňovať na žiadosti týkajúce sa výživného na deti, ktoré majú viac ako 18 rokov.

176. Ak zmluvný štát uplatnil výhradu, ktorou sa obmedzuje uplatniteľnosť dohovoru v tomto štáte na osoby do 18 rokov veku, nemôže iné štáty žiadať o vybavenie žiadostí týkajúcich sa detí starších ako 18 rokov (článok 2 ods. 2 a článok 62 ods. 4).

177. Informácie o tom, či zmluvný štát uplatnil výhrady, ktorými obmedzuje uplatňovanie dohovoru, sú k dispozícii na webovej lokalite Haagskej konferencie na adrese < www.hcch.net > v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).

5. Účinok vyhlásení na rozšírenie uplatňovania dohovoru

178. Aby sa mohol dohovor v súvislosti s rozšírenou pôsobnosťou uplatňovať v dožadujúcom aj dožiadanom štáte, rozšírenia uplatňovania dohovoru musia byť v oboch týchto štátoch zhodné. Neznamená to, že celé rozšírenie musí byť v oboch štátoch identické – zhodovať sa musí iba daná časť.

179. Ak napríklad zmluvný štát A (dožadujúci štát) rozšíril uplatňovanie všetkých článkov dohovoru vrátane kapitol II a III na veci vyživovacej povinnosti voči ohrozeným osobám, neznamená to, že zmluvný štát B (dožiadateľ štát) má povinnosť prijať žiadosť o vydanie rozhodnutia o výživnom pre zraniteľnú osobu, ak krajina B **vyhlásením** nerozšírila pôsobnosť dohovoru na výživné voči ohrozeným osobám a pôsobnosť kapitol II a III na vydávanie žiadostí o výživné pre ohrozené osoby. V tomto prípade nemusia byť vyhlásenia krajiny A a krajiny B rovnaké, sú však zhodné v otázke žiadostí o vydanie rozhodnutia o výživnom pre ohrozené osoby, lebo obidva štáty rozšírili uplatňovanie dohovoru na vydávanie žiadostí.

Vyhlásenie je formálny doklad vydaný zmluvným štátom na základe niektorých článkov alebo požiadaviek dohovoru.

180. Informácie o tom, či zmluvný štát vydal vyhlásenia, ktorými rozširuje uplatňovanie dohovoru, sú k dispozícii na webovej lokalite Haagskej konferencie na adrese < www.hcch.net > v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).

6. Modelové príklady

Príklad 1

181. K má pobyt v krajine A. Má rozhodnutie o výživnom vydané v krajine A, v ktorom od L vyžaduje platenie výživného na dve deti, ktoré majú 10 a 12 rokov, ako aj plnenie vyživovacej povinnosti medzi manželmi. L je otcom detí a žije v krajine B. K chce, aby bolo rozhodnutie o výživnom uznané a vykonané v krajine B. Krajina A aj krajina B sú zmluvnými štátmi dohovoru.

Uplatňuje sa dohovor?

182. Dohovor sa v tejto veci uplatňuje. Deti sú mladšie ako 21 rokov a vec sa týka výživného na deti vyplývajúceho zo vzťahu medzi rodičom a dieťaťom. Keďže dožiadanie o uznanie a výkon vyživovacej povinnosti medzi manželmi je súčasťou nároku na výživné na deti, na tento nárok sa tiež plne uplatňujú ustanovenia dohovoru.

Príklad 2

183. M má pobyt v krajine A a má rozhodnutie o výživnom vydané v krajine A, ktorým sa stanovuje výživné na jedno dieťa vo veku 20 rokov. M chce, aby sa rozhodnutie o výživnom vykonalo v krajine pobytu otca, krajine B. Krajina A aj krajina B sú zmluvnými štátmi dohovoru.

Uplatňuje sa dohovor?

184. Keďže vec sa týka výživného na dieťa vyplývajúceho zo vzťahu rodiča a dieťaťa, dohovor sa uplatňuje, ak krajina A alebo krajina B neuplatnili výhradu, ktorou sa obmedzuje uplatňovanie dohovoru na deti mladšie ako 18 rokov. Ak túto výhradu ktorákoľvek z krajín A alebo B uplatnila, dohovor sa na tento prípad neuplatňuje.

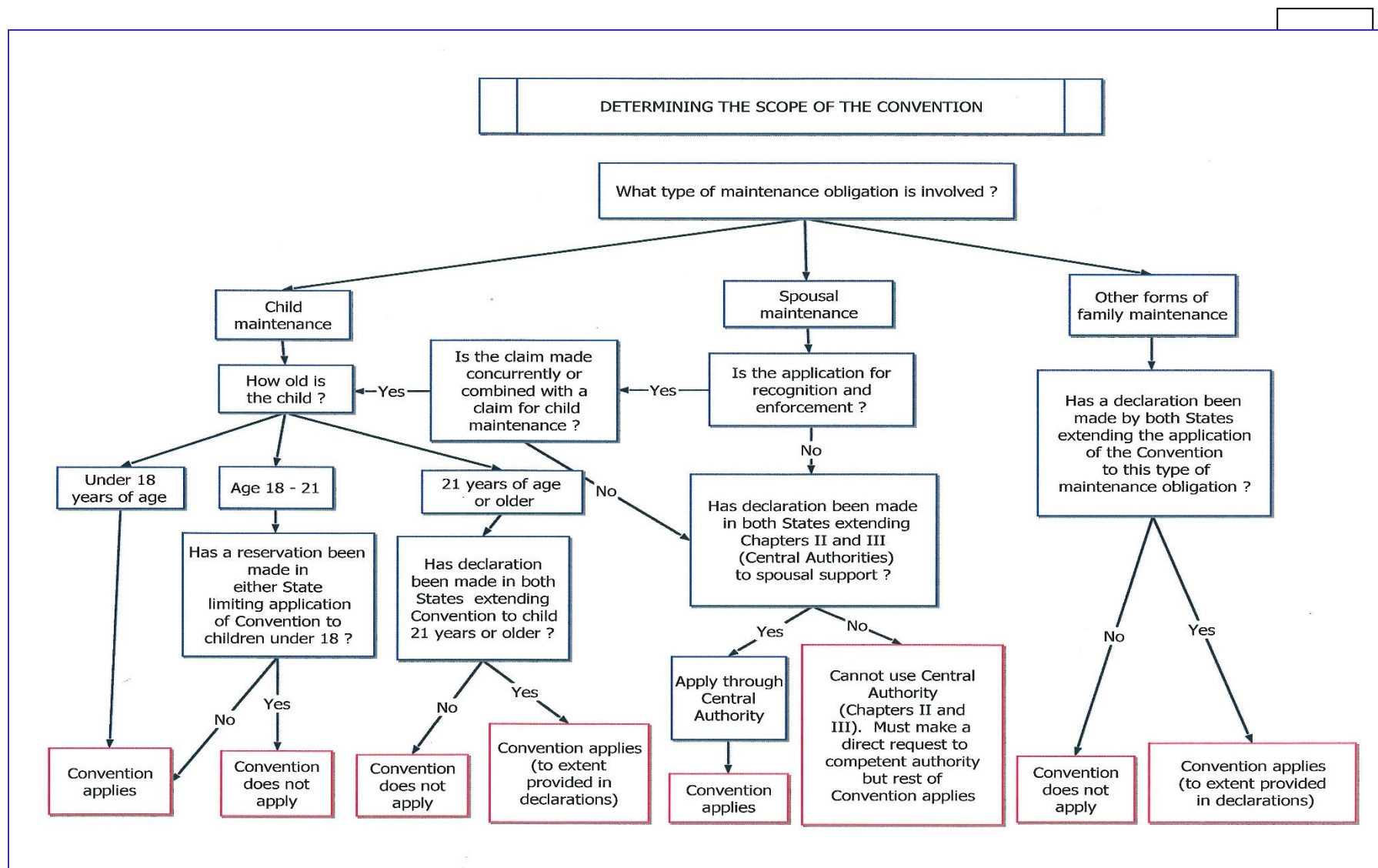
Príklad 3

185. N má pobyt v krajine A a žiada o vydanie rozhodnutia o výživnom na svoje dieťa vo veku šesť mesiacov, ako aj o plnenie vyživovacej povinnosti medzi manželmi voči svojej osobe. Otec dieťaťa, jej bývalý manžel, žije v krajine B. Krajina A aj krajina B sú zmluvnými štátmi dohovoru.

Uplatňuje sa dohovor?

186. Dohovor sa bude uplatňovať na žiadosť o vydanie rozhodnutia o výživnom na dieťa. N však nemôže využiť služby ústredného orgánu, ani ustanovenia o žiadostiach podľa dohovoru, ktoré sa týkajú *vydania* rozhodnutia o plnení vyživovacej povinnosti medzi manželmi, ak obe krajiny, A aj B, nerozšírili uplatňovanie kapitol II a III dohovoru na vyživovaciu povinnosť medzi manželmi, respektíve konkrétnejšie na vydávanie rozhodnutí o plnení vyživovacej povinnosti medzi manželmi.

187. Diagram na nasledujúcej strane (obrázok 2) znázorňuje, ako uplatňovať ustanovenia dohovoru na určovanie prípadov, kedy sa majú dohovor alebo jeho časť uplatňovať na konkrétnu vyživovaciu povinnosť.

Obrázok 2: Určenie, kedy žiadosť patrí do vecnej pôsobnosti dohovoru

C. Vyhlásenia a výhrady Európskej únie týkajúce sa vecnej pôsobnosti dohovoru

188. Podľa článku 59 dohovoru sa môžu stranou dohovoru stať aj organizácie regionálnej ekonomickej integrácie (REIO), ako napríklad Európska únia. Očakáva sa, že Európska únia sa stane stranou dohovoru v priebehu roka 2014 (Európska únia podpísala dohovor 6. apríla 2011).

189. Informácie o štatúte Európskej únie a dohovoru sú k dispozícii na webovej lokalite Haagskej konferencie < www.hcch.net > v časti Conventions (Dohovory) a tam dohovor č. 38 a ďalej Status table (Prehľad stavu) alebo v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section). Nižšie sa uvádzajú informácie o vyhláseniach a výhradách Európskej únie voči dohovoru, ktoré sa začnú uplatňovať po nadobudnutí platnosti dohovoru v Európskej únii.⁵⁹

1. Výživné na dieťa – vek dieťaťa

190. Európska únia nebude uplatňovať výhradu podľa dohovoru, ktorou sa obmedzuje uplatňovanie dohovoru na deti do veku 18 rokov, ani nerozšíri uplatňovanie dohovoru na deti staršie ako 21 rokov (článok 2 ods. 2). Uplatňovať sa teda bude základná pôsobnosť dohovoru, ktorá sa týka výživného na deti do veku 21 rokov.

2. Vyživovacia povinnosť medzi manželmi

191. Európska únia vydá vyhlásenie, ktorým rozšíri uplatňovanie kapitol II a III dohovoru na žiadosti týkajúce sa vyživovacej povinnosti medzi manželmi (podľa článku 2 ods. 3). Znamená to, že povinnosti ústredného orgánu vrátane povinnosti podávať dožiadania o osobitné opatrenia alebo sa k nim vyjadrovať, ako aj ustanovenia týkajúce sa žiadostí, sa budú uplatňovať na všetky vyživovacie povinnosti medzi manželmi a súvisiace dožiadania.

3. Výživné na iných členov rodiny

192. Európska únia vydá jednostranné vyhlásenie, že v priebehu rokov zväží rozšírenie uplatňovania dohovoru aj na výživné na iných členov rodiny, ktoré vyplýva z rodinného vzťahu (článok 2 ods. 3). Európska únia tak bude môcť v budúcnosti rozšíriť uplatňovanie dohovoru na výživné, ktoré vyplýva zo švagrovského alebo iného rodinného vzťahu, takéto vyhlásenie však nevydá v čase schválenia dohovoru.

4. Dohody o výživnom

193. Európska únia neuplatní výhradu podľa dohovoru, na základe ktorej by neuznávala a nevykonávala dohody o výživnom (článok 30 ods. 8). Európska únia tiež nevydá vyhlásenie podľa dohovoru, na základe ktorého by sa žiadosti o uznanie a výkon dohôd o výživnom museli podávať výhradne prostredníctvom ústredných orgánov (článok 30 ods. 7).

D. Geografická a časová pôsobnosť dohovoru

1. Všeobecné a počiatočné ustanovenia

194. Dohovor sa bude uplatňovať iba medzi štátmi, ktoré sa stali zmluvnými štátmi dohovoru, a to od prvého dňa mesiaca po uplynutí troch mesiacov od uloženia listiny štátu o ratifikácii, prijatí alebo schválení dohovoru [článok 60 ods. 2 písm. a)]. Tabuľka

⁵⁹ Pozri rozhodnutie Rady 2011/432/EÚ z 9. júna 2011 o schválení Haagskeho dohovoru z 23. novembra 2007 o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny v mene Európskej únie (uverejnené v Úradnom vestníku EÚ, L 192, 22.7.2011, s. 39 – 50).

štatútu obsahujúca všetky zmluvné štáty dohovoru, ako aj dátumy nadobudnutia platnosti dohovoru v týchto štátoch, sa nachádza na webovej lokalite Haagskej konferencie na adrese < www.hcch.net > v časti Conventions (Dohovory) a tam dohovor č. 38 alebo v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).

2. Prechodné normy a vzťah k iným nástrojom

195. Dôležité je, že podľa článku 56 ods. 3 dohovoru sa musí rozhodnutie alebo dohoda o výživnom, ktoré sa týkajú platieb výživného na dieťa splatných pred nadobudnutím platnosti dohovoru medzi dvomi zmluvnými štátmi, vykonať vtedy, ak sa týkajú vyživovacej povinnosti vyplývajúcej zo vzťahu medzi rodičom a dieťaťom voči osobe mladšej ako 21 rokov. Zmluvné štáty však nie sú viazané vykonaním iných typov vyživovacích povinností, ktoré sa týkajú platieb splatných pred nadobudnutím platnosti dohovoru (ale môže to tak byť,⁶⁰ ak sa to napríklad vyžaduje podľa ich vnútroštátneho právneho poriadku alebo iných nástrojov či dohôd).

196. V článku 56 ods. 1 dohovoru sa uvádza, že dohovor sa bude uplatňovať na žiadosti prijaté ústrednými orgánmi (vrátane dožiadaní o osobitné opatrenia podľa článku 7) a priame dožiadania o uznanie a vykonávanie prijaté príslušnými orgánmi daného štátu po nadobudnutí platnosti dohovoru medzi dožadujúcim a dožiadaným štátom.

197. V článkoch 48 a 49 dohovoru sa stanovuje vzťah medzi predchádzajúcimi medzinárodnými nástrojmi, ktoré sa zaoberajú cezhraničným vymáhaním výživného. Dohovor nahrádza dohovor OSN z roku 1956, dohovor z roku 1973 a dohovor z roku 1958 medzi zmluvnými štátmi v rozsahu, v akom je ich pôsobnosť medzi zmluvnými štátmi zhodná s pôsobnosťou dohovoru. V článku 56 ods. 2 dohovoru sa však stanovuje výnimka z tohto hlavného pravidla. Ak rozhodnutie vydané v štáte pôvodu pred nadobudnutím platnosti dohovoru nemožno podľa dohovoru uznať alebo vykonať, ale muselo by sa uznať alebo vykonať buď podľa dohovoru z roku 1973, alebo dohovoru z roku 1958, jeden z týchto dohovorov sa bude na tento prípad vzťahovať (ak sú obidva štáty zmluvnými štátmi príslušného dohovoru, ktorý platil v čase prijatia rozhodnutia).

198. Dohovor nemá vplyv na iné medzinárodné nástroje, ktoré boli uzavreté v minulosti a obsahujú ustanovenia o veciach, ktoré riadi dohovor (článok 51 ods. 1), nemá vplyv na uplatňovanie nástrojov organizácie regionálnej ekonomickej integrácie, akou je Európska únia (článok 51 ods. 4), povoľuje zmluvným štátom uzatvárať dohody o veciach, ktorých sa týka dohovor, s cieľom zlepšiť jeho fungovanie (článok 51 ods. 2) a nebráni uplatňovaniu platnej dohody, medzinárodného nástroja ani dojednaní vzájomnosti, v ktorých sa stanovujú efektívnejšie, rozsiahlejšie alebo výhodnejšie ustanovenia, než sú ustanovenia v dohovore (v súlade s podmienkami článku 52).

III. Rozsah pôsobnosti nariadenia z roku 2009

A. Vecná pôsobnosť nariadenia

199. Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky vyživovacie povinnosti vyplývajúce z rodinných vzťahov, príbuzenstva, manželstva alebo švagrovstva (článok 1). V odôvodnení 11 nariadenia sa uvádza, že pojem „vyživovacia povinnosť“ sa má vykladať na účely nariadenia samostatne.⁶¹ Keďže v nariadení sa nevymedzujú pojmy „vyživovacia povinnosť“ ani „rodinný vzťah“, konečnú zodpovednosť za výklad týchto pojmov má Súdny dvor Európskej únie.

⁶⁰ Uznanie rozhodnutia, ktoré *sensu stricto* nepatrí k povinnostiam podľa dohovoru, môže byť v niektorých prípadoch účinným riešením, napríklad ak by sa o cudzom rozhodnutí o výživnom v prípade jeho neuznania muselo rozhodovať na vnútroštátnom súde s cieľom vydať nové rozhodnutie.

⁶¹ Keďže týmto nariadením sa mení nariadenie Brusel I a nahrádzajú sa ustanovenia tohto nariadenia platné pre veci vyživovacej povinnosti, je potrebné zohľadniť judikatúru, v ktorej sa rieši obsah pojmu „vyživovacia povinnosť“ podľa nariadenia Brusel I. Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora EÚ z 27. februára 1997 vo veci C-220/95, *Van den Boogaard/Laumen*, Zb. s. I-01147.

200. V odôvodnení 21 nariadenia sa tiež objasňuje, že v ustanoveniach nariadenia sa neurčuje rozhodné právo na určenie rodinných vzťahov, na ktorých sa zakladá vyživovacia povinnosť, lebo to naďalej závisí od vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov, prípadne vrátane ich noriem medzinárodného práva súkromného⁶² (pozri tiež časť 1 oddiel I.A vyššie).

201. Je potrebné poznamenať, že nariadenie má vo svojej pôsobnosti „súdne zmiery a verejné listiny“, s ktorými sa musí zaobchádzať takisto ako s rozhodnutiami na účely uznania a výkonu (pozri článok 48).

202. Vo vzťahu k vecnej pôsobnosti nariadenia sa neumožňujú žiadne výhrady ani vyhlásenia členských štátov.

B. Geografický rozsah pôsobnosti nariadenia

203. Nariadenie je priamo uplatniteľné v zúčastnených členských štátoch. Zúčastnenými štátmi nariadenia sú všetky členské štáty Európskej únie.⁶³ Dánsko sa však bude nariadenia zúčastňovať iba v rozsahu, v akom sa jeho ustanoveniami mení nariadenie Brusel I. Znamená to, že na vzťahy medzi inými členskými štátmi a Dánskom sa budú uplatňovať ustanovenia nariadenia s výnimkou ustanovení kapitol III (Rozhodné právo) a VII (Spolupráca medzi ústrednými orgánmi).⁶⁴

204. Je potrebné poznamenať, že vzhľadom na režim rozhodného práva podľa nariadenia (kapitola III) nebudú Spojené kráľovstvo a Dánsko viazané ani Haagskym protokolom z roku 2007 (ďalšie informácie o protokole sa nachádzajú v kapitole 5). V dôsledku toho sa bude s rozhodnutiami vydanými v týchto dvoch krajinách zaobchádzať na účely uznávania a výkonu inak (pozri kapitolu 8).

205. Tiež je potrebné mať na zreteli, že normy právomoci z kapitoly II (uplatniteľné vo všetkých členských štátoch) a normy rozhodného práva protokolu z kapitoly III (uplatniteľné vo všetkých členských štátoch okrem Spojeného kráľovstva a Dánska) majú *všeobecný* charakter, a preto ich budú príslušné orgány uplatňovať univerzálne na *všetky* medzinárodné prípady, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti nariadenia, nielen na prípady súvisiace s inými členskými štátmi Európskej únie alebo z nich pochádzajúce.

C. Časový rozsah pôsobnosti nariadenia

1. Počiatočné a prechodné ustanovenia

206. Toto nariadenie sa v Európskej únii uplatňuje od 18. júna 2011.⁶⁵

207. V článku 75 ods. 1 nariadenia sa uvádza, že nariadenie sa bude vzťahovať „iba na konania začaté, súdne zmiery schválené alebo uzavreté a verejné listiny vyhotovené“ po dátume uplatňovania nariadenia.

208. Kapitola IV oddiely 2 a 3 nariadenia o uznávaní, vykonateľnosti a výkone rozhodnutí sa však bude vzťahovať na rozhodnutie vydané v členských štátoch pred dátumom uplatnenia nariadenia, ak sa o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti žiadalo k dátumu uplatnenia nariadenia, a „na rozhodnutia vydané k dátumu uplatnenia nariadenia v konaniach, ktoré sa začali pred uvedeným dňom.“ Takéto rozhodnutia musia

⁶² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

⁶³ Spojené kráľovstvo sa prijatia nariadenia nezúčastnilo, ale následne vyjadrilo listom Rade a Komisii z 15. januára 2009 zámer nariadenie prijať. Komisia prijala účasť Spojeného kráľovstva na nariadení 8. júna 2009 (pozri Ú. v. EÚ L 149, 12.6.2009, s. 73). Dánsko listom zo 14. januára 2009 oznámilo Komisii svoje rozhodnutie vykonať nariadenie v obmedzenej miere (pozri Ú. v. EÚ L 149, 12.6.2009, s. 80).

⁶⁴ Tamtiež. Okrem toho sa budú ustanovenia článku 2 a kapitoly IX nariadenia uplatňovať v Dánsku iba v rozsahu, v akom sa týkajú právomoci, uznávania, vykonateľnosti a výkonu rozsudkov a prístupu k spravodlivosti.

⁶⁵ Článok 2 ods. 2, článok 47 ods. 3 a články 71, 72 a 73, zaoberajúce sa predovšetkým požiadavkami na informácie, ktoré majú podľa nariadenia poskytovať členské štáty, sa však uplatňujú od 18. septembra 2010 (článok 76).

„patriť do pôsobnosti nariadenia Brusel I na účely uznávania a výkonu“ (článok 75 ods. 2).⁶⁶ V nariadení sa tiež stanovuje, že nariadenie Brusel I sa bude naďalej uplatňovať na konania vo veci uznávania a výkonu, ktoré prebiehali k dátumu uplatnenia nariadenia. Tieto prechodné ustanovenia týkajúce sa uznávania a výkonu rozhodnutí sa uplatňujú *mutatis mutandis* na súdne zmiery schválené alebo uzavreté alebo verejné listiny vyhotovené v členských štátoch.

209. Pokiaľ ide o rozhodnutia vydané v iných členských štátoch, v ktorých sa uplatňuje nariadenie Brusel I, príslušné orgány musia mať na zreteli dátum nadobudnutia účinnosti nariadenia Brusel I (1. marca 2002) pre členské štáty Európskej únie, ktoré sa k tomuto dátumu tohto nariadenia zúčastňovali (Rakúsko, Belgicko, Nemecko, Grécko, Írsko, Fínsko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Portugalsko, Španielsko, Švédsko a Spojené kráľovstvo). Pre množstvo ďalších štátov sa nariadenie Brusel I stalo uplatniteľným k 1. máju 2004 (Česká republika, Estónsko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Poľsko, Slovensko a Slovinsko) a k 1. januáru 2007 (Rumunsko a Bulharsko).

210. V nariadení sa stanovuje, že jeho kapitola VII o spolupráci medzi ústrednými orgánmi sa bude uplatňovať na dožiadania a žiadosti prijaté ústredným orgánom od dátumu uplatnenia nariadenia (článok 75 ods. 3).

2. Vzťah k iným nástrojom

211. V článkoch 68 (Vzťah k iným nástrojom Spoločenstva) a 69 (Vzťah k platným medzinárodným dohovorom a dohodám) nariadenia sa rieši vzťah nariadenia k iným existujúcim medzinárodným nástrojom.

212. V článku 68 ods. 1 sa stanovuje, že týmto nariadením sa mení nariadenie Brusel I a nahrádzajú sa jeho ustanovenia týkajúce sa vecí súvisiacich s vyživovacou povinnosťou prostredníctvom prechodných ustanovení článku 75 ods. 2 nariadenia (uvedených vyššie v oddiele III.C.1).

213. V článku 68 ods. 2 až 4 sa uvádza, že: 1. toto nariadenie nahrádza vo veciach vyživovacej povinnosti nariadenie (ES) č. 805/2004 [*nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky*], s výnimkou európskych exekučných titulov týkajúcich sa vyživovacej povinnosti vydaných v členskom štáte, ktorý nie je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007 (pozri tiež kapitolu 8); 2. týmto nariadením nie je dotknuté uplatňovanie smernice 2003/8/ES (*smernica Rady 2003/8/ES z 27. januára 2003 o zlepšení prístupu k spravodlivosti pri cezhraničných sporoch ustanovením minimálnych spoločných pravidiel týkajúcich sa právnej pomoci pri takýchto sporoch*) vo veciach vyživovacej povinnosti, s výhradou kapitoly V o prístupe k spravodlivosti (pozri časť II tejto kapitoly, oddiel VII nižšie), a 3. týmto nariadením nie je dotknuté uplatňovanie smernice Európskeho parlamentu a Rady 95/46/EHS z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov (pozri časť II tejto kapitoly, oddiel VI nižšie).

214. V článku 69 ods. 1 sa uvádza, že nariadením nie je dotknuté uplatňovanie dvojstranných alebo viacstranných dohovorov či dohôd, ktorých zmluvnými stranami sú v čase prijatia tohto nariadenia jeden alebo viacero členských štátov (bez toho, aby boli dotknuté povinnosti členských štátov vyplývajúce z článku 307 Zmluvy o ES týkajúce sa uprednostňovania už existujúcich zmlúv členských štátov ES s tretími krajinami). V článku 69 ods. 2 sa uvádza, že nariadenie má vo vzťahoch medzi členskými štátmi prednosť pred inými nástrojmi, ktoré sa týkajú otázok upravených týmto nariadením a ktorých zmluvnými stranami sú členské štáty.

⁶⁶ Pozri *korigendum k nariadeniu Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti* (Ú. v. EÚ L 131, 18.5.2011, s. 26) a *korigendum k nariadeniu Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti* (Ú. v. EÚ L 8, 12.1.2013, s. 19).

215. A napokon, v článku 69 ods. 3 sa stanovuje výnimka z článku 69 ods. 2 a uvádza sa, že nariadenie nebráni uplatňovaniu Dohovoru medzi Švédskom, Dánskom, Fínskom, Islandom a Nórskom o vymáhaní pohľadávok na výživné z 23. marca 1962 členskými štátmi, ktoré sú jeho zmluvnými stranami, lebo obsahuje množstvo priaznivých podmienok pre cezhraničné vymáhanie výživného. Uplatňovanie tohto dohovoru však nesmie zbaviť odporcu práv, ktoré mu poskytuje toto nariadenie (články 19 a 21).

IV. Ďalšie faktory týkajúce sa uplatňovania dohovoru a nariadenia

216. Na uplatňovanie dohovoru alebo nariadenia v konkrétnej situácii môže mať vplyv množstvo ďalších faktorov, ktoré je potrebné zvážiť. Patria medzi ne:

- Majú účastníci pobyt v zmluvných alebo členských štátoch?
- Je žiadateľ povinným alebo oprávneným?
- Má žiadateľ rozhodnutie o výživnom?
- Kde bolo rozhodnutie vydané?
- Kde má oprávnený obvyklý pobyt?

1. Majú účastníci pobyt v zmluvných alebo členských štátoch?

217. Dohovor alebo nariadenie sa môžu uplatňovať len vtedy, ak má žiadateľ (osoba podávajúca žiadosť alebo žiadajúca o pomoc podľa dohovoru alebo nariadenia) pobyt v zmluvnom štáte dohovoru alebo v členskom štáte Európskej únie, v ktorom sa uplatňuje nariadenie.⁶⁷

218. Ak má žiadateľ pobyt v zmluvnom alebo členskom štáte, ale odporca (osoba, ktorá sa bude vyjadrovať k žiadosti) nežije v zmluvnom ani členskom štáte, alebo ak odporca, ktorý je povinným, nemá majetok ani príjem v zmluvnom či členskom štáte, žiadateľ nebude môcť na uznanie, výkon, vydanie alebo zmenu rozhodnutia o výživnom využiť dohovor ani nariadenie.

219. Ak má žiadateľ pobyt v nezmluvnom alebo nečlenskom štáte, ale odporca/povinný má pobyt alebo majetok v zmluvnom alebo členskom štáte, ústredný orgán v štáte žiadateľa sa do procesu nezapojí, žiadateľ však môže podať priame dožiadanie so žiadosťou o pomoc príslušnému orgánu v štáte odporcu.⁶⁸

220. Informácia o tom, či je štát zmluvným štátom dohovoru, sa nachádza na webovej lokalite Haagskej konferencie < www.hcch.net > v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).

2. Je žiadateľ povinným alebo oprávneným?

221. Žiadateľom o nápravu podľa dohovoru alebo nariadenia môže byť oprávnený, povinný alebo verejný orgán. **Oprávnený** je fyzická osoba, ktorá má nárok na výživné alebo o ktorej sa tvrdí, že má takýto nárok. **Povinný** je fyzická osoba, ktorá má vyživovaciu povinnosť alebo o ktorej sa tvrdí, že má takúto povinnosť. **Verejný orgán** je štátny subjekt, ktorý oprávnenému vypláca dávky namiesto výživného alebo koná namiesto alebo v mene oprávneného.

Prečo je žiadateľ dôležitý?

222. Je dôležité určiť žiadateľa, lebo v článku 10 dohovoru a v článku 56 nariadenia sa stanovuje, kto má nárok na podanie jednotlivých typov žiadostí.

⁶⁷ V Dánsku sa nariadenie uplatňuje miernejšie. Pozri bod 203 vyššie.

⁶⁸ Majte na zreteli, že normy a konania týkajúce sa priameho prijímania prípadov príslušným orgánom sa vo všeobecnosti určujú na základe platného vnútroštátneho právneho poriadku. V tejto situácii by sa teda žiadateľ musel obrátiť na príslušný orgán, od ktorého by musel zistiť, čo sa na podanie priameho dožiadania vyžaduje.

223. **Oprávnený** môže podať niektorú z týchto žiadostí:

- žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon/vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia,
- žiadosť o výkon rozhodnutia, ktoré bolo vydané alebo uznané v dožiadanom štáte,
- žiadosť o vydanie rozhodnutia, ak ešte takéto rozhodnutie neexistuje, vrátane určenia rodičovstva, ak je to potrebné,
- žiadosť o vydanie rozhodnutia, ak už rozhodnutie existuje, ale nemôže sa uznať alebo vykonať,
- žiadosť o zmenu rozhodnutia vydaného v dožiadanom štáte alebo v inom štáte, než je dožiadaný štát.

Oprávnený je fyzická osoba, ktorá má nárok na výživné alebo o ktorej sa tvrdí, že má takýto nárok. Môže ňou byť rodič alebo manžel/manželka, dieťa, pestúni alebo príbuzní či iné osoby, ktoré sa starajú o dieťa. V niektorých štátoch sa táto osoba môže nazývať príjemca výživného, veriteľ alebo opatrovník či poručník.

224. **Povinný** môže podľa dohovoru podať iba tieto žiadosti:

- žiadosť o uznanie rozhodnutia s cieľom obmedziť alebo pozastaviť výkon predchádzajúceho rozhodnutia, alebo
- žiadosť o zmenu rozhodnutia vydaného v dožiadanom štáte alebo v inom štáte, než je dožiadaný štát.

Povinný je fyzická osoba, ktorá má vyživovaciu povinnosť alebo o ktorej sa tvrdí, že má takúto povinnosť. Povinným môže byť rodič alebo manžel/manželka alebo iná osoba, ktorá má podľa právneho poriadku miesta vydania rozhodnutia povinnosť platiť výživné. V niektorých štátoch sa táto osoba môže nazývať platca výživného, dlžník, osoba, ktorá nemá dieťa zverené do opateru, alebo rodič, ktorý nemá v danom štáte pobyť.

225. **Verejný orgán** môže podať iba niektorú z týchto žiadostí:

- žiadosť o výkon rozhodnutia, ktoré bolo vydané alebo uznané v dožiadanom štáte,
- žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon/vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia vydaného inde, alebo
- žiadosť o vydanie rozhodnutia (iba podľa dohovoru) len v prípade, ak sa existujúce rozhodnutie nemôže uznať z dôvodu výhrady podľa článku 20 ods. 2 (nariadenie takúto výhradu neumožňuje).

Verejný orgán je štátnym orgánom, ktorý vo výnimočných prípadoch ako oprávnený podáva žiadosť o výživné.

226. Verejný orgán tak napríklad nemôže využiť dohovor alebo nariadenie na začatie konania o zmene existujúceho rozhodnutia a povinný nemôže využiť postupy podľa dohovoru alebo nariadenia na vydanie rozhodnutia o výživnom.

227. Okrem toho sa na základe dohovoru a nariadenia obmedzuje rozsah právnej pomoci, ktorá sa musí poskytnúť oprávnenému alebo povinnému pri každej žiadosti. Pozri časť II oddiel VII tejto kapitoly, v ktorej sa uvádza nárok na poskytnutie právnej pomoci.

3. Má žiadateľ rozhodnutie o výživnom?

228. **Rozhodnutie o výživnom** je ustanovenie v rozhodnutí vydanom justičným alebo správnym orgánom, ktorým sa vyžaduje platenie výživného žiadateľovi, dieťaťu alebo inej osobe žiadajúcej o výživné. Rozhodnutie o výživnom môže mať podobu príkazu justičného orgánu alebo príkazu či rozhodnutia správneho orgánu, tribunálu či ministerstva, ak spĺňa kritériá stanovené v článku 19 dohovoru a článku 2 ods. 1 bodu 1 nariadenia. Dohoda o výživnom a verejná listina, ako sú vymedzené v dohovore [článok 3 písm. e)], resp. v nariadení (článok 2 ods. 1 bod 3), sa môžu uznať a vykonať v štáte, ak sú vykonateľné v štáte svojho vydania. Nariadenie obsahuje aj vymedzenie pojmu „súdny zmier“ (článok 2 ods. 1 bod 2).

229. Podľa dohovoru nie je dohoda o výživnom rozhodnutím podľa dohovoru a na uznanie dohôd o výživnom sa vzťahujú iné normy (pozri článok 30 dohovoru).

230. V nariadení sa, na druhej strane, stanovuje, že súdne zmiery a verejné listiny sa uznávajú a vykonávajú v ostatných členských štátoch (ak sú vykonateľné v členskom štáte pôvodu) takisto ako rozhodnutia podľa nariadenia a že ustanovenia nariadenia sa budú uplatňovať „primerane“ aj na súdne zmiery a verejné listiny (článok 48).

231. Ak žiadateľ nemá rozhodnutie o výživnom, vhodnou žiadosťou je žiadosť o vydanie. Uplatniteľnosť dohovoru na dožiadanie o vydanie môže závisieť od typu výživného, o ktoré sa žiada, ako sa to uvádza v oddiele o vecnej pôsobnosti dohovoru vyššie.

4. Kde bolo rozhodnutie o výživnom vydané?

232. Miesto vydania rozhodnutia o výživnom je dôležité na určenie toho, či je ešte pred jeho vykonaním rozhodnutie potrebné uznať alebo či je potrebné vyhlásiť jeho vykonateľnosť (informácie o konaniach vo veci uznávania a výkonu podľa dohovoru a nariadenia sa nachádzajú v kapitolách 7 a 8). Ak bolo rozhodnutie vydané v dožiadanom štáte, nie je potrebné žiadať o jeho uznanie a žiadateľ môže jednoducho požiadať o jeho výkon.

233. V prípade žiadostí o uznanie alebo o uznanie a výkon/vyhlásenie vykonateľnosti muselo byť rozhodnutie o výživnom vydané v zmluvnom štáte dohovoru⁶⁹ alebo v členskom štáte, v ktorom sa uplatňuje nariadenie.

5. Kde má oprávnený obvyklý pobyt?

234. Okrem zistenia, či majú žiadateľ a odporca žiadosti pobyt v zmluvných alebo členských štátoch, je pri žiadostiach o uznanie alebo o uznanie a výkon/vyhlásenie vykonateľnosti a žiadostiach o zmenu, ktoré podávajú povinní, dôležité aj zistenie obvyklého pobytu oprávneného. Je to z dôvodu existencie osobitných ustanovení, ktoré sa týkajú právomoci a uznávania a výkonu zmeneného rozhodnutia v závislosti od toho, kto žiadosť podal a či má oprávnený obvyklý pobyt v štáte, v ktorom bolo vydané pôvodné rozhodnutie o výživnom.

235. Pojem „obvyklý pobyt“ sa v dohovore ani v nariadení nevymedzuje, takže to, či má oprávnený obvyklý pobyt v štáte, závisí od skutočností konkrétneho prípadu. Vo všeobecnosti sa obvyklý pobyt určuje na základe posúdenia skutočností, ako napríklad kde osoba býva, kde sa zvyčajne zdržiava, pracuje alebo chodí do školy.⁷⁰

236. Ak má oprávnený obvyklý pobyt v štáte vydania rozhodnutia, nemusí sa uplatňovať právomoc na zmenu v inom štáte podľa článku 8 nariadenia alebo článku 18 dohovoru a uznanie rozhodnutia o zmene vydaného na žiadosť povinného sa môže v takomto prípade odmietnuť, ak sa neuplatňujú výnimky podľa článku 18 dohovoru alebo článku 8 nariadenia. Podrobnejšie informácie sú uvedené v kapitolách 4 a 11 tejto príručky.

Časť II – Veci, ktoré sa spoločne týkajú žiadostí a dožiadaní podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

237. Táto časť sa zaoberá množstvom otázok, ktoré sa spoločne týkajú žiadostí, priamych dožiadaní a dožiadaní o osobitné opatrenia podľa dohovoru alebo nariadenia. Príslušné orgány musia najskôr overiť, ktorý nástroj sa bude na konkrétny prípad uplatňovať, a potom sa budú zaoberať informáciami v rámci žiadostí, priamych dožiadaní alebo dožiadaní o osobitné opatrenia podľa niektorého z nástrojov uvedených v tejto kapitole (pozri podrobné informácie v časti I vyššie o pôsobnosti a uplatňovaní dohovoru a nariadenia).

238. Vzhľadom na medzinárodnú povahu fungovania dohovoru a nariadenia je dôležité, aby sa pri žiadostiach a komunikácii dodržiavali normy stanovené v dohovore alebo

⁶⁹ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 240.

⁷⁰ Pozri dôvodovú správu dohovoru, body 63 a 444.

nariadení, ktoré sa týkajú jazyka komunikácie a všetkých požiadaviek na preklad písomností. Stanovujú sa v článkoch 44 a 45 dohovoru, a najmä v článkoch 59 a 66 nariadenia, ale aj v článkoch 20, 28, 29 a 40.

I. Jazyk podľa dohovoru z roku 2007

A. Jazyk žiadosti a písomností

239. Každá žiadosť podaná podľa dohovoru a sprievodné písomnosti žiadosti (vrátane rozhodnutí) sa vypracúvajú v pôvodnom jazyku. Musí sa priložiť aj preklad žiadosti (a súvisiacich písomností) do úradného jazyka⁷¹ dožiadaného štátu, ak príslušný orgán dožiadaného štátu (správny alebo justičný orgán vybavujúci žiadosť) neuviedol, že preklad nevyžaduje.

240. Dožiadaný štát môže na základe dohovoru vydať vyhlásenie, že pre žiadosť a súvisiace písomnosti sa bude používať iný jazyk, než je úradný jazyk dožiadaného štátu.⁷² Ak je štát členený na územné celky (napr. provincie alebo štáty) a používa sa v ňom viac úradných jazykov alebo ak má štát viac úradných jazykov, ktoré sa môžu používať na rôznych územiach, zmluvný štát môže vydať vyhlásenie, v ktorom určí, ktorý jazyk sa bude v konkrétnom územnom celku používať.

241. Je potrebné poznamenať, že jednou z veľkých výhod používania odporúčaných tlačív žiadosti podľa dohovoru je to, že ich štruktúra umožňuje vyplnenie v akomkoľvek jazyku a jednoduché pochopenie v inom jazyku, čím sa odstraňuje nutnosť prekladu. [Odporúčané tlačivá podľa dohovoru sú k dispozícii na webovej lokalite Haagskej konferencie < www.hcch.net > v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).]

B. Výnimky týkajúce sa prekladu

242. V niektorých prípadoch nemusí byť praktické alebo možné, aby dožadujúci štát prekladal písomnosti do jazyka používaného v dožiadanom štáte alebo určeného dožiadaným štátom. Prekladateľské služby v dožadujúcom štáte napríklad nemusia poskytovať preklady do jazyka dožiadaného štátu. V takom prípade, ak sa žiadosť podala podľa kapitoly III (vo všeobecnosti ide o každú žiadosť o výživné na dieťa alebo o uznanie a výkon výživného na dieťa alebo manžela/manželku), môže dožiadaný štát súhlasiť s tým, že v danom prípade alebo aj všeobecne preklad vypracuje sám.⁷³

243. Ak dožiadaný štát nesúhlasí s pomocou pri preklade, dožadujúci štát má možnosť preložiť písomnosti do angličtiny alebo francúzštiny. Dožiadaný štát potom môže písomnosti preložiť do vlastného jazyka, ak je to potrebné.

244. Ak napríklad žiadateľ v dožadujúcom štáte (Nórsko) nemá možnosť preložiť písomnosti do jazyka dožiadaného štátu (španielčiny v Mexiku) a orgán v Mexiku nemôže preložiť rozhodnutie z nórčiny do španielčiny, písomnosti môže žiadateľ v Nórsku namiesto toho preložiť do angličtiny alebo francúzštiny. Tento anglický alebo francúzsky preklad sa potom môže poslať do Mexika.

245. O týchto výnimkách z hlavného pravidla podľa dohovoru týkajúceho sa prekladov rozhoduje vo všeobecnosti ústredný orgán dožiadaného štátu, teda sudcovia alebo iné príslušné orgány sa zvyčajne na tomto kroku nezúčastňujú.

⁷¹ Ak má štát viac úradných jazykov a tieto úradné jazyky sa nepoužívajú vo všetkých častiach jeho územia, je dôležité zistiť, ktorý jazyk sa vyžaduje na území, na ktoré sa žiadosť posiela (článok 44 ods. 2).

⁷² [Názov štátu] [vydá] [nevydá] [vyhlásenie, v ktorom sa uvádza, že ...].

⁷³ Je potrebné si uvedomiť, že ak dožiadaný štát vypracuje preklad podľa informácií uvedených vyššie, náklady na takýto preklad musí znášať dožadujúci štát (ak sa ústredné orgány oboch štátov nedohodnú inak).

II. Jazyk podľa nariadenia z roku 2009

A. Všeobecné požiadavky nariadenia na jazyk žiadostí a písomností (články 59 a 66)

246. V nariadení (článok 59 ods. 1) sa uvádza, že dožiadania alebo žiadosti musí dožadujúci orgán vyplniť v úradnom jazyku dožiadaného štátu alebo v úradnom jazyku príslušného územného celku štátu, v ktorom sa nachádza dožiadaný ústredný orgán, alebo v inom úradnom jazyku Európskej únie, ktorý dožiadaný členský štát označí ako prijateľný, ak sa preklad nerozhodne zabezpečiť dožiadaný členský štát.⁷⁴

247. V článku 59 ods. 2 nariadenia sa stanovuje, že podporné písomnosti sa *neprekladajú*, ak to nie je potrebné na účely poskytnutia požadovanej pomoci. V tomto ustanovení sa tiež uvádza, že ním nie sú dotknuté podrobnejšie požiadavky podľa nariadenia týkajúce sa prekladu alebo prepisu (uvedené nižšie), ktoré sa môžu na konanie uplatňovať a ktoré sa uvádzajú v článku 20 nariadenia (Písomnosti na účely výkonu), článku 28 (Konanie týkajúce sa žiadostí o vyhlásenie vykonateľnosti) a článku 40 (Dovolať sa uznaného rozhodnutia).

248. Článok 66 nariadenia predstavuje všeobecnú doplňujúcu normu o požiadavkách na preklad, ktorou sa stanovuje, že konajúci súd môže od účastníkov vyžadovať predloženie prekladu podporných písomností, ktoré sú vyhotovené v inom jazyku ako v jazyku, v ktorom sa vedie konanie, iba vtedy, „ak sa domnieva, že je to potrebné na vydanie rozhodnutia alebo na zabezpečenie práva na obhajobu.“⁷⁵

B. Požiadavky na preklad podľa nariadenia týkajúce sa niektorých dožiadaní a žiadostí

249. Nariadenie obsahuje niekoľko osobitných ustanovení o prepise alebo preklade písomností, ktoré sa týkajú niektorých dožiadaní a žiadostí, a to najmä v súvislosti s písomnosťami na účely výkonu (článok 20), žiadostí o vyhlásenie vykonateľnosti (článok 28), nepredloženia výpisu (článok 29) a dovolávania sa uznaného rozhodnutia (článok 40). V článku 20 ods. 1 písm. d), článku 28 ods. 2 a článku 40 ods. 3 sa uvádza, že „v prípade potreby“ sa dotknutému príslušnému orgánu predloží „prepis alebo preklad obsahu“ príslušného tlačiva priloženého k nariadeniu do úradného jazyka dožiadaného členského štátu/členského štátu konania (alebo do iných jazykov uvedených ako prijateľných). V článku 20 ods. 2 a článku 28 ods. 2 sa ďalej uvádza, že príslušné orgány v dožiadanom štáte „nesmú“ žiadať preklad rozhodnutia, preklad sa však môže vyžadovať v prípade podania námietky alebo opravného prostriedku proti žiadosti alebo dožiadaniu. V článku 29 ods. 2 sa príslušnému orgánu umožňuje žiadať preklad príslušných písomností, ak je to potrebné. Napokon sa stanovuje, že každý preklad podľa článkov 20, 28, 29 a 40 musí vyhotoviť „osoba, ktorá je na to oprávnená v niektorom z členských štátov“.

III. Vyššie overenie podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

250. V súlade s ďalšími haagskymi dohovormi sa v článku 41 dohovoru z roku 2007 stanovuje, že podľa tohto dohovoru sa nesmie požadovať vyššie overenie ani splnenie inej podobnej formálnej náležitosti. Tento článok sa presne opakuje v článku 65 nariadenia. Preto nie je potrebné žiadne formálne overenie podpisu štátneho úradníka, ktorý vyplnil písomnosti, ani apostila, ak je to v zmluvnom štáte alebo členskom štáte Európskej únie

Vyššie overenie je pojem používaný na opis niektorých formálnych právnych postupov, napríklad použitia apostily alebo notárskeho overenia, pri overovaní písomností.

⁷⁴ [Názov štátu] [uviedol] [neuviedol], že bude akceptovať aj iné jazyky, než je [vložiť štátny jazyk/jazyky].

⁷⁵ Týmto článkom nie sú dotknuté články 20, 28 a 40 týkajúce sa požiadaviek na osobitné žiadosti a dožiadania.

bežná prax.

IV. Plnomocenstvo podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

251. V článku 42 dohovoru a článku 52 nariadenia sa stanovuje, že plnomocenstvo sa môže od žiadateľa vyžadovať iba vo veľmi výnimočných prípadoch. Plnomocenstvo sa môže vyžadovať len vtedy, ak ústredný orgán alebo iný orgán dožiadaného štátu zastupuje žiadateľa, napríklad pri súdnom konaní, alebo ak sa plnomocenstvo vyžaduje na účely ustanovenia zástupcu, aby tak konal.⁷⁶ Na základe dohovoru sa informácie o tom, či sa v dožiadanom štáte vyžaduje plnomocenstvo, uvádzajú v profile krajiny.⁷⁷

V. Podpisy a overené kópie písomností podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

A. Dohovor

252. Podľa dohovoru sa nevyžaduje, aby sa platnosť žiadosti potvrdzovala podpisom. Okrem toho sa v súvislosti so žiadosťami o uznanie alebo o uznanie a výkon v platných článkoch (článok 12 ods. 2, články 13, 25 a 30) stanovuje postup, na základe ktorého možno so žiadosťami o uznanie odosielať obyčajné kópie písomností vrátane rozhodnutia. Počas konania o uznaní a výkone môže príslušný orgán alebo odporca žiadať overenú kópiu akejkolvek písomnosti, ak sa to vyžaduje na vybavenie alebo vyjadrenie k žiadosti. Kým sa však nepodá takéto dožiadanie, postačia obyčajné kópie. Štát môže prijímať písomnosti aj elektronicky, keďže dohovor je z hľadiska média zámerne formulovaný neutrálne.

253. Podľa dohovoru môže štát určiť aj to, že bude vo všetkých prípadoch vyžadovať overenú kópiu každej písomnosti. Informácia o tom, či štát takúto požiadavku na všetky prípady uplatňuje, sa nachádza v profile krajiny. [Profily krajín zmluvných štátov sú k dispozícii na webovej lokalite Haagskej konferencie < www.hcch.net > v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).]

B. Nariadenie

254. Podľa nariadenia musí byť tlačivo žiadosti podpísané žiadateľom alebo osobou či orgánom s oprávnením vyplňať tlačivo žiadosti v dožadujúcom štáte v mene žiadateľa. Povinné používanie tlačív žiadostí priložených k nariadeniu sa stanovuje v príslušných článkoch nariadenia (napr. článkoch 20, 28, 40, 48 a 57). V prípade žiadostí podľa nariadenia, pri ktorých sa vyžaduje výpis z rozhodnutia vydaného v dožadujúcom štáte a vyhotovenie rozhodnutia, musí výpis (prostredníctvom príslušného tlačiva z prílohy) vyhotoviť a podpísať súd pôvodu a vyhotovenie priloženého rozhodnutia musí spĺňať „podmienky potrebné na preukázanie jeho pravosti“.

VI. Ochrana osobných a dôverných informácií podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

A. Dohovor (články 38 až 40)

255. V dohovore sa zavádza niekoľko dôležitých ochranných opatrení na ochranu osobných a dôverných informácií zasielaných podľa dohovoru. (Je potrebné poznamenať, že v dohovore sa nazývajú osobné „údaje“, keďže tento pojem sa používa aj v ostatných haagskych dohovorech.) Sú stanovené v článkoch 38, 39 a 40. K osobným informáciám patria (nie však výhradne) informácie ako meno, dátum narodenia, adresa alebo

⁷⁶ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 617.

⁷⁷ V [názov štátu] [...].

kontaktné informácie a osobné identifikačné čísla ako napríklad národné identifikačné číslo.⁷⁸

256. V dohovore sa uznáva, že vzhľadom na citlivú povahu informácií, ktoré si budú vymieňať štáty o jednotlivcoch, je mimoriadne dôležité zabezpečiť ich ochranu, aby sa účastníci ochránili pred nepriaznivými dôsledkami vyplývajúcimi z ich zverejnenia.

257. V dohovore sa uvádzajú osobitné obmedzenia týkajúce sa zverejňovania a potvrdzovania informácií, ktoré sa za určitých okolností zhromažďujú alebo zasielajú podľa dohovoru. Zverejnenie alebo potvrdenie informácií sa nepovoľuje, ak by sa tým ohrozilo zdravie, bezpečnosť alebo sloboda jednotlivca (článok 40 ods. 1). Touto osobou môže byť dieťa, žiadateľ alebo odporca, ale aj iná osoba. Dohovor v tomto smere neobsahuje žiadne obmedzenia.

258. Ak ústredný orgán rozhodne, že zverejnenie alebo potvrdenie takýchto informácií by predstavovalo takéto riziko, oznámi svoje znepokojenie druhému ústrednému orgánu a tento ústredný orgán takéto rozhodnutie pri vybavovaní žiadosti podľa dohovoru zohľadní. Dožiadaný ústredný orgán nie je viazaný určením rizika, ktoré stanovil dožadujúci ústredný orgán. Dožiadaný ústredný orgán je však povinný určiť, či sa zverejnením informácií neohrozí zdravie, bezpečnosť alebo sloboda osoby, a podľa článku 40 ods. 2 zohľadní rozhodnutie dožadujúceho štátu. Spôsob, akým bude dožiadaný ústredný orgán v tejto situácii konať, bude závisieť od toho, čo sa vyžaduje na vybavenie žiadosti a splnenie povinností štátu podľa dohovoru (článok 40). Ak má dožadujúci ústredný orgán obavy zo zverejnenia dôverných informácií o žiadateľovi, oprávnenom alebo o inej osobe, odporúča sa používať adresu ústredného alebo príslušného orgánu v dožadujúcom štáte, keďže adresu oprávneného alebo žiadateľa má tento orgán k dispozícii.⁷⁹

259. S cieľom zabezpečiť ochranu osobných informácií boli vypracované aj povinné a odporúčané tlačivá, ktoré zverejnilo Stále byro Haagskej konferencie. Tieto tlačivá umožňujú ústrednému orgánu uviesť informáciu o obave, že zverejnenie alebo potvrdenie informácií by predstavovalo ohrozenie zdravia, bezpečnosti alebo slobody osoby (táto informácia sa uvádza začiarknutím príslušného políčka v tlačive).

260. Ak sa táto informácia uvedie, v tlačive sa umožní uvedenie citlivých osobných informácií (napríklad kontaktných informácií alebo informácií, ktoré možno použiť na identifikáciu alebo zistenie miesta pobytu osoby) v osobitnej časti. Takýmto spôsobom sa v žiadosti odporcovi alebo príslušnému orgánu poskytnú iba informácie, ktoré bude odporca potrebovať na vyjadrenie k žiadosti, pričom žiadateľovi, oprávnenému alebo inej osobe nebude hroziť žiadne riziko.

261. Okrem toho musí každý orgán vrátane príslušných a justičných orgánov v dožiadanom štáte, ktoré spracúvajú informácie na základe konaní dohovoru, postupovať podľa vlastného vnútroštátneho právneho poriadku týkajúceho sa dôvernosti informácií (článok 39). Všetky zaslané informácie teda musia zodpovedať aj všetkým vnútroštátnym požiadavkám stanoveným platným vnútroštátnym právnym poriadkom, k akým patria napríklad získanie súhlasu so zverejnením informácií alebo obmedzenie zverejňovania.⁸⁰

B. Nariadenie (články 61 až 63 a článok 57 ods. 3)

262. V článku 68 ods. 4 nariadenia sa stanovuje, že uplatňovaním nariadenia nebude „dotknutá“ *smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov*. Všeobecnej ochrany údajov podľa nariadenia sa týkajú aj odôvodnenia 34 a 35 nariadenia, pričom v prvom odôvodnení sa potvrdzuje, že je potrebné dodržiavať

⁷⁸ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 605.

⁷⁹ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 612. Štát, ktorý sa rozhodne používať adresu, ktorú má k dispozícii, si musí byť vedomý toho, že dožiadaný štát môže na základe vnútroštátneho právneho poriadku, napríklad z dôvodu doručovania písomností, požadovať osobnú adresu oprávneného.

⁸⁰ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

smernicu 95/46/ES, ako bola transponovaná do vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov.

263. V ustanoveniach nariadenia, ktoré sa týkajú otázok ochrany osobných údajov a informácií, teda v článkoch 61 až 63, sa stanovujú obmedzenia a postupy týkajúce sa výmeny a prenosu osobných informácií oprávnených a povinných v rámci členských štátov (t. j. medzi ústrednými orgánmi a verejnými orgánmi, správnymi orgánmi alebo právnickými osobami, ktoré môžu takéto osobné údaje vlastniť, príslušnými súdmi a inými orgánmi zodpovednými za doručovanie písomností alebo výkon rozhodnutia) a medzi dožadujúcimi a dožiadanými ústrednými orgánmi podľa nariadenia.

264. Článok 61 sa týka prístupu ústredných orgánov k informáciám a vhodného spôsobu, akým môže ústredný orgán získavať a zasielať adresu povinného a oprávneného a informácie o príjme povinného, identifikácii zamestnávateľa povinného a/alebo bankovom/bankových účte/účtoch povinného a majetku povinného. Stanovuje sa, že tieto požadované informácie musia byť „adekvátne, relevantné a primerané“ a ústredný orgán môže informácie požadovať podľa typu žiadosti (článok 61 ods. 2). Na účely získania alebo zmeny rozhodnutia sa môže požadovať iba adresa povinného alebo oprávneného. Na účely uznania alebo výkonu rozhodnutia sa môžu požadovať informácie o majetku povinného iba vtedy, ak nie sú získané informácie o príjme, zamestnávateľovi alebo bankovom/bankových účte/účtoch povinného dostatočné.

265. V článku 62 nariadenia sa stanovuje, že ústredné orgány zašlú informácie uvedené v článku 61 dotknutým príslušným vnútroštátnym orgánom a že orgán alebo súd prijímajúci tieto informácie ich môže použiť „iba na uľahčenie vymáhania pohľadávok na výživné.“ V článku 62 ods. 3 sa uvádza všeobecné obmedzenie dĺžky času uchovávania takýchto informácií orgánom, a to konkrétne, že „nesmie tieto informácie uchovávať dlhšie, ako je potrebné na účely, na ktoré sa zaslali.“ Každý orgán, ktorý spracúva informácie, musí zabezpečiť ich dôvernoscť v súlade so svojím vnútroštátnym právnym poriadkom (článok 62 ods. 4).⁸¹

266. Informovanie dotknutej osoby (článok 63) sa musí uskutočňovať v súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom.⁸² V článku 63 ods. 2 nariadenia sa stanovuje výnimka v oblasti informovania dotknutej osoby spočívajúca v odložení na obdobie 90 dní odo dňa prijatia informácií dožiadaným ústredným orgánom, ak by sa informovaním ohrozilo účinné vymożenie pohľadávky na výživné.

267. A napokon, v článku 57 ods. 3 nariadenia sa uvádza, že osobná adresa žiadateľa sa môže nahradiť inou adresou v prípadoch domáceho násillia, ale iba vtedy, „ak vnútroštátny právny poriadok dožiadaného členského štátu nevyžaduje na účely konania, aby žiadateľ poskytol svoju osobnú adresu.“⁸³

VII. Účinný prístup ku konaniam a právnej pomoci podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

A. Prehľad

1. Účinný prístup ku konaniam/prístup k spravodlivosti podľa dohovoru a nariadenia

268. Jednou z najdôležitejších základných zásad dohovoru aj nariadenia je, že žiadatelia musia mať účinný prístup ku konaniam potrebným na vyplnenie žiadostí v dožiadanom štáte. Účinný prístup ku konaniu znamená, že žiadateľ môže, v prípade potreby s pomocou orgánov v dožiadanom štáte, účinne predložiť svoj prípad príslušným

⁸¹ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

⁸² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

⁸³ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

orgánom v dožiadanom štáte.⁸⁴ Je potrebné poznamenať, že v nariadení sa v oblasti účinného prístupu ku konaniu používa mierne odlišná terminológia než v dohovore, a to najmä pojmy ako „účinný prístup k spravodlivosti“, ktoré však v zásade odkazujú na rovnaké zásady zakotvené v obidvoch nástrojoch (v tomto oddiele sa pojmy používajú striedavo).

269. Články 14, 15, 16, 17 a 43 dohovoru a články 43, 44, 45, 46, 47 a 67 nariadenia sa zaoberajú povinnosťou dožiadaného štátu poskytovať účinný prístup ku konaniam, k čomu za určitých okolností patrí aj poskytovanie bezplatnej právnej pomoci a požadovanie náhrady trov od neúspešného účastníka (článok 43 dohovoru a články 43 a 67 nariadenia). V tomto oddiele príručky sa uvádza zhrnutie týchto ustanovení.

270. Všeobecná povinnosť poskytnúť žiadateľom účinný prístup ku konaniam vrátane vykonávacieho a odvolacieho konania je zakotvená v článku 14 ods. 1 dohovoru a v článku 44 ods. 1 nariadenia. Podľa dohovoru sú žiadateľmi oprávnení, povinní a verejné orgány (keď konajú namiesto oprávneného na účely žiadostí o uznanie a uznanie a výkon), ktorí podávajú žiadosti prostredníctvom ústredného orgánu. V nariadení sa uvádza, že účinný prístup k spravodlivosti musia mať „účastníci sporu, na ktorý sa vzťahuje toto nariadenie“. V nariadení sa, na rozdiel od dohovoru, podrobnejšie určuje, že účinný prístup k spravodlivosti sa musí poskytnúť „pre každého žiadateľa, ktorý má pobyť v dožadujúcom členskom štáte“.

271. Priame dožiadania podávané príslušným orgánom sa v zásade uvádzajú v článku 17 písm. b) dohovoru a v článku 47 nariadenia. Štáty môžu pri poskytovaní právnej pomoci uplatňovať preskúvanie majetkových pomerov žiadateľa alebo odôvodnenosti návrhu a existuje aj oprávnený nárok na poskytnutie právnej pomoci pri všetkých konaniach o uznaní, vykonateľnosti a výkone, najmä ak mohol žiadateľ využívať právnu pomoc alebo bezplatné konania v štáte pôvodu. Na priame dožiadania sa vzťahujú aj článok 14 ods. 5 dohovoru a článok 44 ods. 5 nariadenia.

2. Právna pomoc

272. K účinnému prístupu, ktorý sa musí poskytnúť, patrí aj „právna pomoc“ („legal assistance“ podľa dohovoru a „legal aid“ podľa nariadenia), ak to okolnosti vyžadujú. Poskytnutie takéhoto prístupu nebráni majetkové pomery žiadateľa ani jeho schopnosť platiť. V článku 15 dohovoru a v článku 46 nariadenia sa preto uvádza, že **bezplatná právna pomoc sa poskytuje pre žiadosti podané oprávnenými prostredníctvom ústredných orgánov v prípade výživného na deti (o výživné dlžné osobám vo veku do 21 rokov)** vo väčšine prípadov.⁸⁵

273. Povinnosť poskytnúť bezplatnú právnu pomoc je oprávnená za predpokladu, že takáto pomoc by sa nemusela poskytovať v prípade, keby boli konania v dožiadanom štáte také jednoduché, že žiadateľ by mohol účinne predložiť prípad bez právnej pomoci a ústredný orgán by poskytoval príslušné služby bezplatne.

V článku 3 dohovoru sa **právna pomoc** vymedzuje ako „pomoc potrebná na to, aby sa žiadateľom umožnilo poznať a presadiť svoje práva a aby sa zaručilo, že o ich žiadostiach sa bude v dožiadanom štáte konať v plnom rozsahu a účinne. Prostriedky na poskytovanie takejto pomoci môžu podľa potreby zahŕňať právne poradenstvo, pomoc pri podaní návrhu na orgán, právne zastupovanie a oslobodenie od platenia trov konania“.

⁸⁴ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 357.

⁸⁵ Pozri aj odôvodnenie 36 nariadenia.

V článku 45 **nariadenia** sa **právna pomoc** vymedzuje ako „pomoc potrebná na to, aby sa účastníkom umožnilo poznať a presadiť svoje práva a aby sa zaručilo, že o ich žiadostiach zaslaných prostredníctvom ústredných orgánov lebo návrhoch podaných priamo príslušným orgánom sa bude konať v plnom rozsahu a účinne. Podľa príjmu zahŕňa tieto prvky:

Kapitola 3

- a) predsporové poradenstvo s cieľom dosiahnuť zmier pred začatím súdneho konania;
- b) právnu pomoc pri podaní návrhu na orgán alebo súd a právne zastúpenie;
- c) oslobodenie od platenia trov konania a odmien osobám splnomocneným na výkon úkonov počas konania;
- d) v členských štátoch, v ktorých neúspešnému účastníkovi možno uložiť povinnosť zaplatiť trovy protistrany, ak príjemca právnej pomoci prehrá spor, trovy, ktoré vznikli protistrane, ak by sa takéto trovy hradili, keby mal príjemca právnej pomoci obvyklý pobyt v členskom štáte konajúceho súdu;
- e) tlmočenie;
- f) preklad písomností požadovaných súdom alebo príslušným orgánom, ktoré predkladá príjemca právnej pomoci a ktoré sú potrebné na vyriešenie veci;
- g) cestovné výdavky, ktoré má znášať príjemca právnej pomoci, keď právny poriadok alebo súd členského štátu vyžaduje fyzickú prítomnosť osôb dotknutých podaním návrhu a súd rozhodne, že dotknuté osoby nemožno vypočúť k spokojnosti súdu žiadnymi inými prostriedkami.“

274. To je dôležité, lebo mnohé štáty majú vypracované účinné a efektívne konania vo veci uznávania, uznávania a výkonu, výkonu, vydania a zmeny rozhodnutí o výživnom, ktoré môžu využiť všetci žiadatelia v danom štáte bez nutnosti **právnej pomoci**, pričom tieto konania budú žiadateľom na základe dohovoru alebo nariadenia dostupné rovnako. V závislosti od štátu sem môže patriť využívanie zjednodušených tlačív, správnych konaní a poskytovanie informácií, ako aj poradenstva všetkým žiadateľom, ústredným alebo príslušným orgánom. Kým sa tieto zjednodušené konania žiadateľovi umožňujú, aby mohol účinne predložiť prípad a dožiadaný štát mu ich zabezpečuje bezplatne, dožiadaný štát nie je povinný poskytnúť žiadateľovi bezplatnú právnu pomoc.⁸⁶

275. Ak nie sú k dispozícii zjednodušené konania a vyžaduje sa právna pomoc, v dohovore a nariadení sa nachádza množstvo ustanovení, ktorými sa vymedzujú okolnosti, za ktorých sa musí žiadateľom poskytnúť bezplatne. Podmienky na poskytnutie právnej pomoci nesmú byť reštriktívnejšie ako podmienky na jej poskytnutie v porovnateľných vnútroštátnych prípadoch (článok 14 ods. 4 dohovoru a článok 44 ods. 4 nariadenia).

276. Vymedzenia pre právnu pomoc podľa dohovoru a nariadenia sa uvádzajú v textových poliach vyššie. Sú podobné, ale v niektorých dôležitých aspektoch sa líšia. Vymedzenie podľa nariadenia obsahuje ustanovenia týkajúce sa úhrady nákladov na tlmočenie, preklady a cestovných nákladov na konania, ako aj povinnosť neúspešného účastníka konania uhradiť trovy.

277. Ak žiadateľ vyžaduje právnu pomoc, vo všeobecnosti sa vychádza z toho, že podľa dohovoru a nariadenia musia všetky zmluvné alebo členské štáty takúto pomoc poskytovať bezplatne oprávneným v takmer všetkých situáciách, ktoré sa týkajú **výživného na dieťa**. Pre štáty, ktoré vydali vyhlásenie podľa dohovoru (podľa nariadenia sa takéto vyhlásenie neumožňuje), platia niektoré výnimky.⁸⁷

POZNÁMKA: Ak rozhodnutie, ktoré sa má uznať a vykonať, obsahuje okrem výživného na dieťa aj vyživovaciu povinnosť medzi manželmi, uplatňujú sa rovnaké nároky na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci.

278. Nároky na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci žiadateľom podľa dohovoru a nariadenia v prípade žiadostí týkajúcich sa **iných vecí ako výživného na dieťa** sú obmedzenejšie takisto ako právo povinných na bezplatnú právnu pomoc v prípade žiadostí o uznanie a zmenu. Pri týchto typoch žiadostí môže dožiadaný štát ako podmienku poskytnutia právnej pomoci využiť preskúmanie majetkových pomerov žiadateľa alebo odôvodnenosti návrhu.

Preskúmanie majetkových pomerov znamená preskúmanie príjmu a majetku žiadateľa alebo iných majetkových pomerov, ktoré budú mať vplyv na schopnosť žiadateľa zaplatiť za právnu pomoc.

Pri preskúmaní odôvodnenosti žiadosti sa vo všeobecnosti skúma odôvodnenosť alebo pravdepodobnosť úspechu žiadosti, pričom sa zvažuje právny základ žiadosti a to, či budú skutočnosti v danom prípade viesť k úspešnému výsledku.

⁸⁶ V [názov štátu] [...].

⁸⁷ Podľa dohovoru môže štát vydať vyhlásenie, že v niektorých prípadoch bude využívať preskúmania majetkových pomerov dieťaťa (článok 16 ods. 1). Európska únia takéto vyhlásenie nevydá, preto sa v členských štátoch Európskej únie nebude v tejto súvislosti podľa dohovoru vykonávať žiadne preskúmanie majetkových pomerov dieťaťa [pozri *rozhodnutie Rady 2011/432/EÚ* (vyššie v poznámke pod čiarou č. 59)].

279. Dôležité je, že vo všetkých prípadoch, ktoré sa týkajú uznania a výkonu, nemôže byť právna pomoc poskytnutá štátom všetkým žiadateľom (oprávneným, povinným alebo verejnému orgánu⁸⁸) reštriktívnejšia ako podmienky na jej poskytnutie v porovnateľných vnútroštátnych prípadoch [článok 17 písm. b) dohovoru a článok 47 ods. 2 nariadenia]. Tým sa zabezpečí rovnaká úroveň služieb pre všetkých žiadateľov bez ohľadu na miesto ich pobytu. Okrem toho, keďže bezplatná právna pomoc nemusí byť vždy k dispozícii, dožiadaný štát nemôže vyžadovať na zabezpečenie zaplataenia nákladov na právnu pomoc žiadnu záruku ani preddavok (článok 14 ods. 5 a článok 37 ods. 2 dohovoru a článok 44 ods. 5 nariadenia). Poskytnutie bezplatnej právnej pomoci žiadateľovi bude preto závisieť od týchto faktorov:

- či sú zjednodušené konania k dispozícii bezplatne žiadateľovi v dožiadanom štáte,
- o aký typ výživného ide (výživné na dieťa, vyživovacia povinnosť medzi manželmi alebo výživné na iných členov rodiny),
- či je žiadateľ oprávnený alebo povinný,
- aký typ žiadosti sa podáva (o uznanie, výkon, vydanie, zmenu, dožiadanie o osobitné opatrenia alebo priame dožiadanie),
- či sa v dožiadanom štáte uplatňuje na konkrétnu žiadosť preskúmanie majetkových pomerov alebo odôvodnenosti žiadosti (majetkových pomerov dieťaťa alebo žiadateľa).

280. V nasledujúcich oddieloch a diagramoch sa uvádzajú podrobné charakteristiky nároku na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci v najrôznejších situáciách.

B. Nárok na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci

281. V nasledujúcom oddiele sa vysvetľujú podmienky na poskytovanie bezplatnej právnej pomoci pri podávaní žiadostí podľa dohovoru a nariadenia vo všetkých štátoch okrem zmluvných štátov dohovoru, ktoré vydali vyhlásenie o používaní preskúmania majetkových pomerov dieťaťa⁸⁹ (takéto vyhlásenie nie je na základe nariadenia možné).

282. Je potrebné poznamenať, že vývojové diagramy v tomto oddiele obsahujú najmä ustanovenia a prípady dohovoru a niekedy účinky možných výhrad a vyhlásení zmluvných štátov podľa dohovoru.

1. Žiadosti oprávneného

a) Žiadosti týkajúce sa výživného na dieťa do veku 21 rokov (alebo do veku 18 rokov, ak sa podľa dohovoru uplatňuje výhrada)

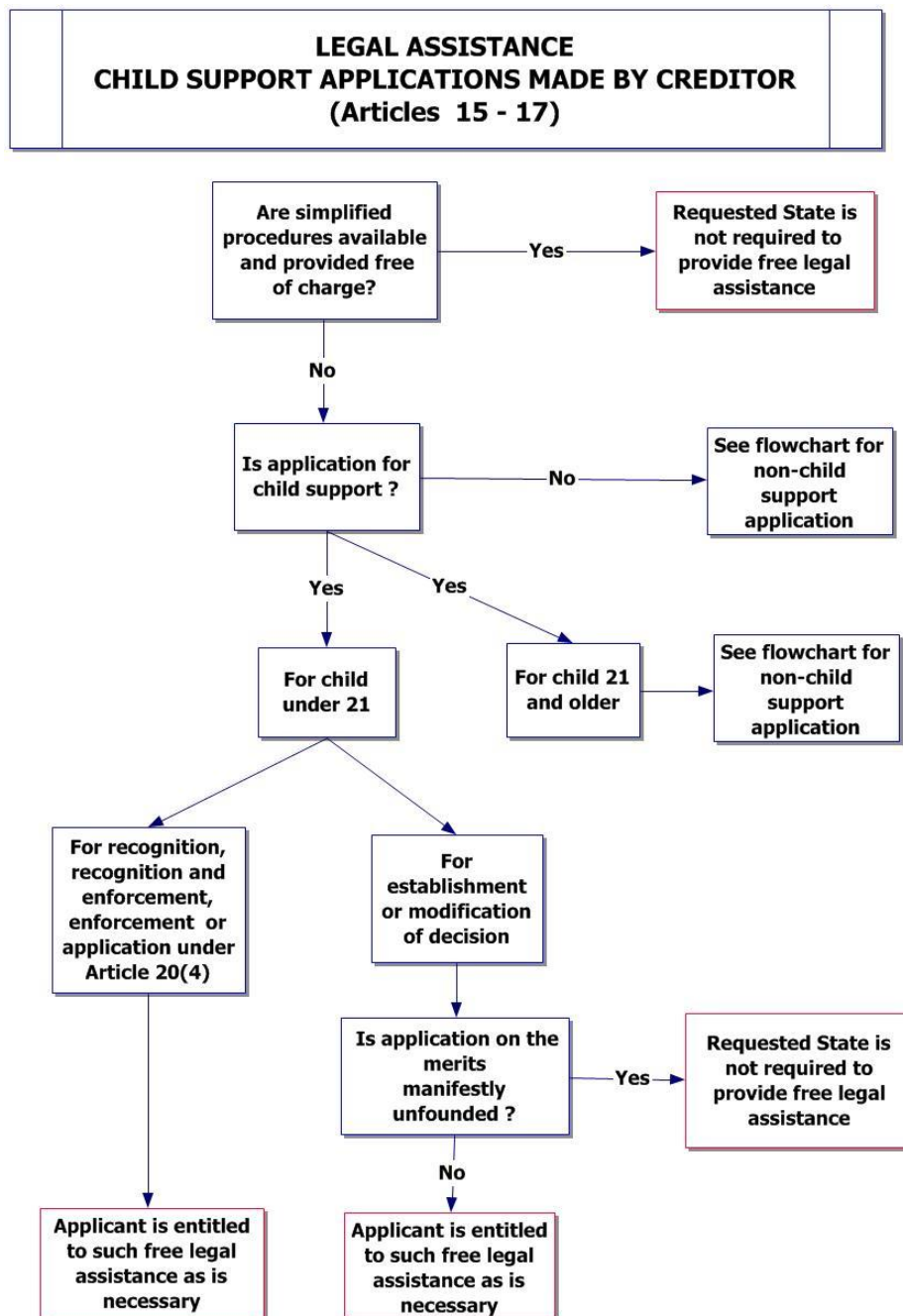
283. Ako je zobrazené nižšie, ak sa žiadosť podaná prostredníctvom ústredného orgánu týka uznania alebo uznania a výkonu alebo výkonu rozhodnutia o výživnom na dieťa, právna pomoc podľa dohovoru alebo nariadenia sa musí poskytovať bezplatne. Na túto požiadavku sa nevzťahujú žiadne výnimky. Ak sa žiadosť týka výživného na dieťa, ale ide o vydanie alebo zmenu rozhodnutia, bezplatnú právnu pomoc môže štát odmietnuť, ak sa domnieva, že žiadosť alebo opravný prostriedok sú preukázateľne nepodložené na základe preskúmania odôvodnenosti.⁹⁰

POZNÁMKA: Ak rozhodnutie, ktoré sa má uznať a vykonať, obsahuje aj vyživovaciu povinnosť medzi manželmi, uplatňujú sa rovnaké podmienky na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci.

⁸⁸ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 383.

⁸⁹ Podľa dohovoru môže štát vydať vyhlásenie, že v niektorých prípadoch bude využívať preskúmania majetkových pomerov dieťaťa (článok 16 ods. 1). Európska únia takéto vyhlásenie nevydá, preto sa v členských štátoch Európskej únie nebude v tejto súvislosti podľa dohovoru vykonávať žiadne preskúmanie majetkových pomerov dieťaťa (pozri *rozhodnutie Rady 2011/432/EÚ*, vyššie v poznámke pod čiarou č. 59).

⁹⁰ Informácie o vymáhaní trov sa nachádzajú aj v článku 43 ods. 2 dohovoru a v článku 67 nariadenia.

Obrázok 3: Právna pomoc podľa dohovoru: žiadosti oprávneného o výživné na dieťa

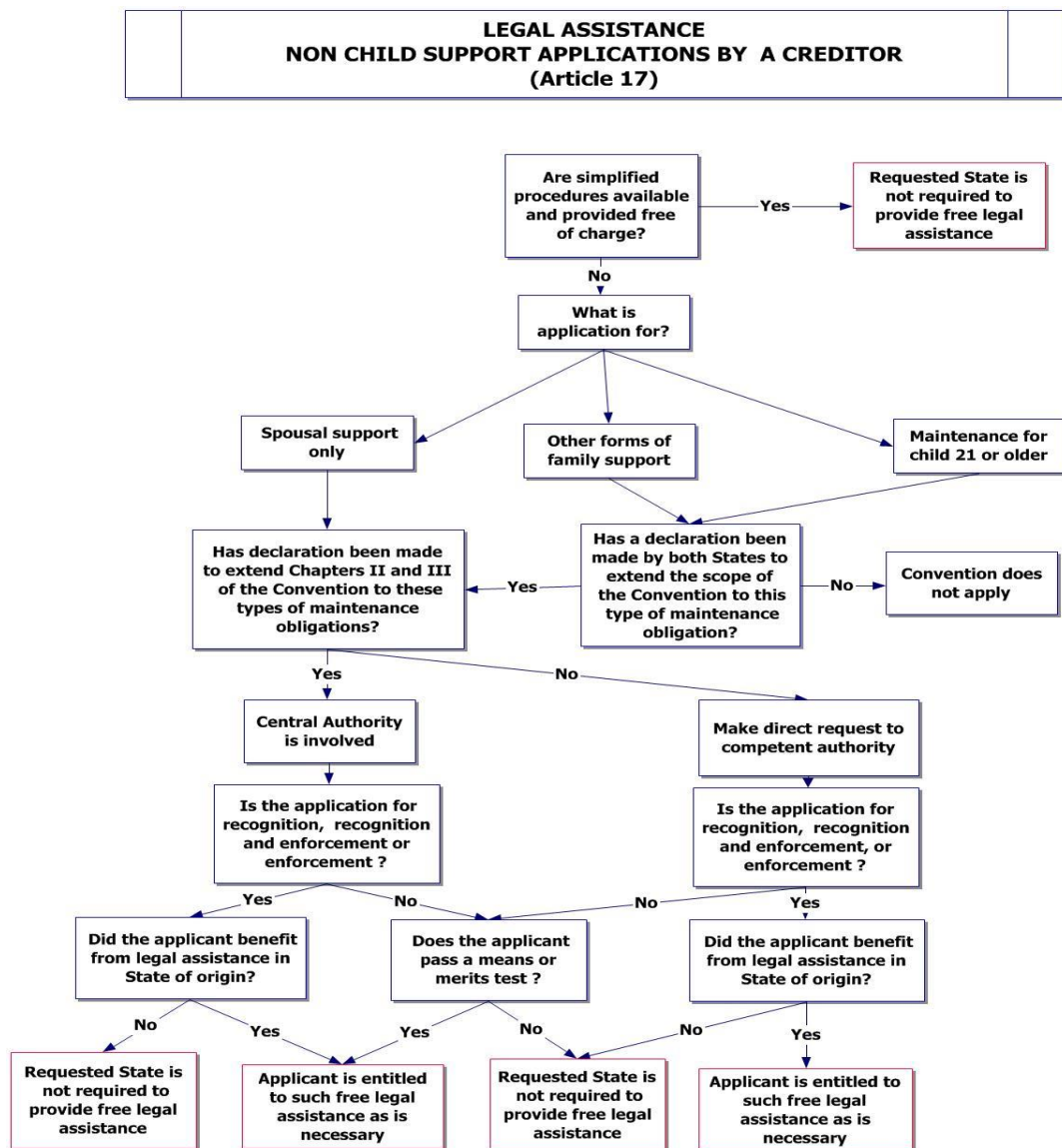
b) Žiadosti týkajúce sa iného výživného ako na dieťa do veku 21 rokov (alebo do veku 18 rokov, ak sa podľa dohovoru uplatňuje výhrada)

284. Ak sa žiadosť týka výživného na dieťa, ktoré má 21 alebo viac rokov, vyživovacej povinnosti medzi manželmi alebo výživného na iných členov rodiny (a ak podľa dohovoru štát rozšíril pôsobnosť dohovoru na tieto typy prípadov), bezplatná právna pomoc sa neposkytuje automaticky. Členský štát Európskej únie alebo zmluvný štát dohovoru môže odmietnuť poskytnutie takejto pomoci, ak žiadosť pravdepodobne nebude úspešná (preskúmanie odôvodnenosti), pričom štát môže poskytnutie takýchto služieb aj podmieniť preskúmaním majetkových pomerov.⁹¹

285. V prípadoch týkajúcich sa uznania, uznania a výkonu alebo výkonu existujúceho rozhodnutia o typoch výživného uvedených v predchádzajúcom bode, v ktorých žiadateľ pri vydávaní rozhodnutia získal bezplatnú právnu pomoc v štáte pôvodu, má žiadateľ nárok na rovnakú úroveň pomoci v dožiadanom štáte, ak je táto pomoc v dožiadanom štáte k dispozícii. Zobrazuje sa to na obrázku 4 nižšie.⁹²

⁹¹ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

⁹² Tamtiež.

Obrázok 4: Právna pomoc podľa dohovoru: žiadosti oprávneného – iné výživné ako výživné na dieťa

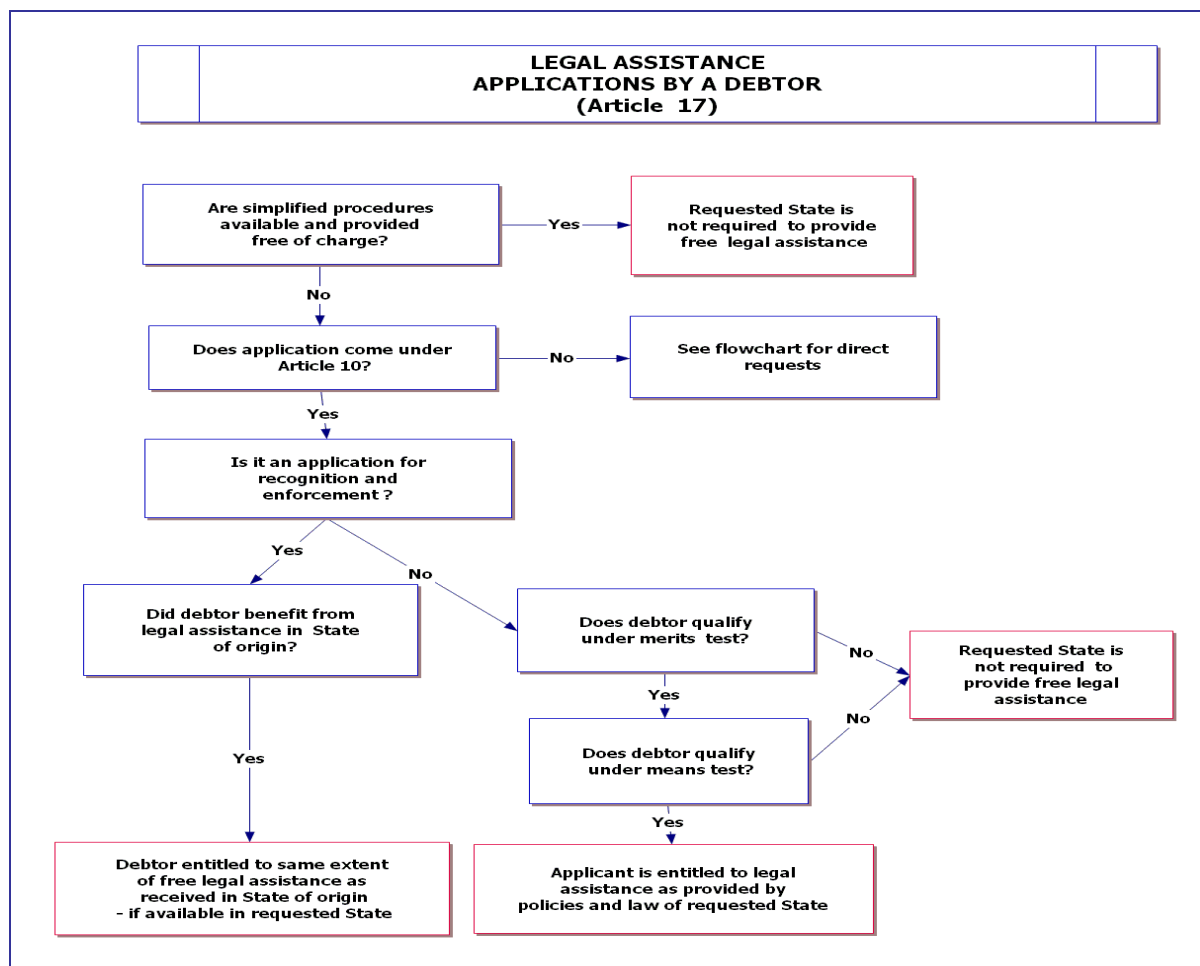
c) Žiadosti verejného orgánu

286. Ak je žiadateľom verejný orgán, ako je to vymedzené v článku 36 dohovoru alebo článku 64 nariadenia, na účely žiadostí o uznanie, uznanie a výkon alebo výkon rozhodnutia sa naň bude vzťahovať vymedzenie oprávneného. Preto majú verejné orgány pri žiadostiach, ktoré sa týkajú rozhodnutí o výživnom na dieťa do veku 21 rokov (alebo do veku 18 rokov v prípade uplatnenia výhrady podľa dohovoru) nárok na bezplatnú právnu pomoc.⁹³

2. Žiadosti povinného

287. Pri žiadostiach povinného môže dožiadaný štát na rozhodnutie o tom, či poskytne bezplatnú právnu pomoc, využiť preskúmanie odôvodnenosti žiadosti aj preskúmanie majetkových pomerov (článok 17 dohovoru a článok 47 nariadenia). Zobrazuje sa to na obrázku 5 nižšie, pričom ako príklad sa používa dohovor.

⁹³ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 383.

Obrázok 5: Právna pomoc podľa dohovoru: žiadosti povinného

3. Testovanie rodičovstva alebo genetické testovanie

288. Podľa článku 6 ods. 2 písm. h) dohovoru a článku 51 ods. 2 písm. h) nariadenia je ústredný orgán povinný prijať vhodné opatrenia na poskytovanie pomoci pri určovaní rodičovstva, ak je to potrebné na vymáhanie výživného (pozri vyššie bod 154 a kapitulu 1 oddiely I.B a III.B). Náklady na genetické testovanie rodičovstva môžu byť vysoké. Tieto náklady nesmú brániť vydaniu rozhodnutí o výživnom na deti⁹⁴, preto dožiadaný štát nemôže od žiadateľa v prípade žiadosti podľa článku 10 ods. 1 písm. c) dohovoru a článku 56 ods. 1 písm. c) nariadenia, keď je potrebné testovanie rodičovstva, vyžadovať úhradu nákladov na testovanie. Na tieto náklady sa uplatňuje všeobecné ustanovenie o poskytovaní bezplatnej právnej pomoci.⁹⁵

289. Praktické fungovanie bude závisieť od vnútroštátnych postupov genetického testovania v príslušnom zmluvnom štáte. V niektorých štátoch môže byť pre osobu žiadajúcu testovanie povinné vopred plne uhradiť všetky náklady na testovanie vrátane nákladov za matku a dieťa/deti, čo je podmienkou požiadavky na testovanie. V iných štátoch sa môže od povinného požadovať úhrada vopred iba jeho časti nákladov na testovanie. V takom prípade bude dožiadaný štát hradiť náklady na testovanie za matku a dieťa/deti, teda náklady, ktoré by inak uhrádzal žiadateľ. Tieto náklady sa však môžu vymáhať od povinného, ak sa preukáže jeho rodičovstvo. Každý štát na základe svojho vnútroštátneho právneho poriadku alebo konania rozhodne o rozsahu, v ktorom bude od povinného žiadať znášanie nákladov na testovanie, ako aj o tom, v ktorej časti postupu sa to bude vyžadovať, ak vôbec.⁹⁶

⁹⁴ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 390.

⁹⁵ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 392.

⁹⁶ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

290. Ak sa žiadosť týka výživného na dieťa do veku 21 rokov, vo všeobecnosti platí, že kým sa jednoznačne nepreukáže odôvodnenosť žiadosti, oprávnený nebude musieť vopred uhradiť náklady na testovanie rodičovstva.⁹⁷

291. Na základe dohovoru sa len v štátoch, ktoré vydali vyhlásenie o využívaní preskúmania majetkových pomerov dieťaťa, budú náklady na testovanie rodičovstva uhrádzať ako súčasť právnej pomoci, ktorá je k dispozícii, ak preskúmanie majetkových pomerov dieťaťa vyvráti nárok na pomoc.⁹⁸

C. Účinný prístup ku konaniam a právnej pomoci v [názov štátu]

[Vložte informácie týkajúce sa vášho štátu]

VIII. Predbežné a ochranné opatrenia podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

A. Pomoc ústredných orgánov s predbežnými opatreniami podľa dohovoru a nariadenia

292. Dohovor aj nariadenie obsahujú ustanovenia, na základe ktorých sa za určitých okolností a podmienok vyžaduje od ústredných orgánov poskytnutie pomoci pri začatí konaní na prijatie predbežných opatrení v dožiadanom štáte.

293. V článku 6 ods. 2 písm. i) dohovoru a článku 51 ods. 2 písm. i) nariadenia sa stanovuje, že osobitnou funkciou ústredných orgánov podľa obidvoch nástrojov je „prijatť všetky potrebné opatrenia“ v súvislosti s uplatňovaním podľa článku 10 dohovoru alebo článku 56 nariadenia na:

„začatie konania alebo na pomoc so začatím konania na vydanie akýchkoľvek potrebných predbežných opatrení územného charakteru, ktorých cieľom je zabezpečiť výsledok prebiehajúceho konania o výživnom.“⁹⁹

294. V článku 7 dohovoru a článku 53 nariadenia sa uvádza aj to, že ak neprebíha žiadne konanie o žiadosti podľa článku 10 dohovoru alebo článku 56 nariadenia, ústredný orgán môže na základe odôvodnenej žiadosti požiadať iný ústredný orgán, aby vykonal funkciu podľa článku 6 ods. 2 písm. i) dohovoru a článku 51 ods. 2 písm. i) nariadenia (pozri tiež kapitolu 1 oddiel III.B tejto príručky). V článku 7 dohovoru a článku 53 nariadenia sa stanovuje, že „dožiadaný ústredný orgán prijme takéto vhodné opatrenia, ak sú podľa jeho uváženia potrebné pre potenciálneho žiadateľa na podanie žiadosti [podľa článku 10 dohovoru alebo článku 56 nariadenia] alebo na rozhodnutie, či žiadosť podať.“

295. Spojenie „všetky potrebné opatrenia“ použité v súvislosti s funkciami ústredného orgánu pri predbežných opatreniach sa chápe ako „akékoľvek opatrenia, ktoré môže prijať ústredný orgán na dosiahnutie požadovaného výsledku v závislosti od vlastných právomocí a zdrojov a za predpokladu, že tieto opatrenia povoľujú vnútroštátne zákony [dožiadaného] štátu.“¹⁰⁰

296. Príslušné orgány v štátoch, v ktorých platí dohovor a uplatňuje sa nariadenie, by mali vedieť, že môžu prijímať dožiadania od svojich vnútroštátnych ústredných orgánov

⁹⁷ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 390.

⁹⁸ Európska únia takéto vyhlásenie nevydá, preto sa v členských štátoch Európskej únie nebude v tejto súvislosti podľa dohovoru vykonávať žiadne preskúmanie majetkových pomerov dieťaťa [pozri *rozhodnutie Rady 2011/432/EÚ* (vyššie v poznámke pod čiarou č. 59)].

⁹⁹ Podrobnejšie informácie o význame predbežných opatrení v tejto súvislosti sa nachádzajú v dôvodovej správe dohovoru v bode 176 a nasl.

¹⁰⁰ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 121.

na začatie konania o predbežných opatreniach vo vyššie uvedených prípadoch alebo že môžu tieto návrhy vybavovať.

B. Ustanovenia o predbežných a ochranných opatreniach, ktoré sa nachádzajú iba v nariadení

297. Nariadenie obsahuje množstvo dodatočných noriem, ktoré sa týkajú predbežných a ochranných opatrení pri vykonávaní nariadenia.

1. Predbežné opatrenia prijaté v štáte pôvodu

298. V článku 39 nariadenia sa uvádza, že súd, ktorý vydá rozhodnutie, môže vyhlásiť rozhodnutie za predbežne vykonateľné bez ohľadu na prípadný opravný prostriedok, a to aj vtedy, ak vnútroštátny právny poriadok nestanovuje vykonateľnosť zo zákona.

299. Ak bolo vydané rozhodnutie alebo časť rozhodnutia o predbežných opatreniach, ktoré sú vykonateľné v inom členskom štáte, toto rozhodnutie bude vykonateľné buď podľa článku 17 ods. 2 nariadenia (podľa konaní v oddiele 1 pre rozhodnutia vydané v členskom štáte viazanom Haagskym protokolom z roku 2007), alebo podľa článku 26 nariadenia (podľa konaní v oddiele 2 pre rozhodnutia vydané v členskom štáte neviazanom Haagskym protokolom z roku 2007) (ďalšie informácie o uznávaní, výkone a výkone rozhodnutí podľa kapitoly IV nariadenia sa nachádzajú v kapitole 8). V článku 17 ods. 2 a článku 26 nariadenia sa stanovuje, že rozhodnutie prijaté v inom členskom štáte musí byť „vykonateľné“ iba v tomto štáte, pričom sa nevyžaduje, aby bolo takéto rozhodnutie konečným rozhodnutím, ktoré má byť vykonateľné alebo vyhlásené za vykonateľné v inom členskom štáte.

2. Predbežné alebo ochranné opatrenia v iných štátoch, než je štát pôvodu

300. V článku 14 nariadenia sa uvádza právomoc súdov podľa nariadenia v oblasti predbežných a ochranných opatrení:

„Súdom členského štátu možno podať dožiadanie o vydanie predbežných opatrení vrátane ochranných opatrení, ktoré sú dostupné podľa právneho poriadku tohto štátu, aj keď podľa tohto nariadenia majú právomoc rozhodovať vo veci samej súdy iného členského štátu.“

301. Pri výkone takejto právomoci v oblasti predbežných opatrení by mali príslušné orgány vedieť, že je tiež potrebné určiť rozhodné právo pre tieto opatrenia.¹⁰¹

3. Predbežné opatrenia prebiehajúceho konania o uznaní, uznaní a vyhlásení vykonateľnosti/výkone rozhodnutia v inom členskom štáte podľa kapitoly IV oddielov 1 a 2¹⁰²

302. Na základe konaní podľa kapitoly IV oddielu 1 nariadenia o uznávaní, výkone a výkone rozhodnutí podľa nariadenia sa v článku 18 o rozhodnutiach vydaných v členskom štáte viazanom Haagskym protokolom z roku 2007 uvádza:

„Vykonateľné rozhodnutie je zo zákona spojené s oprávnením prijať akékoľvek ochranné opatrenie, ktoré existuje v právnom poriadku členského štátu výkonu.“

303. Na základe konania podľa kapitoly IV oddielu 2 nariadenia (pre rozhodnutia vydané v členskom štáte, ktorý nie je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007) sa v článku

¹⁰¹ V prípade členských štátov viazaných Haagskym protokolom z roku 2007 (pozri kapitolu 5) nie je jasné, či budú predbežné opatrenia zahrnuté do rozsahu pôsobnosti rozhodného práva protokolu (informácie o rozsahu pôsobnosti rozhodného práva sa nachádzajú v článku 11 protokolu).

¹⁰² Ďalšie informácie o uznávaní, výkone a výkone rozhodnutí podľa kapitoly IV nariadenia sa nachádzajú v kapitole 8.

36¹⁰³ uvádza, že nič nebráni žiadateľovi, aby využil možnosť navrhnúť vydanie predbežných/ochranných opatrení podľa právneho poriadku členského štátu výkonu bez potreby vyhlásenia vykonateľnosti rozhodnutia z iného členského štátu. V článku 36 ods. 2 nariadenia sa tiež uvádza, že vyhlásenie vykonateľnosti je spojené s oprávnením vydať akékoľvek ochranné opatrenie. V článku 36 ods. 3 sa stanovuje, že počas odvolacej lehoty podľa článku 32 ods. 5 nariadenia (ďalšie informácie o predbežných a ochranných opatreniach v súvislosti s vykonávacím konaním podľa nariadenia sa nachádzajú v kapitole 8) sa nesmú prijať žiadne opatrenia smerujúce k výkonu, okrem ochranných opatrení týkajúcich sa majetku účastníka, proti ktorému sa žiada o výkon.

IX. Iné dohovory a nariadenia o doručovaní písomností a vykonávaní dôkazov v cudzine

A. Prehľad

304. Niektoré štáty sú stranami haagskeho dohovoru o doručovaní písomností z roku 1965¹⁰⁴ a/alebo haagskeho dohovoru o vykonávaní dôkazov z roku 1970¹⁰⁵, ktoré môžu byť v prípadoch žiadostí o medzinárodné vymáhanie výživného dôležité.¹⁰⁶ Ak sa vyskytne situácia, v ktorej sa môže uplatniť niektorý z týchto dohovorov, je dôležité vyhľadať právne poradenstvo s cieľom zabezpečiť správne plnenie podmienok dohovorov.

305. V Európskej únii sa vo všetkých členských štátoch okrem Dánska uplatňuje *nariadenie Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. mája 2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach* a vo všetkých členských štátoch *nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 z 13. novembra 2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (doručovanie písomností)*. Medzi Dánskom a ostatnými členskými štátmi Európskej únie sa namiesto nariadenia (ES) č. 1206/2001 uplatňuje haagsky dohovor o vykonávaní dôkazov z roku 1970. Ak sa vyskytne situácia, v ktorej sa môže uplatniť niektoré z uvedených nariadení, je dôležité vyhľadať právne poradenstvo s cieľom zabezpečiť správne plnenie požiadaviek daných nariadení.

306. Informácie o tom, či sú stranami haagskych dohovorov o doručovaní písomností a vykonávaní dôkazov aj ďalšie neeurópske štáty, môžu príslušné orgány získať z tabuliek štatútu pre obidva dohovory, ktoré sú k dispozícii na webovej lokalite Haagskej konferencie < www.hcch.net > v časti Conventions (Dohovory) a tam dohovor č. 14 a dohovor č. 20).

307. Haagske dohovory o doručovaní písomností a vykonávaní dôkazov sa uplatňujú len vtedy, ak je potrebné doručiť písomnosť alebo vykonať dôkaz v *zahraničí*. V tomto zmysle je dôležité poznamenať, že pojem v **zahraničí** sa nepoužíva v článku 6 ods. 2 písm. g) dohovoru z roku 2007, ktorý sa týka aj dožiadaní o osobitné opatrenia („na pomoc pri získaní listinných alebo iných dôkazov“), a písmene j) („na pomoc pri doručení písomností“). Je to preto, že vo väčšine prípadov sa bude ústredný orgán žiadať o pomoc pri vykonaní dôkazu alebo doručení písomností v *rámci jeho právomoci* na konanie o výživnom, ktoré sa uskutočňuje v *rámci jeho právomoci*. Dožiadania o vykonanie dôkazu alebo doručenie písomností v **zahraničí** budú zriedkavejšie. Dohovor z roku 2007 sa vzťahuje na množstvo situácií, v ktorých sa nevyžuje zaslanie písomností na doručenie v zahraničí ani vykonanie dôkazu v zahraničí.¹⁰⁷ V analogických článkoch nariadenia, ktoré sa týkajú funkcií ústredného orgánu v oblasti dôkazov a doručovania písomností [článok 51 ods. 2 písm. g) a j)], sa spomína nariadenie (ES) č. 1206/2001 a nariadenie (ES) č. 1393/2007, ale takisto ako podľa dohovoru aj tu je pravdepodobnejšie, že

¹⁰³ Článok 36 nariadenia je analogický s článkom 47 nariadenia Brusel I.

¹⁰⁴ Haagsky dohovor o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine v občianskych a obchodných veciach z 15. novembra 1965.

¹⁰⁵ Haagsky Dohovor o vykonávaní dôkazov v cudzine v občianskych a obchodných veciach z 18. marca 1970.

¹⁰⁶ Pozri článok 50 dohovoru a dôvodovú správu dohovoru, body 648 až 651.

¹⁰⁷ Pozri dôvodovú správu dohovoru, body 164 až 167 a 182 až 185. Informácie o typoch pomoci, ktoré môže poskytnúť dožiadaný štát mimo ustanovení dohovoru o vykonávaní dôkazov z roku 1970, sa nachádzajú v dôvodovej správe dohovoru, bod 174.

ústredné orgány budú v oblasti vykonávania dôkazov alebo doručovania písomností vybavovať predovšetkým vnútroštátne dožiadania.

308. Informácie o iných dohovoroch, ktoré sa na túto oblasť vzťahujú, nepatria do rozsahu pôsobnosti tejto príručky. Informácie o tom, či je štát stranou haagskeho Dohovoru o civilnom konaní z roku 1954,¹⁰⁸ dohovoru o doručovaní písomností z roku 1965 a dohovoru o vykonávaní dôkazov z roku 1970, sa nachádzajú na webovej lokalite Haagskej konferencie < www.hcch.net >.

B. Dohovor o doručovaní písomností z roku 1965¹⁰⁹

309. V dohovore o doručovaní písomností z roku 1965 sa uvádzajú prostriedky na zasielanie písomností, ktoré možno využiť na zaslanie súdnej alebo mimosúdnej písomnosti z jedného štátu, ktorý je stranou dohovoru, do iného štátu, ktorý je tiež stranou dohovoru, na doručenie písomnosti do druhého štátu.

310. Dohovor o doručovaní písomností z roku 1965 sa uplatňuje vtedy, ak sú splnené všetky tieto požiadavky:

1. právo štátu, v ktorom sa uskutočňuje konanie (štát konajúceho súdu), vyžaduje zaslanie písomnosti (napr. oznámenia o konaní) z tohto štátu do iného štátu na doručenie v rámci tohto iného štátu;
2. obidva štáty sú stranami dohovoru o doručovaní písomností;
3. adresa osoby, ktorej sa má písomnosť doručiť, je známa;
4. písomnosť, ktorá sa má doručiť, je súdna alebo mimosúdna a
5. písomnosť, ktorá sa má doručiť, sa týka občianskej alebo obchodnej veci.

311. Ak existujú akékoľvek pochybnosti o uplatňovaní dohovoru o doručovaní písomností z roku 1965 alebo o súlade s jeho ustanoveniami, je potrebné vyhľadať právne poradenstvo.

C. Dohovor o vykonávaní dôkazov v zahraničí z roku 1970¹¹⁰

312. V Haagskom dohovore o vykonávaní dôkazov z roku 1970 sa stanovujú metódy spolupráce pri vykonávaní dôkazov v zahraničí (t. j. v inom štáte) v občianskych a obchodných veciach. Tento dohovor, ktorý sa uplatňuje len medzi štátmi, ktoré sú jeho stranami, obsahuje vykonávanie dôkazov prostredníctvom i) dožiadaní a ii) diplomatických alebo konzulárnych zástupcov a komisárov. V dohovore sa uvádzajú účinné prostriedky na riešenie rozdielov medzi občianskym právom a spoločným právom v oblasti vykonávania dôkazov.

313. Ak sa vyskytne potreba vykonávania dôkazov v zahraničí, je v prípade potreby potrebné získať právne poradenstvo na zabezpečenie plnenia požiadaviek dohovoru o vykonávaní dôkazov z roku 1970.

¹⁰⁸ Haagsky Dohovor o civilnom konaní z 1. marca 1954.

¹⁰⁹ Ďalšie informácie o dohovore o doručovaní písomností sa nachádzajú na webovej lokalite Haagskej konferencie v časti Service Section (Doručovanie písomností).

¹¹⁰ Ďalšie informácie o dohovore o vykonávaní dôkazov sa nachádzajú na webovej lokalite Haagskej konferencie v časti Evidence Section (Vykonávanie dôkazov).

D. Nariadenie Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. mája 2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach¹¹¹

314. Nariadenie Rady (ES) č. 1206/2001 sa zaoberá zlepšovaním, zjednodušením a zrýchľovaním spolupráce medzi súdmi pri vykonávaní dôkazov medzi členskými štátmi Európskej únie.¹¹²

315. V nariadení (ES) č. 1206/2001 sa uvádzajú dva spôsoby vykonávania dôkazov medzi členskými štátmi: priamy styk medzi súdmi a priamy výkon dôkazu dožadujúcim súdom. Dožadujúci súd je súd, pred ktorým sa začalo konanie alebo sa predpokladá začatie konania. Dožiadaný súd je príslušný súd iného členského štátu na výkon dôkazov. Za poskytovanie informácií a hľadanie riešení pri ťažkostiach, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s dožiadaním, zodpovedá ústredný orgán. V nariadení sa nachádza desať tlačív, ktoré uľahčujú podávanie dožiadaní. Dožiadania sa vykonávajú v súlade s právom dožiadaného členského štátu. Dožiadanie sa musí vykonať do deväťdesiatich dní od prijatia.

316. Z diskusií o nariadení (ES) č. 1206/2001 vyplynulo, že na lepšie vykonávanie nariadenia možno využiť nové technológie, najmä videokonferencie,¹¹³ a keď bude potrebné, aby príslušné orgány nariadenie uplatňovali, preskúmajú, či existujú prostriedky na zabezpečenie videokonferencií.

E. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (doručovanie písomností)¹¹⁴

317. Nariadením (ES) č. 1393/2007 [ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1348/2000] sa zlepšuje a zrýchľuje zasielanie súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych alebo obchodných veciach medzi členskými štátmi. Toto nariadenie sa uplatňuje medzi všetkými členskými štátmi Európskej únie.¹¹⁵

318. V nariadení (ES) č. 1393/2007 sa uvádzajú rôzne spôsoby zasielania a doručovania písomností: zasielanie prostredníctvom odosielačích a prijímajúcich orgánov, odosielanie konzulárnou alebo diplomatickou cestou, doručovanie poštou a priame doručovanie.

319. Odsielaajúce orgány majú právomoc zasielať súdne a mimosúdne písomnosti, ktoré sa majú doručiť do iného členského štátu. Prijímajúce orgány majú právomoc prijímať súdne alebo mimosúdne písomnosti z iného členského štátu. Za poskytovanie informácií odošielajúcim orgánom a hľadanie riešení pri ťažkostiach, ktoré môžu vzniknúť pri

¹¹¹ Ďalšie informácie o nariadení (ES) č. 1206/2001 sa nachádzajú na webovej lokalite Európskeho justičného atlasu pre občianske veci: < http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_information_sk.htm >. Očakáva sa presunutie týchto informácií na Európsky portál elektronickej justície na túto webovú adresu: < <https://e-justice.europa.eu/home.do> >.

¹¹² Ako je uvedené vyššie, nariadenie sa uplatňuje medzi všetkými členskými štátmi Európskej únie s výnimkou Dánska. Medzi Dánskom a ostatnými členskými štátmi sa uplatňuje *Haagsky dohovor o vykonávaní dôkazov v cudzine v občianskych a obchodných veciach* z 18. marca 1970.

¹¹³ *Správa Komisie Rade, Európskemu parlamentu a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru z 5. decembra 2007 o uplatňovaní nariadenia Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. mája 2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach* [COM(2007) 769 v konečnom znení – neuverejnené v úradnom vestníku].

¹¹⁴ Ďalšie informácie o nariadení (ES) č. 1393/2007 sa nachádzajú na webovej lokalite Európskeho justičného atlasu pre občianske veci: < http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/ds_information_sk.htm >. Očakáva sa presunutie týchto informácií na Európsky portál elektronickej justície na túto webovú adresu: < <https://e-justice.europa.eu/home.do> >.

¹¹⁵ Vráťane Dánska, ktoré potvrdilo zámer vykonávať obsah nariadenia prostredníctvom vyhlásenia (Ú. v. EÚ L 331, 10.12.2008, s. 21) na základe analogickej dohody uzatvorenej s Európskym spoločenstvom.

zasielaní písomností na doručenie, zodpovedá ústredný orgán. V nariadení sa uvádza sedem tlačív na uľahčenie postupov podľa tohto nástroja.

X. Posudzovanie parity kúpnej sily: cezhraničná úprava výšky výživného

320. Počas uplatňovania dohovoru alebo nariadenia budú musieť príslušné orgány riešiť otázky menových prepočtov (najmä v súvislosti s výkonom rozhodnutia; pozri tiež kapitolu 12 oddiel VI.5 tejto príručky) a tiež úprav výšok zahraničného výživného, čo bude vyžadovať porovnávanie životných nákladov v rôznych štátoch. Tento proces sa nazýva porovnávanie parity kúpnej sily medzi krajinami. Tieto konania možno uskutočniť počas vydávania, zmeny alebo výkonu rozhodnutia o výživnom. V tomto zmysle budú musieť príslušné orgány overiť vnútroštátne postupy.¹¹⁶

321. Tabuľky s porovnaniami parity kúpnej sily vydáva a aktualizuje množstvo organizácií:

- Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD): < http://stats.oecd.org/Index.aspx?datasetcode=SNA_TABLE4 >. V rozbaľovacom zozname Transaction (Transakcia) vyberte PPPPC: Purchasing Power Parity for Private Consumption (Parita kúpnej sily pre súkromnú spotrebu).
- Eurostat, štatistický úrad Európskej komisie: < http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/purchasing_power_parities/data/database >. (Tabuľka musí byť prispôbena potrebám používateľa.)
- Svetová banka: < <http://data.worldbank.org/indicator/PA.NUS.PRVT.PP> >.

¹¹⁶ V [názov štátu] [...].

Kapitola 4 - Nariadenie z roku 2009: Priame normy právomoci

A. Úvod

322. V nariadení sa nachádzajú ustanovenia o priamej právomoci, ktorými sa zjednocujú normy právomoci vo veciach výživného v členských štátoch Európskej únie. Príslušné orgány členských štátov Európskej únie budú právomoc vo veciach výživného vykonávať v súlade s právomocou podľa kapitoly II nariadenia, a to konkrétne pri vybavovaní žiadostí alebo priamych dožiadaní o vydanie alebo o zmenu rozhodnutí o výživnom podľa nariadenia alebo dohovoru (pozri kapitoly 10 a 11 tejto príručky).¹¹⁷ V dôsledku zjednotených noriem právomoci nebude pri uznávaní a výkone rozhodnutia podľa nariadenia potrebné overovať právomoc príslušného orgánu členského štátu, ktorý vydal dotknuté rozhodnutie (pozri kapitolu 8 o uznávaní, výkone a výkone podľa nariadenia).

323. Pred uplatnením noriem právomoci z nariadenia musia príslušné orgány najskôr overiť, či vec týkajúca sa výživného patrí do pôsobnosti nariadenia, v rámci čoho posúdia aj vecnú, geografickú a časovú pôsobnosť (pozri kapitolu 3 časť I tejto príručky). Je potrebné poznamenať, že normy právomoci z nariadenia budú mať pre príslušné orgány v členských štátoch Európskej únie univerzálnu geografickú platnosť. To znamená, že normy právomoci z nariadenia sa budú uplatňovať aj vtedy, ak vec týkajúca sa výživného súvisí s cudzím štátom (a to aj cudzím štátom, ktorý je zmluvným štátom dohovoru z roku 2007), ktorý nie je členským štátom Európskej únie.

324. Na rozdiel od noriem priamej právomoci stanovených v nariadení sa v dohovore stanovujú iba normy „nepriamej“ právomoci, a to konkrétne v článku 18 (Obmedzenie možnosti konania, o ktorom sa diskutuje nižšie v rámci diskusie o článku 8 nariadenia) a článku 20 (Zásady uznania a výkonu). Znamená to, že právomoc príslušného orgánu v štáte pôvodu, ktorý vydal dotknuté rozhodnutie, sa bude pri uznávaní a výkone podľa dohovoru overovať. Uznanie a výkon rozhodnutia bude závisieť od toho, či právomoc príslušného orgánu v štáte pôvodu, ktorý vydal rozhodnutie, spĺňa niektorú z podmienok právomoci stanovenú v článku 20 dohovoru. Na druhej strane, normy právomoci na vydanie alebo zmenu rozhodnutia podľa dohovoru príslušnými orgánmi v štátoch, ktoré nie sú členskými štátmi Európskej únie, sa budú riadiť platným vnútroštátnym právnym poriadkom.

325. V tejto kapitole príručky sa uvádza zhrnutie noriem právomoci, ktoré sú stanovené v nariadení, a upriamuje sa pozornosť na situácie, v ktorých môžu byť tieto normy rovnaké ako normy nepriamej právomoci, ktoré sú stanovené v dohovore.¹¹⁸ V tejto kapitole sa tiež uvádzajú (v poznámkach pod čiarou) prípady, v ktorých sú ustanovenia nariadenia podobné ustanoveniam v iných nástrojoch európskeho práva súkromného.

¹¹⁷ Je potrebné poznamenať, že vo všeobecnosti normy právomoci, ktoré sú uvedené v nariadení, neriešia otázky územnej právomoci v členskom štáte, v ktorom sa uplatňuje nariadenie. Tieto otázky sa riešia podľa vnútroštátnych noriem. Tiež je potrebné poznamenať, že žiadosti či priame dožiadania podľa dohovoru alebo nariadenia týkajúce sa uznania alebo výkonu rozhodnutí, ktoré sú uvedené v kapitolách 7, 8 a 9, neobsahujú súdnu analýzu vypracovanú príslušnými orgánmi, keďže tieto žiadosti či priame dožiadania sa týkajú iba uznávania a/alebo výkonu existujúceho cudzieho rozhodnutia.

¹¹⁸ Hoci sa ustanovenia dohovoru netýkajú noriem priamej právomoci, v praxi ich môžu príslušné orgány zohľadniť pri vydávaní alebo zmene rozhodnutia o výživnom, ktoré sa má uznať a/alebo vykonať v cudzine v niektorom zmluvnom štáte dohovoru (a ak je známe, či zmluvný štát zamýšľaného uznania alebo výkonu uplatnil výhradu podľa článku 20 dohovoru). Pozri tiež kapitolu 7 o doručených žiadostiach a priamych dožiadaniach o uznanie alebo o uznanie a výkon podľa dohovoru z roku 2007.

B. Článok 3 nariadenia:¹¹⁹ Všeobecné ustanovenia o právomoci

326. V článku 3 písm. a) a b) nariadenia sa uvádza právomoc súdu v mieste obvyklého pobytu odporcu, resp. obvyklého pobytu oprávneného. Tieto ustanovenia sú analogické k nepriamej norme dohovoru v článku 20 ods. 1 písm. a) a c), v ktorej sa uvádzajú zásady uznávania a výkonu rozhodnutia podľa dohovoru.¹²⁰

327. V článku 3 písm. c) a d) nariadenia sa uvádza, že súd členského štátu môže mať právomoc, ak má podľa svojho právneho poriadku právomoc konať o osobnom stave alebo rodičovských právach a povinnostiach,¹²¹ ak je vec týkajúca sa vyživovacej povinnosti spojená s týmto konaním, pokiaľ sa táto právomoc nezakladá výlučne na štátnej príslušnosti niektorého z účastníkov. Tieto normy priamej právomoci uvedené v nariadení sú v dohovore zakotvené v normách nepriamej právomoci uvedených v článku 20 ods. 1 písm. f) dohovoru.¹²²

328. Je potrebné poznamenať, že zásady právomoci uvedené v článku 3 nariadenia nie sú hierarchické, preto si z nich navrhovateľ môže vybrať.

C. Článok 4 nariadenia:¹²³ Voľba súdu

329. V článku 4 nariadenia sa účastníkom umožňuje uzatvárať dohody o voľbe súdu na určenie príslušného súdu alebo súdov členského štátu.¹²⁴ V nariadení sa však táto sloboda obmedzuje. Po prvé, z týchto dohôd sa vylučujú spory týkajúce sa vyživovacej povinnosti na dieťa do veku 18 rokov (článok 4 ods. 3). Po druhé, v nariadení sa vyžaduje existencia príslušnej väzby na určený súd alebo súdy (článok 4 ods. 1). Určený súd alebo súdy musia byť v členskom štáte, v ktorom má jeden z účastníkov obvyklý pobyt [4 ods. 1 písm. a), ktorého štátnym príslušníkom je jeden z účastníkov [článok 4 ods. 1 písm. b)], alebo, v prípade vyživovacej povinnosti medzi manželmi alebo bývalými manželmi, súd, ktorý má právomoc konať o ich spore v manželskej veci [článok 4 ods. 1 písm. c) bod i)] alebo ktorý bol aspoň jeden rok členským štátom posledného spoločného obvyklého pobytu manželov [článok 4 ods. 1 písm. c) bod ii)]. Uvedené podmienky musia byť splnené v čase dohody o voľbe súdu alebo v čase konania súdu.

330. V článku 4 ods. 4 nariadenia sa schvaľuje dohoda o voľbe súdu, v ktorej sa založila výlučná právomoc súdu alebo súdov zmluvného štátu, ktorý nie je členským štátom (ak sa netýka vyživovacej povinnosti na dieťa vo veku do 18 rokov), na základe Lugánskeho dohovoru (*Dohovor o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach podpísaný 30. októbra 2007 v Lugáne*).

¹¹⁹ Článok 3 písm. a) nariadenia je v podstate analogický s článkom 2 nariadenia Brusel I. Článok 3 písm. b) a c) nariadenia je analogický s článkom 5 ods. 2 nariadenia Brusel I. Článok 3 písm. d) nariadenia je novým ustanovením bez precedensu. Je potrebné poznamenať, že v článku 3 nariadenia sa na rozdiel od nariadenia Brusel I používa iba pojem „obvyklý pobyt“, ktorý má nový samostatný význam (a v nariadení nevymedzený), a nepoužíva sa pojem „bydlisko“, ktorý sa nachádza v nariadení Brusel I.

¹²⁰ V dohovore sa ďalej uvádza, že odporca a oprávnený musia mať obvyklý pobyt „v čase začatia konania“. Je potrebné poznamenať, že na článok 20 ods. 1 písm. c) dohovoru môže zmluvný štát uplatniť výhradu, ako je to stanovené v článku 20 ods. 2.

¹²¹ Vzhľadom na článok 3 písm. d) nariadenia je potrebné poznamenať, že príslušné orgány, ktoré majú právomoc podľa nariadenia Brusel II a, môžu prevziať aj právomoc vo veciach výživného, ktoré sú spojené s konaním vo veci rodičovských práv a povinností.

¹²² Je potrebné poznamenať, že na článok 20 ods. 1 písm. f) môže zmluvný štát uplatniť výhradu, ako je to stanovené v článku 20 ods. 2 dohovoru.

¹²³ Článok 4 nariadenia je analogický s článkom 23 nariadenia Brusel I, obsahuje však niekoľko zmien predchádzajúcich noriem. V novom nariadení sa stanovujú nové obmedzenia týkajúce sa dohôd o voľbe súdu medzi účastníkmi vo veci výživného, ktoré sú zmenou oproti predchádzajúcemu neobmedzenému režimu podľa nariadenia Brusel I.

¹²⁴ Je potrebné poznamenať, že v nariadení sa na rozdiel od nariadenia Brusel I (článok 23 ods. 1) už na uzatvorenie dohody o voľbe súdu nevyžaduje, aby mal niektorý z účastníkov „bydlisko“ v členskom štáte.

331. V článku 4 ods. 2 nariadenia sa stanovuje, že dohody musia byť uzatvárané „v písomnej forme“, k čomu patrí aj „komunikácia elektronickými prostriedkami, ktorá poskytuje trvalý záznam o dohode“.¹²⁵

332. Článok 18 ods. 2 písm. a) a článok 20 ods. 1 písm. e)¹²⁶ dohovoru sa týkajú dohôd účastníkov o voľbe konajúceho súdu „v písomnej forme“, „s výnimkou sporov vo veci vyživovacej povinnosti voči deťom“.

D. Článok 5 nariadenia:¹²⁷ Právomoc založená na účasti odporcu

333. V článku 5 nariadenia sa uvádza, že právomoc má „súd členského štátu vtedy, ak sa odporca zúčastní konania,“ čo neplatí, ak sa odporca zúčastní konania, len aby namietol absenciu právomoci. Táto norma je v podstate identická s nepriamou normou právomoci v článku 20 ods. 1 písm. b) dohovoru.

E. Článok 6 nariadenia:¹²⁸ Subsidiárna právomoc

334. V článku 6 nariadenia sa uvádza táto zásada právomoci: „Ak podľa článkov 3, 4 a 5 nemá právomoc žiadny súd členského štátu ani žiaden súd zmluvného štátu Lugánskeho dohovoru z roku 2007, ktorý nie je členským štátom Európskej únie, na základe ustanovení uvedeného dohovoru, majú právomoc súdy členského štátu spoločnej štátnej príslušnosti účastníkov“.¹²⁹

335. Je potrebné poznamenať, že príslušný orgán bude musieť vykonať overenie *ex officio* požadované v článku 6 s cieľom zistiť, či je súd podľa článkov 3, 4 alebo 5 nariadenia príslušný.

336. Normou nepriamej právomoci uvedenou v článku 20 ods. 1 písm. f) dohovoru sa osobitne vylučuje právomoc založená výhradne na štátnej príslušnosti jedného z účastníkov (vo veciach osobného stavu alebo rodičovských práv a povinností), k právomoci založenej na spoločnej štátnej príslušnosti oboch účastníkov sa však nevyjadruje.¹³⁰

F. Článok 7 nariadenia: Forum necessitatis

337. V článku 7 nariadenia sa uvádza dodatočná zásada výnimky z právomoci: „Ak podľa článkov 3, 4, 5 a 6 nemá právomoc žiadny súd členského štátu, súdy členského štátu môžu vo výnimočných prípadoch vo veci rozhodovať, ak sa konanie nemôže účinne začať alebo uskutočniť¹³¹ v treťom štáte, ktorý má so sporom úzku väzbu. Spor musí mať dostatočnú väzbu s členským štátom konajúceho súdu.“ K tejto norme neexistuje analogická norma nepriamej právomoci v dohovore.¹³²

¹²⁵ Pokiaľ ide o dohodu uzatváranú „v písomnej forme“, článok 23 ods. 1 písm. a) a článok 23 nariadenia Brusel I používajú v týchto ustanoveniach v zásade analogický jazyk.

¹²⁶ Je potrebné poznamenať, že na článok 20 ods. 1 písm. e) môže zmluvný štát uplatniť výhradu, ako je to stanovené v článku 20 ods. 2 dohovoru.

¹²⁷ Článok 5 nariadenia je analogický s článkom 24 nariadenia Brusel I.

¹²⁸ Článok 6 nariadenia nemá analógiu v nariadení Brusel I.

¹²⁹ Je potrebné poznamenať, že v článku 6 sa nestanovuje potreba overovať alebo určovať pred uplatnením tejto normy právomoci štátnu príslušnosť účastníka alebo účastníkov (napríklad v niektorých právomociach v prípadoch dvojitého občianstva účastníka).

¹³⁰ Keďže spoločná štátna príslušnosť oboch účastníkov sa v článku 20 dohovoru o zásadách uznávania a výkonu rozhodnutia nestanovuje, toto širšie vyhradenie právomoci v nariadení môže predstavovať problémy pri uznávaní a výkone rozhodnutí prijímaných v rámci tejto právomoci v iných zmluvných štátoch dohovoru. Príslušné orgány by na to mali myslieť, ak sa má rozhodnutie, ktoré vydávajú alebo menia, uznať a/alebo vykonať v zmluvnom štáte dohovoru, v ktorom sa nariadenie neuplatňuje.

¹³¹ Napríklad v Holandsku umožňuje článok 9 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku holandskému súdu vyhlásiť sa za príslušný, ak nie je súdne konanie mimo Holandska možné. Podľa judikatúry sa pojem „nie je možné“ vykladá ako skutkovo nemožný (napr. v prípade občianskej vojny, prírodnej katastrofy), ale aj právne nemožný (napr. v oblasti diskriminačných zákonov týkajúcich sa niektorých etnických skupín).

¹³² Táto zásada právomoci tak môže predstavovať problémy aj pri uznávaní a výkone rozhodnutí členského štátu Európskej únie, ktoré sa zakladajú na právomoci v zmluvných štátoch dohovoru, ak „dostatočná väzba“

338. Pri určovaní právomoci podľa článku 7 nariadenia budú musieť sudcovia na základe podmienok tohto článku využiť posúdenie skladajúce sa z dvoch častí: po prvé, posúdenie nemožnosti alebo neuskutočniteľnosti konania v treťom štáte, s ktorým má spor úzku väzbu, a po druhé, posúdenie, či má spor „dostatočnú väzbu“ s konajúcim súdom.

G. Článok 8 nariadenia: Obmedzenie možnosti konania

339. Článok 8 nariadenia s názvom „Obmedzenie možnosti konania“ je v zásade rovnaký (s malými rozdielmi) ako článok 18 dohovoru, ktorý má podobný názov. V článku 8 nariadenia sa okrem toho uvádza, že normy podľa tohto článku sa uplatňujú aj v prípade rozhodnutia vydaného v „haagskom zmluvnom štáte“, ako aj v členskom štáte.

340. V článku 8 ods. 1 nariadenia sa stanovuje hlavná norma pri vydávaní rozhodnutia, ak má oprávnený naďalej obvyklý pobyt v členskom štáte nariadenia alebo zmluvnom štáte dohovoru, podľa ktorej sa konania na zmenu tohto rozhodnutia alebo vydanie nového rozhodnutia nemôžu uskutočňovať v inom členskom štáte. Článok 18 ods. 1 je analogickým ustanovením dohovoru.

341. V článku 8 ods. 2 nariadenia, ktorý je analogický s článkom 18 ods. 2 dohovoru, sa stanovujú štyri výnimky z tejto hlavnej normy.

342. Po prvé, obmedzenie možnosti konania sa neuplatňuje, ak sa účastníci dohodli na právomoci súdu iného členského štátu v súlade s článkom 4 nariadenia, v ktorom sa vymedzujú obmedzenia pri dohodách o voľbe súdu medzi účastníkmi (pozri informácie vyššie).¹³³ Po druhé, existuje výnimka, ak oprávnený predložil vec právomoci súdu iného členského štátu v súlade s článkom 5 nariadenia (pozri informácie vyššie).¹³⁴ Po tretie, ak príslušný orgán v zmluvnom štáte dohovoru z roku 2007, ktorý je štátom pôvodu, nemôže alebo odmieta vykonávať svoju právomoc na zmenu rozhodnutia alebo na vydanie nového rozhodnutia.¹³⁵ A napokon, ak rozhodnutie vydané v zmluvnom štáte dohovoru z roku 2007, ktorý je štátom pôvodu, nemožno uznať alebo vyhlásiť za vykonateľné v inom členskom štáte, v ktorom sa má uskutočniť konanie.¹³⁶

H. Článok 9 nariadenia:¹³⁷ Začatie konania na súde

343. V článku 9 nariadenia sa uvádza špecifické ustanovenie týkajúce sa toho, kedy sa konanie na súde považuje podľa nariadenia za „začaté“, a to buď v momente podania príslušných písomností na súd, alebo v momente vykonania činnosti v súvislosti s dorúčením písomností.¹³⁸

I. Článok 10 nariadenia:¹³⁹ Skúmanie právomoci

344. V článku 10 nariadenia sa stanovuje, že ak súd začal konať vo veci, v ktorej nemá právomoc, „súd aj bez návrhu vyhlási, že nemá právomoc“.¹⁴⁰

s konajúcim súdom stanovená v danom ustanovení nie je v súlade s právomocou v oblasti uznávania a výkonu uvedenu v článku 20. Príslušné orgány by na to mali myslieť, ak sa má rozhodnutie, ktoré vydávajú alebo menia, uznať a/alebo vykonať v zmluvnom štáte dohovoru, v ktorom sa nariadenie neuplatňuje.

¹³³ V analogickom článku 18 ods. 2 písm. a) dohovoru sa uvádza výnimka podľa dohovoru takto: „ak, s výnimkou sporov vo veci vyživovacej povinnosti voči deťom, existuje medzi účastníkmi písomná dohoda zakladajúca právomoc tohto druhého zmluvného štátu.“

¹³⁴ V analogickom článku 18 ods. 2 písm. b) dohovoru sa uvádza výnimka podľa dohovoru takto: „ak sa oprávnený podrobí právomoci tohto druhého zmluvného štátu, buď výslovne alebo tým, že sa začne obhajovať vo veci samej bez toho, aby namietal nedostatok právomoci pri prvej vhodnej príležitosti.“

¹³⁵ V analogickom článku 18 ods. 2 písm. c) dohovoru sa uvádza výnimka podľa dohovoru takto: „ak príslušný orgán v štáte pôvodu nemôže alebo odmieta vykonávať svoju právomoc na zmenu rozhodnutia alebo na vydanie nového rozhodnutia.“

¹³⁶ V analogickom článku 18 ods. 2 písm. d) dohovoru sa uvádza výnimka podľa dohovoru takto: „ak rozhodnutie vydané v štáte pôvodu nemožno uznať alebo vyhlásiť za vykonateľné v zmluvnom štáte, v ktorom sa zamýšľa konať o zmene rozhodnutia alebo o vydaní nového rozhodnutia.“

¹³⁷ Článok 9 nariadenia je analogický s článkom 30 nariadenia Brusel I a článkom 16 nariadenia Brusel II.

¹³⁸ Dohovor neobsahuje žiadne analogické ustanovenie.

¹³⁹ Článok 10 nariadenia je analogický s článkom 17 nariadenia Brusel II a.

J. Článok 11 nariadenia:¹⁴¹ Skúmanie prípustnosti

345. V článku 11 ods. 1 nariadenia sa stanovuje prerušenie konania v danom členskom štáte (ktorý má príslušnú právomoc), ak má odporca obvyklý pobyt v inom štáte a nezúčastnil sa konania, aby sa mu mohlo v primeranom čase zaslať príslušné oznámenie a príslušné písomnosti, a tak sa mohol pripraviť na obhajobu, alebo sa mohli podniknúť všetky tieto kroky. V článku 11 ods. 2, resp. v článku 11 ods. 3 sa stanovujú alternatívne ustanovenia o zasielaní písomností podľa nariadenia (ES) č. 1393/2007 (*nariadenie o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch*) alebo Haagskeho dohovoru o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine v občianskych a obchodných veciach z 15. novembra 1965. (Ďalšie informácie o doručovaní písomností v cudzine sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele IX.)

346. Hoci sa v dohovore nenachádza žiadne ustanovenie, ktorým by sa umožňovalo prerušenie konania za vyššie uvedených okolností, v článku 22 písm. e) dohovoru sa uvádzajú dôvody na odmietnutie uznania a výkonu rozhodnutia, ak sa odporca „nezúčastnil na konaní ani v ňom nebol zastúpený“ a ak i) nebol riadne oboznámený s konaním alebo ii) nebol riadne oboznámený s rozhodnutím a nemal možnosť proti nemu podať námietku.

K. Článok 12 nariadenia:¹⁴² Prekážka začatej veci a článok 13:¹⁴³ Súvisiace veci

347. Nariadenie obsahuje v článku 12, resp. v článku 13 dve ustanovenia o prekážke začatej veci (prípady týkajúce sa „tej istej veci“ medzi rovnakými účastníkmi, v ktorých sa vedú konania v iných členských štátoch) a „súvisiacich veciach“ (veci, ktoré „sú navzájom tak úzko spojené, že je vhodné ich prerokovať a rozhodnúť o nich spoločne, a tak sa vyhnúť riziku nezlučiteľných rozhodnutí vydaných v samostatných konaniach“), o ktorých sa koná v iných členských štátoch. Pri obidvoch ustanoveniach sa uplatňuje norma „súdu, ktorý začal konať ako prvý“.

348. Dohovor obsahuje jedno ustanovenie medzi „dôvodmi odmietnutia uznania a výkonu“ článku 22 písm. c), ktoré sa zaoberá otázkou prekážky začatej veci. Uznanie a výkon rozhodnutia možno odmietnuť, ak „pred orgánom dožiadaného štátu sa koná vo veci medzi tými istými účastníkmi sledujúcej rovnaký účel, pričom toto konanie sa začalo ako prvé.“

L. Článok 14 nariadenia:¹⁴⁴ Predbežné opatrenia vrátane ochranných opatrení

349. V článku 14 nariadenia sa konkrétne uvádzajú žiadosti o predbežné opatrenia (vrátane ochranných opatrení) podané v členských štátoch, ktoré môžu byť k dispozícii podľa právneho poriadku daného štátu aj napriek tomu, že podľa tohto nariadenia sú príslušné rozhodnúť vo veci samej súdy iného členského štátu.¹⁴⁵ (Ďalšie informácie o predbežných a ochranných opatreniach sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VIII tejto príručky.)

¹⁴⁰ Dohovor neobsahuje žiadne analogické ustanovenie.

¹⁴¹ Článok 11 nariadenia je analogický s článkom 18 nariadenia Brusel II a.

¹⁴² Článok 12 nariadenia je analogický s článkom 27 nariadenia Brusel I a článkom 21 *Dohovoru o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach* z 27. septembra 1968 (ďalej len „Bruselský dohovor“).

¹⁴³ Článok 13 nariadenia je analogický s článkom 28 nariadenia Brusel I.

¹⁴⁴ Článok 14 nariadenia je analogický s článkom 31 nariadenia Brusel I a článkom 24 Bruselského dohovoru.

¹⁴⁵ Je potrebné poznamenať, že k otázke právneho poriadku, ktorý sa má uplatňovať na predbežné opatrenia, sa nariadenie nevyjadruje. Nie je jasné ani to, či sa pôsobnosť Haagskeho protokolu z roku 2007 (pozri kapitolu 5) v rámci článku 11 týka predbežných opatrení. V niektorých vnútroštátnych právomociach sa určenie právneho poriadku, ktorý sa má uplatňovať na predbežné opatrenia, ponecháva na voľné uváženie justičných orgánov.

350. Dohovor neobsahuje analogické ustanovenie k článku 14 nariadenia, ale obsahuje také dožiadania, ktoré možno podať prostredníctvom ústredných orgánov. V článku 6 ods. 2 písm. i) dohovoru sa uvádza, že v súvislosti so žiadosťami podľa dohovoru ústredné orgány „prijmú všetky potrebné opatrenia na začatie konania alebo na pomoc so začatím konania na vydanie akýchkoľvek potrebných predbežných opatrení územného charakteru, ktorých cieľom je zabezpečiť výsledok prebiehajúceho konania o výživnom.“ Ďalej sa v článku 7 ods. 1 dohovoru („Dožiadania o osobitné opatrenia“) poskytujú ústredným orgánom právomoci na podávanie dožiadaní inému ústrednému orgánu, čo sa týka aj predbežných opatrení podľa článku 6 ods. 2 písm. i) dohovoru, ak ešte podľa dohovoru nie je zaslaná žiadna žiadosť. V článku 7 ods. 2 sa ďalej uvádza, že ústredné orgány môžu prijať aj osobitné opatrenia (vrátane prijatia potrebných predbežných opatrení) na dožiadanie iného ústredného orgánu, ak vnútroštátna vec, s ktorou je dožadujúci ústredný orgán oboznámený, obsahuje „medzinárodný prvok“.

Kapitola 5 - Rozhodné právo podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

A. Dohovor z roku 2007 a Haagsky protokol z roku 2007 o rozhodnom práve

351. Haagsky dohovor samotný neobsahuje žiadne komplexné normy rozhodného práva. *Haagsky protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť* (ďalej len „protokol“) je samostatný medzinárodný nástroj, ktorý súvisí a je v súlade s dohovorom z roku 2007, keďže obidva tieto nástroje boli prerokované a prijaté zároveň. Najmä zmluvné štáty dohovoru sa vyzývajú, aby sa stali aj stranami protokolu. Stranou protokolu sa však môže stať akýkoľvek štát. Informácie o štatúte protokolu, pokiaľ ide o jeho zmluvné štáty, sú k dispozícii na webovej lokalite Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného < www.hcch.net > v časti Conventions (Dohovory) a tam dohovor č. 39 a ďalej Status table (Prehľad stavu) alebo v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).

352. Príslušné [justičné] [správne] orgány zaoberajúce sa prípadmi medzinárodného výživného najskôr zistia, či je ich štát stranou protokolu.¹⁴⁶ Ak je to tak, protokol určuje normy rozhodného práva vo veciach vyživovacej povinnosti pre žiadosti podľa dohovoru alebo priame dožiadania na vydanie rozhodnutí o výživnom (pozri kapitolu 10) a zmeny rozhodnutí o výživnom (pozri kapitolu 11). Na žiadosti alebo dožiadania o uznanie a výkon rozhodnutí podľa dohovoru sa vo všeobecnosti ustanovenia protokolu vzťahovať nebudú, lebo otázky rozhodného práva už musel vyriešiť štát pôvodu, ktorý vydal rozhodnutie¹⁴⁷. Ak váš štát nie je zmluvným štátom protokolu ani štátom, v ktorom sa protokol uplatňuje (pozri oddiel B nižšie), na rozhodnutia o výživnom sa bude vzťahovať právny poriadok konajúceho súdu (t. j. dožiadaného štátu) vrátane noriem medzinárodného práva súkromného.

353. Treba však mať na zreteli aj to, že dohovor neobsahuje množstvo osobitných noriem rozhodného práva, ktoré sa týkajú: a) práva verejného orgánu konať namiesto oprávneného alebo požadovať náhradu za dávky poskytnuté oprávnenému (článok 36 ods. 2); b) trvania vyživovacej povinnosti a premlčacích lehôt na vymáhanie dlžného výživného (článok 32 ods. 4 a 5) a c) nároku dieťaťa na výživné za určitých okolností (článok 20 ods. 5).

354. Prehľad ustanovení protokolu sa uvádza nižšie v oddiele C.

355. Príslušné orgány by tiež mali mať na zreteli, že ak protokol v ich štáte neplatí, môže platiť niektorý zo starších haagskych dohovorov, ktorý sa týka rozhodného práva vo veciach výživného.¹⁴⁸

B. Nariadenie z roku 2009 a Haagsky protokol z roku 2007 o rozhodnom práve

356. *Rozhodnutím Rady z 30. novembra 2009 o uzavretí Haagskeho protokolu z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť Európskym spoločenstvom (2009/941/ES)* Rada Európskeho spoločenstva (vtedajší názov) schválila

¹⁴⁶ Protokol [je] [nie je] uplatniteľný v [názov štátu]. Pozri aj oddiel B tejto kapitoly.

¹⁴⁷ Protokol sa však, samozrejme, mohol v štáte pôvodu uplatňovať. Pozri tiež článok 32 ods. 4 a článok 32 ods. 5 dohovoru, ktoré sa zaoberajú otázkami rozhodného práva, pokiaľ ide o výkon podľa dohovoru.

¹⁴⁸ *Haagsky Dohovor o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť k deťom z 24. októbra 1956 a Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť z 2. októbra 1973* (ďalej len „dohovor z roku 1973“). Informácie o stave týchto nástrojov, pokiaľ ide o ich zmluvné štáty, sú k dispozícii na webovej lokalite Haagskej konferencie < www.hcch.net > v časti Conventions (Dohovory) a tam dohovor č. 8 alebo dohovor č. 24, Status table (Prehľad stavu).

protokol v mene Európskeho spoločenstva, s výnimkou Dánska a Spojeného kráľovstva.¹⁴⁹

357. Protokol platí v zmluvných členských štátoch Európskej únie [vrátane] [názov štátu] od 18. júna 2011.¹⁵⁰ Tiež je potrebné poznamenať, že protokol má spätnú účinnosť a uplatňuje sa na nároky na výživné uplatnené v členských štátoch pred dátumom platnosti protokolu.¹⁵¹

358. Článok 15 kapitoly III nariadenia je základným článkom nariadenia, ktorý sa týka rozhodného práva. Stanovuje sa v ňom, že rozhodné právo pre vyživovaciu povinnosť sa pre členské štáty viazané týmto nástrojom stanoví v súlade s Haagskym protokolom z roku 2007.¹⁵²

359. Ako je podrobnejšie uvedené nižšie (pozri kapitolu 8), na základe kapitoly IV oddielu 1 nariadenia platí, že normy týkajúce sa zrušenia konania o vyhlásení uznania a výkonu cudzích rozhodnutí platia medzi členskými štátmi Európskej únie, ktoré sú viazané protokolom (všetky členské štáty okrem Spojeného kráľovstva a Dánska).

C. Uplatňovanie protokolu a prehľad ustanovení

360. Nižšie sa uvádza zhrnutie hlavných ustanovení protokolu. Príslušné [justičné] [správne] orgány by sa mali obrátiť na znenie protokolu a dôvodovej správy protokolu, kde získajú podrobnejšie informácie. K dôvodovej správe môžete získať prístup na webovej lokalite Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného < www.hcch.net > v časti Conventions (Dohovory) a tam dohovor č. 39 a ďalej v časti HCCH Publications (Publikácie Haagskej konferencie).

1. Všeobecné uplatňovanie

361. Protokol sa, na rozdiel od dohovoru z roku 2007, ktorý sa uplatňuje len na vzťahy medzi zmluvnými štátmi, uplatňuje všeobecne.¹⁵³ Znamená to, že príslušné orgány budú uplatňovať jeho normy v zmluvnom štáte protokolu alebo v štátoch, v ktorých sa protokol uplatňuje aj vtedy, ak je rozhodným právom právo štátu, ktorý nie je zmluvnou stranou protokolu.¹⁵⁴ V praxi toto všeobecné uplatňovanie znamená, že protokol môžu využiť oprávnení s bydliskom v štátoch, ktoré nie sú stranou protokolu. Ak napríklad oprávnený s pobytom v štáte, v ktorom sa protokol neuplatňuje, začne konanie v štáte, v ktorom sa protokol uplatňuje (napr. v štáte bydliska povinného), bude môcť využiť uplatňovanie jednotných noriem stanovených v protokole, ktoré sú priaznivejšie pre oprávneného.

2. Rozsah pôsobnosti protokolu

362. Rozsah pôsobnosti vyživovacej povinnosti podľa protokolu je širší než podľa dohovoru z roku 2007 a určuje sa ním rozhodné právo pre vyživovaciu povinnosť na základe rodinného vzťahu bez možnosti výhrady.¹⁵⁵ Do tohto rozsahu pôsobnosti patria aj vyživovacie povinnosti vyplývajúce z rodinného vzťahu, rodičovstva, manželstva alebo

¹⁴⁹ Pozri odôvodnenia 11 a 12 a článok 3 rozhodnutia Rady z 30. novembra 2009 o uzavretí Haagskeho protokolu z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť Európskym spoločenstvom (2009/941/ES). V odôvodnení 5 rozhodnutia Rady sa uvádza, že „Spoločenstvo má výlučnú právomoc vo všetkých záležitostiach, ktoré sa riadia protokolom.“

¹⁵⁰ Tamtiež, článok 4.

¹⁵¹ Tamtiež, článok 5.

¹⁵² Je potrebné poznamenať, že prostredníctvom článku 15 nariadenia je protokol súčasťou európskeho právneho poriadku, preto sa môže príslušný orgán uplatňujúci protokol obrátiť na Súdny dvor Európskej únie s prejudiciálnou otázkou.

¹⁵³ Článok 2 protokolu.

¹⁵⁴ Je potrebné poznamenať, že v prípade, ak sú zmluvné štáty stranami dohovoru z roku 1973 aj protokolu, môžu nastať vo vzťahu k iným zmluvným stranám dohovoru z roku 1973, ktoré nie sú stranou protokolu z roku 2007, problémy so súbehom týchto dvoch nástrojov. Napríklad Japonsko, Turecko a Švajčiarsko sú zmluvnými štátmi dohovoru z roku 1973, ale nie stranou protokolu, preto môže byť nejednoznačné, ktoré normy rozhodného práva nového protokolu alebo dohovoru z roku 1973 majú univerzálny účinok a prednosť vo veciach, ktoré sa týkajú týchto štátov. V odbornej literatúre panujú nejednotné názory. Pozri informácie v dôvodovej správe protokolu v bodoch 194 až 197. [Názov štátu] [je] [nie je] stranou dohovoru z roku 1973.

¹⁵⁵ Článok 27 protokolu.

švagrovstva¹⁵⁶, čo je pôsobnosť analogická s nariadením. V protokole sa nevymedzuje pojem „rodinný vzťah“ a ani iné pojmy. Pri výklade týchto pojmov a protokolu je potrebné, aby príslušné orgány brali do úvahy medzinárodnú povahu protokolu a potrebu jeho jednotného uplatňovania.¹⁵⁷

363. S cieľom čiastočne obmedziť jeho široký rozsah pôsobnosti sa v protokole zavádza pravidlo na vyjadrenie k návrhu.¹⁵⁸ Povinný môže podať námietku proti pohľadávke oprávneného na základe neexistencie tejto pohľadávky podľa právneho poriadku štátu obvyklého pobytu povinného a právneho poriadku štátu spoločnej štátnej príslušnosti účastníkov, ak taký existuje. Toto vyjadrenie k návrhu sa vzťahuje na každú vyživovaciu povinnosť okrem vyživovacej povinnosti na deti vyplývajúcej zo vzťahu medzi rodičom a dieťaťom alebo medzi manželmi a bývalými manželmi.

364. A napokon, uplatnenie právneho poriadku určeného podľa tohto protokolu možno odmietnuť, len ak by jeho „účinky boli očividne v rozpore s verejným poriadkom štátu konajúceho súdu.“¹⁵⁹

3. Rozsah pôsobnosti rozhodného práva

365. Protokol obsahuje neúplný zoznam oblastí, na ktoré sa bude príslušné rozhodné právo vzťahovať. Patria k nim: či, v akom rozsahu a od koho môže oprávnený žiadať výživné; rozsah, v akom môže oprávnený žiadať výživné za minulé obdobie; základ na vyčíslenie výšky výživného a indexácia; kto má nárok na začatie konania o výživnom s výnimkou prípadov týkajúcich sa procesnej spôsobilosti a zastupovania v konaní; predpísané alebo premlčacie lehoty a rozsah vyživovacej povinnosti povinného, keď verejný subjekt žiada o náhradu za dávky poskytnuté oprávnenému namiesto výživného.¹⁶⁰

4. Všeobecná norma rozhodného práva

366. Ako hlavná norma rozhodného práva sa v protokole zavádza uplatňovanie právneho poriadku štátu obvyklého pobytu oprávneného.¹⁶¹ Táto všeobecná norma má výhody v tom, že umožňuje určenie existencie a výšky vyživovacej povinnosti podľa právnych a skutkových okolností sociálneho prostredia krajiny, v ktorej oprávnený žije, zabezpečenie rovnakého zaobchádzania s oprávnenými žijúcimi v tej istej krajine a určenie rozhodného práva, ktoré sa bude často zhodovať s právnym poriadkom konajúceho súdu.

5. Osobitné normy, ktoré sú priaznivé pre niektorých oprávnených

367. Protokol obsahuje niekoľko „kaskádových“ noriem subsidiárneho rozhodného práva, ktoré sú priaznivé pre niektorých oprávnených na výživné.¹⁶² Tieto osobitné normy sú vypracované podľa zásady *favor creditoris* a ich cieľom je zabezpečiť, aby mal oprávnený čo najväčšiu možnosť získať výživné.

368. Výhody týchto dodatočných noriem budú môcť využívať títo oprávnení: a) deti, ktorým dlžia výživné rodičia (bez ohľadu na vek detí); b) ktokoľvek, kto nedosiahol vek 21 rokov, a iné osoby ako rodičia mu dlžia výživné (s výnimkou vyživovacej povinnosti vyplývajúcej zo vzťahu medzi manželmi, bývalými manželmi a osobami, ktorých manželstvo bolo vyhlásené za neplatné), a c) rodičia, ktorým dlžia výživné ich deti.¹⁶³

¹⁵⁶ Článok 1 ods. 1 protokolu.

¹⁵⁷ Článok 20 protokolu.

¹⁵⁸ Článok 6 protokolu.

¹⁵⁹ Článok 13 protokolu.

¹⁶⁰ Článok 11 protokolu.

¹⁶¹ Článok 3 protokolu.

¹⁶² Článok 4 protokolu.

¹⁶³ Článok 4 ods. 1 protokolu.

369. V protokole sa umožňuje, aby oprávnený v niektorej z uvedených kategórií, ktorý nemohol získať výživné podľa právneho poriadku uplatňovaného v rámci hlavnej normy, mohol využiť výhody uplatňovania právneho poriadku konajúceho súdu.¹⁶⁴ Okrem toho, ak takýto oprávnený začne konanie v príslušnom orgáne štátu obvyklého pobytu povinného, uplatňuje sa právny poriadok konajúceho súdu. Ak oprávnený nie je schopný podľa tohto právneho poriadku získať výživné od povinného, znovu sa uplatní právny poriadok štátu obvyklého pobytu oprávneného.¹⁶⁵ A napokon sa v ňom uvádza, že ak oprávnený nie je schopný získať výživné od povinného podľa všeobecnej normy alebo doplňujúcich noriem, uplatní sa právny poriadok štátu spoločnej štátnej príslušnosti povinného a oprávneného, ak taký existuje.¹⁶⁶

6. Osobitná norma týkajúca sa manželov a bývalých manželov

370. Protokol obsahuje osobitnú normu pre vyživovacie povinnosti medzi manželmi, bývalými manželmi a osobami, ktorých manželstvo bolo vyhlásené za neplatné.¹⁶⁷ V zásade sa odchýlením od nemenného vzťahu k rozhodnému právu pre rozvod podľa článku 8 predchádzajúceho dohovoru z roku 1973¹⁶⁸ uplatňuje právny poriadok štátu obvyklého pobytu oprávneného, pričom sa však uplatňuje úniková doložka.

371. Každý účastník môže vzniesť námietku proti uplatňovaniu právneho poriadku štátu obvyklého pobytu oprávneného a konajúci súd alebo orgán bude musieť prešetriť, či má manželstvo úzku väzbu na iný právny poriadok než právny poriadok štátu obvyklého pobytu oprávneného (okrem iného napríklad štát obvyklého pobytu alebo bydliska manželov počas manželstva, štát ich štátnej príslušnosti, miesto, kde sa konala svadba, a miesto, kde sa uskutočnila rozluka alebo rozvod). Protokol obsahuje najmä ustanovenie o tom, že pri takomto vyšetrowaní zohráva hlavnú úlohu štát posledného spoločného obvyklého pobytu.¹⁶⁹

7. Voľba rozhodného práva účastníkmi

372. Protokol obsahuje nové ustanovenia, v ktorých sa stranám dáva možnosť, s určitými obmedzeniami, zvoliť si rozhodné právo pre vyživovaciu povinnosť.

373. Po prvé, účastníci môžu uzatvárať „procesné dohody“ o určení právneho poriadku konajúceho súdu na účely konkrétneho konania.¹⁷⁰ Toto ustanovenie sa uplatňuje iba vtedy, ak oprávnený na výživné predložil alebo predloží pohľadávku na výživné konkrétnemu súdu alebo orgánu.

374. Po druhé, účastníci môžu kedykoľvek uzatvárať dohody o určení rozhodného práva pre vyživovaciu povinnosť, a to aj pred vznikom sporu a počas konania, až kým sa nerozhodnú dohodu zrušiť alebo zmeniť.¹⁷¹ Účastníci môžu určiť právny poriadok akéhokoľvek štátu, ktorého je niektorý z účastníkov štátnym príslušníkom, právny poriadok štátu obvyklého pobytu niektorého účastníka alebo právny poriadok, ktorý už bol zvolený alebo uplatnený na ich majetkové vzťahy alebo rozvod či rozluku.¹⁷²

375. S cieľom ochrániť oprávneného na výživné sa takéto všeobecné dohody významne obmedzujú. Dohody o voľbe právneho poriadku, ktoré sa týkajú vyživovacej povinnosti voči osobe mladšej ako 18 rokov alebo voči dospeléj osobe, ktorá z dôvodu zmenenej

¹⁶⁴ Článok 4 ods. 2 protokolu.

¹⁶⁵ Článok 4 ods. 3 protokolu.

¹⁶⁶ Článok 4 ods. 4 protokolu.

¹⁶⁷ Článok 5 protokolu.

¹⁶⁸ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 148.

¹⁶⁹ Článok 5 protokolu.

¹⁷⁰ Článok 7 protokolu.

¹⁷¹ Článok 8 protokolu.

¹⁷² Článok 8 ods. 1 protokolu.

alebo nedostatočnej osobnej spôsobilosti nie je schopná chrániť svoje vlastné záujmy, sa zakazujú.¹⁷³

376. Voľba rozhodného práva uskutočnená účastníkmi sa obmedzuje aj vtedy, ak obsahuje vzdanie sa práva na výživné oprávneným.¹⁷⁴ Možnosť vzdania sa práva na výživné a podmienky tohto vzdania sa práva sa riadia právnym poriadkom štátu obvyklého pobytu oprávneného v čase určenia rozhodného práva.

377. V protokole sa vyžaduje aj to, aby boli účastníci dohody o rozhodnom práve „úplne informovaní a vedomí“ si dôsledkov tohto určenia. V opačnom prípade môže konajúci súd alebo orgán odložiť uplatnenie určeného právneho poriadku, ak by jeho uplatnenie „viedlo k zjavne nespravodlivým alebo neprimeraným následkom pre ktoréhokoľvek z účastníkov.“¹⁷⁵

8. Verejné orgány

378. V protokole sa uvádza, že právo verejného orgánu žiadať o náhradu za plnenie poskytnuté oprávnenému namiesto výživného sa riadi právom štátu, ktorému tento orgán podlieha.¹⁷⁶

9. Určenie výšky výživného

379. A napokon protokol obsahuje hmotnoprávnu normu,¹⁷⁷ ktorú musia uplatňovať orgány zmluvného štátu alebo štátu, v ktorom sa uplatňuje protokol, bez ohľadu na to, či je rozhodné právo cudzím právnym poriadkom alebo právnym poriadkom konajúceho súdu. V tejto norme sa stanovuje, že aj vtedy, keď rozhodné právo stanovuje inak, zohľadnia sa pri určovaní výšky výživného potreby oprávneného a možnosti povinného, ako aj akákoľvek náhrada priznaná oprávnenému namiesto pravidelných platieb výživného (t. j. jednorazová platba).

¹⁷³ Článok 8 ods. 3 protokolu.

¹⁷⁴ Článok 8 ods. 4 protokolu.

¹⁷⁵ Článok 8 ods. 5 protokolu.

¹⁷⁶ Článok 10 protokolu.

¹⁷⁷ Článok 14 protokolu.

Kapitola 6 - Vyhľadanie a zistenie cudzieho právneho poriadku

A. Úvod

380. Príslušné [justičné] [správne] orgány, ktoré vybavujú prípady medzinárodného vymáhania výživného podľa dohovoru alebo nariadenia, budú niekedy musieť zisťovať a/alebo uplatňovať cudzí právny poriadok. Informácie o otázkach rozhodného práva, ako aj o príkladoch, kedy sa môže podľa dohovoru alebo nariadenia vyskytnúť prístup k obsahu cudzieho právneho poriadku, sa nachádzajú v kapitole 5.

B. Vyhľadanie cudzieho právneho poriadku z celého sveta a v rámci Európskej únie

1. Profil krajiny podľa dohovoru z roku 2007

381. Podľa článku 57 dohovoru musí každý zmluvný štát poskytnúť Stálemu byru Haagskej konferencie niektoré informácie o svojom právnom poriadku, konaniach a opatreniach, ktoré prijme na vykonanie dohovoru, a to vrátane spôsobu, akým bude daný štát vybavovať dožiadania o vydanie, uznanie a výkon rozhodnutí o výživnom.¹⁷⁸

382. Na poskytnutie týchto informácií môže zmluvný štát využiť profil krajiny, ktorý odporučila a zverejnila Haagska konferencia. V článku 57 ods. 1 písm. a) dohovoru sa osobitne vyžaduje, aby zmluvné štáty poskytli „opis svojho právneho poriadku a konaní týkajúcich sa vyživovacej povinnosti“ (v oddiele III profilu krajiny).

383. Profil krajiny a informácie poskytované zmluvnému štátu podľa článku 57 sú k dispozícii na webovej lokalite Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného < www.hcch.net > v časti o výživnom na deti (Child Support/Maintenance Section).

2. Informácie o vnútroštátnom právnom poriadku a konaniach podľa nariadenia z roku 2009

384. Informácie podobné informáciám, ktoré sa musia poskytovať podľa dohovoru, musia podľa nariadenia poskytovať aj členské štáty Európskej únie (podľa článkov 70 a 71 nariadenia) Európskej justičnej siete pre občianske a obchodné veci¹⁷⁹, aby sa mohli pravidelne aktualizovať. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci venuje jednu časť na svojej webovej lokalite výživnému, pričom obsahuje odkazy na informácie o výživnom v konkrétnej krajine. Táto lokalita sa nachádza na tejto adrese:¹⁸⁰

< http://ec.europa.eu/civiljustice/maintenance_claim/maintenance_claim_gen_sk.htm >

3. Iné svetové a európske on-line zdroje na vyhľadanie a zistenie cudzieho právneho poriadku

385. Odkazy na webové lokality uvedené v tomto oddiele nižšie sú určené len na informačné účely, boli správne v čase prípravy tejto príručky a môžu, ale nemusia, obsahovať odkazy na úradné alebo záväzné informácie štátnych inštitúcií. Zoznam nižšie však obsahuje množstvo štátnych, neziskových a akademických inštitúcií, ktoré poskytujú bezplatný prístup k právnemu poriadku a často majú vďaka kvalitným právnym informáciám dobrú povesť. Uvedený zoznam nie je v žiadnom prípade

¹⁷⁸ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 683.

¹⁷⁹ Rozhodnutie Rady 2001/470/ES o vytvorení Európskej súdnej siete pre občianske a obchodné veci (zmenené rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady č. 568/2009/ES z 18. júna 2009).

¹⁸⁰ Je potrebné poznamenať, že sa očakáva presunutie týchto informácií na Európsky portál elektronickej justície na túto webovú adresu: < <https://e-justice.europa.eu/home.do> >.

vyčerpávajúci. Webové lokality uvedené nižšie obsahujú všeobecné komplexné právne informácie o príslušnej právomoci a nešpecializujú sa na otázky výživného.

ÚVODNÉ INFORMÁCIE O PRÁVNÝCH PORIADKOCH Z CELÉHO SVETA:

► Celosvetové encyklopédie/Mapovanie právnych systémov

- JurisPedia
< http://en.jurispedia.org/index.php/Main_Page >
- GlobaLex
< <http://www.nyulawglobal.org/Globalex/> >
- JuriGlobe
< <http://www.juriglobe.ca/index.php> >

ODKAZY NA PRÁVNE INFORMÁCIE:

► Medzinárodné databázy

- Svetový právny informačný inštitút (WorldLII)
< <http://www.worldlii.org/> >
- Svetová právna informačná sieť (GLIN)
< <http://www.glin.gov/search.action> >

► Regionálne databázy

- Ázijský právny informačný inštitút (AsianLII)
< <http://www.asianlii.org/> >
- Členovia Spoločenstva národov (CommonLII)
< <http://www.commonlii.org/> >
- Európsky portál elektronickej justície
< <https://e-justice.europa.eu/home.do?action> >
- Úradné publikácie EÚ (EUR-Lex)
< <http://eur-lex.europa.eu/> >
- Členovia Medzinárodnej organizácie frankofónie (Droit francophone)
< <http://droit.francophonie.org/> >
- Tichomorské ostrovy (PacLII)
< <http://www.paclii.org/> >
- Južná Afrika (SAFLII)
< <http://www.saflii.org/> >
- Zámorské územia a dependencie Spojeného kráľovstva
< <http://www.worldlii.org/catalog/3144.html> >

► Vnútroštátne databázy

- Austrália (AustLII)
< <http://www.austlii.edu.au/> >
- Rakúsko (RechtsInformationsSystem)
< <http://www.ris.bka.gv.at/> >
- Britský a írsky právny informačný inštitút (BailII)
< <http://www.bailii.org/> >
- Burkina Faso (JuriBurkina)
< <http://www.juriburkina.org/juriburkina/> >
- Kanadský právny informačný inštitút (CanLII)
< <http://www.canlii.org/> >
- Cyprus (CyLaw)
< <http://www.cylaw.org/index-en.html> >
- Národy Európskej únie (N-Lex)
< <http://eur-lex.europa.eu/n-lex/> >
- Hongkong (HKLII)
< <http://www.hklii.org/> >
- India (LII of India)

	< http://liiofindia.org/ > • Írsko (IRLII) < http://www.ucc.ie/law/irlil/index.php > • Keňa (KLR) < http://www.kenyalaw.org/update/index.php > • Mexiko (Instituto de Investigaciones Jurídicas, UNAM) < http://info.juridicas.unam.mx/infjur/leg/ > • Nový Zéland (NZLII) < http://www.nzlii.org/ > • Niger (JuriNiger) < http://juriniger.lexum.umontreal.ca/juriniger/index.do > • Filipíny (LawPhil) < http://www.lawphil.net/ > • U.S.A. [Právny informačný inštitút (LII)] < http://www.law.cornell.edu/ >
► Knižničné zbierky/výskumné ústavy <i>Opis: Inštitúcie, ktoré môžu mať významné on-line zbierky právnych informácií z celého sveta. Tieto inštitúcie môžu poskytovať aj stanoviská alebo výskumné služby v rámci cudzieho právneho poriadku.</i>	• Švajčiarsky inštitút porovnávacieho práva < http://www.isdc.ch/ > • Inštitút Maxa Plancka pre porovnávanie a medzinárodné právo súkromné, Nemecko < http://www.mpipriv.de/ww/en/pub/news.cfm > • Kongresová právna knižnica, USA < http://www.loc.gov/law > • Inštitút pokročilých právnych štúdií, Londýn, Spojené kráľovstvo < http://ials.sas.ac.uk/ > • Cornellova právnická knižnica, USA < http://library.lawschool.cornell.edu/ > • Juristisches Internetprojekt Saarbrücken, Nemecko < http://www.jura.uni-saarland.de/index.php?id=76&tx_gooquesuchen_pi1%5baction%5d=list >

4. Zisťovanie cudzieho právneho poriadku a prístup k nemu prostredníctvom zákonných zmlúv alebo mechanizmov spolupráce

386. Zisťovanie cudzieho právneho poriadku a prístup k nemu sa v rámci členských štátov Európskej únie môže uskutočňovať prostredníctvom národných kontaktných bodov Európskej justičnej siete podľa rozhodnutia Rady 2001/470/ES.¹⁸¹

387. V článku 5 ods. 2 písm. c) rozhodnutia č. 568/2009/ES (ktorým sa mení rozhodnutie Rady 2001/470/ES) sa uvádza, že národné kontaktné body Európskej justičnej siete budú:

„[...] poskytovať všetky informácie s cieľom uľahčiť uplatňovanie **práva iného členského štátu**, ktoré je uplatniteľné na základe nástroja Spoločenstva alebo medzinárodného nástroja. Na tento účel sa kontaktný bod, ktorému sa predloží takáto žiadosť, môže pri vybavovaní žiadosti obrátiť na ďalšie orgány svojho členského štátu uvedené v [...]. Informácie obsiahnuté v odpovedi nie sú záväzné ani pre kontaktný bod, ani pre konzultované orgány, ani pre orgán, ktorý podal žiadosť [pridaný dôraz].“

¹⁸¹ Pozri vyššie, v poznámke pod čiarou č. 179.

388. Pokiaľ ide o zložitejšie otázky týkajúce sa cudzieho právneho poriadku a niektorých tretích krajín (t. j. nečlenských štátov Európskej únie), k obsahu cudzieho právneho poriadku možno získať prístup prostredníctvom národných určených prijímajúcich orgánov (zvyčajne ministerstva spravodlivosti cudzej krajiny), a to podľa *Európskeho dohovoru Rady Európy o informáciách o cudzom práve, Londýn, 7. júna 1968* (ďalej len „Londýnsky dohovor“) alebo prostredníctvom iných viacstranných alebo dvojstranných zmlúv o právnej pomoci.¹⁸² Národné kontaktné body Európskej justičnej siete môžu pomôcť aj pri vykonávaní Londýnskeho dohovoru v Európskej únii, napríklad pri neskorom vybavovaní žiadostí kvôli požiadavkam Londýnskeho dohovoru. Ak sa v cudzom štáte neuplatňuje žiadny konvenčný právny rámec, v [názov štátu] [...].

¹⁸² V [názov štátu] [...].

Kapitola 7 - Dohovor z roku 2007: Vybavovanie doručených žiadostí podaných prostredníctvom ústredných orgánov a priamych dožiadaní o uznanie alebo o uznanie a výkon

Ako používať túto kapitolu:

Časť I tejto kapitoly sa zaoberá najmä žiadosťami podľa dohovoru o uznanie alebo o uznanie a výkon rozhodnutia o výživnom, ktoré prijímajú justičné alebo iné príslušné orgány od ústredného orgánu. Časť II sa zaoberá otázkami, ktoré sa týkajú priamych dožiadaní podľa dohovoru, prijímaných justičnými alebo inými príslušnými orgánmi.

Časť I: Žiadosti prijímané od ústredného orgánu

Oddiel I obsahuje prehľad žiadostí a všeobecné zásady, ktorými sa riadi uznávanie a výkon – kedy sa budú používať a kto ich môže uplatňovať.

Oddiel II obsahuje diagram opisujúci začatie konaní pre túto žiadosť.

Oddiel III podrobne vysvetľuje hlavné konania pri uznávaní.

Oddiel IV sa zaoberá inými aspektmi všeobecných konaní a žiadosťami, ktoré podávajú povinní.

Oddiel V sa zaoberá ďalšími otázkami, ako napríklad právnou pomocou a výkonom.

Oddiel VI obsahuje doplňujúce odkazy, tlačivá a niekoľko praktických tipov pre žiadosti.

Oddiel VII obsahuje súhrnný kontrolný zoznam konaní pri spracovaní žiadostí o uznanie a výkon prijatých od ústredných orgánov.

Oddiel VIII obsahuje odpovede na niektoré najčastejšie otázky.

Časť II: Žiadosti prijímané priamo príslušnými orgánmi

Oddiel I obsahuje prehľad a predstavuje všeobecné otázky týkajúce sa žiadostí prijímaných priamo príslušnými orgánmi.

Oddiel II obsahuje doplňujúce odkazy, tlačivá a niekoľko praktických tipov pre žiadosti.

Oddiel III obsahuje odpovede na niektoré najčastejšie otázky.

Časť I – Žiadosti o uznanie a uznanie alebo výkon prostredníctvom ústredných orgánov

I. Prehľad a všeobecné zásady

A. Všeobecné zásady

389. Uznávanie je základným postupom pri vymáhaní medzinárodného výživného a oprávnenému zabezpečuje nákladovo efektívny spôsob získania platieb výživného, ak má povinný pobyt alebo majetok či príjem v inom zmluvnom štáte.¹⁸³

Ústredný orgán je verejný orgán, ktorý zmluvný štát vymenoval za orgán na vykonávanie alebo realizovanie povinností administratívnej spolupráce a pomoci podľa dohovoru.

390. Uznatie alebo uznanie a výkon rozhodnutia z iného zmluvného štátu znamená, že oprávnený nemusí získať nové rozhodnutie v štáte, v ktorom má povinný pobyt, majetok či príjem.

391. Konania vo veci uznania a uznania a výkonu rozhodnutia sú zamerané na poskytnutie čo najširšieho uznania existujúcich rozhodnutí a zabezpečenie čo najrýchlejšieho vybavenia žiadosti. Rozsah pôsobnosti dohovoru je v oblasti uznávania a výkonu veľmi široký a od štátov sa očakáva, že žiadateľom poskytnú komplexný prístup k účinným konaniam. Proces uznania je priamy, dohovor obsahuje požiadavku na vykonanie príslušných krokov „bezodkladne“ a „urýchlene“. Odporca môže namietat alebo sa proti uznaniu a výkonu odvolať len na základe niekoľkých dôvodov, a to v určenom čase. Všetky tieto kroky sa vykonávajú podľa základnej zásady dohovoru, že uznanie a výkon majú byť jednoduché, nákladovo efektívne a rýchle.¹⁸⁴

B. Prehľad konania

392. Vyhlásenie alebo registračné konania vo veci uznania alebo uznania a výkonu opísané nižšie a stanovené v článku 23 dohovoru sa budú využívať vo väčšine zmluvných štátov. V dohovore (v článku 24) sa uvádza alternatívny postup, ktorý môže štát prostredníctvom vyhlásenia využiť.¹⁸⁵

Príslušný orgán je verejný orgán v konkrétnom štáte, ktorý je na základe zákonov daného štátu poverený vykonávaním konkrétnych úloh podľa dohovoru alebo má povolenie tieto úlohy vykonávať. Príslušným orgánom môže byť súd, správny úrad, program na vymáhanie výživného na deti alebo iný štátny subjekt, ktorý vykonáva niektoré úlohy súvisiace s dohovorom.

393. Po prijatí žiadosti od iného ústredného orgánu odošle ústredný orgán v dožiadanom štáte¹⁸⁶ materiály príslušnému orgánu na vybavenie. V niektorých zmluvných štátoch bude na tento účel príslušným orgánom ústredný orgán. V iných štátoch môže byť príslušným orgánom justičný alebo správny orgán.¹⁸⁷

¹⁸³ Medzi uznaním a výkonom je rozdiel. Uznatie iným štátom znamená, že štát akceptuje určenie alebo zistenie zákonných práv a povinností stanovených štátom pôvodu. Výkon znamená, že dožiadaný štát súhlasí s tým, aby sa na vykonanie rozhodnutia použili jeho postupy. Pozri dôvodovú správu dohovoru, body 472 až 473.

¹⁸⁴ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 490. Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že vnútroštátne orgány sú povinné usilovne a včas pomáhať pri výkone cudzích rozhodnutí o výživnom v prospech oprávneného (pozri *Romańczyk v. Francúzsko*, sťažnosť č. 7618/05 (18. november 2010), v ktorom súd zistil porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd).

¹⁸⁵ Európska únia nevydá vyhlásenie, že bude využívať „alternatívne konanie o žiadosti o uznanie a výkon“ (článok 24) rozhodnutia podľa dohovoru. Príslušné orgány v členských štátoch Európskej únie tak budú môcť využívať konania podľa článku 23 na vybavenie žiadostí o uznanie a výkon podľa dohovoru [pozri rozhodnutie Rady 2011/432/EÚ (vyššie v poznámke pod čiarou č. 59)].

¹⁸⁶ V [názov štátu] je ústredným orgánom [...].

¹⁸⁷ V [názov štátu] je príslušným orgánom [...] a [je] [nie je] ústredný orgán.

394. Príslušný orgán je povinný rýchlo vydať vyhlásenie, že rozhodnutie je vykonateľné, alebo ho zaregistrovať na výkon. Príslušný orgán musí tento krok vykonať, ak takéto uznanie alebo výkon nie sú „zjavne nezlučiteľné“ s verejným poriadkom. Žiadateľ ani odporca nemôžu v tomto kroku požiadať o preskúmanie *ex officio*.

Dožadujúci štát – zmluvný štát, v ktorom má pobyt žiadateľ a ktorý žiada o uznanie a výkon rozhodnutia.

Dožiadaný štát – zmluvný štát, ktorý prijal žiadosť a bude uznávať alebo vykonávať rozhodnutie.

395. V zmluvných štátoch využívajúcich registračný postup musí registrácia pozostávať z podania rozhodnutia na justičný orgán alebo tribunál alebo z registrácie rozhodnutia správnym orgánom alebo úradnou osobou.¹⁸⁸

396. Po [vyhlásení vykonateľnosti] [alebo] [zaregistrovaní na výkon] rozhodnutia dostanú žiadateľ aj odporca oznámenie.¹⁸⁹ Odporca má právo podať námietku alebo opravný prostriedok proti vyhláseniu alebo registrácii na základe niekoľkých dôvodov.¹⁹⁰ Odporca môže napríklad podať námietku alebo opravný prostriedok proti registrácii alebo vyhláseniu, ak mu nebolo doručené oznámenie o pôvodnom dožiadaní o výživné alebo ak nemal možnosť podať námietku proti rozhodnutiu o výživnom, o ktorého uznanie a výkon sa žiada. Námietka alebo opravný prostriedok sa musia podať do 60 dní od oznámenia [registrácie na výkon] [alebo] [vyhlásenia vykonateľnosti]. Námietka alebo opravný prostriedok sa podávajú príslušnému orgánu podľa postupu v danom štáte.¹⁹¹

Tip: V článku 23 sa stanovuje konanie vo veci uznania alebo uznania a výkonu. Tento článok sa týka námietky alebo opravného prostriedku (článok 23 ods. 7) a ďalšieho opravného prostriedku (článok 23 ods. 10). Námietka alebo opravný prostriedok podľa článku 23 ods. 7 sa týkajú troch osobitných oblastí uvedených v tomto článku a v článku 23 ods. 8 a musia sa podať do 30 alebo 60 dní od oznámenia vyhlásenia alebo registrácie, v závislosti od účastníka, ktorý proti rozhodnutiu namieta. Na druhej strane, ďalší opravný prostriedok opísaný v článku 23 ods. 10 sa vykonáva úplne v súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom a môže sa podať len vtedy, ak takýto opravný prostriedok vnútroštátny právny poriadok umožňuje.

397. Ak povinný nechce začať platiť podľa rozhodnutia dobrovoľne, výkon rozhodnutia sa môže uskutočniť tak, ako to umožňuje právny poriadok dožiadaného štátu, a to aj napriek prebiehajúcej konaniu vo veci námietky alebo opravného prostriedku (informácie o výkone rozhodnutí o výživnom sa nachádzajú aj v kapitole 12 tejto príručky). Hoci dobrovoľné platby predstavujú dôležitý nástroj na čo najrýchlejšie zabezpečenie začatia posielania platieb oprávnenému, dôležité je tiež zabezpečiť riadne prijatie vykonávacích opatrení, aby sa zabránilo oneskoreniu platieb.

398. Ak sú námietka alebo opravný prostriedok proti uznaniu a výkonu úspešné a [vyhlásenie vykonateľnosti] [alebo] [registrácia] sa zrušia, nemusí to znamenať, že sa tým dožiadanie o výživné končí. Ak sa rozhodnutie o výživnom týka výživného na dieťa, v závislosti od dôvodu odmietnutia uznania a výkonu rozhodnutia môže byť možné vydať nové rozhodnutie v dožiadanom štáte. Príslušný orgán v dožiadanom štáte môže, ak sa to umožňuje podľa vnútroštátneho právneho poriadku, so žiadosťou o uznanie a výkon zaobchádzať tak, ako keby šlo o žiadosť o vydanie nového rozhodnutia v dožiadanom štáte. Týmto ustanovením sa v prípade, ak **oprávnený** potrebuje výživné

Oprávnený je fyzická osoba, ktorá má nárok na výživné alebo o ktorej sa tvrdí, že má takýto nárok. Môže ňou byť rodič alebo manžel/manželka, dieťa, pestúni alebo príbuzní či iné osoby, ktoré sa starajú o dieťa. V niektorých štátoch sa táto osoba môže nazývať príjemca výživného, veriteľ alebo opatrovník či poručník.

¹⁸⁸ V [názov štátu] [...].

¹⁸⁹ Ak sú oba štáty stranami dohovoru o doručovaní písomnosti z roku 1965, pozri kapitolu 3 časť II oddiel IX vyššie, ktorá sa týka tejto otázky.

¹⁹⁰ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 504.

¹⁹¹ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

na dieťa a existujúce rozhodnutie nemožno uznať alebo vykonať, zabezpečuje prostriedok na získanie nového rozhodnutia o výživnom bez začatia celého procesu odznova v dožadujúcom štáte.¹⁹²

399. A napokon, ak námietka alebo opravný prostriedok nie sú úspešné, vnútroštátny právny poriadok dožiadaného štátu môže umožňovať ďalší opravný prostriedok. Ak sa umožňuje ďalší opravný prostriedok, v dohovore sa osobitne stanovuje, že tento ďalší opravný prostriedok nemá, s výnimkou výnimočných okolností, účinok prerušenia výkonu rozhodnutia (článok 23 ods. 10).¹⁹³

C. Kedy sa použije táto žiadosť

400. Žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon existujúceho rozhodnutia o výživnom sa prijme od iného zmluvného štátu, ak sa žiada o výkon tohto rozhodnutia, lebo povinný má v dožiadanom štáte pobyť, majetok alebo príjem.

401. Hoci väčšina žiadostí sa bude týkať uznania a výkonu rozhodnutia, v niektorých prípadoch bude oprávnený žiadať iba uznanie a nebude požadovať výkon rozhodnutia.

Uznanie rozhodnutia o výživnom je konanie, ktoré využíva príslušný orgán štátu na prijatie určených práv a povinností v oblasti výživného, stanovené orgánom v štáte pôvodu, v ktorom bolo rozhodnutie vydané, pričom zároveň tomuto rozhodnutiu priznáva právnu účinnosť.

402. Ak bolo rozhodnutie vydané v štáte, v ktorom sa žiada o jeho výkon, uznanie sa nevyžaduje. Žiadosť sa môže jednoducho začať vykonávať (pozri kapitolu 12).

D. Modelový príklad

403. Oprávnený má rozhodnutie o výživnom z krajiny A, v ktorom sa stanovuje, že povinný musí platiť výživné na dieťa. **Povinný** žije v [názov štátu]. Namiesto podania žiadosti o nové rozhodnutie v [názov štátu] môže oprávnený chcieť vykonať existujúce rozhodnutie o výživnom v [názov štátu]. Krajina A a [názov štátu] sú zmluvnými štátmi dohovoru.

Povinný je fyzická osoba, ktorá má vyživovaciu povinnosť alebo o ktorej sa tvrdí, že má takúto povinnosť. Povinným môže byť rodič alebo manžel alebo iná osoba, ktorá má podľa právneho poriadku miesta vydania rozhodnutia povinnosť platiť výživné.

Ako to funguje podľa dohovoru

404. Oprávnený¹⁹⁴ požiada ústredný orgán v krajine A o zaslanie žiadosti o uznanie alebo o uznanie a výkon rozhodnutia o výživnom do [názov štátu]. Preverí sa úplnosť žiadosti a potom žiadosť vybaví ústredný orgán v [názov štátu]. Povinný dostane oznámenie a bude mať možnosť namietat proti uznaniu alebo uznaniu a výkonu na základe niekoľkých dôvodov stanovených v dohovore. Po uznaní môže rozhodnutie vykonať príslušný [justičný] [správny] orgán v [názov štátu] takisto, ako keby bolo rozhodnutím pôvodne vydaným v [názov štátu].

Informácie o žiadostiach o **výkon** rozhodnutia vydaného v **dožiadanom** štáte (t. j. v [názov štátu]) sa nachádzajú v kapitole 9. Informácie o **výkone** akéhokoľvek rozhodnutia o výživnom sa nachádzajú v kapitole 12.

¹⁹² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

¹⁹³ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

¹⁹⁴ Je potrebné poznamenať, že za určitých okolností môže žiadosť podať aj verejný orgán (napríklad úrad na vymáhanie výživného na deti) v mene oprávneného.

E. Kto môže podať žiadosť

405. Žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon môže podať oprávnený alebo povinný (ako je uvedené nižšie – žiadosť povinného sa bude týkať iba uznania, zatiaľ čo oprávnený môže žiadať buď o uznanie, alebo o výkon, alebo o obidva úkony). Žiadateľ musí mať pobyt v štáte, ktorý podáva žiadosť, a nemusí byť prítomný v [názov štátu] na to, aby sa rozhodnutie v tomto štáte mohlo uznať a vykonať (článok 29). V tejto žiadosti môže byť oprávnený osobou, ktorej sa dlží výživné, ako aj verejným orgánom, ktorý koná namiesto oprávneného, alebo verejným orgánom, ktorý oprávnenému vyplácal dávky.

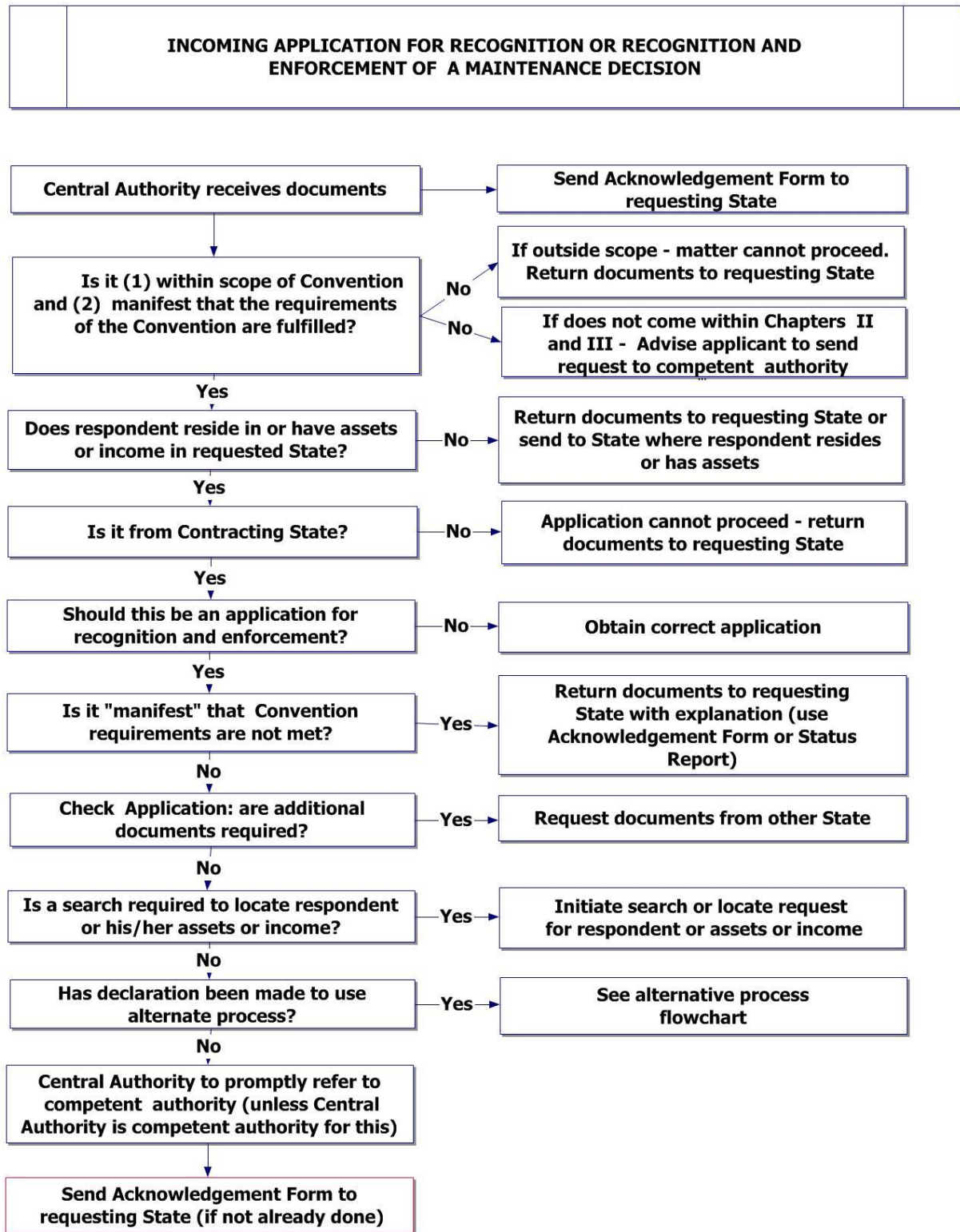
Tip: Hľadáte jednoduchý zoznam krokov, podľa ktorých postupovať? Chcete preskočiť podrobnosti? Prejdite na koniec tejto kapitoly a použite **kontrolný zoznam**.

II. Zhrnutie postupu uznávania a výkonu

406. Tabuľka na nasledujúcej strane obsahuje celý postup žiadostí oprávneného o uznanie a výkon, ktoré sa týkajú rozhodnutí o výživnom, ako aj kroky, ktoré prijme ústredný orgán v [názov štátu]. V nasledujúcich oddieloch tejto kapitoly sa uvádzajú podrobné kroky, ktoré môžu podniknúť príslušné orgány.

407. Tento oddiel sa uplatňuje rovnako aj na žiadosti iba o uznanie. Tieto žiadosti budú veľmi zriedkavé. V článku 26 sa uvádza, že ustanovenia kapitoly V (Uznanie a výkon) sa uplatňujú *mutatis mutandis* na žiadosti o uznanie s jedinou výnimkou, ktorou sa požiadavka na vykonateľnosť nahrádza požiadavkou na účinok rozhodnutia v štáte pôvodu. Znamená to, že na praktické účely sa budú ustanovenia o uznaní a výkone uplatňovať na žiadosti o uznanie, s výnimkou tých ustanovení, ktoré je potrebné zmeniť, lebo sa nežiada o vykonanie rozhodnutia.¹⁹⁵

¹⁹⁵ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 546.

Obrázok 6: Diagram doručených žiadostí o uznanie alebo o uznanie a výkon prijatých od ústredného orgánu v [názov štátu]

III. Konania

A. Predbežná kontrola doručených písomností a iné predbežné veci

408. Pred odoslaním materiálov príslušnému [justičnému] [správnemu] orgánu v [názov štátu] by mal ústredný orgán [názov štátu] skontrolovať, či žiadosť vyhovuje ustanoveniam dohovoru o uznávaní alebo o uznávaní a výkone a či je súbor písomností úplný. Príslušný [justičný] [správny] orgán v [názov štátu] bude musieť vykonať podobnú kontrolu.

1. Počiatkové preskúmanie písomností

- Ide o žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon rozhodnutia o výživnom na dieťa? Musí byť v rozsahu pôsobnosti dohovoru, ako sa vysvetľuje v kapitole 3 časti I. Ak ide o rozhodnutie iba vo veci vyživovacej povinnosti medzi manželmi alebo výživného na iných členov rodiny a rozsah pôsobnosti dohovoru nebol na tieto ďalšie povinnosti rozšírený, príslušnému orgánu je potrebné podať priame dožiadanie (pozri časť II nižšie).
- Má odporca alebo povinný pobyt, majetok či príjem v dožiadanom štáte? Ak nie, vec je potrebné odoslať do miesta pobytu odporcu alebo povinného alebo miesta, kde má majetok, alebo vrátiť dožadujúcemu štátu.
- Pochádza žiadosť zo zmluvného štátu? Ak nie, dohovor použiť nemožno.

Priame dožiadanie sa nepodáva prostredníctvom ústredného orgánu. Priame dožiadanie je dožiadanie, ktoré prijíma príslušný orgán, napríklad súd alebo správny orgán, priamo od jednotlivca. Jeho podávanie nie je predmetom článku 10 dohovoru. Pozri časť II nižšie.

2. Je žiadosť o uznanie alebo uznanie a výkon tou správnou žiadosťou?

409. Skontrolujte písomnosti a zistite, či je žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon tou správnou žiadosťou. Zvážte toto:

- Ak neexistuje vôbec žiadne rozhodnutie o výživnom, žiadosť by mala byť o vydanie rozhodnutia, nie o uznanie a výkon. Pozri kapitolu 10.
- Ak existuje rozhodnutie o výživnom, ale pochádza z vášho štátu, rozhodnutie sa nemusí uznávať. Jednoducho sa podľa príslušných postupov vo vašom štáte vykoná. Pozri kapitolu 9.

3. Splnili sa preukázateľne požiadavky dohovoru?

410. Na základe dohovoru môže ústredný orgán odmietnuť vybavenie žiadosti iba vtedy, ak sa domnieva, že preukázalo, že „neboli splnené požiadavky dohovoru“ (pozri článok 12 ods. 8). Môže sa to stať len za výnimočných okolností.¹⁹⁶ Ak sa to má preukázať, dôvod odmietnutia musí zjavne alebo jednoznačne vyplývať z prijatých písomností.¹⁹⁷ Žiadosť možno napríklad odmietnuť, ak z písomností jednoznačne vyplýva, že rozhodnutie sa vôbec netýka výživného. Žiadosť možno na tomto základe odmietnuť aj vtedy, ak bola z rovnakých dôvodov odmietnutá aj predchádzajúca žiadosť toho istého účastníka.

411. Je potrebné si uvedomiť, že aj vtedy, ak sa výkon rozhodnutia javí byť v rozpore s verejným poriadkom, možno žiadosť postúpiť príslušnému [justičnému] [správnemu] orgánu, ktorý ju vybaví. Príslušný [justičný] [správny] orgán môže rozhodnúť o tom, či je

¹⁹⁶ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 345.

¹⁹⁷ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 344.

uznanie a výkon v rozpore s verejným poriadkom, a na tomto základe odmietnuť rozhodnutie vykonať.

4. Kontrola úplnosti písomností

412. Ústredné orgány musia skontrolovať, či bola žiadosť od dožadujúceho štátu prijatá včas a či je úplná, a urýchlene postúpiť úplne vyplnenú žiadosť príslušnému [justičnému] [správnomu] orgánu na uznanie alebo uznanie a výkon rozhodnutia. Ak sú potrebné dodatočné písomnosti, ústredný orgán o ne musí bezodkladne požiadať. V článku 25 dohovoru sa uvádza úplný zoznam všetkých požadovaných písomností, preto sa pri žiadosti o uznanie a výkon nemôžu požadovať žiadne dodatočné písomnosti.

413. V článkoch 11, 12, 25 a 44 dohovoru sa uvádza, že doručený súbor písomností musí obsahovať:

√	Tlačivo žiadosti
√	Úplné znenie alebo zhrnutie rozhodnutia
√	Potvrdenie o vykonateľnosti
√	Vyhlásenie o riadnom oboznámení (ak sa odporca nezúčastnil, nebol zastupovaný alebo nenamietal proti rozhodnutiu)
podľa potreby	Preložené kópie písomností
podľa potreby	Tlačivo o majetkových pomeroch (len v prípade žiadostí podaných oprávnenými)
podľa potreby	Písomnosť obsahujúca vyčíslenie dlžného výživného
podľa potreby	Dokument vysvetľujúci spôsob úpravy alebo indexácie rozhodnutia
√	Sprievodné tlačivo

Obrázok 7: Obsah žiadosti o uznanie a výkon

414. Nasleduje stručný opis obsahu súboru materiálov (ak chcete určiť, ktoré z nižšie uvedených tlačív sú povinné a ktoré sa predkladajú podľa potreby, pozrite si obrázok 7 vyššie).

a) Tlačivá, ktoré sú povinnou súčasťou súboru písomností

1. Tlačivo žiadosti

Vo väčšine prípadov použije dožadujúci štát odporúčané tlačivo žiadosti. Zabezpečuje sa ním poskytnutie všetkých požadovaných informácií dožiadateľnému štátu. Ak sa na doručenie žiadosti nepoužilo odporúčané tlačivo, žiadosť by mala obsahovať základné požadované informácie, ako napríklad kontaktné informácie žiadateľa, kontaktné informácie odporcu, informácie o osobách, ktoré majú nárok na výživné, a informácie o tom, kam zasielať platby.

2. Znenie alebo zhrnutie rozhodnutia

Vyžaduje sa úplné znenie rozhodnutia o výživnom, ak štát neuviedol, že mu stačí iba zhrnutie alebo výpis z rozhodnutia. Overené kópie rozhodnutia sa k žiadosti prikladať nemusia, ak štát nestanovil, že ich vyžaduje za každých okolností.¹⁹⁸

3. Potvrdenie o vykonateľnosti

Vyžaduje sa potvrdenie o vykonateľnosti, v ktorom sa uvádza, že rozhodnutie o výživnom je vykonateľné v štáte, v ktorom bolo vydané. Ak rozhodnutie vydal správny orgán, písomnosť musí obsahovať aj vyhlásenie o splnení požiadaviek článku 19 ods. 3, ak váš štát (dožiadateľný štát) nestanovil, že takéto vyhlásenie nevyžaduje.¹⁹⁹ Ak sa žiadosť týka iba uznania, musí sa v nej stanovovať, že

¹⁹⁸ [Názov štátu] vyžaduje, aby [...].

¹⁹⁹ [Názov štátu] vyžaduje, aby [...].

rozhodnutie má účinok iba v štáte pôvodu, nie to, že je vykonateľné.²⁰⁰ Potvrdenie o vykonateľnosti obsahuje ustanovenie, v ktorom sa uvádza dátum nadobudnutia účinnosti rozhodnutia v tomto štáte.

4. Vyhlásenie o riadnom oboznámení

Vyhlásenie o riadnom oboznámení sa vyžaduje len vtedy, ak sa odporca nezúčastnil konania, ani ho na konaní nikto nezastupoval. Nahliadnutím do odporúčaného tlačiva žiadosti sa môže zistiť, či sa odporca zúčastnil konania, alebo ho niekto zastupoval. Požadované informácie obsahuje oddiel 7 žiadosti.

Ak sa v tlačive žiadosti uvádza, že odporca sa vydania rozhodnutia nezúčastnil ani ho nikto nezastupoval, vyhlásenie o riadnom oboznámení bude obsahovať informáciu, že mu bola žiadosť doručená alebo s ňou bol oboznámený a mal možnosť zúčastniť sa konania, ktorého výsledkom bolo vydanie rozhodnutia o výživnom, alebo bol s rozhodnutím po jeho vydaní oboznámený a mal možnosť podať proti nemu námietku. Je potrebné poznamenať, že v niektorých štátoch sa môže námietka alebo vyjadrenie podávať písomne. Odporca sa nemusí dostaviť osobne.

5. Sprievodné tlačivo

Ku každej žiadosti o uznanie alebo o uznanie a výkon musí byť priložené sprievodné tlačivo. Toto tlačivo je podľa dohovoru povinné. V sprievodnom tlačive sa uvádzajú účastníci a typ žiadosti. Uvádzajú sa v ňom tiež písomnosti priložené k žiadosti.

b) Iné tlačivá, ktoré môžu byť potrebné

415. Hoci sa v článku 11 ods. 3 uvádza, že pri žiadosti o uznanie alebo o uznanie a výkon sa môžu vyžadovať iba písomnosti uvedené v tomto článku (a opísané vyššie), v závislosti od okolností prípadu môžu byť potrebné aj ďalšie tlačivá:

1. Tlačivo o majetkových pomeroch

Ak žiadateľ žiada aj o výkon rozhodnutia (čo sa stane vo väčšine prípadov), vždy je dobré priložiť aj tlačivo o majetkových pomeroch, ktoré obsahuje dôležité informácie o mieste pobytu a majetkových pomeroch odporcu v rozsahu, ktorý je známy žiadateľovi.

Ak žiadateľ použije odporúčané tlačivo o majetkových pomeroch, časť týkajúca sa oprávneného v tejto písomnosti zostane nevyplnená, keďže tieto informácie sa pre žiadosť o uznanie a výkon nevyžadujú. Ak sa žiadosť týka iba uznania, neprikladá sa žiadne tlačivo.

2. Dokument s vyčíslením dlžného výživného

Ak na základe rozhodnutia o výživnom, ktoré sa má vykonať, existuje nezaplatené výživné (dlžné výživné), musí sa priložiť písomnosť, v ktorej sa stanovuje výška dlžného výživného, ako aj spôsob a dátum jeho vyčíslenia.

3. Dokument vysvetľujúci spôsob úpravy alebo indexácie

V niektorých štátoch sa v rozhodnutí alebo vnútroštátnom právnom poriadku, na základe ktorého bolo rozhodnutie vydané, uvádza, že rozhodnutie sa bude automaticky v stanovených pravidelných intervaloch indexovať alebo upravovať. Ak sa takéto ustanovenie uplatňuje, dožadujúci štát uvedie v súbore písomností k žiadosti informácie o tom, ako sa bude táto úprava uskutočňovať. Ak sa má napríklad vykonať úprava na základe percenta životných nákladov, budú to informácie o tom, podľa čoho štát úpravu vypočíta, aké informácie budú na vyčíslenie potrebné a ako sa táto prepočítaná výška výživného oznámi dožiadateľovi ústrednému orgánu a účastníkom.²⁰¹

²⁰⁰ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 546.

²⁰¹ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 435. Znamená to, že následné rozhodnutie, ktorým sa upravuje výživné, nevyžaduje úplný postup uznania. Pri pôvodnom uznaní sa budúce úpravy predpokladajú. Austrálsky úrad na vymáhanie výživného na deti napríklad prehodnocuje výšku výživného každých 15 mesiacov v závislosti od majetkových pomerov účastníkov.

4. Doklad o dávkach – verejný orgán

Ak žiadosť podáva v mene žiadateľa verejný orgán, napríklad úrad sociálnych služieb, tento verejný orgán bude možno musieť poskytnúť informácie o tom, že má právo konať v mene žiadateľa, alebo doklad o tom, že namiesto výživného vyplácal dávky (článok 36 ods. 4).

5. Musí sa zisťovať miesto pobytu odporcu?

416. Ak žiadateľ neuvedie platnú adresu odporcu, predbežne môže ústredný orgán zisťovať jeho miesto pobytu s cieľom zabezpečiť doručenie oznámenia žiadosti o uznanie alebo o uznanie a výkon. Miesto pobytu odporcu môže byť potrebné aj na určenie príslušného orgánu, ktorý bude mať žiadosť na starosti. V niektorých štátoch príslušný orgán požiada o zistenie alebo o určenie miesta pobytu neskôr. Ide o interný postup.²⁰²

417. S cieľom určiť miesto pobytu odporcu sa ústredný orgán obráti na databanky a zdroje verejných informácií, ku ktorým má prístup, a iné verejné orgány, ktoré zisťujú informácie v jeho mene, požiada o zisťovanie v rámci obmedzení stanovených vnútroštátnym právnym poriadkom o dodržanie podmienok prístupu k osobným informáciám. Niektoré ústredné orgány môžu mať prístup aj k obmedzeným zdrojom informácií.

418. Ak miesto pobytu odporcu nemožno zistiť, obráťte sa na dožadujúci štát (nezabudnite, že ak je žiadosť o uznanie a výkon rozhodnutia podmienená miestom majetku alebo príjmu v dožiadanom štáte, odporca môže mať pobyt aj mimo tohto štátu). Ak na zistenie miesta pobytu odporcu nie sú k dispozícii žiadne ďalšie informácie, vo veci sa nemôže konať.

6. Ak sú písomnosti neúplné

419. Ak žiadateľ neposkytol požadované písomnosti, ústredný orgán [názov štátu] túto skutočnosť urýchlene oznámi dožadujúcemu ústrednému orgánu a požiada o dodanie dodatočných písomností. Až potom odošle súbor písomností príslušnému [justičnému] [správnemu] orgánu. Ak príslušný [justičný] [správny] orgán zistí, že niektorá z požadovaných písomností chýba, bezodkladne upovedomí ústredný orgán [názov štátu], ktorý tak môže vyžiadať chýbajúce informácie od dožadujúceho ústredného orgánu.

420. Ak dožiadany ústredný orgán [názov štátu] žiada o poskytnutie dodatočných písomností, dožadujúci štát má na poskytnutie týchto písomností **tri mesiace**. Ak sa požadované písomnosti do troch mesiacov neposkytnú a žiadosť sa nemôže vybaviť, ústredný orgán v dožiadanom štáte môže (ale nemusí) uzatvoriť spis a informovať dožadujúci štát.

421. Je potrebné poznamenať, že predbežná kontrola písomností a dožiadania o predloženie dodatočných materiálov v prípade potreby sa uskutočňujú pred tým, než príslušný orgán začne skúmať odôvodnenosť žiadosti.

7. Vhodné predbežné alebo ochranné opatrenia

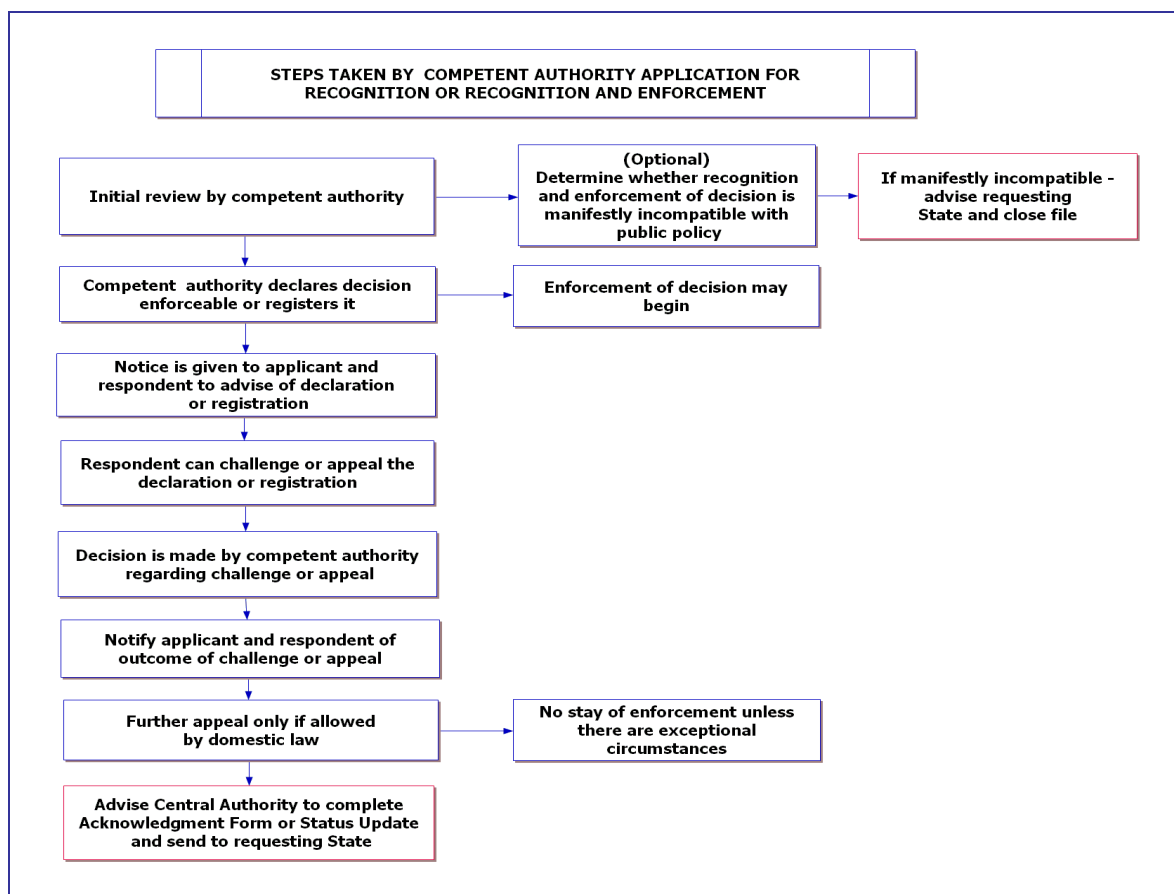
422. Príslušný [justičný] [správny] orgán môže počas konania vo veci žiadosti prijať vhodné predbežné alebo ochranné opatrenia. Prijatie týchto opatrení sa môže uskutočniť pri mnohých príležitostiach počas vybavovania (alebo aj pred začatím vybavovania) žiadosti. Ďalšie informácie o predbežných a ochranných opatreniach sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VIII.

²⁰² V [názov štátu] [...].

B. Vyhlásenie vykonateľnosti alebo registrácia príslušným orgánom

423. Tento oddiel sa zaoberá konaniami, ktoré príslušné [justičné] [správne] orgány využívajú po vykonaní predbežných vecí v rámci vybavovania žiadostí o uznanie alebo o uznanie a výkon rozhodnutí o výživnom podľa článku 23 dohovoru.²⁰³ Diagram na nasledujúcej strane obsahuje kroky, ktoré vykonáva príslušný [justičný] [správny] orgán v [názov štátu].

²⁰³ Európska únia nevydá vyhlásenie, že bude využívať „alternatívne konanie o žiadosti o uznanie a výkon“ (článok 24) rozhodnutia podľa dohovoru. Príslušné orgány v členských štátoch Európskej únie tak budú môcť využívať konania podľa článku 23 na vybavenie žiadostí o uznanie a výkon podľa dohovoru [pozri *rozhodnutie Rady 2011/432/EÚ* (vyššie v poznámke pod čiarou č. 59)].

Obrázok 8: Kroky prijímané príslušným orgánom pri žiadosti o uznanie alebo o uznanie a výkon (článok 23)

1. Vyhlásenie rozhodnutia za vykonateľné alebo zaregistrovanie rozhodnutia na výkon

424. Keď príslušný [justičný] [správny] orgán prijme úplnú žiadosť, uzná ju a vyhlási za vykonateľnú alebo ju zaregistruje na výkon.²⁰⁴ Tento krok (vyhlásenie vykonateľnosti alebo registrácia na výkon) uskutoční príslušný orgán „bezodkladne“ [článok 23 ods. 2 písm. a)]. Po vyhlásení vykonateľnosti alebo zaregistrovaní na výkon sa pred vykonaním rozhodnutia nevyžaduje žiadny ďalší krok na základe vnútroštátneho právneho poriadku dožiadaného štátu.²⁰⁵

2. Odmietnutie vyhlásenia vykonateľnosti rozhodnutia alebo uznania rozhodnutia na výkon

425. Jediným dôvodom, na základe ktorého môže príslušný [justičný] [správny] orgán odmietnuť uznať a vyhlásiť rozhodnutie za vykonateľné alebo ho zaregistrovať na výkon, je ten, že uznanie a výkon rozhodnutia by bolo **preukázateľne v rozpore** s verejným poriadkom. Očakáva sa, že táto výnimka sa bude využívať veľmi zriedka a jej účelom je zabezpečiť, aby zmluvné štáty dohovoru v čo najväčšej miere uznávali a vykonávali rozhodnutia z iných zmluvných štátov. Využije sa len vtedy, ak by uznanie alebo uznanie a výkon viedli k „neprijateľným“ dôsledkom.²⁰⁶

²⁰⁴ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 188.

²⁰⁵ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku a konaní [názov štátu] [...]. Pozri kapitolu 12.

²⁰⁶ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 478.

3. Výkon rozhodnutia

426. Po zaregistrovaní rozhodnutia alebo jeho vyhlásení za vykonateľné sa už na základe dohovoru od žiadateľa nevyžaduje žiadne ďalšie dožiadanie ani žiadosť na výkon rozhodnutia. Podľa dohovoru sa nevyžaduje ani to, aby sa odporcovi zaslalo ďalšie oznámenie o tom, že rozhodnutie sa bude vykonávať.²⁰⁷ (Informácie o výkone rozhodnutí o výživnom sa nachádzajú v kapitole 12.)

4. Oznámenie žiadateľovi a odporcovi

427. Po vyhlásení rozhodnutia za vykonateľné alebo po jeho zaregistrovaní sa obidvom účastníkom oznámi zaregistrovanie rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné. Dohovor neobsahuje žiadne konania vo veci oznamovania, toto oznámenie sa preto uskutoční podľa požiadaviek vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu].²⁰⁸ Žiadateľ môže byť upovedomený o uznaní a vykonaní rozhodnutia alebo v prípade odmietnutia, o odmietnutí uznania a vykonania rozhodnutia prostredníctvom ústredného orgánu dožadujúceho štátu alebo priamo, v závislosti od konaní dožiadaného štátu.²⁰⁹

5. Namietanie odporcu alebo žiadateľa proti uznaniu a výkonu

a) Všeobecne

428. Ustanovenia dohovoru o uznávaní a výkone rozhodnutí o výživnom majú za cieľ zabezpečiť vždy, keď je to možné, účinné a rýchle uznanie a výkon existujúcich rozhodnutí o výživnom v zmluvných štátoch.²¹⁰ Ako bolo uvedené vyššie v tejto kapitole, konania podľa dohovoru sú štruktúrované tak, aby sa uznanie alebo uznanie a výkon rozhodnutia uskutočňovali, ak odporca nedokáže existenciu dôvodov, pre ktoré by sa rozhodnutie nemalo uznať ani vykonať.

429. Cudzie rozhodnutie sa bude môcť po uznaní alebo vyhlásení vykonateľnosti vykonávať takisto ako rozhodnutie o výživnom, ktoré bolo pôvodne vydané v [názov štátu]. Na základe dohovoru môže štát využiť všetky vykonávacie mechanizmy, ktoré sú k dispozícii na zabezpečenie súladu s rozhodnutím (pozri kapitolu 12). V dohovore sa uvádza aj isté množstvo námietok, ktoré môže vzniesť odporca (osoba, ktorá sa vyjadruje k žiadosti o uznanie) v prípade, ak sa domnieva, že rozhodnutie by sa nemalo uznať alebo vykonať.

430. V článku 20 sa stanovujú požiadavky na uznanie a výkon žiadosti o výživné v zmluvnom štáte, ak bola podaná v inom štáte. Tieto „zásady uznania a výkonu“ sa vo všeobecnosti týkajú typu väzby, ktorú musí mať rodič, člen rodiny alebo deti so štátom, aby sa mohlo dané rozhodnutie vykonať v inom štáte. Väzba so štátom, ktorý vydal rozhodnutie, môže napríklad spočívať v pobyte účastníkov a detí v tomto štáte alebo účasti odporcu na konaní, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia.²¹¹

²⁰⁷ Niektoré štáty môžu mať na základe vnútroštátneho právneho poriadku zavedené postupy alebo požiadavky, podľa ktorých sa pred výkonom povinnému doručí oznámenie, tie však s dohovorom nesúvisia. Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...]. Ak sú obidva štáty stranami dohovoru o doručovaní písomností z roku 1965, pozri kapitolu 3 časť II oddiel IX.

²⁰⁸ Ak právny poriadok [názov štátu] umožňuje oznamovanie, toto oznámenie účastníkom s pobytom v zahraničí sa uskutoční v súlade s *nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (doručovanie písomností)*, ak ide o členské štáty Európskej únie, alebo v súlade s *Dohovorom o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine v občianskych a obchodných veciach z 15. novembra 1965*, ak ide o štáty mimo Európskej únie a dohovor sa uplatňuje medzi [názov štátu] a iným štátom. Ak medzi dvoma príslušnými štátmi neplatí haagsky dohovor z roku 1965, oznámenie sa uskutoční v súlade s inými viacstrannými alebo dvojstrannými zmluvami, ktoré platia medzi týmito dvoma štátmi, alebo v súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom [názov štátu]. Ďalšie informácie o doručovaní písomností do zahraničia sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele IX.

²⁰⁹ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

²¹⁰ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 428.

²¹¹ V článku 20 sa stanovujú takzvané „nepriame normy právomoci“. V článku 20 sa neuvádzajú normy, podľa ktorých sa určuje, kedy môže orgán v štáte vydať rozhodnutie („nepriame normy právomoci“), stanovujú sa

431. Odporca môže podať námietku alebo opravný prostriedok proti vyhláseniu vykonateľnosti a registrácii rozhodnutia z dôvodu, že sa neuplatnili zásady na uznanie a výkon. Nemusí to nevyhnutne znamenať, že rozhodnutie bolo v pôvodnom štáte vydané neoprávnene, iba to, že ho nemožno podľa dohovoru uznať a vykonať v dožiadanom zmluvnom štáte.

432. Podobne môže podľa článku 22 odporca namietiť proti uznaniu rozhodnutia z dôvodu, že uznanie a výkon sú preukázateľne v rozpore s verejným poriadkom alebo že pri vydávaní rozhodnutia neboli splnené všetky náležitosti, napríklad nebolo odporcovi oznámené, že sa bude o rozhodnutí konať, došlo k podvodu alebo existuje novšie rozhodnutie, ktoré nie je v súlade s rozhodnutím, ktoré sa má uznať.

433. Vo väčšine prípadov bude námietku alebo opravný prostriedok podávať odporca. Hoci to bude zriedkavé, aj žiadateľ môže podať námietku alebo opravný prostriedok proti odmietnutiu zaregistrovania rozhodnutia alebo jeho vyhláseniu za vykonateľné.

b) Čas podania námietky alebo opravného prostriedku

434. Ak má účastník, ktorý má právo podať námietku alebo opravný prostriedok proti vyhláseniu alebo registrácii, pobyt v štáte, v ktorom sa registrácia alebo vyhlásenie uskutočnili, námietku alebo opravný prostriedok je potrebné podať do **30 dní** od dátumu oznámenia rozhodnutia o registrácii alebo vyhlásenia vykonateľnosti. Ak má namietajúci účastník alebo účastník podávajúcí opravný prostriedok pobyt mimo tohto štátu, má na podanie námietky alebo opravného prostriedku **60 dní** od oznámenia (článok 23 ods. 6).²¹²

435. Vo väčšine prípadov bude mať odporca pobyt v dožiadanom štáte, takže bude mať iba 30 dní na podanie námietky alebo opravného prostriedku proti vyhláseniu vykonateľnosti alebo registrácii. Ak sa však rozhodnutie odoslalo do dožiadaného štátu na uznanie, lebo v tomto štáte má odporca majetok, odporca môže mať pobyt inde. V takom prípade má na podanie námietky alebo opravného prostriedku proti rozhodnutiu 60 dní. Podobne môže povinný žiadať vo svojom domovskom štáte o uznanie cudzieho rozhodnutia, ktorým sa výkon obmedzuje. V takom prípade má oprávnený s pobytom mimo tohto štátu nárok podať námietku alebo opravný prostriedok proti vyhláseniu alebo registrácii (podľa konkrétneho prípadu) a podľa dohovoru má na to 60 dní.

c) Dôvody na podanie námietky alebo opravného prostriedku

436. V dohovore sa uvádza len niekoľko dôvodov na podanie námietky alebo opravného prostriedku proti registrácii alebo vyhláseniu vykonateľnosti rozhodnutia o výživnom. Ako bolo uvedené vyššie, odporca môže podať námietku alebo opravný prostriedok z týchto dôvodov:

- uznanie a výkon nie sú podložené článkom 20,
- uznanie a výkon sa môžu odmietnuť podľa článku 22,
- existuje pochybnosť o pravosti alebo neporušenosti písomností predložených v žiadosti,
- dlžné výživné, ktorého sa má výkon týkať, bolo v plnej výške uhradené.

d) Zváženie alebo vypočutie námietky alebo opravného prostriedku (článok 23 ods. 5)

437. Preskúmanie alebo prejednávanie sa môže týkať iba konkrétnych dôvodov podľa dohovoru, odôvodnenosť rozhodnutia sa skúmať nemôže (článok 28).²¹³ Spôsob zváženia opravného prostriedku alebo námietky sa určí vo vnútroštátnom právnom poriadku.²¹⁴

v ňom však zásady, na základe ktorých sa musí rozhodnutie vydať, aby mohlo byť uznané a vykonané v inom štáte. Pozri dôvodovú správu dohovoru (bod 443), v ktorej sa nachádzajú informácie o tejto otázke, ako aj kapitolu 4 tejto príručky.

²¹² Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 503.

²¹³ Pozri dôvodovú správu dohovoru, body 504 a 505.

²¹⁴ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 191.

438. Ak je základom námietky alebo opravného prostriedku spochybnenie pravosti alebo neporušenosti písomností a k materiálom neboli priložené alebo sa nevyžadovali overené kópie písomností, dožiadanie o predloženie overených kópií alebo iných písomností k príslušnej veci možno podať prostredníctvom ústredného orgánu [názov štátu] ústrednému orgánu dožadujúceho štátu.

439. Ak sa námietka alebo opravný prostriedok podávajú výlučne s cieľom vyčíslenia dlžného výživného a odporca netvrdí, že dlžné výživné bolo v plnej výške uhradené, vo väčšine prípadov je lepšie túto vec ponechať na výkon. Odporca môže predložiť vec a poskytnúť dodatočné informácie príslušnému [justičnému] [správnemu] orgánu, ktorý je v danom čase zodpovedný za výkon.²¹⁵ Pozri tiež pripomienky nižšie o čiastočnom uznaní rozhodnutia, ktorým sa počas určovania výšky dlžného výživného umožní výkon priebežného vyplácania výživného.

e) Rozhodnutie, ktorým sa uznáva námietka alebo opravný prostriedok a ďalší opravný prostriedok (článok 23 ods. 10)

440. Po uzatvorení námietky alebo opravného prostriedku k registrácii rozhodnutia alebo vyhlásení vykonateľnosti musí byť táto skutočnosť bezodkladne oznámená obidvom účastníkom. Toto oznámenie sa uskutoční podľa požiadaviek vnútroštátneho právneho poriadku.²¹⁶ Žiadateľovi môže byť zaslané oznámenie prostredníctvom ústredného orgánu dožadujúceho štátu alebo priamo, v závislosti od konaní dožiadaného štátu.²¹⁷

441. Ak sa to podľa vnútroštátneho právneho poriadku dožiadaného štátu umožňuje, podá sa iba ďalší opravný prostriedok.²¹⁸

442. Výkon rozhodnutia sa môže napriek ďalšiemu opravnému prostriedku uskutočniť čo najskôr po zaregistrovaní rozhodnutia alebo vyhlásení jeho vykonateľnosti a ďalší opravný prostriedok nemá v žiadnom prípade odkladný účinok na výkon rozhodnutia s výnimkou výnimočných okolností (článok 23 ods. 10).

C. Uznanie a výkon – výsledky žiadosti

1. Uznanie a výkon

443. Vo väčšine prípadov bude výsledkom žiadosti o uznanie a výkon rozhodnutia uznanie a výkon rovnakým spôsobom, ako keby bolo vydané v dožiadanom štáte. Od oprávneného sa nevyžaduje podanie žiadnej ďalšej žiadosti o výkon. Použité postupy výkonu sa nachádzajú v kapitole 12.

2. Iné výsledky

444. V dohovore sa uvádzajú alternatívne výsledky v prípade, ak úplné uznanie a výkon rozhodnutia nie sú možné.

²¹⁵ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

²¹⁶ Ak sú obidva štáty stranami dohovoru o doručovaní písomností z roku 1965, pozri kapitolu 3 časť II oddiel IX (B).

²¹⁷ Pozri vyššie v poznámkach pod čiarou č. 208 a 209.

²¹⁸ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 193.

a) Čiastočné uznanie

445. V článku 21 dohovoru sa umožňuje, aby príslušný [justičný] [správny] orgán v prípade, ak uznanie alebo uznanie a výkon celého rozhodnutia nie sú možné, uznal a vykonal iba časť rozhodnutia. Táto situácia môže nastať napríklad vtedy, ak orgán nemôže uznať rozhodnutie o výživnom, ktoré sa týka vyživovacej povinnosti medzi manželmi, ale môže uznať a vykonať rozhodnutie týkajúce sa výživného na dieťa. Podobne môže v prípade sporu o výšku dlžného výživného a toho, či už bolo plne uhradené, príslušný orgán uznať iba časť rozhodnutia, ktoré sa týka priebežného vyplácania výživného na dieťa, a zároveň vybavovať námietku proti uznaniu dlžného výživného.

Osvedčený postup: Ak nie je žiadosť o uznanie úspešná, žiadateľ nemusí žiadať o čiastočné uznanie rozhodnutia ani o vydanie nového rozhodnutia. V dohovore sa vyžaduje, aby sa tieto možnosti pri uznávaní alebo uznávaní a výkone zvažili. Na základe vnútroštátnych konaní dožiadaného štátu sa určí, ako sa bude nová žiadosť vybavovať, keďže napríklad na vydanie nového rozhodnutia môžu byť potrebné dodatočné informácie.

b) Uznanie nie je možné z dôvodu výhrady

446. V niektorých prípadoch nemožno rozhodnutie o výživnom uznať alebo vykonať, lebo štát uplatnil výhradu podľa dohovoru.²¹⁹ Žiadosť sa tým však nemusí nevyhnutne uzatvoriť.

447. Ak rozhodnutie nemožno uznať z dôvodu uplatnenia výhrady, čím sa zabráňuje uznaniu niektorého z nasledujúcich dôvodov, podľa článku 20 ods. 4 musí ústredný orgán prijať vhodné opatrenia na vydanie nového rozhodnutia o výživnom pre oprávneného:

- obvyklý pobyt oprávneného v štáte pôvodu,
- písomná dohoda (iná než v prípadoch výživného na deti),
- právomoc vo veciach osobného stavu alebo rodičovských práv a povinností.²²⁰

448. Od oprávneného sa nevyžaduje podanie novej žiadosti a existujúce rozhodnutie sa musí prijať ako dôkaz o nároku²²¹ tohto dieťaťa na výživné (článok 20 ods. 5). V závislosti od konaní dožiadaného štátu sa môžu od žiadateľa/oprávneného s cieľom vydať nové rozhodnutie vyžadovať dodatočné písomnosti. Tieto písomnosti sa môžu vyžadovať prostredníctvom ústredného orgánu v dožadujúcom štáte. Informácie o žiadostiach o vydanie sa nachádzajú v kapitole 10.

D. Komunikácia s dožadujúcim štátom

449. Príslušné [justičné] [správne] orgány si musia byť vedomé toho, že ich vnútroštátny ústredný orgán (v tomto prípade ústredný orgán [názov štátu]) bude mať povinnosť pravidelne predkladať správy o pokroku v prípade žiadostí podľa dohovoru (článok 12). Príslušné orgány bude pravdepodobne o správy o pokroku žiadať ich vlastný vnútroštátny ústredný orgán, preto musia byť pripravené v tomto zmysle spolupracovať s ústredným orgánom.

²¹⁹ Európska únia neuplatní na uznávanie a výkon výhradu podľa článku 20 písm. c), e) alebo f), ako je uvedené v článku 20 ods. 2 dohovoru [pozri *rozhodnutie Rady 2011/432/EÚ* (vyššie v poznámke pod čiarou č. 59)]. Informácia o tom, či zmluvný štát uplatnil výhradu podľa dohovoru, sa nachádza na webovej lokalite Haagskej konferencie < www.hcch.net >.

²²⁰ Je potrebné poznamenať, že podľa článku 20 ods. 3 musí zmluvný štát uplatniť túto výhradu k uznaniu a výkonu rozhodnutia aj vtedy, ak by za podobných vecných okolností preniesol právomoc v oblasti vydávania rozhodnutia na vlastné orgány.

²²¹ Pozri dôvodovú správu dohovoru, body 469 až 471. Je potrebné poznamenať, že v dohovore sa v tejto súvislosti nevymedzuje pojem „nárok“ a výklad tohto pojmu, ako aj ďalšie informácie či dôkazy vyžadované na vydanie rozhodnutia o výživnom sa určia podľa vnútroštátneho právneho poriadku dožiadaného štátu.

IV. Iné aspekty: žiadosti o uznanie a uznanie a výkon

A. Žiadosti o uznanie, ktoré predkladá povinný

1. Všeobecne

450. Podľa dohovoru môže povinný podať žiadosť o uznanie rozhodnutia, ak sa uznanie vyžaduje na prerušenie alebo obmedzenie výkonu predchádzajúceho rozhodnutia v dožiadanom štáte. Túto žiadosť možno podať, ak chce povinný dosiahnuť uznanie iného rozhodnutia v štáte, v ktorom sa uskutočňuje výkon (t. j. [názov štátu]), alebo ak povinný dosiahol zmenu existujúceho rozhodnutia v inom zmluvnom štáte a chce získať uznanie tohto rozhodnutia v [názov štátu], keďže v nej má majetok.

451. Podrobné informácie o žiadostiach o zmenu sa nachádzajú v kapitole 11.

Zmena je postup úpravy rozhodnutia o výživnom po jeho vydaní. V niektorých štátoch sa to nazýva žiadosť o prispôbenie alebo žiadosť o úpravu rozhodnutia. Táto zmena sa môže týkať výšky výživného, pravidelnosti jeho vyplácania alebo iných podmienok rozhodnutia o výživnom.

452. Ak sa v dožiadanom štáte, v ktorom má povinný pobyť alebo majetok, už vykonáva rozhodnutie o výživnom, vo väčšine prípadov sa podľa vnútroštátneho právneho poriadku vyžaduje pred účinným obmedzením alebo prerušením výkonu prvého rozhodnutia uznanie zmeneného rozhodnutia vydaného v cudzom štáte. V niektorých štátoch sa však tento krok nevyžaduje, čo platí napríklad vtedy, ak zmenu vydal ten istý orgán, ktorý vydal aj prvé rozhodnutie. Preto bude potrebné preskúmať vnútroštátny právny poriadok a na jeho základe určiť, či sa v konkrétnom prípade vyžaduje uznanie rozhodnutia.²²²

2. Kedy môže túto žiadosť použiť povinný

453. Keďže účelom žiadosti o uznanie podľa článku 10 ods. 2 písm. a) je obmedziť výkon a keďže výkon sa zvyčajne uskutočňuje v štáte pobytu povinného, v mnohých prípadoch bude mať povinný, ktorý žiada o uznanie rozhodnutia, pobyť v štáte, v ktorom je potrebné rozhodnutie uznať, t. j. v [názov štátu]. V dohovore sa nerieši situácia, keď musí žiadateľ predložiť žiadosť vlastnému ústrednému orgánu. V týchto prípadoch je teda potrebné vybaviť uznanie podľa vnútroštátneho právneho poriadku ako dožiadanie príslušnému orgánu v štáte pobytu povinného.²²³ Ak sa žiada o uznanie v [názov štátu], kde má povinný majetok, ale nie pobyť, povinný môže žiadosť predložiť podľa článku 10 ods. 2 písm. a).

454. Vo všetkých prípadoch, v ktorých sa vec vybavuje ako žiadosť podľa článku 10 ods. 2 písm. a), bude žiadateľom povinný. V týchto prípadoch bude oprávnený odporcom a oprávnenému sa bude musieť doručiť oznámenie o registrácii alebo vyhlásení vykonateľnosti.

Príklad

455. Povinný má pobyť v krajine A, v ktorej bolo vydané pôvodné rozhodnutie o výživnom. Majetok alebo príjem má v [názov štátu]. Oprávnený má pobyť v [názov štátu] a pôvodné rozhodnutie uznané v [názov štátu] sa vykonáva voči majetku povinného v [názov štátu]. Povinný dosiahol zmenu rozhodnutia z krajiny A. Chce dosiahnuť uznanie zmeneného rozhodnutia v [názov štátu], aby sa mohol obmedziť výkon prvého rozhodnutia.

²²² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

²²³ V niektorých štátoch bude ústredný orgán na tento účel konať ako príslušný orgán a pomáhať povinnému s postupom uznania. V prípade žiadostí o zmenu sa môže uznanie považovať za posledný krok danej žiadosti (pozri kapitolu 11) a nie je potrebné podávať novú žiadosť. Bude to závisieť od interných postupov každého štátu. V [názov štátu] [...].

Ako to funguje podľa dohovoru

456. Povinný môže podať žiadosť podľa článku 10 ods. 2 písm. a) dohovoru ústrednému orgánu v krajine A. Krajina A zašle žiadosť [názov štátu], v ktorej sa zmenené rozhodnutie pomocou konaní uvedených v tejto kapitole uzná a zaregistruje na výkon alebo vyhlási za vykonateľné. Oprávnený bude informovaný o registrácii alebo vyhlásení a bude mať možnosť podať námietku alebo opravný prostriedok proti vyhláseniu vykonateľnosti alebo registrácii. Po vyhlásení vykonateľnosti alebo registrácii bude zmenené rozhodnutie o obmedzení výkonu pôvodného rozhodnutia účinné v [názov štátu].

3. Konania

457. Konania vo veci uznávania a výkonu uvedené v tejto kapitole sa uplatňujú na žiadosti povinného o uznanie za týchto okolností. V článku 26 sa uvádza, že ustanovenia kapitoly V (Uznanie a výkon) sa uplatňujú *mutatis mutandis* na žiadosti o uznanie s jedinou výnimkou, ktorou sa požiadavka na vykonateľnosť nahrádza požiadavkou na účinok rozhodnutia v štáte pôvodu. Znamená to, že na praktické účely sa budú ustanovenia o uznaní a výkone uplatňovať na žiadosti o uznanie, s výnimkou tých ustanovení, ktoré je potrebné zmeniť, lebo sa nežiada o vykonanie rozhodnutia.²²⁴

4. Výhrady k uznaniu zmenených rozhodnutí

458. Je dôležité poznamenať, že v dohovore sa uvádza dôležitá výhrada, na základe ktorej by mal povinný právo dosiahnuť uznanie zmeneného rozhodnutia podľa dohovoru. Oprávnený môže namietať proti uznaniu zmeneného rozhodnutia, ak bolo zmenené rozhodnutie vydané v inom zmluvnom štáte, ako je štát, v ktorom bolo vydané rozhodnutie (štát pôvodu), a oprávnený mal obvyklý pobyt v štáte pôvodu v čase vydania zmeneného rozhodnutia [článok 18 a článok 22 písm. f)]. Existuje niekoľko výnimiek, na základe ktorých sa to povoľuje, ale je dôležité mať na zreteli, že na právo povinného na dosiahnutie uznania zmeneného rozhodnutia sa vzťahuje niekoľko výhrad, ktoré sa nevzťahujú na uznanie a výkon iných rozhodnutí.

459. Informácie o žiadostiach o zmenu sa nachádzajú v kapitole 11 (a ďalšie informácie o článku 18 v kapitole 4 oddiele G).

B. Dohody o výživnom

1. Základné rozdiely

460. V dohovore sa rozlišuje medzi rozhodnutiami o výživnom, ktoré vydávajú justičné a správne orgány, a **dohodami o výživnom**, ktoré predstavujú osobitné typy dohôd medzi účastníkmi. Hoci sú konania vo veci uznania a výkonu dohôd o výživnom do veľkej miery podobné konaniam uplatňovaným na rozhodnutia o výživnom, štát môže uplatniť výhradu, na základe ktorej neuzná ani nevykoná dohodu o výživnom.²²⁵

Dohoda o výživnom sa vymedzuje v článku 3 dohovoru ako písomná dohoda týkajúca sa platby výživného, ktorá bola úradne vyhotovená alebo zaregistrovaná príslušným orgánom ako verejná listina alebo bola osvedčená, uzavretá, registrovaná alebo podaná na príslušnom orgáne a môže byť preskúmaná alebo zmenená príslušným orgánom.

2. Konania

461. Na účely uznania a výkonu dohody o výživnom sa však uplatňujú tie isté všeobecné zásady a konania ako na uznanie a výkon rozhodnutí o výživnom.²²⁶ V článku 30

²²⁴ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 546.

²²⁵ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...]. Pozri *rozhodnutie Rady 2011/432/EÚ z 9. júna 2011 o schválení Haagskeho dohovoru z 23. novembra 2007 o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny v mene Európskej únie*.

²²⁶ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 559.

dohovoru sa uvádza, že dohody o výživnom sú spôsobilé na uznanie a výkon ako rozhodnutie, pokiaľ sú v štáte pôvodu vykonateľné ako rozhodnutie.

462. Po prijatí žiadosti o uznanie a výkon dohody o výživnom sa bude postupovať podľa rovnakých všeobecných konaní. Príslušný [justičný] [správny] orgán vykoná po prijatí predbežné preskúmanie, v rámci ktorého sa zistí, či nebude uznanie a výkon v zjavnom rozpore s verejným poriadkom. Požadované písomnosti k žiadosti sú podobné ako požadované písomnosti na uznanie a výkon rozhodnutia s jedným podstatným rozdielom, a to, že sa nevyžaduje vyhlásenie o riadnom oboznámení. Je to preto, lebo pri uzatvorení dohody museli byť prítomní obaja účastníci.

463. V súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom [názov štátu] sa pri žiadosti o uznanie a výkon dohody o výživnom požadujú tieto písomnosti: [sem vložte zoznam písomností vyžadovaných štátom].

464. Keď ústredný orgán preskúma materiály, aby zistil, či sú písomnosti úplné, dohoda o výživnom sa odošle príslušnému [justičnému] [správne] orgánu. Dohoda sa potom zaregistruje na výkon alebo vyhlási za vykonateľnú a tieto skutočnosti sa oznámia odporcoví.

465. Existujú tiež rozdiely medzi dôvodmi, na základe ktorých sa môže namietať proti uznaniu dohody, a dôvodmi, na základe ktorých sa môže namietať proti uznaniu rozhodnutia. Sú stanovené v článku 30 ods. 5.

3. Dokončenie postupu uznania a výkonu

466. Postup uznávania a výkonu v prípade dohôd o výživnom je, s jedným výnimkou, podobný postupu, ktorý sa uplatňuje pri rozhodnutiach o výživnom. Príslušný [justičný] [správny] orgán vydá rozhodnutie o zaregistrovaní alebo vyhlásení vykonateľnosti dohody a odporca bude mať možnosť proti tomuto rozhodnutiu podať námietku alebo opravný prostriedok. V mnohých štátoch sa tým postup registrácie a výkonu uzatvorí. Ak sa však o námietke koná, v prípade dohody o výživnom sa opravným prostriedkom proti uznaniu dohody preruší výkon dohody (článok 30 ods. 6).²²⁷ Toto prerušenie výkonu je podstatným rozdielom oproti postupu uznania a výkonu rozhodnutí.

V. Uznanie a výkon – iné otázky

A. Právna pomoc

467. Podľa dohovoru vo všeobecnosti platí, že dožiadaný štát vybavujúci žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon rozhodnutia o výživnom, ktorá sa týka dieťaťa do veku 21 rokov, musí oprávnenému poskytnúť bezplatnú právnu pomoc, ak sa to na vybavenie žiadosti vyžaduje.²²⁸ Majte na zreteli, že ak štát poskytne účinný prístup ku konaniam prostredníctvom zjednodušeného konania, nárok na bezplatnú právnu pomoc sa neuplatňuje.²²⁹

468. Ďalšie podrobnosti o požiadavke na poskytnutie účinného prístupu ku konaniam vrátane poskytnutia bezplatnej právnej pomoci v prípade potreby sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VII.

469. Na poskytovanie bezplatných služieb sa vzťahuje množstvo výnimiek a obmedzení, ktoré je potrebné zvážiť, ak žiadosť o uznanie podáva povinný alebo ak sa rozhodnutie netýka výživného na dieťa do veku 21 rokov. Vysvetľujú sa tiež v kapitole 3 časti II oddiele VII.

²²⁷ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 564. Na základe vnútroštátneho práva [názov štátu], informácie o opravnom prostriedku pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 191.

²²⁸ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu], informácie o konaní na poskytnutie právnej pomoci sa nachádzajú vyššie v poznámke pod čiarou č. 86.

²²⁹ V [názov štátu] [...].

B. Otázky týkajúce sa výkonu

Menový prepočet

470. V dohovore sa nerieši otázka prepočtu výšky vyživovacej povinnosti v rámci rôznych mien. V závislosti od postupov príslušného orgánu, ktoré sa uplatňujú na uznanie rozhodnutia, môže existovať aj súbežný postup na prepočet výšky vyživovacej povinnosti v rozhodnutí na menu vykonávajúceho štátu. Môže byť potrebné, aby príslušný orgán získal potvrdenie výmenného kurzu použitého na prepočet platieb, a prepočítaná suma potom bude tvoriť základ vyživovacej pohľadávky vo vykonávajúcim štáte. V iných prípadoch mohol dožadujúci štát už prepočítať sumu uvedenú v rozhodnutí vrátane dlžného výživného na menu dožiadaného štátu.²³⁰

471. Otázkami menového prepočtu sa podrobnejšie zaoberá kapitola 12 o výkone rozhodnutí o výživnom.

C. Príslušné výnimky a výhrady

472. Nasledujúce informácie sa budú uplatňovať na väčšinu bežných scenárov, ktoré sa týkajú uznania rozhodnutia o výživnom na dieťa. Existuje však aj množstvo scenárov, v ktorých budú mať výhrady alebo vyhlásenia štátu vplyv na postup uznania a výkonu. (Ďalšie informácie o pôsobnosti dohovoru vrátane informácií o možných vyhláseniach a výhradách podľa dohovoru sa nachádzajú aj v kapitole 3 časti I oddiele II.)

a) Deti vo veku od 18 do 21 rokov

473. Štát môže uplatniť **výhradu**, ktorou obmedzí uplatňovanie dohovoru na osoby mladšie ako 18 rokov. Ak takúto výhradu štát uplatnil, neuzná alebo neuzná a nevykoná žiadne rozhodnutia o výživnom podľa dohovoru, ktoré sa týkajú dieťaťa staršieho ako 18 rokov, ani nepožiadá iný štát o vybavenie vecí súvisiacich s výživným na deti staršie ako 18 rokov.²³¹

Výhrada je formálne vyhlásenie zmluvného štátu, povolené za určitých okolností podľa dohovoru, v ktorom sa uvádza, že uplatniteľnosť dohovoru v danom štáte sa bude istým spôsobom obmedzovať.

²³⁰ V [názov štátu] [...].

²³¹ Európska únia nebude uplatňovať výhradu podľa dohovoru, ktorou sa obmedzuje uplatňovanie dohovoru na deti do 18 rokov veku, ani nerozšíri uplatňovanie dohovoru na deti staršie ako 21 rokov (článok 2 ods. 2). V členských štátoch Európskej únie sa teda bude uplatňovať základná pôsobnosť dohovoru, ktorá sa týka výživného na deti do veku 21 rokov. [Pozri *rozhodnutie Rady 2011/432/EÚ* (vyššie v poznámke pod čiarou č. 59).]

b) Zásady uznania a výkonu

474. Štát môže uplatniť výhradu, na základe ktorej nebude uznávať ani vykonávať rozhodnutia o výživnom, ak bolo vydanie rozhodnutia podmienené niektorou z týchto zásad:²³²

- obvyklý pobyt oprávneného,
- písomná dohoda účastníkov,
- výkon právomoci vo veciach osobného stavu alebo rodičovských práv a povinností.

c) Dohody o výživnom

475. Štát môže uplatniť výhradu v zmysle, že nebude uznávať ani vykonávať dohody o výživnom. Štát tiež môže vydať vyhlásenie, že žiadosti o uznanie a výkon dohôd o výživnom sa podávajú výhradne prostredníctvom ústrednému orgánu.²³³

VI. Dodatočné materiály

A. Praktické poskytovanie informácií

- Po uznaní rozhodnutia sa môžu mnohé štáty okamžite pokúsiť kontaktovať povinného, aby čo najskôr dosiahli dobrovoľné plnenie povinností podľa rozhodnutia a aby sa výživné čo najskôr začalo pravidelne vyplácať oprávnenému a deťom.²³⁴
- Cieľom postupu uznania a výkonu stanoveného v dohovore je umožniť rýchle a účinné vybavenie žiadostí. Sudcovia, súdni zamestnanci a ďalšie zainteresované strany v dožiadanom štáte by na to mali myslieť a prijať kroky na zabezpečenie čo najrýchlejšieho vybavenia vecí s minimálnym oneskorením.
- Dohovor neobsahuje všetky konania a požiadavky týkajúce sa vybavovania žiadostí o uznanie alebo o uznanie a výkon. Sudcovia budú musieť postupovať aj podľa príslušných vnútroštátnych právnych poriadkov a konaní.

B. Súvisiace tlačivá

Žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon
 Sprievodné tlačivo
 Potvrdenie o vykonateľnosti
 Vyhlásenie o riadnom oboznámení
 Tlačivo o majetkových pomeroch
 Potvrdzujúce tlačivo

C. Články dohovoru

Článok 10 ods. 1 písm. a)
 Článok 10 ods. 2 písm. a)
 Článok 11
 Článok 12
 Článok 20
 Článok 23
 Článok 24
 Článok 30
 Článok 36
 Článok 50

²³² Pozri už uvedené informácie (vyššie v poznámke pod čiarou č. 211) o zásadách právomoci v článku 20. Európska únia neuplatní na uznanie a výkon výhradu podľa článku 20 písm. c), e) alebo f), ako je to uvedené v článku 20 ods. 2 dohovoru (pozri tamtiež).

²³³ Európska únia neuplatní výhradu podľa dohovoru, na základe ktorej by neuznávala a nevykonávala dohody o výživnom (článok 30 ods. 8). Európska únia tiež nevydá vyhlásenie podľa dohovoru, na základe ktorého by sa žiadosti o uznanie a výkon dohôd o výživnom museli podávať výhradne prostredníctvom ústredných orgánov (článok 30 ods. 7) (pozri tamtiež).

²³⁴ V [názov štátu] [...].

D. Súvisiace kapitoly príručky

Pozri kapitolu 12 – Výkon rozhodnutí o výživnom podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

Pozri kapitolu 3 – Veci so všeobecným uplatňovaním: dohovor z roku 2007 a nariadenie z roku 2009

VII. Kontrolný zoznam – žiadosti o uznanie a výkon

	Konanie	Odkaz v príručke
1.	Prijímanie písomností od ústredného orgánu [názov štátu]	III.A.1
2.	Potvrdenie žiadosti o uznanie a výkon	III.A.2
3.	Spĺňa žiadosť minimálne požiadavky dohovoru?	III.A.3
4.	Kontrola úplnosti písomností	III.A.4
5.	Zistenie pobytu odporcu v prípade potreby	III.A.5
6.	Vyžiadanie dodatočných písomností v prípade potreby	III.A.6
7.	Prijatie príslušných predbežných alebo ochranných opatrení	III.A.7
8.a)	Vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia	III.B.1
8.b)	Oznámenie vyhlásenia vykonateľnosti žiadateľovi a odporcovi	III.B.4
8.c)	Odporca má možnosť na základe osobitných dôvodov podať námietku alebo opravný prostriedok proti vyhláseniu vykonateľnosti alebo registrácii	III.B.5
9.	Uzatvorenie námietky alebo opravného prostriedku a oznámenie žiadateľovi a odporcovi	III.B.5

VIII. Najčastejšie otázky

Oprávnená má rozhodnutie z krajiny A. Žije v krajine B. Krajina B rozhodnutie neuzná a nevykoná. Povinný žije v [názov štátu]. Všetky tri štáty sú zmluvnými štátmi. Môže sa rozhodnutie uznať a vykonať v [názov štátu]?

476. Áno – oprávnená môže požiadať o uznanie a výkon rozhodnutia v štáte, v ktorom má povinný pobyt, majetok či príjem, ak bolo rozhodnutie vydané v zmluvnom štáte. Rozhodnutie nemusí byť vykonateľné ani uznané v dožadujúcom štáte – iba v štáte pôvodu. V tomto prípade je to krajina A. Ak existuje potvrdenie o vykonateľnosti z krajiny A, v ktorej bolo rozhodnutie vydané, [názov štátu] môže vybaviť žiadosť o uznanie a výkon, ak sú splnené všetky ostatné požiadavky.

Prečo by oprávnený žiadal iba o uznanie rozhodnutia, a nie o uznanie A výkon?

477. V niektorých prípadoch môže oprávnený chcieť, aby sa rozhodnutie vykonalo súkromne, alebo môže žiadateľ požadovať uznanie rozhodnutia s cieľom využiť iné nápravné prostriedky v dožieranom štáte. Ak sa napríklad v dožieranom štáte nachádza majetok, napríklad nehnuteľnosť, oprávnený môže najskôr požadovať uznanie rozhodnutia, aby mohol podať nárok na nehnuteľnosť.

Bude rozhodnutie o výživnom po uznaní ako celok rovnaké ako akékoľvek iné rozhodnutie o výživnom pôvodne vydané v danom štáte?

478. Nie. Účelom uznania a výkonu je jednoducho umožniť výkon cudzieho rozhodnutia o výživnom pomocou rovnakých mechanizmov a postupov ako v prípade vnútroštátneho rozhodnutia o výživnom. Preto sa na toto rozhodnutie neuplatňujú zákony dožieraného štátu týkajúce sa napríklad opatrovníctva alebo kontaktu s deťmi. Rozhodnutie je

podobné vnútroštátnym rozhodnutiam len na účely uznania a výkonu vyživovacích povinností.

Musí sa rozhodnutie vždy pred vykonaním podľa dohovoru najskôr uznať?

479. Áno – ak nejde o rozhodnutie z dožiadaného štátu (t. j. [názov štátu]), v ktorom sa bude vykonávať. Ak pochádza z akéhokoľvek iného štátu, musí sa najskôr uznať, aby sa zabezpečil jeho súlad so základnými procesnými alebo inými požiadavkami v oblasti určenia vyživovacích povinností, k akým patrí napríklad oznámenie účastníkovi.

Môže sa podľa dohovoru vykonať aj rozhodnutie vydané v inom jazyku?

480. Áno – ale musí sa predložiť preklad rozhodnutia alebo preložený výpis z rozhodnutia alebo zhrnutie znenia rozhodnutia do [jazyk/jazyky štátu] alebo do iného jazyka, ktorý dožiadaný štát uviedol ako prijateľný. Informácie o požiadavkách na preklad písomností a rozhodnutí sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele I.

481. Podľa dohovoru môže ostatná komunikácia medzi ústrednými orgánmi prebiehať v angličtine alebo francúzštine.

Môže sa podľa dohovoru uznať v [názov štátu] rozhodnutie typu, ktorý by nebolo možné vydať v [názov štátu]?

482. Áno – za predpokladu, že rozhodnutie patrí do rozsahu pôsobnosti vyživovacích povinností podľa dohovoru. Rozhodnutie o výživnom na dieťa môže napríklad obsahovať ustanovenie o uhradení niektorých výdavkov, napríklad zdravotného poistenia, ktoré nie sú známe alebo sa neposkytujú na základe právneho poriadku dožiadaného štátu. Rozhodnutie však stále možno uznať v dožiadanom štáte.

Prečo sa nevyžaduje, aby žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon podpísal žiadateľ alebo úradník ústredného orgánu?

483. Dohovor je mediálne neutrálny, aby sa uľahčilo využívanie informačných technológií a umožnilo účinné zasielanie materiálov medzi štátmi. Požiadavkou na podpis by sa znemožnilo odosielanie písomností faxom alebo elektronicky.

484. Za zabezpečenie súladu informácií uvedených v žiadosti s písomnosťami a informáciami poskytnutými žiadateľom a súladu s požiadavkami dohovoru zodpovedá osoba, ktorej meno je uvedené v žiadosti.

Môže sa žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon vybaviť bez predloženia overených kópií písomností?

485. To závisí od toho, či dožiadaný štát vydal vyhlásenie podľa dohovoru o tom, že bude vyžadovať overené kópie (informácie o tejto požiadavke obsahuje profil krajiny). Okrem toho môže v osobitných prípadoch overené kópie vyžadovať súd alebo príslušný orgán, najčastejšie v situácii, ak existuje pochybnosť o pravosti alebo neporušenosti predložených písomností.

486. Ak takéto vyhlásenie štát nevydal, žiadosť sa môže vybaviť na základe kópií poskytnutých dožadujúcim štátom.²³⁵

Príslušný orgán v [názov štátu] zaregistroval alebo vyhlásil rozhodnutie za vykonateľné. Čo bude ďalej?

487. Po jeho zaregistrovaní na výkon alebo vyhlásení za vykonateľné možno rozhodnutie vykonať.²³⁶ Od žiadateľa sa nevyžadujú žiadne ďalšie žiadosti podľa dohovoru (ak bola pôvodná žiadosť podaná prostredníctvom ústredného orgánu). Žiadateľovi, odporcovi a dožadujúcemu štátu sa bezodkladne oznámi, že sa uskutočnilo uznanie a prebieha výkon.

²³⁵ V [názov štátu] [...].

²³⁶ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

Čo v prípade, ak existuje viac rozhodnutí o výživnom? Existuje napríklad pôvodné rozhodnutie o výživnom, ktoré bolo zmenené následným rozhodnutím. Ktoré sa má uznať?

488. V dohovore sa priamo táto otázka nerieši. Ak sa má vykonať rozhodnutie a na základe prvého rozhodnutia vzniklo alebo sa nahromadilo nezaplatené výživné, dožiadaný štát (t. j. [názov štátu]) môže potrebovať kópiu tohto rozhodnutia na výkon. Môže sa to vyžadovať podľa vnútroštátneho právneho poriadku, ktorým sa výkon riadi, alebo v prípade, ak povinný spochybnil dlžné výživné alebo povinnosť vykladá inak.²³⁷ Medzi rozhodnutiami môžu byť rozdiely aj v niektorých ďalších veciach (napríklad podmienkach indexovania alebo zmeny).

489. Uznatie rozhodnutia by sa však nemalo odmietnuť výhradne na základe predchádzajúcich rozhodnutí v tej istej veci, ktoré neboli súčasťou žiadosti. Ak sa zdá, že súčasťou žiadosti mali byť aj ďalšie príslušné rozhodnutia o výživnom, príslušný [justičný] [správny] orgán v [názov štátu] by mal informovať ústredný orgán v [názov štátu], aby sa kópie týchto rozhodnutí mohli od dožadujúceho štátu vyžiadať.

Časť II – Priame dožiadania o uznanie alebo o uznanie a výkon

I. Prehľad

490. Vo všeobecnosti sa budú konania v rámci všetkých priamych dožiadaní podľa dohovoru (t. j. dožiadaní žiadateľov priamo podaných ústredným orgánom; pozri vyššie kapitolu 1 oddiel III.C) riadiť vnútroštátnym právnym poriadkom [názov štátu]. O tom, či vôbec možno podať priame dožiadanie a aké tlačivá či postupy je potrebné použiť, sa rozhoduje na základe vnútroštátneho práva [názov štátu].²³⁸ Priame dožiadania príslušným [justičným] [správnym] orgánom v [názov štátu] na účely vydania alebo zmeny rozhodnutí o výživnom sa stručne uvádzajú v kapitolách 10 a 11 a tieto žiadosti sa takmer úplne riadia vnútroštátnym právnym poriadkom [názov štátu], nie dohovorom.

491. Ak sa však priame dožiadania týkajú uznania alebo uznania a výkonu existujúceho rozhodnutia a toto rozhodnutie patrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru, môžu sa na toto dožiadanie uplatňovať niektoré ustanovenia dohovoru. Nasledujúci oddiel sa týka konaní o priamych dožiadaniach o uznanie alebo o uznanie a výkon rozhodnutí, ktoré môžu príslušné [justičné] [správne] orgány [názov štátu] prijímať podľa dohovoru.

Písomnosti, ktoré majú byť súčasťou priamych dožiadaní o uznanie alebo o uznanie a výkon

492. V dohovore sa uvádza, že množstvo ustanovení týkajúcich sa žiadostí o uznanie alebo o uznanie a výkon podávaných prostredníctvom ústredných orgánov sa uplatňuje aj na priame dožiadania o uznanie alebo o uznanie a výkon podávané príslušným orgánom (článok 37 ods. 2).

493. Všetky ustanovenia kapitoly V (Uznanie a výkon) dohovoru sa uplatňujú aj na priame dožiadania, preto by sa k priamym dožiadaniam mali priložiť písomnosti stanovené v článku 25. Patria medzi ne:

- úplné znenie rozhodnutia,
- potvrdenie o vykonateľnosti,
- vyhlásenie o riadnom oboznámení (ak sa odporca nezúčastnil konania, nebol zastupovaný na konaní v štáte pôvodu alebo nepodal proti rozhodnutiu o výživnom námietku),
- tlačivo o majetkových pomeroch,
- keď je to potrebné – výpočet dlžného výživného,

²³⁷ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

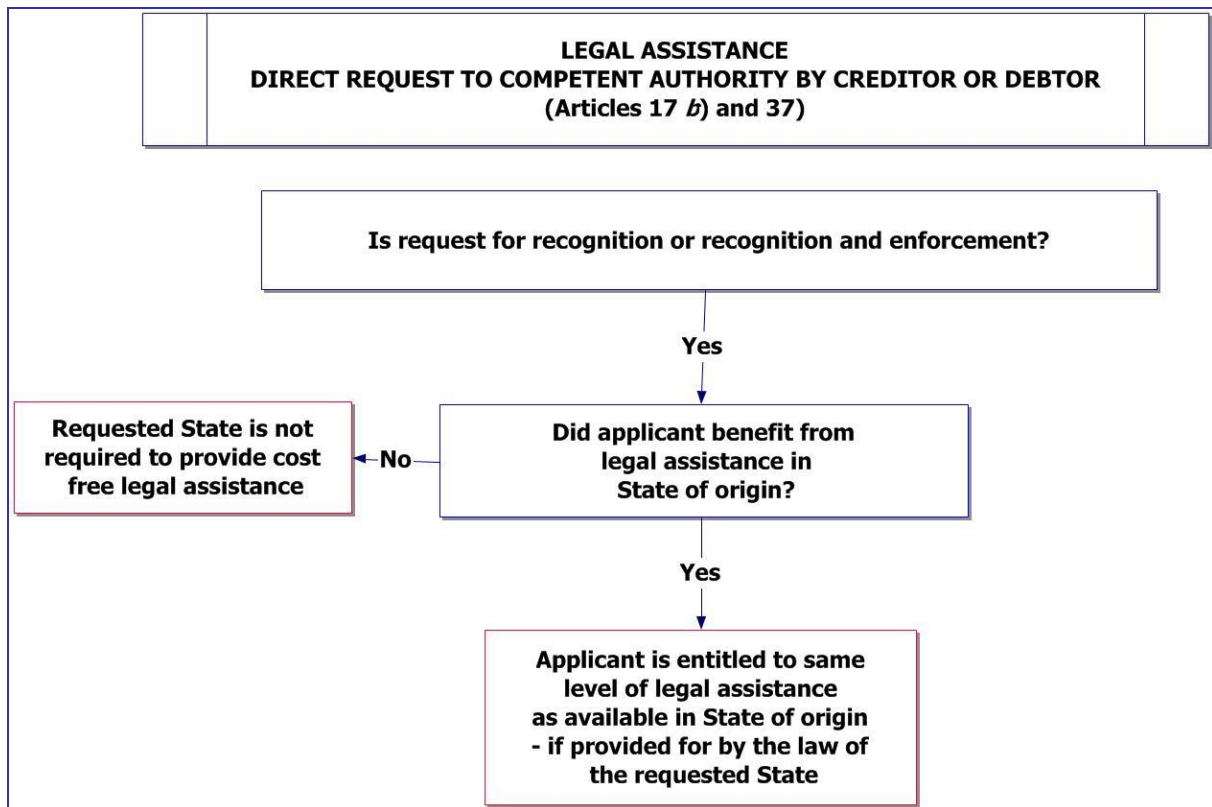
²³⁸ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

- keď je to potrebné – vyhlásenie, v ktorom sa uvádza spôsob úpravy alebo indexácie rozhodnutia.

494. Odporúčané tlačivo žiadosti sa nemôže použiť na priame dožiadania, ak o tom dožiadateľ štát v tomto zmysle nerozhodne. V niektorých prípadoch bude mať dožiadateľ príslušný orgán vlastné tlačivá. Kópiu tlačiva môžete získať v profile krajiny alebo od priamo dožiadateľného príslušného orgánu na adrese, ktorá sa uvádza v profile krajiny.²³⁹

495. Vo väčšine prípadov môžu byť pri priamych dožiadaniach potrebné písomnosti, ktorými sa dokladá rozsah, v akom bola žiadateľovi v štáte pôvodu poskytnutá bezplatná právna pomoc. Je to preto, lebo ustanovenia o účinnom prístupe ku konaniam a poskytovaní bezplatnej právnej pomoci sa na priame dožiadania neuplatňujú. V rámci každého konania o uznaní alebo o uznaní a výkone má však žiadateľ nárok minimálne na rovnakú úroveň bezplatnej právnej pomoci, aká mu bola poskytnutá v štáte pôvodu, ak je za rovnakých okolností takáto rovnaká úroveň pomoci v dožiadanom štáte k dispozícii [článok 17 písm. b)].

496. Diagram na nasledujúcej strane zobrazuje požiadavku na poskytovanie bezplatnej právnej pomoci v prípade priamych dožiadaní o uznanie alebo o uznanie a výkon podaných príslušnému orgánu.

Obrázok 9: Právna pomoc – priame dožiadania podané príslušnému orgánu

497. Hoci bezplatná právna pomoc nemusí byť k dispozícii, dožiadateľ štát nemôže na zabezpečenie úhrady žiadnych nákladov a výdavkov konania, ktoré vznikli žiadateľovi, požadovať zloženie záruky, zálohy alebo preddavku, bez ohľadu na ich označenie (článok 37 ods. 2 a článok 14 ods. 5).

²³⁹ V [názov štátu] [...].

498. A napokon, dožiadaný štát (t. j. [názov štátu]) nemá v žiadnom prípade povinnosť poskytnúť právnu pomoc v akejkoľvek forme žiadateľovi, ktorý chce podať priame dožiadanie príslušnému orgánu, ak sa táto vec mohla podať prostredníctvom ústredného orgánu.²⁴⁰

A. Typy doručených priamych dožiadaní o uznanie a výkon

a) Vyživovacia povinnosť medzi manželmi

499. Kým dožadujúci aj dožiadaný štát nevydajú vyhlásenie o rozšírení kapitol II a III na vyživovaciu povinnosť medzi manželmi, žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon rozhodnutia o vyživovacej povinnosti medzi manželmi sa nebude podávať prostredníctvom ústredným orgánom (informácie o tejto otázke sa nachádzajú v kapitole 3 časti I oddiele II vyššie).²⁴¹ Oprávnený namiesto toho podá priame dožiadanie príslušnému orgánu v dožadanom štáte. Požiadavky a konania týkajúce sa písomností stanovených v článku 25 sú však rovnaké.

500. Okrem dožiadania (odporúčané tlačivo žiadosti sa na priame dožiadania nepoužíva, ak dožiadaný štát takéto jeho použitie nepovolil) je vždy potrebné predložiť tieto písomnosti:

- informácie o žiadosti (alebo odporúčané tlačivo žiadosti, ak sa používa),
- znenie rozhodnutia,
- potvrdenie o vykonateľnosti,
- vyhlásenie o riadnom oboznámení (ak sa odporca nezúčastnil, nebol zastupovaný v štáte pôvodu alebo nepodal proti rozhodnutiu námietku),
- tlačivo o majetkových pomeroch alebo iná písomnosť, v ktorej sa uvádzajú majetkové pomery účastníkov,
- dokument vysvetľujúci výpočet dlžného výživného,
- dokument vysvetľujúci spôsob úpravy alebo indexácie rozhodnutia,
- vyhlásenie alebo informácie o poskytnutí právnej pomoci žiadateľovi v dožadujúcom štáte.

501. V závislosti od vnútroštátnych postupov dožadaného štátu sa môžu predkladať aj ďalšie písomnosti.²⁴²

502. Keď príslušný [justičný] [správny] orgán prijme priame dožiadanie, bude sa naň vzťahovať rovnaký postup uznávania, ako je uvedený v časti I tejto kapitoly. Bude vyhlásený za vykonateľný [a zaregistrovaný na výkon] a odporca a navrhovateľ dostanú oznámenie (článok 23 ods. 5).

503. Na návrhy podané prostredníctvom ústredného orgánu sa rovnako uplatňujú aj dôvody na podanie námietky alebo opravného prostriedku proti [vyhláseniu vykonateľnosti] [alebo] [registrácii na výkon] rozhodnutia. Ak však žiadateľ vyžaduje právnu pomoc s námietkou alebo opravným prostriedkom odporcu, ústredný orgán mu neposkytne bezplatnú právnu pomoc a žiadateľ si ju bude musieť zabezpečiť sám.²⁴³ Príslušný orgán môže pomôcť žiadateľovi získať iné možnosti pomoci vrátane právnej, ak je k dispozícii. Žiadateľ má v každom prípade nárok na rovnakú minimálnu právnu pomoc, na akú mal nárok v dožadujúcom štáte, ak je takáto úroveň pomoci v [názov štátu] k dispozícii [článok 17 písm. b)].²⁴⁴

504. A napokon, keďže ústredný orgán nebol do postupu uznávania zapojený, dožiadanie o uznanie nebude mať automaticky po uznaní rozhodnutia za následok žiadosť o výkon, ak to právny poriadok neumožňuje. V takom prípade bude musieť jednotlivec,

²⁴⁰ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 602.

²⁴¹ V [názov štátu] [...].

²⁴² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

²⁴³ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

²⁴⁴ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu], pozri *tamtiež*.

ktorý podáva návrh, podať osobitné dožiadanie o výkon podľa požiadaviek vnútroštátnych postupov dožiadaného štátu.²⁴⁵

b) Deti vo veku 21 rokov alebo staršie

505. Keďže deti vo veku 21 rokov a staršie nepatria do rozsahu pôsobnosti dohovoru, príslušný orgán v štáte nemusí prijať dožiadanie o uznanie a výkon rozhodnutia o výživnom na tieto deti, ak obidva zmluvné štáty (dožadujúci aj dožiadaný) nevydali výslovné vyhlásenie podľa článku 2 ods. 3 dohovoru, ktorým uplatňovanie dohovoru rozširujú aj na takéto deti. Ak takéto vyhlásenie neexistuje, uznania alebo výkonu rozhodnutia o výživnom na dieťa vo veku 21 alebo staršie sa netýka žiadna požiadavka (zmluvné štáty však môžu na základe zásady reciprocitu uznávať a vykonávať aj rozhodnutia o výživnom, ktoré sú mimo rozsahu ich povinností v oblasti výkonu).²⁴⁶

506. Je potrebné poznamenať, že toto sa bude uplatňovať aj vtedy, ak vnútroštátny právny poriadok štátu pôvodu umožňuje vyplácanie výživného na deti staršie ako 21 rokov, lebo článok 32 ods. 4 (uplatňovanie právneho poriadku štátu pôvodu na trvanie vyživovacej povinnosti) sa musí chápať v rámci pôsobnosti článku 2.

507. Podrobné informácie o rozsahu pôsobnosti dohovoru sa nachádza v kapitole 3 časti I oddiele II.

c) Výživné na iných členov rodiny

508. Napriek tomu, že v dohovore sa uvádza, že štáty môžu odsúhlasiť rozšírenie ustanovení dohovoru aj na výživné na iných členov rodiny vrátane ohrozených osôb, kým takéto rozšírenie neprijmú dožiadaný aj dožadujúci zmluvný štát, príslušný orgán v štáte nemusí prijať dožiadanie o uznanie alebo o výkon rozhodnutia v otázkach výživného na iných členov rodiny.²⁴⁷

II. Dodatočné materiály

A. Praktické poskytovanie informácií

509. Písomnosti, ktoré je potrebné predložiť s priamym dožiadaním, sa uvádzajú v profile [názov štátu]. Priame dožiadania sa podávajú prostredníctvom tlačiva žiadosti alebo iných písomností, ktorými sa začína konanie, ktoré vyžaduje dožiadaný štát. Napriek tomu, že písomnosti použité pri priamych dožiadaniach o uznanie alebo o uznanie a výkon môžu byť rovnaké ako v prípade žiadostí prostredníctvom ústredných orgánov, písomnosti pre iné typy priamych dožiadaní sa môžu do veľkej miery líšiť od písomností používaných pri žiadostiach podľa dohovoru. (Priame dožiadania podávané [justičným] [správnym] orgánom [názov štátu] na účely vydania alebo zmeny rozhodnutia o výživnom sa uvádzajú v kapitolách 10 a 11 nižšie.)

510. Príslušné [justičné] [správne] orgány môžu zvážiť konzultáciu s ústredným orgánom [názov štátu] s cieľom využiť jeho znalosti pri účinnom vybavovaní prípadov na účely priamych dožiadaní.

B. Súvisiace tlačivá

Iba pre uznanie a výkon:

Potvrdenie o vykonateľnosti
Vyhlásenie o riadnom oboznámení

²⁴⁵ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

²⁴⁶ Uznanie rozhodnutia, ktoré *sensu stricto* nepatrí k recipročným povinnostiam podľa dohovoru, môže byť v niektorých prípadoch účinným riešením, napríklad ak by sa o cudzom rozhodnutí o výživnom na osobu staršiu ako 21 rokov v prípade jeho neuznania muselo rozhodovať na vnútroštátnom súde s cieľom vydať nové rozhodnutie. V [názov štátu] [...].

²⁴⁷ V [názov štátu] [...].

Potvrdenie o dlžnom výživnom (ak sa uplatňuje)

Potvrdenie o právnej pomoci (ak sa uplatňuje)

Vyhlásenie vysvetľujúce spôsob úpravy alebo indexácie rozhodnutia (ak sa uplatňuje)

C. Príslušné články

Článok 2 ods. 3

Článok 10

Článok 17 písm. b)

Článok 25

Článok 37

III. Najčastejšie otázky

Aký je rozdiel medzi žiadosťou podanou prostredníctvom ústredného orgánu a priamym dožiadanim podaným príslušnému orgánu?

511. Žiadosti podávané prostredníctvom ústredných orgánov sa obmedzujú na žiadosti podľa článku 10. Žiadosť sa môže prostredníctvom ústredného orgánu podať len vtedy, ak jej vec patrí do pôsobnosti dohovoru a uvádza sa v článku 10.

512. Priame dožiadanie sa podáva príslušnému orgánu vo veci, na ktorú sa vzťahuje dohovor. Príkladom priameho dožiadania je žiadosť o vydanie rozhodnutia o vyživovacej povinnosti medzi manželmi.

Môže si žiadateľ vybrať podanie priameho dožiadania príslušnému orgánu namiesto konania prostredníctvom ústredných orgánov?

513. Áno – ak to interné konania dožiadaného ústredného orgánu umožňujú (niektoré príslušné orgány jednoducho postúpia vec ústrednému orgánu).²⁴⁸ Žiadateľ, ktorý sa takto rozhodne, si však musí byť vedomý toho, že v niektorých štátoch sa ustanovenia o poskytovaní právnej pomoci pre priame dožiadania nemusia vzťahovať na situácie, keď mohla byť žiadosť podaná prostredníctvom ústredného orgánu.²⁴⁹ Bude to tak pravdepodobne v prípade, ak dožiadateľ štát zaviedol účinné konania, ktoré umožňujú konanie vo veci žiadosti bez právnej pomoci poskytovanej pre žiadosti podávané prostredníctvom ústredného orgánu.

Môže ústredný orgán odoslať priame dožiadanie príslušnému orgánu, ak napríklad dožiadateľ štát nerozšíril uplatňovanie kapitoly II a III na tento typ vyživovacej povinnosti?

514. Áno – v dohovore sa neuvádza žiadna požiadavka, na základe ktorej by priame dožiadanie muselo byť podané priamo oprávneným alebo povinným. Tento scenár je najpravdepodobnejší vtedy, ak dožadujúci štát rozšíril uplatňovanie kapitoly II a III na vyživovaciu povinnosť medzi manželmi, ale dožiadateľ štát nie.²⁵⁰ V takom prípade môže dožadujúci ústredný orgán pomôcť oprávnenému pri príprave písomností a ich zaslaní príslušnému orgánu v dožiadanom štáte.

Aké tlačivá alebo písomnosti sa majú použiť pri priamych dožiadaniach?

515. Ak sa priame dožiadanie týka uznania alebo uznania a výkonu, je potrebné priložiť aj písomnosti stanovené v článku 25, keďže tento článok sa uplatňuje na priame dožiadania o uznanie alebo o uznanie a výkon. Odporúčané tlačivo žiadosti sa však vo všeobecnosti používa iba v prípade ústredných orgánov, takže je potrebné použiť buď

²⁴⁸ V [názov štátu] [...].

²⁴⁹ V [názov štátu] [...].

²⁵⁰ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 241.

tlačivo, ktoré vyžaduje príslušný [justičný] [správny] orgán [názov štátu]²⁵¹ alebo ktoré sa používa v štáte pôvodu.

Bude oprávnený alebo povinný potrebovať na predloženie priameho dožiadania príslušnému orgánu právnika?

516. To závisí výhradne od konaní príslušného [justičného] [správneho] orgánu.²⁵² V prípade priamych dožiadaní o uznanie alebo o uznanie a výkon podľa dohovoru musí dožiadaný štát zabezpečiť, aby mal žiadateľ nárok minimálne na takú úroveň právnej pomoci, akú mal k dispozícii v dožadujúcom štáte, ak je takáto úroveň pomoci v dožiadanom štáte k dispozícii [článok 17 písm. b)].

517. Náklady na právnu pomoc pri všetkých ostatných priamych dožiadaniach bude musieť osoba podávajúca priame dožiadanie znášať sama, ak sa v právnom poriadku dožiadaného štátu nestanovuje inak.²⁵³

²⁵¹ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 239, v ktorej sa nachádza príklad odporúčaného tlačiva používaného v [názov štátu].

²⁵² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

²⁵³ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

Kapitola 8 - Nariadenie z roku 2009: Vybavovanie doručených žiadostí podaných prostredníctvom ústredných orgánov a priamych dožiadaní o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti

Ako používať túto kapitolu:

Táto kapitola sa zaoberá najmä žiadosťami o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia o výživnom, ktoré prijímajú justičné alebo iné príslušné orgány od ústredného orgánu.

Oddiel I obsahuje prehľad konaní a prehľad žiadostí – kedy sa používajú, kto ich môže uplatňovať a vysvetlenie základných pojmov a výrazov.

Oddiely II a III obsahujú konania alebo kroky na vybavenie týchto žiadostí alebo dožiadaní.

Oddiel IV sa zaoberá výnimkami alebo odchýlkami od všeobecných konaní a žiadosťami povinných.

Oddiel V sa zaoberá ďalšími otázkami, ako napríklad právnou pomocou a výkonom.

Oddiel VI obsahuje doplňujúce odkazy, tlačivá a niekoľko praktických tipov pre žiadosti.

Oddiel VII obsahuje kontrolný zoznam, ktorý poskytuje jednoduchý prehľad postupu.

Oddiel VIII sa týka niektorých často kladených otázok o tejto žiadosti.

Oddiel IX sa stručne zaoberá otázkami týkajúcimi sa priamych dožiadaní o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti, ktoré prijímajú justičné alebo iné príslušné orgány bez pomoci ústredných orgánov.

Časť I – Žiadosti o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti

I. Prehľad a všeobecné zásady

A. Všeobecné zásady

518. Uznávanie stanovené v nariadení je základným postupom pri cezhraničnom vymáhaní výživného a oprávnenému zabezpečuje nákladovo efektívny spôsob získania platieb výživného, ak má povinný pobyt alebo majetok či príjem v inom členskom štáte.²⁵⁴

Ústredný orgán je verejný orgán, ktorý členský štát vymenoval za orgán na vykonávanie alebo realizovanie povinností administratívnej spolupráce a pomoci podľa nariadenia.

519. Uznanie alebo uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia z iného členského štátu znamená, že oprávnený nemusí dosiahnuť nové rozhodnutie v štáte, v ktorom má povinný pobyt, majetok či príjem.

²⁵⁴ Medzi uznaním a výkonom je rozdiel. Uznanie iným štátom znamená, že štát akceptuje určenie alebo zistenie zákonných práv a povinností stanovených štátom pôvodu. Výkon znamená, že dožiadaný štát súhlasí s tým, aby sa na vykonanie rozhodnutia použili jeho postupy.

520. Konania vo veci uznania, uznania a vyhlásenia vykonateľnosti a výkonu rozhodnutia sú zamerané na poskytnutie čo najširšieho uznania existujúcich rozhodnutí a zabezpečenie čo najrýchlejšieho vybavenia žiadosti. Rozsah pôsobnosti nariadenia je v oblasti uznávania a výkonu veľmi široký a od štátov sa očakáva, že žiadateľom poskytnú komplexný a účinný prístup k spravodlivosti. Mechanizmy uznávania a výkonu podľa nariadenia pre členské štáty viazané Haagskym

Príslušný orgán je verejný orgán v konkrétnom štáte, ktorý je na základe zákonov daného štátu poverený vykonávaním konkrétnych úloh podľa nariadenia alebo má povolenie tieto úlohy vykonávať. Príslušným orgánom môže byť súd, správny úrad, program na vymáhanie výživného na deti alebo iný štátny subjekt, ktorý vykonáva niektoré úlohy súvisiace s nariadením.

protokolom z roku 2007 a štáty, ktoré nie sú viazané protokolom (pozri kapitolu 5), sú navrhnuté tak, aby mohol oprávnený rýchlo vymôcť svoje pohľadávky. Odporca môže namietat alebo sa proti uznaniu a výkonu rozhodnutia odvolať len na základe niekoľkých dôvodov a len v stanovenom čase. Všetky tieto kroky sa vykonávajú podľa základnej zásady nariadenia, že uznanie a výkon majú byť jednoduché, nákladovo efektívne a rýchle.²⁵⁵

521. Pozri tiež kapitolu 3 časť I, ktorá sa týka rozsahu pôsobnosti a uplatňovania nariadenia, keďže posúdenie rozsahu a uplatňovania nariadenia v konkrétnom prípade je dôležité na určenie konaní, ktoré sa budú vo veci uznania a výkonu nariadenia v danom prípade uplatňovať.

B. Prehľad konania

522. Nariadenie obsahuje dva oddiely, ktoré sa týkajú konaní na uznanie, vyhlásenie vykonateľnosti a výkon rozhodnutí podľa nariadenia. Sú uvedené v kapitole IV (pozri článok 16). Oddiel 1 sa uplatňuje na rozhodnutia vydané v členských štátoch viazaných Haagskym protokolom z roku 2007 (všetky členské štáty Európskej únie s výnimkou Spojeného kráľovstva a Dánska) a oddiel 2 na rozhodnutia vydané v členských štátoch, ktoré nie sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007 (t. j. rozhodnutia vydané v Spojenom kráľovstve a Dánsku).²⁵⁶ Konania vo veci uznania a výkonu opísané nižšie a uvedené v kapitole IV oddiele 1 nariadenia sa budú preto najčastejšie využívať v prípade rozhodnutí, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti nariadenia. Toto konanie podľa oddielu 1 a alternatívne konanie uvedené v oddiele 2 sa podrobnejšie charakterizujú nižšie (pozri oddiel III tejto kapitoly).

Dožadujúci štát – členský štát, v ktorom má pobyt žiadateľ a ktorý žiada o uznanie a výkon rozhodnutia.

Dožiadaný štát – členský štát, ktorý prijal žiadosť a bude uznávať alebo vykonávať rozhodnutie.

523. Po prijatí žiadosti od ústredného orgánu v inom členskom štáte Európskej únie odošle ústredný orgán v dožiadanom štáte²⁵⁷ materiály príslušnému orgánu na vybavenie. V niektorých členských štátoch bude na tento účel príslušným orgánom ústredný orgán. V iných štátoch môže byť príslušným orgánom justičný alebo správny orgán.²⁵⁸

524. Podľa kapitoly IV oddielu 1 nariadenia sa vyžaduje, aby sa rozhodnutie uznalo bez potreby „osobitného konania“ a „bez akejkoľvek možnosti namietat proti jeho uznaniu“ (článok 17 ods. 1). Znamená to, že na základe nariadenia sa s cieľom uznať rozhodnutie nepovoľuje žiadne konanie o vyhlásenie vykonateľnosti, ani podobné konanie, a že v čase

²⁵⁵ Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že vnútroštátne orgány sú povinné aktívne a včas pomáhať pri výkone cudzích rozhodnutí o výživnom v prospech oprávneného [pozri *Romańczyk v. Francúzsko*, sťažnosť č. 7618/05 (ESLP, 18. november 2010), v ktorom súd zistil porušenie článku 6 ods. 1 *Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd*].

²⁵⁶ Je potrebné poznamenať, že konanie podľa oddielu 2 sa bude uplatňovať aj na rozhodnutia vydané v členských štátoch pred uplatňovaním nariadenia, ale po nadobudnutí účinnosti nariadenia Brusel I. Podrobnejšie informácie o rozsahu pôsobnosti a uplatňovaní nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti I oddiele III.C.

²⁵⁷ V [názov štátu] je ústredným orgánom [...].

²⁵⁸ V [názov štátu] je príslušným orgánom [...] a [je] [nie je] ústredným orgánom.

uznania rozhodnutia už neexistuje možnosť namietiť proti jeho uznaniu, a to ani *ex officio*, ani zainteresovaným účastníkom.²⁵⁹ V nariadení sa tiež stanovuje, že ak je rozhodnutie vykonateľné v členskom štáte pôvodu, musí sa považovať za vykonateľné aj v inom členskom štáte bez potreby vyhlásenia vykonateľnosti (článok 17 ods. 2).²⁶⁰ Je potrebné poznamenať, že v nariadení sa stanovuje, že vykonateľné rozhodnutie „je zo zákona spojené s oprávnením prijať akékoľvek ochranné opatrenie,“ ktoré existuje vo vnútroštátnom právnom poriadku členského štátu výkonu (článok 18).

525. Odporca bude mať právo požiadať o preskúmanie rozhodnutia odo dňa, keď sa „skutočne oboznámil s obsahom rozhodnutia a mohol konať, najneskôr však odo dňa prvého opatrenia v rámci výkonu rozhodnutia, v ktorého dôsledku úplne alebo čiastočne stratil možnosť nakladať so svojím majetkom“ (článok 19 ods. 2), v štáte pôvodu, ak sa nezúčastnil na konaní v členskom štáte pôvodu, lebo mu neboli doručené písomnosti, na základe ktorých sa konanie začalo (alebo rovnocenné písomnosti), v dostatočnom časovom predstihu alebo tak, aby si mohol pripraviť obhajobu, alebo mu vyššia moc (alebo „mimoriadne okolnosti bez zavinenia na jeho strane“) zabránili vzniesť námietku proti nároku na výživné, nie však v prípade, ak mohol podať námietku proti rozhodnutiu, keď to bolo možné, ale neurobil to (článok 19 ods. 1). Odporca musí o takéto preskúmanie požiadať v lehote 45 dní (článok 19 ods. 2). Žiadosť o preskúmanie sa podá príslušnému súdu v členskom štáte pôvodu. Ak súd odmietne žiadosť o preskúmanie na základe nedostatočných dôvodov (stanovených v článku 19 ods. 1), rozhodnutie zostáva v platnosti, ale ak súd rozhodne, že preskúmanie je odôvodnené, rozhodnutie „sa stane neplatným“, pričom však oprávnený nestráca prospech vyplývajúci z prerušenia plynutia premlčacích lehôt ani právo požadovať výživné za dobu minulú (článok 19 ods. 3).

526. Ak rozhodnutie zostáva v platnosti a povinný nie je ochotný dobrovoľne platiť výživné, výkon rozhodnutia sa uskutoční podľa právneho poriadku dožiadaného štátu.

527. V nariadení (článok 21) sa uvádza niekoľko dôvodov na odmietnutie alebo prerušenie výkonu rozhodnutia, ktoré možno uplatniť v štáte výkonu iba na základe žiadosti povinného. Vo všeobecnosti platí, že dôvody na odmietnutie alebo prerušenie výkonu rozhodnutia musia byť v súlade s právnym poriadkom členského štátu výkonu, ak tento právny poriadok nie je v rozpore s dôvodmi uvedenými v článku 21 ods. 2 a 3 nariadenia.

528. Povinný môže požiadať o odmietnutie výkonu rozhodnutia vcelku alebo sčasti, ak „sa právo na výkon rozhodnutia súdu pôvodu premlčalo“ (s námietkou, že na rozhodnutie sa bude vzťahovať výhoda dlhšej premlčacej lehoty platnej v členskom štáte pôvodu alebo členskom štáte výkonu) alebo ak je rozhodnutie „nezlučiteľné s rozhodnutím“ vydaným v členskom štáte výkonu alebo s rozhodnutím vydaným v inom členskom štáte alebo v inom príslušnom treťom štáte (článok 21 ods. 2).²⁶¹

529. V článku 21 ods. 3 nariadenia sa uvádzajú ďalšie dôvody na prerušenie výkonu, ak príslušný súd členského štátu pôvodu začal konať o žiadosti povinného o preskúmanie rozhodnutia podľa článku 19 alebo ak bola jeho vykonateľnosť pozastavená v členskom štáte pôvodu.

530. Ďalšie žiadosti alebo opravné prostriedky na odmietnutie alebo prerušenie výkonu rozhodnutia v súlade s článkom 21 ods. 1 nariadenia budú v súlade s právnym poriadkom členského štátu výkonu.²⁶²

²⁵⁹ Prostredníctvom zrušenia konania o vyhlásení vykonateľnosti bude rozhodnutie prijaté v inom členskom štáte viazanom protokolom priamo vykonateľné podľa nariadenia, ako je to stanovené v článku 17. V praxi to bude v [názov štátu] znamenať, že [...].

²⁶⁰ Je potrebné poznamenať, že článok 17 nariadenia je analogický s článkom 5 nariadenia o európskom exekučnom titule. Článok 5 nariadenia o európskom exekučnom titule sa už v členských štátoch Európskej únie, v ktorých platí toto nariadenie, uplatňuje na nesporné nároky na výživné. Prostredníctvom nadobudnutia účinnosti nariadenia z roku 2009 o vyživovacej povinnosti sa konanie stanovené v článku 5 nariadenia o európskom exekučnom titule uplatňuje aj na namietnuté rozhodnutia o výživnom.

²⁶¹ Objasňuje sa, že rozhodnutia o zmene na základe zmenených okolností sa nebudú podľa tohto článku považovať za „nezlučiteľné rozhodnutia“.

²⁶² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

C. Kedy sa použije táto žiadosť

531. Žiadosť o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti existujúceho rozhodnutia o výživnom sa prijme od iného členského štátu, ak sa žiada o výkon tohto rozhodnutia, lebo povinný má pobyť, majetok či príjem v dožiadanom štáte.

532. Vo väčšine prípadov bude o uznanie žiadať oprávnený, o uznanie rozhodnutia o výživnom však môže žiadať aj povinný z iného členského štátu s cieľom prerušiť alebo obmedziť výkon rozhodnutia o výživnom [článok 56 ods. 2 písm. a)].

533. Hoci väčšina žiadostí sa bude týkať uznania a výkonu, v niektorých prípadoch bude žiadateľ žiadať iba uznanie a nebude požadovať výkon rozhodnutia.

534. Ak bolo rozhodnutie vydané v štáte, v ktorom sa žiada o jeho výkon, uznanie sa nevyžaduje. Žiadosť sa môže jednoducho začať vykonávať (pozri kapitolu 12).

Oprávnený je fyzická osoba, ktorá má nárok na výživné alebo o ktorej sa tvrdí, že má takýto nárok. Môže ňou byť rodič alebo manžel/manželka, dieťa, pestúni alebo príbuzní či iné osoby, ktoré sa starajú o dieťa. V niektorých štátoch sa táto osoba môže nazývať príjemca výživného, veriteľ alebo opatrovník či poručník.

Povinný je fyzická osoba, ktorá má vyživovaciu povinnosť alebo o ktorej sa tvrdí, že má takúto povinnosť. Povinným môže byť rodič alebo manžel/manželka alebo iná osoba, ktorá má podľa právneho poriadku miesta vydania rozhodnutia povinnosť platiť výživné.

D. Modelový príklad

535. Oprávnený má rozhodnutie o výživnom z krajiny A, v ktorom sa stanovuje, že povinný musí platiť výživné na dieťa. Povinný žije v [názov štátu]. Namiesto podania žiadosti o nové rozhodnutie v [názov štátu] môže oprávnený chcieť vykonať existujúce rozhodnutie o výživnom v [názov štátu]. Krajina A a [názov štátu] sú členskými štátmi Európskej únie, v ktorých sa uplatňuje nariadenie, a obidve sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007.

Ako to funguje podľa nariadenia

Oprávnený²⁶³ požiada ústredný orgán v krajine A o zaslanie žiadosti o uznanie (a výkon) [článok 56 ods. 1 písm. a)] rozhodnutia o výživnom do [názov štátu] podľa kapitoly IV oddielu 1 nariadenia, pričom využije príslušné priložené tlačivá, ako je to stanovené v nariadení. Preverí sa úplnosť žiadosti a potom žiadosť vybaví ústredný orgán v [názov štátu]. Rozhodnutie môžu vykonať príslušné orgány pre výkon rozhodnutia v [názov štátu] takisto, ako keby bolo rozhodnutím pôvodne vydaným v [názov štátu]. Povinný bude mať možnosť požiadať o preskúmanie alebo namietať proti výkonu rozhodnutia na základe niekoľkých dôvodov stanovených v nariadení.

Informácie o žiadostiach o **výkon** rozhodnutia vydaného v **dožiadanom** štáte (t. j. v [názov štátu]) sa nachádzajú v kapitole 9. Informácie o **výkone** akéhokoľvek rozhodnutia o výživnom sa nachádzajú v kapitole 12.

E. Kto môže podať žiadosť

536. Žiadosť o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti môže podať oprávnený alebo povinný (ako je uvedené nižšie – žiadosť povinného sa bude týkať iba uznania, zatiaľ čo oprávnený môže žiadať o uznanie aj vyhlásenie vykonateľnosti/výkon alebo o obidva úkony). Žiadateľ musí mať pobyť v štáte, ktorý začína konanie o žiadosti (článok 55), a nemusí byť v [názov štátu] prítomný ani v ňom mať splnomocneného

²⁶³ Je potrebné poznamenať, že za určitých okolností môže dožiadanie podať aj verejný orgán (napríklad úrad na vymáhanie výživného na deti) v mene oprávneného.

zástupcu či poštovú adresu na to, aby sa rozhodnutie v tomto štáte mohlo uznať a vykonať (článok 41 ods. 2). V tejto žiadosti môže byť oprávnený osobou, ktorej sa dlží výživné, ako aj verejným orgánom, ktorý koná namiesto oprávneného, alebo verejným orgánom, ktorý oprávnenému vyplácal dávky.

Tip: Hľadáte jednoduchý zoznam krokov, podľa ktorých postupovať? Chcete preskočiť podrobnosti? Prejdite na koniec tejto kapitoly a použite **kontrolný zoznam**.

II. Konania: Spoločné kroky pri predbežnom posúdení žiadostí podľa kapitoly IV oddielov 1 a 2 nariadenia

537. Skôr než príslušný orgán posúdi oprávnenosť žiadosti o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia podľa nariadenia, musí príslušný [justičný] [správny] orgán zvážiť množstvo predbežných otázok v rámci žiadostí podľa kapitoly IV oddielu 1 (rozhodnutia vydané v členskom štáte viazanom Haagskym protokolom z roku 2007) a oddielu 2 (rozhodnutia vydané členským štátom, ktorý nie je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007) nariadenia, ktoré sú podrobne uvedené v tomto oddiele.

A. Predbežná kontrola doručených písomností

538. Pred odoslaním materiálov príslušnému [justičnému] [správne] orgánu v [názov štátu] by mal ústredný orgán [názov štátu] skontrolovať, či žiadosť vyhovuje ustanoveniam nariadenia o uznávaní alebo o uznávaní a výkone a či je súbor písomností úplný. Príslušný [justičný] [správny] orgán v [názov štátu] bude musieť vykonať podobnú kontrolu.

1. Počiatkové preskúmanie písomností

- Ide o žiadosť o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia o výživnom? Musí patriť do rozsahu pôsobnosti nariadenia, ako sa vysvetľuje v kapitole 3 časti I oddiele III.
- Zistilo sa už (zistil ústredný orgán), či má odporca alebo povinný pobyt, majetok či príjem v dožiadanom štáte? Ak nie, vec je potrebné odoslať do miesta pobytu odporcu alebo povinného alebo miesta, kde má majetok, alebo vrátiť dožadujúcemu štátu.
- Pochádza žiadosť z členského štátu Európskej únie, v ktorom sa nariadenie uplatňuje? Ak nie, nariadenie nemožno použiť.

Priame dožiadanie sa nepodáva prostredníctvom ústredného orgánu. Priame dožiadanie je dožiadanie, ktoré prijíma príslušný orgán, napríklad súd alebo správny orgán, priamo od jednotlivca. Jeho podávanie nie je predmetom článku 56. Pozri oddiel IX nižšie.

2. Je uznanie alebo uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti tou správnou žiadosťou?

539. Skontrolujte písomnosti a zistite, či je žiadosť o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti tou správnou žiadosťou. Zvážte toto:

- Ak neexistuje žiadne rozhodnutie o výživnom, podáva sa žiadosť o vydanie, nie o uznanie a výkon (pozri kapitolu 10).
- Ak existuje rozhodnutie o výživnom, ale pochádza z vášho štátu, rozhodnutie sa nemusí uznávať. Jednoducho sa podľa príslušných vykonávacích konaní vo vašom štáte vykoná (pozri kapitolu 9).

3. Sú požiadavky nariadenia preukázateľne nesplnené?

540. Na základe nariadenia môže ústredný orgán odmietnuť vybavenie žiadosti iba vtedy, ak sa domnieva, že preukázateľne „neboli splnené požiadavky“ nariadenia (pozri článok 58 ods. 8). Môže sa to stať len za výnimočných okolností. Žiadosť možno napríklad odmietnuť, ak z písomností jednoznačne vyplýva, že rozhodnutie sa vôbec netýka výživného. Žiadosť možno na tomto základe odmietnuť aj vtedy, ak bola z rovnakých dôvodov odmietnutá aj predchádzajúca žiadosť toho istého účastníka. Ak sa to má preukázať, dôvod odmietnutia musí zjavne alebo jednoznačne vyplývať z prijatých písomností. Príslušný [justičný] [správny] orgán podobne overí, či boli preukázateľne nesplnené požiadavky nariadenia.²⁶⁴

4. Kontrola úplnosti písomností

541. Ústredné orgány musia skontrolovať, či bola žiadosť od dožadujúceho štátu prijatá včas a či je úplná, a urýchlene postúpiť úplne vyplnenú žiadosť príslušnému [justičnému] [správne] orgánu na uznanie alebo uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia. Ak sú potrebné dodatočné písomnosti, ústredný orgán o ne musí bezodkladne požiadať. Po prijatí písomností na účely žiadosti príslušný [justičný] [správny] orgán skontroluje aj úplnosť žiadosti a bezodkladne oznámi ústrednému orgánu prípadné chýbajúce písomnosti, aby sa mohli vyžiadať.

5. Požadované a podporné písomnosti a informácie

i) Požadované a podporné písomnosti a informácie, ktoré sú spoločné pre konania podľa kapitoly IV oddielov 1 a 2 nariadenia

a) Príloha VI

542. V nariadení sa vyžaduje, aby sa na žiadosti o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia (t. j. na žiadosti podľa kapitoly IV oddielov 1 a 2 nariadenia) použila príloha VI priložená k zneniu nariadenia. V nariadení sa vyžaduje, aby sa k žiadosti priložili minimálne tieto informácie (článok 57 ods. 2):

- a) označenie povahy žiadosti alebo žiadostí;
- b) meno a kontaktné údaje žiadateľa vrátane adresy a dátumu narodenia;²⁶⁵
- c) meno odporcu, a ak sú známe, jeho adresu a dátum narodenia;
- d) meno a dátum narodenia každej osoby, na ktorú sa žiada o výživné;
- e) dôvody, o ktoré sa žiadosť opiera;
- f) v žiadosti, ktorú podáva oprávnený, informácie o tom, kam sa majú zasielať alebo elektronicky poukazovať platby výživného;
- g) meno a kontaktné údaje osoby alebo útvaru ústredného orgánu dožadujúceho členského štátu zodpovedných za vybavovanie žiadosti.

b) Písomnosti týkajúce sa súdnych zmierov a verejných listín (článok 48)

543. V prípade žiadostí o uznanie alebo o uznanie a výkon súdnych zmierov a verejných listín v inom členskom štáte (pozri oddiel IV nižšie v tejto kapitole) musí príslušný orgán členského štátu pôvodu vyhotoviť na dožiadanie ktoréhokoľvek zainteresovaného účastníka výpis zo súdneho zmiere alebo verejnej listiny na základe niektorej z príloh I, II, III alebo IV, podľa potreby (článok 48 ods. 3).

c) Dodatočné písomnosti (článok 57)

544. V článku 57 ods. 4 a 5 nariadenia sa vyžaduje, aby boli k žiadosti v potrebnom a známom rozsahu priložené dodatočné písomnosti. Patria medzi ne:

²⁶⁴ Bude sa to týkať najmä prípadu, ak príslušný orgán prijme priame dožiadanie od žiadateľa, ktorý nebol podaný prostredníctvom ústredného orgánu. Pozri oddiel IX nižšie, ktorý sa týka priamych dožiadaní.

²⁶⁵ Adresa žiadateľa sa môže nahradiť inou adresou v prípadoch domáceho násillia, ak vnútroštátny právny poriadok dožiadateľného členského štátu nevyžaduje na účely konania, aby žiadateľ poskytol svoju osobnú adresu (článok 57 ods. 3). Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

- majetkové pomery povinného vrátane mena a adresy jeho zamestnávateľa a umiestnenia a povahy majetku povinného [článok 57 ods. 4 písm. b)],²⁶⁶
- akékoľvek ďalšie informácie, ktoré umožnia zistiť miesto pobytu odporcu [článok 57 ods. 4 písm. c)],
- všetky potrebné podporné informácie alebo písomnosti vrátane písomností, ktorými je v prípade potreby možné preukázať nárok žiadateľa na právnu pomoc (článok 57 ods. 5).

545. **Doklad o dávkach – verejný orgán:** Ak žiadosť podáva verejný orgán, napríklad úrad sociálnych služieb, v mene žiadateľa, tento verejný orgán bude možno musieť poskytnúť informácie o tom, že má právo konať v mene žiadateľa, alebo doklad o tom, že namiesto výživného vypláca dávkou (článok 64) (napríklad, ak chce verejný orgán presadzovať nezávislé právo na získanie časti dlžného výživného).

ii) Požadované písomnosti pre konania podľa kapitoly IV oddielu 1 nariadenia

a) Písomnosti na účely výkonu (článok 20)²⁶⁷

546. V článku 20 nariadenia sa uvádzajú požadované písomnosti, ktoré musí navrhovateľ na účely výkonu rozhodnutia v inom členskom štáte poskytnúť príslušným orgánom pre výkon:

- a) vyhotovenie rozhodnutia, ktoré spĺňa podmienky potrebné na preukázanie jeho pravosti;
- b) výpis z rozhodnutia vydaný súdom pôvodu na tlačive uvedenom v prílohe I k nariadeniu (v prípade potreby aj s prepisom alebo prekladom obsahu);²⁶⁸
- c) v prípade potreby písomnosť uvádzajúcu stav dlžného výživného a dátum, ku ktorému bolo vyčíslené.

547. Príslušné [justičné] [správne] orgány nesmú od navrhovateľa vyžadovať predloženie prekladu rozhodnutia, ak sa proti výkonu nenamieta (článok 20 ods. 2).²⁶⁹

iii) Požadované písomnosti pre konania podľa kapitoly IV oddielu 2 nariadenia

Písomnosti pre žiadosť o vyhlásenie vykonateľnosti (články 28 a 29)

548. Na základe alternatívneho konania vo veci uznania a vyhlásenia vykonateľnosti (v prípade členských štátov, ktoré nie sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007) podľa oddielu 2 sa musí k žiadostiam priložiť:

- a) vyhotovenie rozhodnutia, „ktoré spĺňa podmienky potrebné na preukázanie jeho pravosti“;
- b) výpis z rozhodnutia vydaný súdom pôvodu na tlačive uvedenom v prílohe II k nariadeniu.

549. Ak je to potrebné, k žiadosti treba priložiť aj preklad alebo prepis, a to podľa príslušných jazykových požiadaviek (ďalšie informácie o jazykových požiadavkách nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele II). Príslušný [justičný] [správny] orgán, ktorý začal konať, nesmie od navrhovateľa požadovať poskytnutie prekladu

²⁶⁶ Keďže ide o žiadosť o výkon, majetkové pomery oprávneného [článok 57 ods. 4 písm. a)] sa zvyčajne nemusia dokladať.

²⁶⁷ Je potrebné poznamenať, že článok 20 nariadenia je v zásade analogický s článkom 20 nariadenia o európskom exekučnom titule.

²⁶⁸ Ďalšie informácie o požiadavkách na jazyk a preklad podľa nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele II.

²⁶⁹ Ďalšie informácie o požiadavkách na jazyk a preklad podľa nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele II.

rozhodnutia (to sa však môže vyžadovať v súvislosti s námietkou podanou podľa článkov 32 alebo 33).

550. Podľa článku 29 nariadenia platí, že ak sa nepredloží výpis rozhodnutia prostredníctvom tlačiva uvedeného v prílohe II k nariadeniu, príslušný [justičný] [správny] orgán môže určiť lehotu na jeho predloženie alebo prijať rovnocennú písomnosť, alebo upustiť od jej predloženia, ak považuje predložené údaje za postačujúce.

iv) Písomnosti pre dovolávanie sa uznaného rozhodnutia (článok 40)

551. V článku 40 nariadenia sa vyžaduje, aby účastník, ktorý chce uplatniť v inom členskom štáte rozhodnutie uznané v súlade s konaniami podľa oddielu 1 (najmä jeho článkom 17 ods. 1) alebo oddielu 2 nariadenia, musí predložiť vyhotovenie predmetného rozhodnutia, ktoré „splňa podmienky potrebné na preukázanie jeho pravosti“.

552. Príslušný orgán môže tiež, ak je to potrebné, požiadať účastníka, ktorý uznané rozhodnutie uplatňuje, aby predložil výpis vydaný súdom pôvodu, a to na tlačive uvedenom v prílohe I k nariadeniu (ak sa naň *nevzťahujú* konania vo veci uznania alebo vyhlásenia vykonateľnosti podľa oddielu 1), prípadne v prílohe II (ak sa naň *vzťahujú* konania vo veci uznania alebo vyhlásenia vykonateľnosti podľa oddielu 2). Súd pôvodu musí takýto výpis vydať aj na žiadosť ktoréhokoľvek zainteresovaného účastníka. Ak je to potrebné, účastník uplatňujúci uznané rozhodnutie musí priložiť aj preklad alebo prepis, a to podľa príslušných jazykových požiadaviek (ďalšie informácie o jazykových požiadavkách nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele II).

6. Žiadosť o dodatočné písomnosti

553. Ak je žiadosť neúplná a vyžadujú sa dodatočné písomnosti, nemala by sa zamietnuť. Namiesto toho sa ústrednému orgánu [názov štátu] podá žiadosť o dodatočné písomnosti, a ten sa potom obráti na dožadujúci ústredný orgán.

554. Ak o dodatočné písomnosti žiada ústredný orgán v [názov štátu], dožadujúci štát má na poskytnutie týchto písomností podľa nariadenia **90 dní**. Ak sa vyžiadané písomnosti v stanovenej lehote neposkytnú, s dožadujúcim štátom sa dohodne ďalší postup. Ak sa požadované písomnosti neposkytnú a žiadosť sa nemôže vybaviť, ústredný orgán v [názov štátu] môže (ale nemusí) uzatvoriť spis a informovať dožadujúci štát.

7. Zistenie pobytu odporcu

555. Ak žiadateľ neuviedol platnú adresu odporcu, ústredný orgán [názov štátu] môže zistiť jeho miesto pobytu s cieľom zabezpečiť doručenie oznámenia (ak sa to vyžaduje) žiadosti o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti, alebo o výkon. V niektorých štátoch príslušný orgán požiada o zistenie alebo o určenie miesta pobytu neskôr. Je to vec interného postupu.²⁷⁰ S cieľom určiť miesto pobytu odporcu sa ústredný orgán obráti na databanky a zdroje verejných informácií, ku ktorým má prístup, a iné verejné orgány, ktoré zisťujú informácie v jeho mene, požiada o zisťovanie v rámci obmedzení stanovených vnútroštátnym právnym poriadkom o dodržanie podmienok prístupu k osobným informáciám (podrobné informácie o ochrane údajov a zaobchádzaní s osobnými informáciami podľa nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VI). Ústredné orgány môžu mať prístup aj k obmedzeným zdrojom informácií.

556. Ak nie je možné zistiť miesto pobytu odporcu na účely doručenia oznámenia, ústredný orgán [názov štátu] informuje ústredný orgán dožadujúceho štátu (nezabudnite, že v prípade žiadosti o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia na základe umiestnenia majetku alebo príjmu v dožiadanom štáte môže mať odporca pobyt mimo tohto štátu). Ak na zistenie miesta pobytu odporcu nie sú k dispozícii žiadne ďalšie informácie, vo veci sa nemôže konať.

²⁷⁰ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 202.

III. Konania: uznanie alebo uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia príslušným orgánom

557. Táto časť sa zaoberá konaniami, ktoré príslušné [justičné] [správne] orgány využívajú na vybavenie žiadostí o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutí o výživnom podľa kapitoly IV oddielov 1 a 2 nariadenia.

A. Ustanovenia spoločné pre kapitolu IV oddiely 1 a 2 nariadenia (rozhodnutia z členských štátov, ktoré sú a nie sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007)

1. Predbežná vykonateľnosť (článok 39)

558. V nariadení sa uvádza, že súd pôvodu, ktorý vydal rozhodnutie, môže vyhlásiť rozhodnutie za predbežne vykonateľné bez ohľadu na prípadný opravný prostriedok, a to aj vtedy, ak vnútroštátny právny poriadok neustanovuje vykonateľnosť zo zákona. (Ďalšie informácie o predbežných a ochranných opatreniach podľa nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VIII.)

2. Dovoľávanie sa uznaného rozhodnutia (článok 40)

559. V článku 40 nariadenia sa stanovujú požiadavky na písomnosti pre dovoľávanie sa uznaného rozhodnutia (ktoré už bolo uznané na základe konaní podľa kapitoly IV oddielov 1 a 2) v inom členskom štáte (ďalšie informácie o požiadavkách na písomnosti sa nachádzajú v podrobných informáciách oddielu II.A.5. tejto kapitoly vyššie).

3. Vykonávacie konanie a podmienky výkonu (článok 41)

560. V článku 41 nariadenia sa stanovuje hlavná norma na výkon rozhodnutí podľa nariadenia, podľa ktorej budú vykonávacie konania v súlade s právnym poriadkom členského štátu výkonu a rozhodnutia z iných členských štátov sa budú musieť vykonávať za rovnakých podmienok ako rozhodnutie vydané v členskom štáte výkonu (ďalšie informácie sa nachádzajú v kapitole 12 o výkone rozhodnutí o výživnom).

4. Zákaz skúmania vo veci samej (článok 42)

561. V nariadení sa uvádza, že rozhodnutie vydané v inom členskom štáte sa „za žiadnych okolností“ nesmie v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie, vyhlásenie vykonateľnosti alebo výkon, skúmať vo veci samej.

5. Neuprednostňovanie náhrady nákladov (článok 43)

562. V nariadení sa stanovuje, že náhrada akýchkoľvek nákladov, ktoré vznikli pri uplatňovaní tohto nariadenia, nemá prednosť pred vymáhaním výživného.

B. Konania podľa kapitoly IV oddielu 1 nariadenia: členské štáty viazané Haagskym protokolom z roku 2007

1. Uznanie rozhodnutia

563. Po prijatí úplnej žiadosti o uznanie príslušným dotknutým orgánom sa rozhodnutie uzná bez potreby „osobitného konania“ a „bez akejkoľvek možnosti namietat proti jeho uznaniu“ (článok 17 ods. 1).²⁷¹

2. Prijatie všetkých potrebných ochranných opatrení

564. Príslušný orgán bude mať na základe uznania rozhodnutia a jeho vykonateľnosti v členskom štáte pôvodu (článok 17 ods. 2) právomoc prijať akékoľvek ochranné opatrenia, ktoré podľa vnútroštátneho práva členského štátu výkonu existujú (článok 18).²⁷² (Ďalšie informácie o predbežných a ochranných opatreniach podľa nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VIII.)

3. Výkon rozhodnutia

565. Rozhodnutie o výživnom sa môže vykonať priamo podľa vnútroštátneho právneho poriadku dožiadaného štátu, ak je toto rozhodnutie vykonateľné v členskom štáte pôvodu, bez potreby vydať vyhlásenie vykonateľnosti (článok 17 ods. 2). V článku 20 nariadenia sa stanovujú požiadavky na písomnosti na účely výkonu v súlade s konaním podľa oddielu 1 (ďalšie informácie o požiadavkách na písomnosti sa nachádzajú v oddiele II.A.5. tejto kapitoly vyššie). Ak povinný nie je ochotný dobrovoľne platiť výživné, výkon rozhodnutia sa uskutoční podľa právneho poriadku dožiadaného štátu.²⁷³ (Ďalšie informácie o výkone rozhodnutí o výživnom sa nachádzajú v kapitole 12.)

4. Oznámenie odporcovi a žiadateľovi

566. Oznámenie odporcovi a žiadateľovi sa uskutočňuje v súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom.²⁷⁴

5. Právo odporcu podať návrh na preskúmanie v členskom štáte pôvodu (článok 19)²⁷⁵

567. Odporca má právo podať návrh na preskúmanie rozhodnutia v *štáte pôvodu*, ak sa nezúčastnil konania v členskom štáte pôvodu, lebo mu písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocenná písomnosť nebola doručená v dostatočnom predstihu a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obhajobu, alebo mu vyššia moc (alebo „mimoriadne okolnosti bez zavinenia na jeho strane“) zabránila vzniesť námietku proti nároku na výživné, okrem prípadu, keď opomenul začať konanie, ktorým by napadol rozhodnutie, keď tak mohol urobiť (článok 19).

568. Odporca musí podať návrh na preskúmanie do 45 dní odo dňa, „keď sa odporca skutočne oboznámil s obsahom rozhodnutia a mohol konať“, alebo najneskôr odo dňa prvého vykonávacieho opatrenia, v ktorého dôsledku „úplne alebo čiastočne stratil

²⁷¹ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 259.

²⁷² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

²⁷³ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku a konaní [názov štátu] [...].

²⁷⁴ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...]. Ďalšie informácie o nástrojoch, ktoré slúžia na cezhraničné oznamovanie v prípade, ak je potrebné doručenie odporcovi alebo žiadateľovi v zahraničí, sa však nachádzajú aj v kapitole 3 časti II oddiele IX.

²⁷⁵ Je potrebné poznamenať, že článok 19 nariadenia je v zásade analogický (s menšími odchýlkami) s článkom 19 nariadenia o európskom exekučnom titule, článkom 20 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EŠ) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze, a článkom 9 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

možnosť nakladať so svojím majetkom" (článok 19 ods. 2). Predĺženie tejto lehoty odporcovi z dôvodu vzdialenosti nie je prípustné.

569. Žiadosť o preskúmanie sa podá príslušnému súdu v členskom štáte pôvodu. Ak súd odmietne žiadosť o preskúmanie na základe nedostatočných dôvodov (stanovených v článku 19 ods. 1), rozhodnutie zostáva v platnosti. Ak však súd rozhodne, že preskúmanie je odôvodnené, rozhodnutie „sa stane neplatným“, pričom však oprávnený nestráca prospech vyplývajúci z prerušenia plynutia premlčacích lehôt ani právo požadovať výživné za dobu minulú (článok 19 ods. 3).

6. Žiadosti o odmietnutie alebo prerušenie výkonu

570. V článku 21 nariadenia sa uvádza aj niekoľko dôvodov na odmietnutie alebo prerušenie výkonu rozhodnutia, ktoré možno uplatniť *v štáte výkonu* iba na základe žiadosti povinného/odporcu. Vo všeobecnosti platí, že dôvody na odmietnutie alebo prerušenie výkonu rozhodnutia musia byť v súlade s právnym poriadkom členského štátu výkonu, ak tento právny poriadok nie je v rozpore s dôvodmi uvedenými v článku 21 ods. 2 a 3 nariadenia.

571. Povinný môže požiadať o odmietnutie výkonu rozhodnutia vcelku alebo sčasti, ak „sa právo na výkon rozhodnutia súdu pôvodu premlčalo“ (s námietkou, že na rozhodnutie sa bude vzťahovať výhoda dlhšej premlčacej lehoty platnej v členskom štáte pôvodu alebo členskom štáte výkonu, alebo ak je rozhodnutie „nezlučiteľné s rozhodnutím“ vydaným v členskom štáte výkonu alebo s rozhodnutím vydaným v inom členskom štáte alebo v inom príslušnom treťom štáte (článok 21 ods. 2)).²⁷⁶

572. V článku 21 ods. 3 nariadenia sa uvádza tretí dôvod na prerušenie výkonu, ak príslušný súd členského štátu pôvodu začal konať o návrhu povinného na preskúmanie rozhodnutia podľa článku 19 nariadenia alebo ak bola jeho vykonateľnosť pozastavená v členskom štáte pôvodu. Je potrebné poznamenať, že príslušný orgán *môže*, ale nie je povinný prerušiť výkon rozhodnutia alebo časti rozhodnutia podľa článku 21 ods. 3.

573. Ďalšie žiadosti alebo opravné prostriedky na odmietnutie alebo prerušenie výkonu rozhodnutia v súlade s článkom 21 ods. 1 nariadenia budú v súlade s právnym poriadkom členského štátu výkonu.²⁷⁷

7. Absencia vplyvu na existenciu rodinných vzťahov

574. V článku 22 nariadenia sa objasňuje, že konanie stanovené v kapitole IV oddiele 1 nariadenia, ktoré sa týka zrušenia konania o vyhlásení vykonateľnosti, „neznamená uznanie rodinného vzťahu, príbuzenstva, manželstva alebo švagrovstva, na ktorom sa zakladá vyživovacia povinnosť, o ktorú ide v rozhodnutí.“

C. Konania podľa kapitoly IV oddielu 2 nariadenia: členské štáty, ktoré nie sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007

1. Prehľad konaní podľa oddielu 2

575. Po prijatí úplnej žiadosti o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti príslušným dotknutým [justičným] [správnym] orgánom sa rozhodnutie uzná a vyhlási sa jeho vykonateľnosť v súlade so zjednodušeným konaním stanoveným v kapitole IV oddiele 2 nariadenia.²⁷⁸

²⁷⁶ Objasňuje sa, že rozhodnutia o zmene na základe zmenených okolností sa nebudú podľa tohto článku považovať za „nezlučiteľné rozhodnutia“.

²⁷⁷ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 262.

²⁷⁸ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

576. Je potrebné poznamenať, že ako je uvedené v odôvodnení 26 nariadenia, konanie stanovené v oddiele 2 je určené na základe konania a odôvodnení odmietnutia uznania, ktoré sú stanovené v *nariadení Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach*.²⁷⁹

577. Konania stanovené v oddiele 2 sa vzťahujú na rozhodnutia vydané v členských štátoch, ktoré nie sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007, teda v Spojenom kráľovstve a Dánsku.²⁸⁰

578. Podľa článku 68 ods. 2 nariadenia sa nariadením nenahrádza *nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky* (ďalej len „nariadenie o európskom exekučnom titule“) v otázkach európskych exekučných titulov týkajúcich sa rozhodnutí o výživnom vydaných v členskom štáte, ktorý nie je viazaný protokolom. Nariadenie o európskom exekučnom titule sa preto môže používať pri rozhodnutiach vydaných v členských štátoch, v ktorých sa uplatňuje nariadenie, ale ktoré nie sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007 (t. j. pri rozhodnutiach vydaných v Spojenom kráľovstve). Je však potrebné poznamenať, že ak sa uplatní nariadenie o európskom exekučnom titule, ústredné orgány podľa nariadenia z roku 2009 sa zvyčajne nebudú zapájať. Na namietnuté pohľadávky na výživné zo Spojeného kráľovstva sa budú naďalej vzťahovať konania stanovené v kapitole IV oddiele 2 nariadenia z roku 2009.

2. Uznanie (článok 23)²⁸¹

579. V článku 23 nariadenia sa uvádza, že rozhodnutia z iných členských štátov, ktoré nie sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007, sa uznávajú „bez osobitného konania“ (článok 23 ods. 1), a že každý zainteresovaný účastník môže na základe konaní podľa nariadenia podať žiadosť o uznanie takéhoto rozhodnutia (článok 23 ods. 2).²⁸² Je potrebné poznamenať, že zainteresovaný účastník môže podať žiadosť priamo o vyhlásenie vykonateľnosti (pozri podrobné informácie o článku 26 nižšie) bez toho, aby musel najskôr podať žiadosť o uznanie rozhodnutia.

3. Vyhlásenie vykonateľnosti (články 26 až 30)

580. V článku 26²⁸³ nariadenia sa uvádza, že rozhodnutie z iného členského štátu, ktorý nie je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007, bude v inom členskom štáte vykonateľné po vydaní vyhlásenia vykonateľnosti na žiadosť ktoréhokoľvek zainteresovaného účastníka. Je potrebné poznamenať, že rozhodnutie z iného členského štátu, ktorý nie je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007, musí byť vykonateľné v danom inom štáte. Ak je rozhodnutie vykonateľné v štáte pôvodu, požiadavka na vykonateľnosť rozhodnutia obsahuje aj predbežne vykonateľné rozhodnutia, rozhodnutia s vplyvom na dočasné opatrenia, rozhodnutia, ktoré nie sú konečné, atď.²⁸⁴

581. Členské štáty musia Komisii oznámiť (v súlade s článkom 71) súdy alebo príslušné orgány v členskom štáte výkonu, ktorým sa predloží žiadosť o vyhlásenie vykonateľnosti. „Miestna príslušnosť“ sa určuje podľa miesta obvyklého pobytu účastníka, voči ktorému sa žiada o výkon rozhodnutia, alebo podľa miesta výkonu (článok 27).²⁸⁵ V článkoch 28

²⁷⁹ Systémy stanovené v týchto nástrojoch sú veľmi podobné, v malej miere sa líšia najmä v oblasti skrátených a povinných lehôt, ktoré sú stanovené v nariadení z roku 2009.

²⁸⁰ Je potrebné poznamenať, že konanie podľa oddielu 2 sa bude uplatňovať aj na rozhodnutia vydané v členských štátoch pred uplatňovaním nariadenia, ale po nadobudnutí účinnosti nariadenia Brusel I. Podrobné informácie o rozsahu pôsobnosti a uplatňovaní nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti I.

²⁸¹ Článok 23 nariadenia je analogický s článkom 33 nariadenia Brusel I.

²⁸² Je potrebné poznamenať, že v článku 23 ods. 3 sa uvádza, že ak výsledok konaní závisí od uznania rozhodnutia o výživnom, súd bude mať právomoc aj v otázke uznania. Ak sa má článok 23 ods. 3 uplatniť, v súvislosti s hlavným rozhodnutím musí byť potrebné aj uznanie rozhodnutia, napríklad pri rozdeľovaní majetku medzi manželmi, kde je potrebné rozhodnutie o výživnom na posúdenie hodnoty príslušného majetku.

²⁸³ Článok 26 nariadenia je analogický s článkom 38 nariadenia Brusel I a článkom 31 Bruselského dohovoru.

²⁸⁴ Je potrebné poznamenať, že podľa článku 39 nariadenia môže byť rozhodnutie vyhlásené za predbežne vykonateľné v štáte pôvodu, bez ohľadu na prípadný opravný prostriedok, a to aj vtedy, ak vnútroštátny právny poriadok neustanovuje vykonateľnosť zo zákona.

²⁸⁵ Článok 27 nariadenia je analogický s článkom 39 nariadenia Brusel I.

a 29²⁸⁶ sa uvádzajú požiadavky na písomnosti pre žiadosti o vyhlásenie vykonateľnosti (pozri podrobné informácie v oddiele II.A.5. vyššie).

582. V nariadení (v článku 30)²⁸⁷ sa stanovuje, že rozhodnutie sa vyhlási za vykonateľné bez skúmania podľa článku 24 (pozri podrobné informácie o článku 24 nižšie), „po“ splnení formálnych náležitostí podľa článku 28 a „najneskôr“ do 30 dní od splnenia týchto formálnych náležitostí okrem prípadu, keď to vzhľadom na výnimočné okolnosti nie je možné.²⁸⁸ V tomto štádiu sa účastníkovi, voči ktorému sa o výkon žiada, neposiela oznámenie a tento účastník nemá možnosť zúčastniť sa konaní.

4. Oznámenie rozhodnutia o návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti (článok 31)²⁸⁹

583. V nariadení sa vyžaduje (v článku 31), aby sa rozhodnutie o návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti „bez odkladu“ oznámilo navrhovateľovi v súlade s postupom stanoveným v právnom poriadku členského štátu výkonu.²⁹⁰ Tiež sa vyžaduje, aby sa vyhlásenie vykonateľnosti doručilo účastníkovi, voči ktorému sa o výkon žiada, spolu s rozhodnutím (ak mu nebolo doručené už predtým), aby mohol proti rozhodnutiu o vyhlásení vykonateľnosti podať opravný prostriedok.

5. Odvolanie proti rozhodnutiu o návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti (články 32 až 34)²⁹¹

584. Proti rozhodnutiu o žiadosti o vyhlásenie vykonateľnosti môže v súlade s článkom 32 nariadenia podať odvolanie ktorýkoľvek účastník. Odvolanie sa musí podať do 30 dní od doručenia alebo do 45 dní, ak má účastník, voči ktorému sa o výkon žiada, obvyklý pobyt v inom členskom štáte, než je členský štát, v ktorom sa vydáva vyhlásenie vykonateľnosti (predĺženie z dôvodu vzdialenosti nie je prípustné). Súd, ktorý začal konanie o odvolaní podľa článku 32 ods. 4 nariadenia, musí svoje rozhodnutie vydať do 90 dní odo dňa začatia konania, ak nenastanú výnimočné okolnosti (článok 34 ods. 2). Až do rozhodnutia o odvolaní sa nesmú prijať žiadne opatrenia smerujúce k výkonu, okrem ochranných opatrení týkajúcich sa majetku účastníka, proti ktorému sa žiada o výkon (článok 36 ods. 3).

585. Konanie o námietke proti rozhodnutiu o odvolaní (článok 33) sa musí pridržať konaní uvedených v členskom štáte podľa článku 71 nariadenia, ktoré sa oznámia Komisii.²⁹² Súd, ktorý začal konať o ďalšom opravnom prostriedku podľa článku 33 nariadenia, musí rozhodnúť „bezodkladne“ (článok 34 ods. 3).

586. Súd konajúci o odvolaniach podľa článkov 32 alebo 33 nariadenia môže odmietnuť alebo zrušiť vyhlásenie vykonateľnosti iba na základe niektorého z dôvodov uvedených v článku 24 (pozri podrobné informácie nižšie).

6. Dôvody odmietnutia uznania (článok 24)²⁹³

587. V nariadení sa uvádza množstvo dôvodov na odmietnutie uznania rozhodnutia (článok 24), najmä tieto:

- a) uznanie je v „zjavnom“ rozpore s verejným poriadkom (s výnimkou preskúmania noriem právomoci stanovených v nariadení);
- b) ak sa rozhodnutie vydalo za neprítomnosti odporcu a oznámenie odoslané odporcovi obsahovalo nedostatky (ako boli určené);

²⁸⁶ Článok 28 nariadenia je analogický s článkom 53 nariadenia Brusel I. Článok 29 nariadenia je analogický s článkom 55 nariadenia Brusel I a článkom 48 Bruselského dohovoru.

²⁸⁷ Článok 30 nariadenia je analogický s článkom 41 nariadenia Brusel I.

²⁸⁸ Táto povinná lehota 30 dní je novinkou oproti konaniam podľa nariadenia Brusel I.

²⁸⁹ Článok 31 nariadenia je analogický s článkom 42 nariadenia Brusel I a článkom 35 Bruselského dohovoru.

²⁹⁰ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

²⁹¹ Články 32 až 34 nariadenia sú analogické s príslušnými článkami 43 až 45 nariadenia Brusel I.

²⁹² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

²⁹³ Článok 24 nariadenia je analogický s článkom 34 nariadenia Brusel I.

- c) ak je rozhodnutie nezlučiteľné s rozhodnutím vydaným v spore medzi rovnakými účastníkmi v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie;²⁹⁴
- d) ak je rozhodnutie nezlučiteľné so skorším rozhodnutím vydaným v inom členskom štáte alebo v treťom štáte v rovnakej veci a medzi rovnakými účastníkmi (za predpokladu, že skoršie rozhodnutie spĺňa podmienky na uznanie v dožiadanom štáte).²⁹⁵

7. Prerušenie konania o uznanie (článok 25)²⁹⁶

588. Príslušný [justičný] [správny] orgán v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie, musí prerušiť konanie o uznanie, ak sa výkon rozhodnutia preruší v členskom štáte pôvodu z dôvodu opravného prostriedku (článok 25).²⁹⁷

8. Prerušenie konania (článok 35)²⁹⁸

589. Súd, na ktorý sa podalo odvolanie podľa článku 32 alebo 33 nariadenia, musí prerušiť konanie na žiadosť účastníka, proti ktorému sa žiada o výkon, ak je vykonateľnosť rozhodnutia v členskom štáte pôvodu pozastavená z dôvodu odvolania.

9. Predbežné opatrenia vrátane ochranných opatrení (článok 36)²⁹⁹

590. V článku 36 ods. 1 nariadenia sa objasňuje, že nič nebráni navrhovateľovi, aby využil možnosť navrhnúť vydanie predbežných/ochranných opatrení podľa vnútroštátneho právneho poriadku členského štátu výkonu bez potreby vyhlásenia vykonateľnosti. V článku 36 ods. 2 nariadenia sa tiež objasňuje, že vyhlásenie vykonateľnosti je spojené s oprávnením vydať akékoľvek ochranné opatrenie. V článku 36 ods. 3 nariadenia sa stanovuje, že počas odvolacej lehoty podľa článku 32 ods. 5 nariadenia sa nesmú prijať žiadne opatrenia smerujúce k výkonu, okrem ochranných opatrení týkajúcich sa majetku účastníka, proti ktorému sa žiada o výkon. (Ďalšie informácie o predbežných a ochranných opatreniach sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VIII vyššie.)

10. Čiastočná vykonateľnosť (článok 37)³⁰⁰

591. Navrhovateľ môže žiadať vyhlásenie vykonateľnosti vo vzťahu k častiam rozhodnutia a príslušný orgán môže podobne z vlastnej iniciatívy vyhlásiť za vykonateľné len časti rozhodnutia, ak nemožno za vykonateľné vyhlásiť všetky veci.

11. Zákaz poplatku, odvodu alebo inej platby (článok 38)³⁰¹

592. V nariadení sa stanovuje, že v členskom štáte výkonu nemožno „vyberať poplatok, odvod alebo inú platbu vypočítanú z výšky vymáhaného nároku.“

12. Výkon

593. Po uznaní a vyhlásení vykonateľnosti (a vyčerpaní príslušných možností opravných prostriedkov) sa môže rozhodnutie o výživnom vykonať podľa vnútroštátneho právneho

²⁹⁴ Objasňuje sa, že rozhodnutie, ktoré má vplyv na zmenu skoršieho rozhodnutia o výživnom na základe zmenených okolností, sa nepovažuje za „nezlučiteľné rozhodnutie“.

²⁹⁵ Tamtiež.

²⁹⁶ Článok 25 nariadenia je analogický s článkom 37 nariadenia Brusel I a článkom 30 Bruselského dohovoru.

²⁹⁷ Povinnosť prerušenia konania za týchto okolností je novinkou oproti konaniam stanoveným v nariadení Brusel I, v ktorom je prerušenie konania za týchto okolností nepovinné.

²⁹⁸ Článok 35 nariadenia je analogický s článkom 46 nariadenia Brusel I.

²⁹⁹ Článok 36 nariadenia je analogický s článkom 47 nariadenia Brusel I.

³⁰⁰ Článok 37 nariadenia je analogický s článkom 48 nariadenia Brusel I.

³⁰¹ Článok 38 nariadenia je analogický s článkom 52 nariadenia Brusel I.

poriadku dožiadaného štátu.³⁰² Ďalšie informácie o výkone rozhodnutí o výživnom sa nachádzajú v kapitole 12.

D. Komunikácia s dožadujúcim štátom

594. Príslušné [justičné] [správne] orgány si musia byť vedomé toho, že ich vnútroštátny ústredný orgán (v tomto prípade ústredný orgán [názov štátu]) bude mať povinnosť pravidelne predkladať správy o pokroku v prípade žiadostí podľa nariadenia (článok 58). Príslušné orgány bude pravdepodobne o správy o pokroku žiadať ich vlastný vnútroštátny ústredný orgán, preto musia byť pripravené v tomto zmysle spolupracovať s ústredným orgánom.

IV. Ďalšie aspekty: žiadosti o uznanie a uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti

A. Žiadosti o uznanie, ktoré predkladá povinný

1. Všeobecne

595. Podľa nariadenia môže povinný podať žiadosť o uznanie rozhodnutia, ak sa uznanie vyžaduje na prerušenie alebo obmedzenie predchádzajúceho rozhodnutia v dožiadanom členskom štáte [článok 56 ods. 2 písm. a)]. Túto žiadosť možno podať, ak chce povinný dosiahnuť uznanie iného rozhodnutia v štáte, v ktorom sa uskutočňuje výkon (t. j. [názov štátu]), alebo ak povinný dosiahol zmenu existujúceho rozhodnutia v inom členskom štáte a chce získať uznanie tohto rozhodnutia v [názov štátu], keďže v nej má majetok.

596. Podrobné informácie o žiadostiach o zmenu sa nachádzajú v kapitole 11. Ak sa už v [názov štátu] vykonáva rozhodnutie o výživnom, podľa nariadenia sa pred účinným obmedzením alebo prerušením výkonu tohto prvého rozhodnutia vyžaduje uznanie rozhodnutia o zmene. V niektorých štátoch sa však tento krok nevyžaduje, čo platí napríklad vtedy, ak zmenu vydal ten istý orgán, ktorý vydal aj prvé rozhodnutie.³⁰³

597. Je tiež potrebné poznamenať, že v článku 40 nariadenia sa uvádza konanie, na základe ktorého môže ktorýkoľvek účastník vrátane povinného uplatniť už uznané rozhodnutie podľa konaní vo veci uznania stanoveného v kapitole IV oddieloch 1 a 2 nariadenia (informácie o požiadavkách na písomnosti podľa článku 40 sa nachádzajú v oddiele II.A.5. vyššie).

2. Kedy môže túto žiadosť použiť povinný

598. Keďže účelom žiadosti o uznanie podľa článku 56 ods. 2 písm. a) je obmedziť výkon, v mnohých prípadoch bude mať povinný, ktorý žiada o uznanie rozhodnutia, pobyt v štáte, v ktorom je potrebné rozhodnutie uznať, t. j. v [názov štátu]. V nariadení sa táto situácia osobitne nerieši, a preto je potrebné ju vybaviť podľa vnútroštátneho právneho poriadku ako dožiadanie podané príslušnému orgánu v štáte pobytu povinného.³⁰⁴ Ak sa žiada o uznanie v [názov štátu], v ktorej má povinný majetok, ale nie pobyt, povinný môže žiadosť predložiť podľa článku 56 ods. 2 písm. a).

Zmena je postup úpravy rozhodnutia o výživnom po jeho vydaní. V niektorých štátoch sa to nazýva žiadosť o prispôsobenie alebo žiadosť o úpravu rozhodnutia. Táto zmena sa môže týkať výšky výživného, pravidelnosti jeho vyplácania alebo iných podmienok rozhodnutia o výživnom.

³⁰² Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 262.

³⁰³ Tamtiež.

³⁰⁴ V niektorých štátoch bude ústredný orgán na tento účel konať ako príslušný orgán a pomáhať povinnému s postupom uznania. V prípade žiadostí o zmenu sa môže uznanie považovať za posledný krok danej žiadosti (pozri kapitolu 11) a nie je potrebné podávať novú žiadosť. Bude to závisieť od interných postupov každého štátu. V [názov štátu] [...].

599. Vo všetkých prípadoch, v ktorých sa vec vybavuje ako žiadosť podľa článku 56 ods. 2 písm. a), bude žiadateľom povinný. V týchto prípadoch bude oprávnený odporcom a bude sa mu musieť doručiť oznámenie o registrácii na výkon alebo o vyhlásení vykonateľnosti.

Príklad

600. Povinný má pobyt v krajine A, v ktorej bolo vydané pôvodné rozhodnutie o výživnom. Majetok alebo príjem má v [názov štátu]. Oprávnený má pobyt v [názov štátu] a pôvodné rozhodnutie uznané v [názov štátu] sa vykonáva voči majetku povinného v [názov štátu]. Povinný dosiahol zmenu rozhodnutia z krajiny A. Chce dosiahnuť uznanie zmeneného rozhodnutia v [názov štátu], aby sa mohol obmedziť výkon prvého rozhodnutia.

Ako to funguje podľa nariadenia

601. Povinný môže podať žiadosť podľa článku 56 ods. 2 písm. a) nariadenia ústrednému orgánu v krajine A. Krajina A zašle žiadosť [názov štátu], v ktorej sa zmenené rozhodnutie pomocou konaní uvedených v tejto kapitole uzná alebo uzná a vyhlási za vykonateľné. Účastníkom sa rozhodnutie oznámi a poskytne sa im možnosť podať proti uznaniu, vyhláseniu výkonu alebo výkonu námietku alebo opravný prostriedok (podľa potreby) v súlade s konaním stanoveným v kapitole IV oddieloch 1 a 2 nariadenia, ako je opísané vyššie. Po vyhlásení vykonateľnosti alebo vyčerpaní všetkých dostupných práv na podanie opravného prostriedku (podľa potreby) bude zmenené rozhodnutie o obmedzení výkonu pôvodného rozhodnutia účinné v [názov štátu].

3. Konania

602. Konania vo veci uznania alebo uznania a vyhlásenia vykonateľnosti uvedené v tejto kapitole sa za týchto okolností uplatňujú na žiadosti povinného o uznanie.

4. Výhrady k uznaniu zmenených rozhodnutí

603. Je dôležité poznamenať, že v nariadení sa neuvádza dôležitá výhrada, na základe ktorej by mal povinný právo dosiahnuť uznanie zmeneného rozhodnutia podľa nariadenia. Oprávnený môže namietat proti uznaniu zmeneného rozhodnutia, ak bolo zmenené rozhodnutie vydané v inom členskom štáte, ako je štát, v ktorom bolo rozhodnutie vydané (štát pôvodu), a oprávnený mal v čase vydania zmeneného rozhodnutia obvyklý pobyt v štáte pôvodu (článok 8). Existuje niekoľko výnimiek, na základe ktorých sa to povoľuje, ale je dôležité mať na zreteli, že na právo povinného na dosiahnutie uznania zmeneného rozhodnutia sa vzťahuje niekoľko výhrad, ktoré sa nevzťahujú na uznanie a výkon iných rozhodnutí.

604. Informácie o žiadostiach o zmenu sa nachádzajú v kapitole 11.

B. Súdne zmiery a verejné listiny

605. V kapitole VI nariadenia sa uvádza, že „súdne zmiery a verejné listiny,“ ktoré sú vykonateľné v členskom štáte pôvodu sa uznajú a vykonajú v inom členskom štáte rovnako ako rozhodnutia o výživnom (článok 48 ods. 1). V článku 48 ods. 2 nariadenia sa uvádza, že ustanovenia nariadenia sa „primerane“ použijú na súdne zmiery a verejné listiny. Požiadavky na písomnosti týkajúce sa súdnych zmierov a verejných listín sa stanovujú v článku 48 ods. 3 nariadenia (pozri tiež oddiel II.A.5. vyššie).

606. V nariadení sa súdny zmier vymedzuje v článku 2 ods. 1 bode 2 takto: „súdny zmier je zmier vo veci vyživovacej povinnosti, ktorý schválil súd alebo bol v priebehu konania uzavretý na súde.“

607. V článku 2 ods. 1 bode 3 nariadenia sa „verejná listina“ vymedzuje takto:

- a) písomnosť vo veci vyživovacej povinnosti, ktorá bola úradne vyhotovená alebo zaregistrovaná ako verejná listina v členskom štáte pôvodu a ktorej pravosť:
 - i) súvisí s podpisom a obsahom listiny a
 - ii) bola potvrdená verejným orgánom alebo iným orgánom oprávneným na tento účel, alebo
- b) dohoda týkajúca sa vyživovacej povinnosti uzavretá so správnymi orgánmi členského štátu pôvodu alebo nimi overená.

V. Uznatie a uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti – ďalšie otázky

A. Právna pomoc

608. Podľa nariadenia musí dožiadaný štát vybavujúci žiadosť o uznanie a výkon rozhodnutia o výživnom podanú ústrednému orgánu, ktorá sa týka dieťaťa vo veku do 21 rokov, poskytnúť oprávnenému bezplatnú právnu pomoc.³⁰⁵ Majte na zreteli, že ak štát poskytne účinný prístup ku konaniam prostredníctvom zjednodušeného konania, nárok na bezplatnú právnu pomoc sa neuplatňuje.³⁰⁶

609. Ďalšie podrobnosti o požiadavke na poskytnutie účinného prístupu ku konaniam vrátane poskytnutia bezplatnej právnej pomoci v prípade potreby sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VII.

B. Otázky týkajúce sa výkonu

Menový prepočet

610. V nariadení sa nerieši otázka prepočtu vyživovacej povinnosti v rámci rôznych mien. V závislosti od postupov príslušného orgánu uplatňovaných na uznanie rozhodnutia môže existovať aj súbežný postup na prepočet vyživovacej povinnosti podľa rozhodnutia na menu vykonávajúceho štátu. Príslušný orgán môže získať potvrdenie výmenného kurzu použitého na prepočet platieb a prepočítaná suma bude tvoriť základ vyživovacej pohľadávky v príslušnom štáte. V iných prípadoch môže dožadujúci štát prepočítať priamo rozhodnutie vrátane dlžného výživného na menu vykonávajúceho štátu.³⁰⁷

611. Otázkami menového prepočtu sa podrobnejšie zaoberá kapitola 12 o výkone rozhodnutí o výživnom.

VI. Dodatočné materiály

A. Praktické poskytovanie informácií

- Po uznaní rozhodnutia sa môžu mnohé štáty okamžite pokúsiť kontaktovať povinného, aby čo najskôr dosiahli dobrovoľné plnenie povinností podľa rozhodnutia a aby sa výživné čo najskôr začalo pravidelne vyplácať oprávnenému a deťom.³⁰⁸
- Cieľom postupu uznania a výkonu stanoveného v nariadení je umožniť rýchle a účinné vybavenie žiadostí. Sudcovia, súdni zamestnanci a ďalšie zainteresované strany v dožiadanom štáte by na to mali myslieť a prijať kroky na zabezpečenie čo najrýchlejšieho vybavenia vecí s minimálnym oneskorením.
- Nariadenie neobsahuje všetky konania a požiadavky v oblasti vybavovania žiadostí o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti. Sudcovia budú musieť

³⁰⁵ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu], informácie o konaní na poskytnutie právnej pomoci sa nachádzajú vyššie v poznámke pod čiarou č. 86.

³⁰⁶ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³⁰⁷ V [názov štátu] [...].

³⁰⁸ Ďalšie informácie o zmiere v sporoch v [názov štátu] sa nachádzajú vyššie v poznámke pod čiarou č. 234.

postupovať aj podľa príslušných vnútroštátnych právnych poriadkov a konaní. Príslušné orgány budú napríklad musieť zvážiť všetky vnútroštátne požiadavky v oblasti doručovania oznámení o rozhodnutí odporcovi alebo žiadateľovi, ktorý žije mimo dožiadaného štátu.

B. Súvisiace tlačivá

Príloha I
Príloha II
Príloha III
príloha IV
Príloha VI

C. Články nariadenia

Kapitola IV, články 16 až 43
Článok 56 ods. 2 písm. a)
Článok 57
Článok 58
Článok 48
Článok 64

D. Súvisiace kapitoly príručky

Pozri kapitolu 12 – Výkon rozhodnutí o výživnom podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009
Pozri kapitolu 3 – Veci so všeobecným uplatňovaním: dohovor z roku 2007 a nariadenie z roku 2009

VII. Kontrolný zoznam – žiadosti o uznanie a výkon

	Konanie	Odkaz v príručke
1.	Prijímanie písomností od ústredného orgánu [názov štátu]	II.A.1
2.	Spĺňa žiadosť minimálne požiadavky nariadenia?	II.A.3
3.	Kontrola úplnosti písomností	II.A.4 a 5
4.	Zistenie miesta pobytu odporcu alebo v prípade potreby umiestnenia jeho majetku alebo overenie vykonania tejto činnosti ústredným orgánom	II.A.7
5.	Vyžiadanie dodatočných písomností od ústredného orgánu [názov štátu], ak je to potrebné	II.A.6
6.a)	Uznanie alebo uznanie a/alebo vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia podľa konaní v oddieloch 1 alebo 2 (s výkonom podľa konaní v oddieloch 1 alebo 2, podľa potreby)	III
6.b)	Oznámenie rozhodnutia o uznaní alebo o uznaní a vyhlásení vykonateľnosti, a/alebo o výkone žiadateľovi a odporcovi	III
6.c)	Odporca má možnosť podať námietku alebo opravný prostriedok proti vyhláseniu vykonateľnosti alebo výkonu na základe dôvodov uvedených v konaniach podľa oddielov 1 alebo 2.	III
7.	Uzatvorenie námietky alebo opravného prostriedku a oznámenie žiadateľovi a odporcovi	III

VIII. Najčastejšie otázky

Oprávnený má rozhodnutie z krajiny A. Žije v krajine B. Krajina B rozhodnutie neuzná a nevykoná. Povinný žije v [názov štátu], treťom štáte. Krajina A a [názov štátu] sú členskými štátmi, v ktorých sa uplatňuje nariadenie. Môže sa rozhodnutie uznať a vykonať v [názov štátu]?

612. Áno – oprávnený môže požiadať o uznanie a výkon rozhodnutia v štáte, v ktorom má povinný pobyt alebo majetok či príjem, ak bolo rozhodnutie vydané v členskom štáte. Rozhodnutie nemusí byť vykonateľné ani uznané v dožadujúcom štáte – iba v štáte pôvodu. V tomto prípade je to krajina A. Ak existuje potvrdenie o vykonateľnosti z krajiny A, v ktorej bolo rozhodnutie vydané, [názov štátu] môže vybaviť žiadosť o uznanie a výkon, ak sú splnené všetky ostatné požiadavky.

Prečo by oprávnený žiadal iba o uznanie rozhodnutia a nie o uznanie A vyhlásenie vykonateľnosti/výkon?

613. V niektorých prípadoch môže oprávnený chcieť, aby sa rozhodnutie vykonalo súkromne, alebo môže žiadateľ požadovať uznanie rozhodnutia s cieľom využiť iné nápravné prostriedky v dožiadanom štáte. Ak sa napríklad v dožiadanom štáte nachádza majetok, napríklad nehnuteľnosť, oprávnený môže najskôr požadovať uznanie rozhodnutia, aby mohol podať nárok na nehnuteľnosť.

Bude rozhodnutie o výživnom po uznaní rovnaké ako akékoľvek iné rozhodnutie pôvodne vydané v členskom štáte?

614. Nie. Účelom uznania a výkonu je jednoducho umožniť výkon cudzieho rozhodnutia o výživnom pomocou rovnakých mechanizmov a postupov ako v prípade vnútroštátneho rozhodnutia o výživnom. Preto sa na toto rozhodnutie neuplatňujú zákony dožiadaného štátu týkajúce sa napríklad opatrovníctva alebo kontaktu s deťmi. Rozhodnutie je podobné vnútroštátnym rozhodnutiam len na účely uznania a výkonu vyživovacích povinností.

Môže sa podľa nariadenia uznať v [názov štátu] rozhodnutie typu, ktorý by nebolo možné vydať v [názov štátu]?

615. Áno – za predpokladu, že rozhodnutie patrí do pôsobnosti vyživovacej povinnosti podľa nariadenia. Rozhodnutie o výživnom na dieťa môže napríklad obsahovať ustanovenie o uhradení niektorých výdavkov, napríklad zdravotného poistenia, ktoré nie sú známe, alebo sa neposkytujú na základe právneho poriadku dožiadaného štátu. Rozhodnutie však stále možno uznať v dožiadanom štáte.

IX. Priame dožiadania: prehľad

616. Na priame dožiadania (t. j. priame dožiadania žiadateľov podávané príslušným orgánom) o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti sa vzťahuje nariadenie, ak patria do rozsahu jeho pôsobnosti, s výnimkou najpriaznivejších ustanovení o právnej pomoci z kapitoly V (Prístup k spravodlivosti)³⁰⁹ a mnohých ustanovení kapitoly VII (Spolupráca medzi ústrednými orgánmi). Priame dožiadania príslušným [justičným] [správnym] orgánom v [názov štátu] na účely vydania alebo zmeny rozhodnutí o výživnom sa stručne uvádzajú v kapitolách 10 a 11 a tieto žiadosti sa riadia vo všeobecnosti vnútroštátnym právnym poriadkom [názov štátu], nie nariadením (normy právomoci stanovené v nariadení sa však uplatňujú; ďalšie informácie o právomoci a normách rozhodného práva podľa nariadenia sa nachádzajú v kapitolách 4 a 5).

³⁰⁹ To, že sa najpriaznivejšie ustanovenia o právnej pomoci z kapitoly V nariadenia, ktoré sú zakotvené v článku 46, nebudú uplatňovať na priame dožiadania podľa nariadenia (ale iba na žiadosti podávané ústredným orgánom), je možné odvodiť zo znenia článku 46 ods. 1, článku 55 a článku 56 ods. 1 nariadenia a z odôvodnenia 36 nariadenia. Ďalšie informácie o prístupe k spravodlivosti a ustanoveniach o právnej pomoci podľa nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VII).

Kapitola 9 - Vybavovanie doručených žiadostí o výkon rozhodnutí vydaných alebo uznaných v dožiadanom štáte podľa dohovoru z roku 2007 alebo nariadenia z roku 2009

Ako používať túto kapitolu:

Táto kapitola sa zberá predovšetkým žiadosťami o výkon rozhodnutia o výživnom, ktoré prijali justičné alebo iné príslušné orgány od ústredného orgánu (pozri tiež oddiel VI nižšie o priamych dožiadaniach podávaných príslušným orgánom).

Oddiel I obsahuje prehľad žiadosti – kedy sa používa, kto ju môže uplatňovať a vysvetlenie základných pojmov a výrazov.

Oddiel II opisuje konanie alebo opatrenia na preskúmanie a vybavovanie doručených materiálov.

Oddiel III obsahuje odkazy a dodatočné informácie o žiadosti.

Oddiel IV obsahuje kontrolný zoznam, ktorý poskytuje jednoduchý prehľad postupu.

Oddiel V sa týka niektorých najčastejších otázok o tejto žiadosti.

Oddiel VI obsahuje prehľad konaní vo veci priamych dožiadaní o výkon rozhodnutí podávaných príslušným orgánom, ktoré boli vydané alebo uznané v [názov štátu].

I. Prehľad – žiadosti o výkon rozhodnutia, ktoré bolo vydané alebo uznané v [názov štátu] podľa dohovoru z roku 2007 alebo nariadenia z roku 2009

A. Kedy sa použije táto žiadosť

617. Je to najjednoduchšia žiadosť podľa dohovoru alebo nariadenia. V žiadosti sa požaduje, aby príslušný orgán zmluvného štátu dohovoru alebo členského štátu, v ktorom sa uplatňuje nariadenie, vykonal vlastné rozhodnutie alebo cudzie rozhodnutie, ktoré už uznal,³¹⁰ a pomáhal pri zasielaní platieb oprávnenému, ktorý žije mimo tohto štátu. Oprávnený bude žiadať výkon rozhodnutia, lebo povinný má pobyt alebo majetok či príjem v dožiadanom štáte. V prípade [názov štátu] to bude dožiadaný štát.

618. Tento postup je veľmi priamy, lebo rozhodnutie sa nemusí uznať v dožiadanom štáte pred vykonaním v [názov štátu]. Je to preto, lebo ide buď o vnútroštátne rozhodnutie vydané v [názov štátu], v ktorej sa uskutoční výkon, alebo o cudzie rozhodnutie, ktoré už bolo v [názov štátu] uznané.

Dožadujúci štát je zmluvný štát dohovoru alebo členský štát, v ktorom sa uplatňuje nariadenie, ktorý začína vybavovať žiadosť a podáva dožiadanie v mene žiadateľa, ktorý má pobyt v tomto štáte. **Dožiadaný štát** je zmluvný štát dohovoru alebo členský štát, v ktorom sa uplatňuje nariadenie, ktorý sa žiada o vybavenie žiadosti.

619. Táto žiadosť sa podáva podľa článku 10 ods. 1 písm. b) dohovoru alebo podľa článku 56 ods. 1 písm. b) nariadenia. (Podrobné informácie o rozsahu pôsobnosti a uplatňovaní dohovoru aj nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti I.)

B. Modelový príklad

620. M má rozhodnutie o výživnom z [názov štátu]. M momentálne žije v krajine B. Povinný naďalej žije v [názov štátu]. M chce dosiahnuť, aby orgány v [názov štátu] začali vykonávať rozhodnutie o výživnom a odosielali platby M. [Názov štátu] aj krajina B sú

³¹⁰ Uznatie sa môže uskutočniť podľa dohovoru alebo nariadenia a ak sa niektoré typy cudzích rozhodnutí uznávajú automaticky, rozhodnutie sa môže uznať „zo zákona“. Informácie o konaniach vo veci uznania podľa dohovoru a nariadenia sa nachádzajú v kapitolách 7 a 8.

zmluvnými štátmi dohovoru alebo členskými štátmi Európskej únie, v ktorých sa uplatňuje nariadenie.

621. Na základe dohovoru alebo nariadenia M požiada ústredný orgán v krajine B o zaslanie **žiadosti o výkon rozhodnutia** do [názov štátu]. Ústredný orgán v [názov štátu] prijme žiadosť, skontroluje jej úplnosť, postúpi rozhodnutie príslušnému orgánu pre výkon a pomôže pri zaslaní platieb M podľa požiadaviek.

C. Dôležitý rozdiel – žiadosti o výkon vlastného rozhodnutia štátu

622. Žiadosť o výkon rozhodnutia vydaného alebo uznaného v dožiadanom štáte je jednoduchšia ako žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon rozhodnutia vydaného inde. Ako bolo uvedené v kapitole 7, ak sa podá žiadosť o uznanie alebo o uznanie a výkon rozhodnutia podľa dohovoru z roku 2007, odporca má právo namietat' proti uznaniu alebo uznaniu a výkonu na základe nesplnenia dôvodov na uznanie alebo uznanie a výkon podľa článku 20 alebo procesných či iných požiadaviek na uznanie alebo uznanie a výkon rozhodnutia podľa článku 22. Podľa nariadenia z roku 2009 bude mať v prípade rozhodnutí vydaných v členských štátoch, ktoré sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007, odporca k dispozícii menej dôvodov na podanie návrhu na preskúmanie rozhodnutia v členskom štáte pôvodu alebo žiadosti o odmietnutie alebo prerušenie výkonu rozhodnutia v členskom štáte výkonu³¹¹ (pozri kapitolu 8).

Ústredný orgán je verejný orgán, ktorý zmluvný alebo členský štát určil za orgán na vykonávanie alebo realizovanie povinností administratívnej spolupráce a pomoci podľa dohovoru alebo nariadenia.

623. Odporca nemá podobné práva v prípade rozhodnutia, ktoré bolo vydané alebo uznané v dožiadanom štáte, t. j. v [názov štátu]. Je to tak preto, lebo [názov štátu] sa žiada buď o výkon vlastného nariadenia, nie cudzieho, alebo preto, že sa žiada o výkon rozhodnutia, ktoré už predtým bolo vyhlásené za vykonateľné prostredníctvom postupu uznania alebo uznania a výkonu. Príslušný orgán v dožiadanom štáte tak nemusí zvažovať, či sa má rozhodnutie uznať alebo uznať a vykonať.

Príslušný orgán je verejný orgán v konkrétnom štáte, ktorý je na základe zákonov daného štátu poverený vykonávaním konkrétnych úloh podľa dohovoru alebo nariadenia alebo má povolenie tieto úlohy vykonávať. Príslušným orgánom môže byť súd, správny orgán, program na vymáhanie výživného na deti alebo iný štátny subjekt, ktorý vykonáva niektoré úlohy súvisiace s dohovorom alebo nariadením.

624. Ak má odporca námietky proti výkonu rozhodnutia, musia sa vzniesť po tom, ako začne príslušný orgán konať vo veci výkonu, ako to umožňuje vnútroštátny právny poriadok [názov štátu] ako vykonávajúceho štátu.³¹² Skutočnosť, že žiadosť o výkon bola podaná podľa dohovoru, neposkytuje odporcovi/povinnému žiadne ďalšie dôvody na napadnutie výkonu rozhodnutia.

625. Postup vybavovania doručených žiadostí o výkon je tak pre dožiadaný ústredný orgán v [názov štátu] veľmi priamy.³¹³ Na základe preskúmania sa určí, či je súbor písomností úplný, a žiadosť sa postúpi príslušnému orgánu na výkon v [názov štátu].³¹⁴ Príslušný orgán potom prijme všetky potrebné kroky na výkon rozhodnutia, ktoré umožňuje vnútroštátny právny poriadok. Tieto konania sa podrobne opisujú v nasledujúcom oddiele.

³¹¹ V prípade rozhodnutí vydaných podľa nariadenia v členských štátoch, ktoré nie sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007, bude mať odporca k dispozícii viac dôvodov na napadnutie uznania alebo výkonu rozhodnutia než v prípade rozhodnutí vydaných v členských štátoch, ktoré sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007 (podrobnosti sa nachádzajú v kapitole 8).

³¹² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...]. Pozri však aj kapitolu 8, v ktorej sa uvádzajú rôzne dôvody na odmietnutie alebo prerušenie výkonu na základe osobitných režimov nariadenia pre uznanie a výkon rozhodnutí.

³¹³ Ústredným orgánom v [názov štátu] je [...].

³¹⁴ Príslušnými orgánmi v [názov štátu] sú [...].

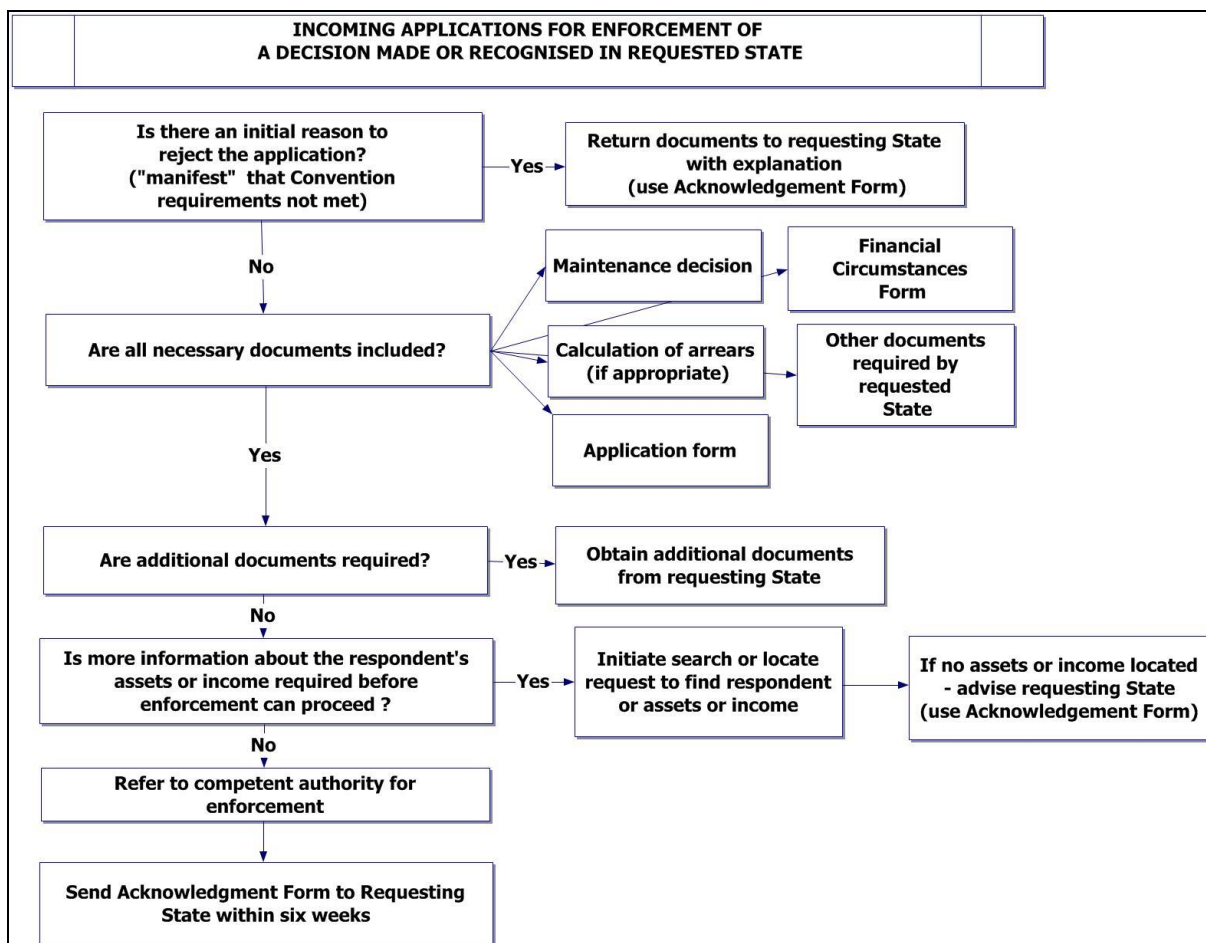
Hľadáte stručné zhrnutie krokov z tejto kapitoly? Prejdite na **kontrolný zoznam** na konci kapitoly.

II. Vybavenie žiadostí o výkon

1. Kontrola úplnosti písomností

626. Ak žiadosť o výkon rozhodnutia prijme ústredný orgán v [názov štátu] od cudzieho ústredného orgánu, skontroluje sa úplnosť súboru písomností, určí sa, či sa má žiadosť vybaviť, a vystaví sa potvrdenie o uznaní písomností a žiadosť o dodatočné potrebné písomnosti. Súbor písomností sa potom odošle príslušnému orgánu v [názov štátu] na výkon.³¹⁵ Príslušný orgán v [názov štátu] bude musieť vykonať podobnú kontrolu úplnosti súboru písomností ako ústredný orgán.

³¹⁵ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

Obrázok 10: Vývojový diagram (iba pre dohovor) – prehľad kontroly žiadosti o výkon

627. Písomnosti prijaté od ústredného orgánu v [názov štátu] je potrebné preskúmať včas, aby sa v prípade potreby mohli od ústredného orgánu v dožadujúcom štáte bezodkladne vyžiadať dodatočné písomnosti.

628. Prichádzajúci súbor písomností má obsahovať:

a) Podľa dohovoru z roku 2007

√	Sprievodné tlačivo
√	Tlačivo žiadosti
podľa potreby	Znenie rozhodnutia
√	Tlačivo o majetkových pomeroch
podľa potreby	Dokument s vyčíslením dlžného výživného
podľa potreby	Doklad o dávkach vyplácaných verejným orgánom
podľa potreby	Preložené kópie písomností

Obrázok 11: Zoznam tlačív a písomností

Sprievodné tlačivo

Každá žiadosť podľa dohovoru musí obsahovať aj sprievodné tlačivo. Toto tlačivo je povinné. V sprievodnom tlačive sa uvádzajú účastníci a typ žiadosti. Uvádzajú sa v ňom aj písomnosti priložené k žiadosti.

Tlačivo žiadosti

Vo väčšine prípadov sa použije odporúčané tlačivo žiadosti.

Znenie rozhodnutia

Vo väčšine prípadov žiadateľ priloží obyčajnú kópiu rozhodnutia. Tá príslušnému orgánu pre výkon pomôže zistiť miesto rozhodnutia a získať ďalšie alebo overené kópie, ak sa na výkon vyžadujú.

Tlačivo o majetkových pomeroch

Keďže ide o žiadosť o výkon, priloží sa k nej aj tlačivo o majetkových pomeroch s informáciami o mieste pobytu a majetkových pomeroch odporcu v rozsahu známom žiadateľovi. Toto tlačivo obsahuje informácie dôležité na výkon rozhodnutia.

Ak žiadateľ použije odporúčané tlačivo, časť oprávneného v tejto písomnosti zostane nevyplnená, keďže tieto informácie sa pre žiadosť o výkon nevyžadujú.

Dokument s vyčíslením dlžného výživného

Ak na základe rozhodnutia o výživnom existuje nezaplatené výživné (dlžné výživné) a žiadateľ chce dosiahnuť výkon tohto rozhodnutia, je potrebné priložiť písomnosť, v ktorej sa uvádza spôsob vyčíslenia tohto dlžného výživného.

b) Podľa nariadenia z roku 2009**i) Príloha VI**

V nariadení sa vyžaduje, aby sa na žiadosti o výkon rozhodnutia, ktoré boli vydané alebo uznané v dožiadanom členskom štáte, použili ustanovenia prílohy VI priloženej k zneniu nariadenia. V nariadení sa vyžaduje, aby sa k žiadosti priložili minimálne tieto informácie (článok 57 ods. 2):

- a) označenie povahy žiadosti alebo žiadostí;
- b) meno a kontaktné údaje žiadateľa vrátane adresy a dátumu narodenia;³¹⁶
- c) meno odporcu, a ak sú známe, jeho adresa a dátum narodenia;
- d) meno a dátum narodenia každej osoby, na ktorú sa žiada o výživné;
- e) dôvody, o ktoré sa žiadosť opiera;
- f) v žiadosti, ktorú podáva oprávnený, informácie o tom, kam sa majú zasielať alebo elektronicky poukazovať platby výživného;
- g) meno a kontaktné údaje osoby alebo útvaru ústredného orgánu dožadujúceho členského štátu zodpovedných za vybavovanie žiadosti.

ii) V prípade rozhodnutí uznaných podľa kapitoly IV oddielu 1 (rozhodnutia vydané v členskom štáte viazanom Haagskym protokolom z roku 2007)

V článku 20 nariadenia sa stanovujú požadované písomnosti potrebné na účely výkonu (podľa kapitoly IV oddielu 1 nariadenia na účely rozhodnutí vydávaných v členskom štáte viazanom Haagskym protokolom z roku 2007), ktoré musí navrhovateľ predložiť príslušným orgánom pre výkon:

- a) vyhotovenie rozhodnutia, ktoré spĺňa podmienky potrebné na preukázanie jeho pravosti;
- b) výpis z rozhodnutia vydaný súdom pôvodu na tlačive uvedenom v prílohe I k nariadeniu (v prípade potreby aj s prepisom alebo prekladom obsahu);³¹⁷

³¹⁶ Adresa žiadateľa sa môže nahradiť inou adresou v prípadoch domáceho násillia, ak vnútroštátny právny poriadok dožiadaného členského štátu nevyžaduje na účely konania, aby žiadateľ poskytol svoju osobnú adresu (článok 57 ods. 3). Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³¹⁷ Ďalšie informácie o požiadavkách na jazyk a preklad podľa nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele II.

- c) v prípade potreby písomnosť uvádzajúcu stav dlžného výživného a dátum, ku ktorému bolo vyčíslené.

Príslušné orgány nesmú od navrhovateľa vyžadovať predloženie prekladu rozhodnutia, ak sa proti výkonu nenamieta (článok 20 ods. 2).³¹⁸

iii) V prípade rozhodnutí uznaných podľa kapitoly IV oddielu 2 (rozhodnutia vydané v členskom štáte, ktorý nie je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007)

Podľa článku 28 nariadenia (na základe alternatívneho konania vo veci uznania a vyhlásenia vykonateľnosti podľa konania v oddiele 2 v prípade rozhodnutí vydaných v členských štátoch, ktoré nie sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007) sa musí k žiadostiam priložiť: a) vyhotovenie rozhodnutia, „ktoré spĺňa podmienky potrebné na preukázanie jeho pravosti“, a b) výpis z rozhodnutia vydaný súdom pôvodu na tlačive uvedenom v prílohe II. Ak je to potrebné, k žiadosti treba priložiť aj preklad alebo prepis, a to podľa príslušných jazykových požiadaviek (ďalšie informácie o jazykových požiadavkách nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele II). Príslušný [justičný] [správny] orgán, ktorý začal konať, nesmie od navrhovateľa vyžadovať poskytnutie prekladu rozhodnutia (to sa však môže vyžadovať v súvislosti s námietkou podanou podľa článkov 32 alebo 33).

Podľa článku 29 nariadenia platí, že ak sa nepredloží výpis rozhodnutia prostredníctvom tlačiva uvedeného v prílohe II k nariadeniu, príslušný orgán môže určiť lehotu na jeho predloženie alebo prijať rovnocennú písomnosť, alebo upustiť od jej predloženia, ak považuje predložené údaje za postačujúce.

iv) Písomnosti týkajúce sa súdnych zmierov a verejných listín (článok 48)

V článku 48 nariadenia sa uvádzajú písomnosti, ktoré je potrebné priložiť k žiadostiam o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti súdnych zmierov a verejných listín v inom členskom štáte, ku ktorým musí vydať príslušný orgán členského štátu pôvodu na návrh ktoréhokoľvek zainteresovaného účastníka výpis zo súdneho zmiere alebo verejnej listiny na základe príloh I, II, III alebo IV, podľa potreby.

v) Dodatočné písomnosti

V článku 57 ods. 4 a 5 nariadenia sa vyžaduje, aby boli k žiadosti v potrebnom a známom rozsahu priložené dodatočné písomnosti. Patria medzi ne:

- majetkové pomery povinného vrátane mena a adresy jeho zamestnávateľa a umiestnenia a povahy majetku povinného [článok 57 ods. 4 písm. b)],³¹⁹
- akékoľvek ďalšie informácie, ktoré umožnia zistiť miesto pobytu odporcu [článok 57 ods. 4 písm. c)],
- všetky potrebné podporné informácie alebo písomnosti vrátane písomností, ktorými je v prípade potreby možné preukázať nárok žiadateľa na právnu pomoc (článok 57 ods. 5).

Doklad o dávkach – verejný orgán

Ak je žiadateľom verejný orgán, mohol namiesto výživného vyplácať dávky. V niektorých prípadoch môže byť vhodné poskytnúť písomnosti, ktoré dokladajú vyplácanie dávok, napríklad ak chce verejný orgán uplatniť samostatný nárok na získanie časti dlžného výživného.

³¹⁸ Tamtiež.

³¹⁹ Keďže ide o žiadosť o výkon, majetkové pomery oprávneného [článok 57 ods. 4 písm. a)] sa zvyčajne nemusia dokladať.

c) Žiadosť o dodatočné písomnosti

629. Ak je žiadosť neúplná a vyžadujú sa dodatočné písomnosti, nemala by sa zamietnuť. Namiesto toho sa ústrednému orgánu [názov štátu] podá žiadosť o dodatočné písomnosti, a ten sa potom obráti na dožadujúci ústredný orgán.

630. Ak o dodatočné písomnosti žiada ústredný orgán v [názov štátu], dožadujúci štát má na poskytnutie týchto písomností podľa dohovoru **tri mesiace** a podľa nariadenia **90 dní**. Ak sa vyžiadané písomnosti v stanovenej lehote neposkytnú, s dožadujúcim štátom sa dohodne ďalší postup. Ak sa požadované písomnosti neposkytnú a žiadosť sa nemôže vybaviť, ústredný orgán v [názov štátu] môže (ale nemusí) uzatvoriť spis a informovať dožadujúci štát.

2. Sú požiadavky dohovoru alebo nariadenia preukázateľne nesplnené?

631. Na základe dohovoru alebo nariadenia môže ústredný orgán odmietnuť vybavenie žiadosti iba vtedy, ak sa „preukáže, že neboli splnené požiadavky“ dohovoru, resp. nariadenia (pozri článok 12 ods. 8 dohovoru a článok 58 ods. 8 nariadenia). Môže sa to stať len za výnimočných okolností³²⁰ a ústredný orgán môže túto požiadavku zvážiť na základe vlastného uváženia.

632. Ústredný orgán mohol napríklad už predtým odmietnuť žiadosť týkajúcu sa rovnakých účastníkov. Ak nie sú k žiadosti priložené žiadne nové dôkazy, ústredný orgán sám zváži, či túto žiadosť na tomto základe znova odmietne. Podobne možno žiadosť odmietnuť, ak z písomností jednoznačne vyplýva, že dožiadanie sa vôbec netýka výživného.

633. Príslušný orgán v [názov štátu] môže po prijatí žiadosti vykonať podobnú kontrolu, na základe ktorej zistí, či sa „preukázateľne“ nepotvrdilo nesplnenie požiadaviek dohovoru, a o svojich zisteniach podľa potreby informuje ústredný orgán [názov štátu].

3. Zistenie pobytu odporcu

634. V niektorých veľmi zriedkavých prípadoch môže ústredný orgán v [názov štátu] pred začatím výkonu vykonať zisťovanie pobytu odporcu, a to najmä vtedy, ak sa podľa právneho poriadku vykonávajúceho štátu vyžaduje oznámenie pred výkonom³²¹ alebo ak žiadateľ s istotou nevie, či má odporca pobyt alebo majetok či príjem v dožiadanom štáte.

635. Pri vykonávaní akéhokoľvek zisťovania sa od ústredného orgánu [názov štátu] alebo samotného príslušného orgánu očakáva, že použije všetky databanky a zdroje verejných informácií, ku ktorým má prístup, v rámci obmedzení stanovených vnútroštátnym právnym poriadkom v oblasti prístupu k osobným informáciám (ďalšie informácie o ochrane osobných a dôverných informácií podľa dohovoru a nariadenia sa nachádzajú aj v kapitole 3 časti II oddiele VI).³²²

636. Ak nie je možné zistiť miesto pobytu odporcu alebo jeho majetok či príjem v [názov štátu], ústredný orgán v [názov štátu] musí informovať dožadujúci ústredný orgán. Ak dožadujúci štát nevie poskytnúť žiadne dodatočné informácie na zistenie pobytu odporcu, výkon sa nemôže uskutočniť.

4. Vhodné predbežné alebo ochranné opatrenia

637. Príslušný [justičný] [správny] orgán môže počas konania vo veci žiadosti prijať vhodné predbežné alebo ochranné opatrenia. Prijatie týchto opatrení sa môže uskutočniť pri mnohých príležitostiach počas vybavovania (alebo aj pred začatím vybavovania)

³²⁰ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 344.

³²¹ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 202.

³²² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

žiadosti. Ďalšie informácie o predbežných a ochranných opatreniach sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VIII.

5. Začatie postupu výkonu

638. Príslušný orgán zodpovedný za výkon rozhodnutí o výživnom v [názov štátu] môže začať konanie vo veci výkonu. Ďalšie informácie o výkone rozhodnutí o výživnom sa nachádzajú v kapitole 12.

III. Dodatočné materiály

A. Praktické poskytovanie informácií

- V niektorých štátoch sa pred začatím konania vo veci výkonu alebo súbežne s ním pristúpi k snahe o dosiahnutie dobrovoľného plnenia povinností.³²³ Cieľom všetkých žiadostí o výživné je dosiahnuť dlhodobu stabilnú a čo najefektívnejší tok platieb oprávnenému.
- Dôležité je mať stále na zreteli, že všetky žiadosti je potrebné vybavovať rýchlo, účinne a bez zbytočných prieťahov.
- Príslušné orgány by mali ústredný orgán v [názov štátu] neprestajne informovať o stave žiadosti o výkon. Ústredný orgán v [názov štátu] je povinný podávať správy ústrednému orgánu v dožadujúcom štáte o stave a vývoji vo veci žiadosti.

B. Súvisiace tlačivá

Dohovor z roku 2007:

Žiadosť o výkon rozhodnutia, ktoré bolo vydané alebo uznané v dožiadanom štáte

Nariadenie z roku 2009:

Príloha I
Príloha II
Príloha III
príloha IV
Príloha VI

C. Príslušné články

Dohovor z roku 2007:

Článok 10 ods. 1 písm. b)
Článok 12
Článok 32
Článok 34

Nariadenie z roku 2009:

Články 16 až 43 (kapitola IV)
Článok 56 ods. 1 písm. b)
Článok 58
Článok 41
Článok 20

D. Súvisiace kapitoly príručky

Pozri kapitolu 12 – Výkon rozhodnutí o výživnom podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

³²³ V [názov štátu] môže snahu o dosiahnutie dobrovoľného plnenia povinností iniciovať [...].

IV. Kontrolný zoznam – doručené dožiadania o výkon

	Konanie	Odkaz v príručke
1.	Prijímanie písomností od ústredného orgánu [názov štátu]	II.1
2.	Kontrola úplnosti písomností	II.1
3.	Sú požiadavky dohovoru alebo nariadenia preukázateľne nesplnené?	II.2
4.	Prijatie predbežných alebo ochranných opatrení podľa potreby	II.4
5.	Konanie vo veci výkonu	II.5

V. Najčastejšie otázky

Prečo nie je potrebné uznať rozhodnutie z dožiadaného štátu?

639. Uznanie nie je potrebné, lebo [názov štátu] sa buď žiada o výkon vlastného rozhodnutia, nie cudzieho, alebo o výkon rozhodnutia, ktoré už bolo uznané.

Prečo je potrebné použiť dohovor alebo nariadenie, ak sa dožiadanie týka výkonu rozhodnutia v štáte, ktorý ho vydal?

640. V niektorých štátoch môže byť prístup k príslušnému orgánu pre výkon (napr. úradu na vymáhanie výživného na deti) obmedzený na osoby, ktoré majú pobyt v danom štáte. Ústredné orgány v dožiadanom a dožadujúcom štáte môžu pomôcť aj pri zasielaní platieb, ak sa to vyžaduje a je to v ich právomoci. A napokon, ak sa v dožiadanom štáte na začatie postupu výkonu vyžaduje právna pomoc, poskytne sa žiadateľovi bezplatne, ak je žiadosť v rozsahu pôsobnosti dohovoru alebo nariadenia, platného medzi dvomi zmluvnými alebo členskými štátmi.³²⁴

VI. Priame dožiadania o výkon rozhodnutia, ktoré bolo vydané alebo uznané v [názov štátu]

641. Príslušné orgány môžu prijímať priame dožiadania o výkon od žiadateľov, ktoré neboli podané vo forme žiadosti prostredníctvom ústredného orgánu. V takýchto prípadoch si budú musieť byť príslušné orgány vedomé požiadaviek alebo odporúčaní dohovoru alebo nariadení týkajúcich sa písomností (pozri oddiel II.1 vyššie), a najmä požiadaviek na písomnosti podľa článku 20 nariadenia na účely výkonu podľa konania v kapitole IV oddiele 1 (informácie o výkone rozhodnutí o výživnom sa nachádzajú v kapitole 12 tejto príručky). Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³²⁴ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu], informácie o konaní na poskytnutie právnej pomoci sa nachádzajú vyššie v poznámke pod čiarou č. 86.

Kapitola 10 - Vybavovanie doručených žiadostí o vydanie rozhodnutia podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

I. Prehľad

A. Kedy sa použije táto žiadosť

642. Žiadosť o **vydanie** rozhodnutia o výživnom v [názov štátu], ktorá je zmluvným štátom dohovoru alebo členským štátom, v ktorom sa uplatňuje nariadenie, sa prijme za týchto okolností:

- ak neexistuje rozhodnutie o výživnom a oprávnený žiada o vydanie rozhodnutia alebo
- ak uznanie a výkon cudzieho rozhodnutia v [názov štátu] nie je možné (alebo sa odmietlo iba na základe dohovoru z dôvodu nedostatočných dôvodov na uznanie a výkon podľa článku 20 alebo na základe dôvodov uvedených v článku 22 písm. b) alebo e) dohovoru).

Vydanie je postup získania rozhodnutia o výživnom v prípade, ak buď neexistuje žiadne rozhodnutie o výživnom, alebo nie je z istých dôvodov možné existujúce rozhodnutie o výživnom uznať či vykonať. K vydaniu rozhodnutia môže patriť určenie rodičovstva, ak sa to na vydanie rozhodnutia o výživnom vyžaduje.

643. Žiadosť o vydanie rozhodnutia o výživnom môže obsahovať dožiadanie o určenie rodičovstva.

644. Žiadosti o vydanie rozhodnutia o výživnom sa podávajú podľa článku 10 ods. 1 písm. c) a d) dohovoru a článku 56 ods. 1 písm. c) a d) nariadenia. (Podrobné informácie o rozsahu pôsobnosti a uplatňovaní dohovoru aj nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti I.)

B. Modelový príklad

645. **Oprávnená** býva v krajine A. Má dve deti. Otec detí sa presťahoval do [názov štátu]. Oprávnená chce získať výživné od otca detí. Krajina A aj [názov štátu] sú zmluvnými štátmi dohovoru alebo členskými štátmi Európskej únie, v ktorých sa uplatňuje nariadenie.

Oprávnený je fyzická osoba, ktorá má nárok na výživné alebo o ktorej sa tvrdí, že má takýto nárok. Môže ňou byť rodič alebo manžel/manželka, dieťa, pestúni alebo príbuzní či iné osoby, ktoré sa starajú o dieťa. V niektorých štátoch sa táto osoba môže nazývať príjemca výživného, veriteľ alebo opatrovník či poručník.

Ako to funguje podľa dohovoru alebo nariadenia

646. Oprávnená podá žiadosť o vydanie rozhodnutia o výživnom. Túto žiadosť ústredný orgán v krajine A zašle ústrednému orgánu v [názov štátu]. Povinný dostane oznámenie a rozhodnutie o výživnom sa vydá na základe zákonov (vrátane noriem medzinárodného práva súkromného)³²⁵ dožiadaného štátu ([názov štátu]). V prípade potreby sa vykoná aj určenie rodičovstva.

C. Kto môže požiadať o vydanie rozhodnutia o výživnom?

647. Ak žiadne rozhodnutie o výživnom neexistuje, o vydanie rozhodnutia môže požiadať iba oprávnený. Na základe dohovoru platí, že ak rozhodnutie existuje, ale nemôže sa

³²⁵ Ak je dožiadaným štátom členský štát Európskej únie, v ktorom sa uplatňuje nariadenie z roku 2009, uplatnia sa priame normy právomoci tohto nariadenia. Ďalšie informácie o priamych normách právomoci podľa nariadenia sa nachádzajú v kapitole 4. Ak je dožiadaný štát viazaný Haagskym protokolom z roku 2007 alebo je jeho stranou, uplatnia sa normy rozhodného práva protokolu. Ďalšie informácie o Haagskom protokole z roku 2007 sa nachádzajú v kapitole 5.

uznať ani vykonať z dôvodu výhrady podľa dohovoru,³²⁶ verejný orgán, ktorý koná v mene oprávneného alebo ktorý poskytol dávky namiesto výživného, môže tiež podať žiadosť o vydanie rozhodnutia o výživnom. Oprávnený musí mať pobyt v zmluvnom štáte dohovoru alebo v členskom štáte, v ktorom sa uplatňuje nariadenie.

Hľadáte stručné zhrnutie konaní pre túto žiadosť? Prejdite na **kontrolný zoznam** na konci tejto kapitoly.

D. Vydanie rozhodnutia o výživnom, ak nie je možné uznať existujúce rozhodnutie

1. Podľa dohovoru

648. Ako je uvedené v kapitole 7 tejto príručky, podľa dohovoru platí, že môžu nastať situácie, v ktorých dožiadaný štát odmietne uznať alebo vykonať existujúce rozhodnutie, lebo uplatnil výhradu podľa článku 20 ods. 2 na určitú podmienku, ktorá sa uplatňuje na uznanie a výkon rozhodnutia. Ak bolo napríklad rozhodnutie vydané na základe obvyklého pobytu oprávneného v štáte pôvodu a na uznanie a výkon rozhodnutia sa nevzťahuje žiadny iný dôvod z článku 20, dožiadaný štát môže odmietnuť uznanie rozhodnutia. V takom prípade sa môže vydať nové rozhodnutie.

649. Je potrebné poznamenať, že Európska únia ako zmluvná strana dohovoru z roku 2007 *nebude* túto výhradu podľa článku 20 ods. 2 dohovoru uplatňovať, a preto takáto situácia v príslušných orgánoch v rámci Európskej únie, ktoré sa budú zaoberať prípadmi podľa dohovoru, nenastane.³²⁷

650. Zmluvné štáty dohovoru, ktoré túto výhradu uplatnili, nemusia v tejto situácii podať novú žiadosť (žiadosť o vydanie rozhodnutia), keďže dožiadaný štát musí prijať všetky príslušné opatrenia na vydanie nového rozhodnutia (článok 20 ods. 4), ak má odporca obvyklý pobyt v dožiadanom štáte. Konania uvedené v tejto kapitole sa budú teda týkať vydania rozhodnutia.

651. Môže to znamenať, že sa od oprávneného vyžadujú dodatočné informácie a písomnosti, napríklad ak sú na stanovenie výšky výživného dôležité náklady na výchovu dieťaťa. Toto dožiadanie možno podať ústrednému orgánu v dožadujúcom štáte.

652. Dôležité však je, že v tejto situácii nie je v žiadosti o vydanie nového rozhodnutia potrebné zisťovať nárok dieťaťa alebo detí na podanie žiadosti o výživné (článok 20 ods. 5)³²⁸. Základ na zistenie nároku detí na podanie žiadosti o výživné na dieťa sa stanovuje v existujúcom rozhodnutí.

653. Môžu nastať aj situácie, keď má žiadateľ rozhodnutie o výživnom, ale vie, že odporca v dožiadanom štáte ([názov štátu]) bude môcť úspešne namietajú proti žiadosti o uznanie a výkon. Podľa dohovoru platí, že je to možné vtedy, ak nemožno nájsť žiadny dôvod na uznanie a výkon rozhodnutia alebo ak je rozhodnutie takého typu, ktorý dožiadaný štát nemôže vykonať.³²⁹ V takom prípade oprávnený podá žiadosť o vydanie nového rozhodnutia, nie žiadosť o uznanie a výkon.³³⁰

³²⁶ Je potrebné poznamenať, že Európska únia ako zmluvná strana dohovoru z roku 2007 neuplatní výhradu podľa článku 20 ods. 2 dohovoru. *Rozhodnutie Rady 2011/432/EÚ* (vyššie poznámke pod čiarou č. 59).

³²⁷ *Tamtiež*.

³²⁸ Pozri dôvodovú správu dohovoru, body 469 až 471. Je potrebné poznamenať, že v dohovore sa v tejto súvislosti nevymedzuje pojem „nárok“, výklad tohto pojmu, ako aj ďalšie informácie či dôkazy požadované na vydanie rozhodnutia o výživnom, sa určujú podľa vnútroštátneho právneho poriadku dožiadaného štátu.

³²⁹ V rozhodnutí sa môže napríklad výživné stanoviť ako percentuálny podiel zo mzdy, čo dožiadaný štát považuje za nedostatočné na uskutočnenie výkonu. Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 255. V [názov štátu] [...].

³³⁰ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 255.

654. Tieto žiadosti sa budú vybavovať takisto ako každá iná žiadosť podľa tejto kapitoly. Podľa dohovoru však platí, že ak sa nové rozhodnutie nevydá z dôvodu odmietnutia uznania a výkonu existujúceho rozhodnutia pre výhradu (článok 20 ods. 4), predpoklad nároku podľa článku 20 ods. 5 dohovoru uvedený vyššie sa uplatňovať nebude. V žiadosti o vydanie nového rozhodnutia sa tak bude musieť zisťovať nárok detí na výživné.

2. Podľa nariadenia

655. Situácie, v ktorých nebude možné rozhodnutie prijaté v inom členskom štáte uznať alebo uznať a vyhlásiť za vykonateľné, by mali byť podľa nariadenia oveľa zriedkavejšie než podľa dohovoru (informácie o konaniach vo veci uznania a výkonu rozhodnutí podľa nariadenia sa nachádzajú v kapitole 8 tejto príručky). Ak však existujú okolnosti, za ktorých sa nemôže rozhodnutie vydané v jednom členskom štáte uznať a/alebo vykonať podľa nariadenia v inom členskom štáte, navrhovateľ môže využiť žiadosť o vydanie podľa nariadenia na vydanie nového rozhodnutia v dožiadanom štáte.

II. Vybavovanie doručených žiadostí o vydanie rozhodnutia podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

A. Všeobecne

656. Tento oddiel sa týka všeobecných požiadaviek na vybavenie doručenej žiadosti o vydanie rozhodnutia o výživnom. Osobitné konania budú v súlade s vnútroštátnymi právnymi poriadkami a konaniami v [názov štátu]. Niektoré štáty využívajú na vydanie rozhodnutia súdne alebo justičné konania, iné odosielajú žiadosť správneho orgánu, ktorý vydá rozhodnutie.³³¹

657. Je dôležité poznamenať, že v členských štátoch Európskej únie, v ktorých sa uplatňuje nariadenie, budú príslušné orgány uplatňovať normy právomoci nariadenia na všetky žiadosti o zmenu a priame dožiadania buď podľa dohovoru, alebo nariadenia, ak patria do vecnej a časovej pôsobnosti nariadenia (ďalšie informácie o rozsahu pôsobnosti nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti I oddiele III o normách právomoci nariadenia v kapitole 4). V prípade členských štátov Európskej únie, v ktorých sa uplatňuje nariadenie a ktoré sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007, budú príslušné orgány uplatňovať protokol na všetky žiadosti o vydanie a priame dožiadania o vydanie rozhodnutia, ak patria do vecnej a časovej pôsobnosti protokolu (informácie o Haagskom protokole z roku 2007 sa nachádzajú aj v kapitole 5). Vzhľadom na geografickú pôsobnosť sú normy právomoci nariadenia a normy rozhodného práva protokolu všeobecne uplatniteľné.

658. Na druhej strane v zmluvných štátoch dohovoru, ktoré nie sú členmi Európskej únie, sa bude na žiadosti o vydanie primárne vzťahovať vnútroštátny právny poriadok týkajúci sa právomoci a rozhodného práva (ak zmluvný štát nie je stranou Haagskeho protokolu 2007).

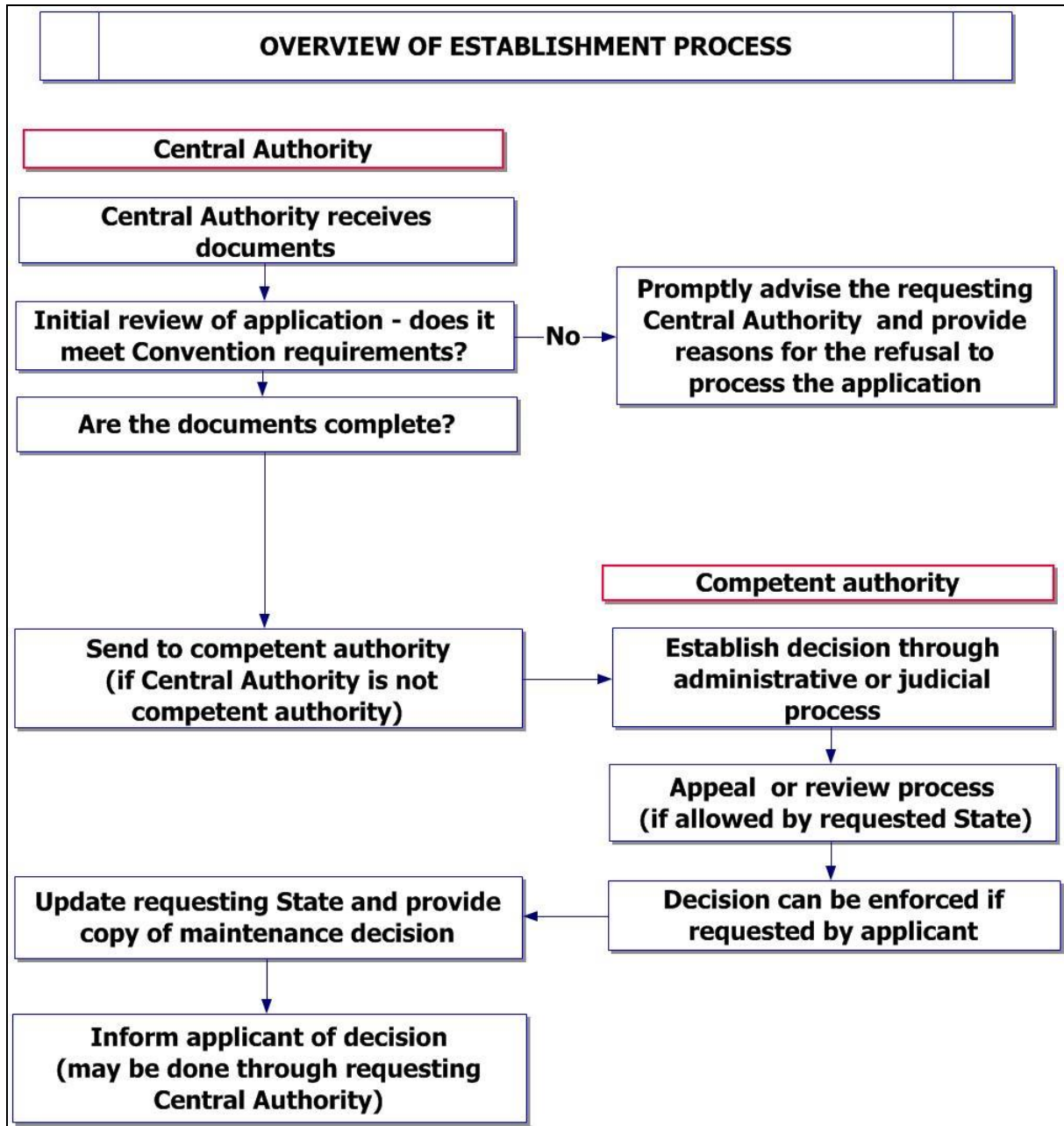
659. V dohovore a nariadení sa stanovujú niektoré všeobecné opatrenia pre všetky žiadosti. Po prijatí žiadosti vykoná ústredný orgán v [názov štátu] prvé preskúmanie, v prípade potreby sa vyžadujú dodatočné písomnosti a potom sa žiadosť odošle príslušnému [justičnému] [správne] orgánu v dožiadanom štáte, v tomto prípade v [názov štátu], na vydanie rozhodnutia.

660. Po vydaní príslušný orgán v dožiadanom štáte rozhodnutie vykoná, ak žiadateľ o výkon rozhodnutia požiadal.

³³¹ [Názov štátu] využíva [súdne/justičné] [správne] konania na vydanie rozhodnutia a/alebo stanovenie výšky výživného. Príslušnými [justičnými] [správnymi] orgánmi v [názov štátu] sú [...].

B. Vývojový diagram

661. Vo vývojovom diagrame nižšie sa uvádza prehľad postupu vydania rozhodnutia.

Obrázok 12: Prehľad postupu vydania

C. Kroky postupu vydania

1. Prvotné posúdenie ústredným orgánom [názov štátu]

662. Účelom prvotného posúdenia centrálnym orgánom v [názov štátu] ako centrálnemu orgánu v **dožiadanom štáte** je zabezpečiť, aby bola žiadosť podložená, písomnosti úplné a žiadosť sa mohla vybaviť. Ak je to potrebné, môže sa vyžadovať zistenie miesta pobytu povinného/odporcu, a to najmä vtedy, ak existuje pochybnosť o tom, či má pobyt, majetok alebo príjem

Dožadujúci štát je zmluvný štát dohovoru alebo členský štát, v ktorom sa uplatňuje nariadenie, ktorý začína vybavovať žiadosť a podáva dožiadanie v mene žiadateľa, ktorý má pobyt v tomto štáte. **Dožiadaný štát** je zmluvný štát dohovoru alebo členský štát, v ktorom sa uplatňuje nariadenie, ktorý sa žiada o vybavenie žiadosti.

v [názov štátu]. Príslušný [justičný] [správny] orgán v [názov štátu] bude musieť vykonať podobnú kontrolu.

a) Požiadavky dohovoru alebo nariadenia neboli splnené

663. V článku 12 ods. 8 dohovoru a článku 58 ods. 8 nariadenia sa dožiadanému ústrednému orgánu umožňuje odmietnuť vybavenie žiadosti, ak „preukázateľne“ nespĺňa požiadavky dohovoru alebo nariadenia. Neznamená to však, že dožiadaný ústredný orgán určuje, či je žiadosť odôvodnená. Očakáva sa, že dožiadaný ústredný orgán, v tomto prípade ústredný orgán v [názov štátu], jednoducho skontroluje žiadosť s cieľom zabezpečiť, že neporušuje postup, alebo či dožiadanie úplne nepatrí mimo pôsobnosť dohovoru alebo nariadenia, čo je napríklad prípad žiadosti, ktorá sa týka len opatrovníctva detí.

664. Príslušný [justičný] [správny] orgán v [názov štátu] môže vykonať podobnú predbežnú kontrolu a bezodkladne informovať ústredný orgán v [názov štátu] o prípadných chýbajúcich písomnostiach.

b) Neúplné písomnosti

665. Je potrebné vykonať kontrolu predloženého súboru písomností, aby sa zabezpečila úplnosť písomností. Podľa dohovoru platí, že pri každom vydaní rozhodnutia sa bude vyžadovať sprievodné tlačivo a pravdepodobne aj odporúčané tlačivo žiadosti o vydanie rozhodnutia a tlačivo o majetkových pomeroch a v prípade potreby aj iné tlačivá. Podľa nariadenia platí, že pri každom vydaní rozhodnutia sa použije tlačivo uvedené v prílohe VII k nariadeniu (v súlade s požiadavkami na obsah žiadosti stanovenými v článku 57 nariadenia). V závislosti od jednotlivých skutočností prípadu (napr. či dieťa dosiahlo alebo takmer dosiahlo plnoletosť) sa môžu vyžadovať aj ďalšie písomnosti.

Ústredný orgán je verejný orgán, ktorý zmluvný štát dohovoru alebo členský štát, v ktorom sa uplatňuje nariadenie, určil za orgán na vykonávanie alebo realizovanie povinností administratívnej spolupráce a pomoci podľa dohovoru alebo nariadenia.

c) Zistenie miesta pobytu odporcu/povinného

666. V niektorých prípadoch nebude žiadateľ vedieť presné alebo aktuálne miesto pobytu odporcu/povinného. Preto musí dožiadaný štát, v tomto prípade [názov štátu], využiť dostupné zdroje, ktoré má k dispozícii, na zistenie miesta pobytu povinného, aby bolo možné žiadosť vybaviť. Povinnému je v každom prípade potrebné v určitom čase poslať oznámenie o žiadosti o výživné a ak sa vyžaduje výkon rozhodnutia, na toto konanie sa bude vyžadovať aj miesto pobytu povinného.

667. V niektorých prípadoch, v ktorých existuje pochybnosť o tom, či povinný žije v [názov štátu], môže byť toto zistenie potrebné vykonať čo najskôr. Ak sa zistí, že povinný nemá pobyt v [názov štátu], môže sa to oznámiť dožadujúcemu štátu a žiadosť sa môže odoslať do iného zmluvného alebo členského štátu. V iných prípadoch požadované zisťovanie uskutoční **príslušný [justičný] [správny] orgán** v rámci samotného konania vo veci vydania, nie ako predbežné opatrenie.³³²

Príslušný orgán je verejný orgán v konkrétnom štáte, ktorý je na základe zákonov daného štátu poverený vykonávaním konkrétnych úloh podľa dohovoru alebo nariadenia, alebo má povolenie tieto úlohy vykonávať. Príslušným orgánom môže byť súd, správny orgán, program na vymáhanie výživného na deti alebo iný štátny subjekt, ktorý vykonáva niektoré úlohy súvisiace s dohovorom alebo nariadením.

668. V každom prípade je dôležité mať na zreteli, že neexistuje povinnosť vymeniť si adresu odporcu alebo jeho kontaktné informácie s dožadujúcim štátom. Ak sa majú informácie vymeniť, musí sa to vykonať v súlade s dohovorom alebo nariadením

³³² V [názov štátu] [...].

a platnými vnútroštátnymi zákonmi, ktoré sa týkajú ochrany osobných informácií (ďalšie informácie o otázkach ochrany osobných informácií a údajov sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VI).

d) Začatie postupu vydania

669. Po vykonaní prvotných krokov môže žiadosť príslušný [justičný] [správny] orgán v [názov štátu] vybaviť.³³³ Konania vo veci vydania rozhodnutia sa uvádzajú v nasledujúcom oddiele.

2. Vydanie rozhodnutia o výživnom – príslušný [justičný] [správny] orgán

670. Keďže žiadosti o vydanie sa v jednotlivých štátoch vybavujú rôzne, v tomto oddiele sa stanovujú všeobecné zásady a uvádzajú podrobné informácie potrebné na vydanie rozhodnutí podľa vnútroštátneho právneho poriadku v [názov štátu]. Cieľom je poskytnúť prehľad krokov, ktoré sa budú vzťahovať na všetky žiadosti.

671. Podľa vnútroštátnych konaní v [názov štátu] sa budú pri začatí konania vo veci žiadosti o vydanie vykonávať tieto kroky.

(1) Príslušné predbežné alebo ochranné opatrenia

672. Príslušný [justičný] [správny] orgán môže počas konania vo veci žiadosti prijať vhodné predbežné alebo ochranné opatrenia. Prijatie týchto opatrení sa môže uskutočniť pri mnohých príležitostiach počas vybavovania (alebo aj pred začatím vybavovania) žiadosti. Ďalšie informácie o predbežných a ochranných opatreniach sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VIII.

(2) Právomoc

673. Ak je dožiadaným štátom členský štát Európskej únie, v ktorom sa uplatňuje nariadenie, uplatnia sa priame normy právomoci tohto nariadenia. Nariadenie [je] [nie je] uplatniteľné v [názov štátu]. Ďalšie informácie o priamych normách právomoci podľa nariadenia sa nachádzajú v kapitole 4. Ak dožiadaným štátom nie je členský štát Európskej únie, právomoc príslušného orgánu v danej veci sa určuje na základe vnútroštátneho právneho poriadku a noriem medzinárodného práva súkromného.³³⁴

(3) Kontrola písomností

674. S cieľom zabezpečiť ich úplnosť a splnenie konkrétnych kritérií, napríklad požiadavku na overenie, sa vykoná kontrola písomností.³³⁵ V dohovore ani v nariadení sa nevyžaduje, aby sa vždy predkladali overené písomnosti (informácie o požiadavkách na pravosť/udelenie povolenia podľa nariadenia v súvislosti s niektorými písomnosťami sa však nachádzajú v kapitole 3 časti II). Ak sa písomnosti vyžadujú podľa vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] a neboli poskytnuté, ústredný orgán v [názov štátu] sa obráti na dožadujúci štát.

(4) Oznámenie povinnému

675. Pri každej žiadosti o vydanie rozhodnutia o výživnom sa **povinnému** oznámi žiadosť alebo posúdenie výživného. V niektorých štátoch sa to udeje ešte na začiatku postupu a povinnému sa odošle oznámenie o podaní žiadosti o výživné. Následne bude

³³³ V [názov štátu] je príslušným [justičným] [správnym] orgánom [...].

³³⁴ Ak sa má vydávané rozhodnutie uznať a/alebo vykonať v rámci inej právomoci, príslušné orgány môžu zohľadniť kritériá právomoci prijaté na účely uznania a výkonu rozhodnutia o výživnom v rámci cudzej právomoci, a najmä dôvody stanovené v článku 20 dohovoru. Vo väčšine prípadov napríklad súdy v Spojených štátoch amerických neuznávajú a nevykonávajú cudzie rozhodnutia o výživnom na dieťa, ktoré boli vydané na základe kritérií právomoci platných v mieste obvyklého pobytu oprávneného (článok 20 ods. 2 dohovoru umožňuje zmluvnému štátu dohovoru uplatniť voči tomuto a niektorým ďalším kritériám právomoci výhradu na účely uznania a výkonu cudzích rozhodnutí). Za týchto okolností však bude zmluvný štát povinný (ak má povinný obvyklý pobyt v tomto štáte) prijať všetky príslušné opatrenia na vydanie rozhodnutia v prospech oprávneného (pozri článok 20 ods. 4).

³³⁵ V [názov štátu] [...].

musieť príslušnému orgánu zodpovednému za vydanie rozhodnutia o výživnom poskytnúť informácie o svojich majetkových pomeroch.³³⁶ Príslušný [justičný] [správny] orgán potom stanoví výšku výživného.

676. Okrem toho sa môže od povinného vyžadovať poskytnutie informácií o finančnej situácii alebo iných informácií, na základe ktorých sa stanoví jeho príjem a schopnosť platiť výživné.

Povinný je fyzická osoba, ktorá má vyživovaciu povinnosť alebo o ktorej sa tvrdí, že má takúto povinnosť. Povinným môže byť rodič alebo manžel alebo iná osoba, ktorá má podľa právneho poriadku miesta vydania rozhodnutia povinnosť platiť výživné.

(5) Odkaz na riešenie sporov alebo podobné postupy

677. V niektorých štátoch sa môžu na účely urýchlenia konania vo veci žiadosti poskytovať služby ako alternatívne riešenie sporov, mediácia alebo pomoc pri príprave písomností. Tie budú podľa potreby k dispozícii žiadateľom aj odporcom. V niektorých štátoch sa vynakladá úsilie na dosiahnutie rozhodnutia na základe súhlasu alebo dohody.³³⁷

(6) Určenie rodičovstva

678. Pri niektorých žiadostiach môže oprávnený požiadať aj o určenie rodičovstva alebo povinný/odporca môže spochybniť svoje rodičovstvo a požiadať o genetické testy. Či môže túto požiadavku vzniesť aj povinný, závisí od právneho poriadku dožiadaného štátu. V niektorých štátoch sa testovanie rodičovstva nenariadi alebo sa žiadosti nevyhoví, ak sa dieťa narodilo počas manželstva rodičov.³³⁸

679. Ak je potrebné testovanie rodičovstva, v dohovore aj nariadení sa vyžaduje, aby ústredný orgán pri určovaní rodičovstva „poskytol pomoc“ [článok 6 ods. 2 písm. h) dohovoru a článok 51 ods. 2 písm. h) nariadenia]. To však neznamená, že ústredný orgán v dožiadanom štáte (t. j. [názov štátu]) musí zabezpečiť genetické testovanie na žiadosť povinného. Musí však odporcovi/povinnému poskytnúť informácie o testovacích zariadeniach alebo agentúrach, ktoré testovanie vykonávajú.³³⁹

680. Neznamená to však, že dožiadaný štát musí uhradiť testovanie rodičovstva, ak oň povinný požiada. Dožiadaný štát môže žiadosť podmieniť úhradou nákladov na testovanie povinným/odporcom.³⁴⁰

681. Príslušné [justičné] [správne] orgány môžu chcieť overiť, či sa ústredný orgán pokúsil od predpokladaného otca získať dobrovoľné uznanie rodičovstva. V prípade potreby by mal ústredný orgán zistiť aj rozhodné právo pre určovanie rodičovstva (ďalšie informácie o otázkach rodičovstva sa nachádzajú v kapitole 3 časti I oddiele I.A.).

(7) Právna pomoc a náklady na testovanie rodičovstva

682. Náklady na genetické testovanie s cieľom určiť rodičovstvo sa môžu v jednotlivých štátoch líšiť. K základným zásadám dohovoru a nariadenia patrí aj to, že služby ako právna pomoc sa oprávnenému na účely žiadostí týkajúcich sa vyživovacej povinnosti na dieťa mladšie ako 21 rokov poskytujú bezplatne. K nim patria aj žiadosti o vydanie rozhodnutia (pozri článok 15 ods. 1 dohovoru a článok 46 ods. 1 nariadenia). V podstate to znamená, že oprávnený nemusí uhradiť náklady spojené s testovaním rodičovstva.³⁴¹

683. Ďalšie informácie o poskytovaní právnej pomoci sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VII.

³³⁶ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 290.

³³⁷ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³³⁸ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³³⁹ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³⁴⁰ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 96.

³⁴¹ Ak dožiadaný štát na základe preskúmania oprávnenosti neoznačí žiadosť za nepodloženú (článok 15 ods. 2 dohovoru a článok 46 ods. 2 nariadenia). Zmluvný štát môže (ale iba na základe dohovoru) vyhlásiť aj to, že nárok na bezplatné služby sa určí na základe preskúmania majetkových pomerov dieťaťa. Európska únia takéto vyhlásenie nevydá, preto sa v členských štátoch Európskej únie v tejto súvislosti nebude vykonávať preskúmanie majetkových pomerov dieťaťa [pozri rozhodnutie Rady 2011/432/EÚ (vyššie v poznámke pod čiarou č. 59)].

(8) Určenie rozhodného práva

684. Pred určením výšky výživného, t. j. podstaty sporu, bude musieť príslušný [justičný] [správny] orgán určiť, ktoré právo je rozhodné, či vnútroštátne, alebo cudzie. Dalšie informácie o rozhodnom práve podľa dohovoru a nariadenia sa nachádzajú v kapitole 5.

685. Ak sa určí, že rozhodným právom pre daný spor je cudzie právo, príslušný [justičný] [správny] orgán bude musieť vyhľadať a zistiť obsah cudzieho rozhodného práva. Dalšie informácie o vyhľadaní a zistení cudzieho práva sa nachádzajú v kapitole 6.

(9) Určenie výšky výživného

686. Po vyriešení otázky rodičovstva a vykonaní ďalších predbežných opatrení podľa požiadaviek platných vnútroštátnych konaní v [názov štátu] sa vydá rozhodnutie o výživnom. Je potrebné poznamenať, že pri určovaní výšky výživného používajú niektoré štáty usmernenia týkajúce sa výživného na dieťa a výšku výživného stanovujú na základe príjmu povinného alebo kombinácie príjmov povinného a oprávneného. Iné štáty stanovujú výšku výživného výhradne na základe nákladov na výchovu dieťaťa.³⁴²

(10) Odvolacie konanie

687. Rozhodnutie o výživnom musí príslušný alebo ústredný orgán ihneď po vydaní oznámiť všetkým účastníkom vrátane žiadateľa. Odvolanie proti rozhodnutiu sa môže umožňovať na základe právneho poriadku dožiadaného štátu.³⁴³ Tento nápravný prostriedok má k dispozícii aj žiadateľ, napríklad v situácii, ak bolo stanovenie výživného odmietnuté alebo žiadateľ spochybňuje výšku stanoveného výživného. Dobrou praxou môže byť informovanie žiadateľa s pomocou ústredného orgánu o dostupných opravných alebo nápravných prostriedkoch, ako aj o časových obmedzeniach pri vykonávaní týchto práv.³⁴⁴

688. Ak sa pri podaní odvolacieho prostriedku vyžaduje právna pomoc, informácie vyššie sa vzťahujú aj na povinnosť dožiadaného štátu ([názov štátu]) poskytnúť právnu pomoc oprávnenému/žiadateli bezplatne. Je však potrebné si uvedomiť, že pri podávaní opravného prostriedku sa môže vykonať nové posúdenie nároku žiadateľa na bezplatnú pomoc, keďže dožiadany štát môže pred poskytnutím bezplatnej pomoci zvážiť, či je opravný prostriedok na základe preskúmania oprávnenosti preukázateľne podložený.³⁴⁵

(11) Výkon rozhodnutia o výživnom

689. Ak po vydaní rozhodnutia žiadateľ požaduje výkon rozhodnutia (uvedie sa to v príslušnom tlačive žiadosti), príslušný [justičný] [správny] orgán by mal rozhodnutie vykonať (informácie o výkone rozhodnutí o výživnom sa nachádzajú v kapitole 12).

(12) Aktualizácie stavu

690. Je dôležité, aby bol dožadujúci štát stále informovaný o pokroku týkajúcom sa žiadosti o vydanie rozhodnutia. Príslušný [justičný] [správny] orgán by mal ústredný orgán v [názov štátu] neprestajne informovať o stave žiadosti o vydanie rozhodnutia. Ústredný orgán je povinný podávať správy ústrednému orgánu v dožadujúcom štáte o stave a vývoji vo veci žiadosti.

III. Dodatočné materiály**A. Praktické poskytovanie informácií**

- Ak sa žiadateľ a odporca vo veci rozhodnutia o výživnom dohodnú, je potrebné informovať o tom ústredný orgán v [názov štátu], ktorý potom rýchlo informuje ústredný orgán dožadujúceho štátu, aby sa mohol spis uzatvoriť.

³⁴² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³⁴³ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³⁴⁴ Tamtiež.

³⁴⁵ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 386.

- Podľa dohovoru platí pre všetky zmluvné štáty všeobecná povinnosť konať vo veci žiadostí čo najrýchlejšie. Rýchlosť je dôležitá najmä pri žiadostiach o vydanie rozhodnutia, keďže žiadateľ a dieťa nemajú až do vydania rozhodnutia nárok na výživné. Neopodstatnené prieťahy pri vydávaní rozhodnutí môžu často rodinám spôsobovať veľké ťažkosti.

B. Súvisiace tlačivá

Dohovor z roku 2007:

Žiadosť o vydanie rozhodnutia

Sprievodné tlačivo

Tlačivo o majetkových pomeroch

Nariadenie z roku 2009:

Príloha VII

C. Príslušné články

Dohovor z roku 2007:

Článok 10

Článok 11

Článok 12

Článok 14

Článok 15

Článok 20

Článok 22

Nariadenie z roku 2009:

Článok 56

Článok 57

Článok 58

Článok 44

Článok 46

D. Súvisiace kapitoly príručky

Pozri kapitolu 3 – Veci so všeobecným uplatňovaním: dohovor z roku 2007 a nariadenie z roku 2009

Pozri kapitolu 4 – Nariadenie z roku 2009: priame normy právomoci

Pozri kapitolu 5 – Rozhodné právo podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

Pozri kapitolu 6 – Vyhľadanie a zistenie cudzieho právneho poriadku

Pozri kapitolu 12 – Výkon rozhodnutí o výživnom podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

IV. Kontrolný zoznam – Prichádzajúce žiadosti o vydanie rozhodnutia

	Konanie	Odkaz v príručke
1.	Prijímanie písomností od ústredného orgánu [názov štátu]	II.C.1
2.	Zabezpečenie úplnosti písomností a toho, aby bola žiadosť v rozsahu pôsobnosti dohovoru alebo nariadenia	II.C.1

3.	Prijatie príslušných ochranných opatrení	II.C.2.1
4.	Vydanie rozhodnutia o výživnom	II.C.2
i)	Preskúmanie písomností a informovanie povinného	II.C.2.4
ii)	Určenie rodičovstva v prípade potreby	II.C.2.6
iii)	Určenie výšky výživného	II.C.2.9
5.	Informovanie povinného a oprávneného a stále informovanie dožadujúceho ústredného orgánu	II.C.2.10
6.	Odvolacie konanie, ak sa umožňuje	II.C.2.10
7.	Odkaz na rozhodnutie o výkone, ak oň žiadateľ požiadal	II.C.2.11

V. Najčastejšie otázky

Ako žiadateľ zistí, v akom štádiu je žiadosť?

691. Ak má žiadateľ otázky, môže sa obrátiť na ústredný orgán v dožadujúcom štáte a zistiť, v akom štádiu je žiadosť. Ústredný orgán v [názov štátu] nepríde so žiadateľom do priameho kontaktu, ak nesúhlasí s priamym prešetrovaním. Podľa dohovoru musí ústredný orgán [názov štátu] potvrdiť prijatie žiadosti do šiestich týždňov a do troch mesiacov od potvrdenia prijatia písomnosti musí informovať o stave žiadosti. Podľa nariadenia musí ústredný orgán [názov štátu] potvrdiť prijatie žiadosti do 30 dní a do 60 dní od potvrdenia prijatia písomnosti musí informovať o stave žiadosti.

Môže povinný/odporca spochybniť otcovstvo?

692. Bude to závisieť od vnútroštátneho právneho poriadku dožiadaného štátu. V niektorých štátoch sa požiadavka na testovanie rodičovstva odmieta, ak boli účastníci v manželskom zväzku.³⁴⁶

Áká je úloha ústredného orgánu pri požiadavke na testovanie rodičovstva?

693. Ústredný orgán [názov štátu] by mal pomôcť s vybavovaním, ak žiadateľ požiada o testovanie. Ústredný orgán [názov štátu] by sa mal obrátiť na dožadujúci ústredný orgán a uľahčiť účasť žiadateľa na testovaní.

694. Ak sa povinnému umožňuje požiadať o testovanie, [názov štátu], dožiadaný štát, nemá povinnosť zabezpečiť testovanie. Príslušný orgán v [názov štátu] však môže poskytnúť povinnému informácie o spôsobe vykonania testovania rodičovstva.³⁴⁷

Musí sa žiadateľ osobne dostaviť na súd?

695. Závisí to od toho, či dožiadaný štát (v ktorom sa koná o žiadosti o vydanie rozhodnutia) vyžaduje prítomnosť žiadateľa.³⁴⁸ So zjednodušením účasti prostredníctvom telefónu alebo videokonferencie môže pomôcť ústredný orgán [názov štátu], ak sú tieto prostriedky dostupné.

Kto uhradí náklady na genetické testovanie v rámci žiadosti o výživné na dieťa vo veku do 21 rokov?

696. Náklady na testovanie rodičovstva patria k bezplatným službám, ktoré sa musia poskytovať žiadateľovi vo veciach týkajúcich sa výživného na dieťa. Od žiadateľa sa preto nemôže požadovať úhrada nákladov na testovanie rodičovstva, s výnimkou prípadov, ak je žiadosť preukázateľne nepodložená, ako sa to uvádza v článku 15 ods. 2 dohovoru a článku 46 ods. 2 nariadenia.³⁴⁹ To však nemusí znamenať, že za náklady zodpovedá

³⁴⁶ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³⁴⁷ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 338, kde sa nachádzajú informácie o konaniach vo veci rodičovstva podľa právneho poriadku [názov štátu], a vyššie v poznámke pod čiarou č. 96, kde sa nachádzajú informácie o testovaní rodičovstva a dôkazoch.

³⁴⁸ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³⁴⁹ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 393. Len na základe dohovoru môže štát vydať vyhlásenie o využívaní preskúmania majetkových pomerov dieťaťa a ak toto preskúmanie nebude priaznivé, o úhradu nákladov môže byť požiadaný žiadateľ. Európska únia takéto vyhlásenie nevydá, preto sa v členských štátoch Európskej únie

ústredný orgán v [názov štátu], lebo dožiadaný štát môže testovanie podmieniť úhradou nákladov na testovanie povinným.³⁵⁰

Aká výška výživného sa stanoví?

697. Spôsob vyčíslenia výšky splatného výživného sa v jednotlivých štátoch na základe rozhodného práva líši (pozri kapitolu 5).³⁵¹

Čo ak bol odporca informovaný, ale k rozhodnutiu sa nevyjadrí ani proti nemu nepodá námietku?

698. Bude to závisieť od príslušných noriem dožiadaného štátu. Ak to zákony daného štátu umožňujú, vo veci sa môže konať a rozhodnutie sa vydá v neprítomnosti povinného alebo, v správnom systéme, sa môže rozhodnutie o výživnom považovať za účinné po uplynutí lehoty na podanie námietky alebo vznesenie pochybnosti, a teda sa môže vykonať.³⁵²

Čo sa stane po vydaní rozhodnutia?

699. Žiadateľ v tlačive žiadosti uvedie, či žiada aj o výkon rozhodnutia. Ak áno, odošle sa príslušnému orgánu v [názov štátu] na vykonanie a platby výživného sa budú postupovať oprávnenému na výživné.³⁵³

Môže žiadateľ podať opravný prostriedok proti výške stanoveného výživného?

700. Len vtedy, ak sa v štáte, v ktorom sa rozhodnutie vydáva, povoľuje odvolacie konanie. Ústredný orgán v dožiadanom štáte informuje oprávneného o vydaní rozhodnutia a o tom, či je možné podať opravný prostriedok proti výške výživného. Žiadateľ môže podať opravný prostriedok aj proti rozhodnutiu o nepriznaní výživného a ústredný orgán v dožiadanom štáte môže pomôcť aj pri tomto postupe.³⁵⁴

VI. Priame dožiadania o vydanie rozhodnutí

701. Na priame dožiadania príslušnému [justičnému] [správnemu] orgánu v [názov štátu] na vydanie rozhodnutia, ktoré patrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru alebo nariadenia, sa bude vzťahovať platný vnútroštátny právny poriadok, ktorý zvyčajne znamená vnútroštátny právny poriadok (vrátane noriem medzinárodného práva súkromného). Podľa nariadenia sa budú na prípad priamych dožiadaní o vydanie a zmenu rozhodnutí (pozri kapitolu 4) uplatňovať normy právomoci stanovené v nariadení, ako aj normy rozhodného práva stanovené v protokole (pozri kapitolu 5) pre štáty, v ktorých sa protokol uplatňuje. Ustanovenia dohovoru uvedené v kapitole 7, ktoré sa týkajú priamych dožiadaní o uznanie a výkon podľa dohovoru, sa neuplatňujú na priame dožiadania o vydanie alebo zmenu. Znamená to, že konania, tlačivá a pomoc dostupné pre oprávnených alebo povinných, ktorí takéto dožiadania podávajú, musia pochádzať z platného vnútroštátneho právneho poriadku alebo zavedených konaní v [názov štátu].

702. Dôležité je, že aj keď rozhodnutie o výživnom patrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru alebo nariadenia (napríklad ak sa rozhodnutie týka vyživovacej povinnosti medzi manželmi), na tieto priame dožiadania sa neuplatňujú najpriaznivejšie ustanovenia týkajúce sa právnej pomoci. V niektorých prípadoch si bude musieť oprávnený alebo povinný na podanie návrhu obstaráť právnik v dožiadanom štáte, t. j. v [názov štátu], na vlastné náklady. (Ďalšie informácie o účinnom prístupe ku konaniam a právnej pomoci

v tejto súvislosti nebude vykonávať preskúmanie majetkových pomerov dieťaťa [pozri rozhodnutie Rady 2011/432/EÚ (vyššie v poznámke pod čiarou č. 59)].

³⁵⁰ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 96.

³⁵¹ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 342.

³⁵² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³⁵³ V [názov štátu] [...].

³⁵⁴ Pozri dôvodovú správu, bod 390. Ak sa opravný prostriedok považuje za preukázateľne nepodložený, poskytnutie bezplatnej právnej pomoci sa môže odmietnuť. Informácie o vnútroštátnom právnom poriadku [názov štátu] sa nachádzajú vyššie v poznámke pod čiarou č. 343.

podľa týchto dvoch nástrojov sa nachádzajú v kapitole 2 časti II oddiele VII.) V [názov štátu] [...].

Kapitola 11 - Žiadosti o zmenu rozhodnutia: článok 10 ods. 1 písm. e) a f) a článok 10 ods. 2 písm. b) a c) dohovoru z roku 2007 a článok 56 ods. 1 písm. e) a f) a článok 56 ods. 2 písm. b) a c) nariadenia z roku 2009

Časť I – Úvod

703. V tejto kapitole sa uvádza prehľad uplatňovania dohovoru alebo nariadenia na žiadosti o zmenu existujúcich rozhodnutí o výživnom, ktoré podávajú povinní alebo oprávnení (časť I). V ďalších oddieloch kapitoly (časť II) sa uvádzajú konania týkajúce sa doručených žiadostí o zmenu.

704. Je dôležité poznamenať, že v členských štátoch Európskej únie, v ktorých sa uplatňuje nariadenie, budú príslušné orgány uplatňovať normy právomoci nariadenia na všetky žiadosti o zmenu a priame dožiadania buď podľa dohovoru, alebo nariadenia, ak patria do vecnej a časovej pôsobnosti nariadenia (ďalšie informácie o rozsahu pôsobnosti nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti I oddiele III o normách právomoci nariadenia v kapitole 4). V prípade členských štátov Európskej únie, v ktorých sa uplatňuje nariadenie a ktoré sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007, budú príslušné orgány uplatňovať protokol na všetky žiadosti o zmenu a priame dožiadania o zmenu rozhodnutia, ak patria do vecnej a časovej pôsobnosti protokolu (informácie o Haagskom protokole z roku 2007 sa nachádzajú aj v kapitole 5). Vzhľadom na geografickú pôsobnosť sú normy právomoci nariadenia a normy rozhodného práva protokolu všeobecne uplatniteľné.³⁵⁵

705. Na druhej strane v zmluvných štátoch dohovoru, ktoré nie sú členmi Európskej únie, sa bude na žiadosti o zmenu primárne vzťahovať vnútroštátny právny poriadok týkajúci sa právomoci a rozhodného práva (ak zmluvný štát nie je stranou Haagskeho protokolu 2007). To, či sa môže zmena v rámci obmedzení uvedených v článku 18 dohovoru prijať, sa však overí pri prevzatí právomoci a v čase uznania a výkonu rozhodnutia v inom zmluvnom štáte.

706. Miesto a spôsob podania žiadosti o **zmenu** budú závisieť od vzájomných vzťahov medzi ustanoveniami dohovoru alebo nariadenia, okolností účastníkov (miesta ich pobytu, miesta vydania rozhodnutia atď.) a toho, či žiadosť podal oprávnený alebo povinný. Príslušné [justičné] [správne] orgány by si mali byť vedomé niektorých základných otázok, ktoré sa týkajú zmeny rozhodnutí podľa týchto dvoch nástrojov, aby mali k dispozícii potrebné podklady na vybavovanie žiadostí o zmenu a dožiadaní o zmenu.

Zmena je postup zmeny rozhodnutia o výživnom po jeho vydaní. V niektorých štátoch sa to nazýva žiadosť o prispôbienie alebo žiadosť o úpravu rozhodnutia. Táto zmena sa môže týkať výšky výživného, pravidelnosti jeho vyplácania alebo iných podmienok rozhodnutia o výživnom.

I. Prehľad – zmena rozhodnutí o výživnom podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

A. Všeobecne

707. Keďže výživné, a to najmä na dieťa, sa môže vyplácať dlhé roky a potreby detí a majetkové pomery rodičov sa počas nich môžu zmeniť, možnosť zmeny rozhodnutia o výživnom je dôležitá z hľadiska zabezpečenia potrebných prostriedkov na živobytie pre deti aj rodiny. V dohovore a nariadení sa preto nachádzajú ustanovenia, na základe ktorých ústredné orgány pomáhajú pri zasielaní a vybavovaní žiadostí o zmenu

³⁵⁵ [Názov štátu] [je] [nie je] [štátom] [členským štátom Európskej únie], v ktorom sa uplatňujú nariadenie a Haagsky protokol z roku 2007.

rozhodnutí. Obidva tieto nástroje obsahujú aj normy týkajúce sa následného uznania a výkonu takýchto zmenených rozhodnutí, ak je to potrebné.³⁵⁶

708. Podľa článku 10 dohovoru a článku 56 nariadenia možno žiadosť o zmenu existujúceho rozhodnutia podať, ak niektorý z účastníkov, čiže buď oprávnený, alebo povinný, žiadajú o zmenu (v niektorých štátoch sa používa aj výraz pozmenenie³⁵⁷) rozhodnutia. Oprávnený môže žiadať o zvýšenie výšky výživného, ukončenie vyživovacej povinnosti na jedno alebo viac detí alebo o zmenu podmienok, napríklad pravidelnosti platieb. Povinný môže tiež žiadať o zmenu, často o zníženie vyplácanej sumy, alebo o ukončenie vyživovacej povinnosti na jedno alebo viaceré deti, ako aj o zmenu platobných podmienok. Zmena sa môže uskutočniť aj preto, aby sa zabezpečila primeraná výška výživného vzhľadom na aktuálny príjem povinného. Ústredný orgán v dožadujúcom štáte, v ktorom má pobyt žiadateľ, zašle dožiadanie o zmenu inému zmluvnému alebo členskému štátu.

709. Všetky zmluvné alebo členské štáty majú konania, na základe ktorých sa umožňuje vybavenie žiadostí o úpravu alebo zmenu vyživovacích povinností podľa dohovoru alebo nariadenia, a to buď prostredníctvom zmeny existujúceho rozhodnutia, alebo vydania nového rozhodnutia o výživnom.³⁵⁸ Je však dôležité mať na zreteli, že vo väčšine prípadov sa na základe rozhodného práva alebo vnútroštátneho právneho poriadku dožiadaného štátu vykonáva skúmanie odôvodnenosti žiadosti o zmenu.³⁵⁹ Zmluvné a členské štáty tiež môžu mať veľmi odlišné právne poriadky, na základe ktorých sa určujú dôvody na umožnenie zmeny rozhodnutia.³⁶⁰

710. Je dôležité poznamenať, že so žiadosťami o zmenu, v ktorých sa žiada o zníženie alebo zrušenie dlžného výživného, sa môže v rôznych štátoch zaobchádzať odlišne. Niektoré štáty nemusia umožňovať zmenu dlžného výživného a ani v prípade vydania rozhodnutia o zmene dlžného výživného nie je isté, či bude táto zmena v inom štáte uznaná.³⁶¹

711. Dôležité je tiež zvážiť dostupnosť právnej pomoci pri žiadostiach o zmenu, ktoré podáva povinný. Povinný podávajúcí žiadosť o zmenu nemá automaticky právo na bezplatnú právnu pomoc (pozri článok 17 dohovoru a článok 47 nariadenia). Ak však žiadosť o zmenu podáva oprávnený a táto žiadosť sa týka výživného na dieťa v rozsahu pôsobnosti dohovoru, oprávnený má nárok na bezplatnú právnu pomoc.

712. Rovnako dôležité je, že dohovor a nariadenie obsahujú v oblasti typov žiadostí o zmenu, ktoré možno podávať prostredníctvom ústredného orgánu, iba základné usmernenia a niekoľko veľmi obmedzených noriem týkajúcich sa spôsobu, akým zmluvné alebo členské štáty zaobchádzajú s cudzími rozhodnutiami o zmene po ich vydaní.

Štát pôvodu je štát, v ktorom bolo vydané rozhodnutie o výživnom.

713. Preto môžu pri riešení medzinárodných prípadov nastať situácie, ku ktorým dohovor ani nariadenie neposkytujú žiadne osobitné usmernenia. V takýchto prípadoch budú musieť jednotlivé štáty, v tomto prípade [názov štátu], všetky problémy vyriešiť na základe vnútroštátneho právneho poriadku a všeobecných zásad dohovoru alebo nariadenia, v ktorých sa štátom ukladá povinnosť vzájomne spolupracovať pri hľadaní účinných, nákladovo efektívnych a spravodlivých riešení a riešení, ktorými sa zabezpečí vymożenie výživného na dieťa a iných členov rodiny.

³⁵⁶ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 258.

³⁵⁷ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³⁵⁸ Hoci sa táto kapitola venuje situácii, keď sa v štáte podá žiadosť o zmenu predchádzajúceho rozhodnutia, rovnako sa vzťahuje aj na situácie, keď vnútroštátny právny poriadok neumožňuje vydanie zmeneného, ale iba nového rozhodnutia. Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 264. Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³⁵⁹ Niektoré štáty budú na takéto žiadosti uplatňovať cudzie právo, nie vnútroštátny právny poriadok. Ak je štát stranou Haagskeho protokolu z roku 2007 alebo je ním viazaný, protokol sa bude na zmenu rozhodnutí uplatňovať. V [názov štátu] [...]. Pozri tiež kapitolu 5 o rozhodnom práve.

³⁶⁰ V niektorých štátoch nebude zmena rozhodnutia vydaná v inom štáte uznaná, ak má dieťa alebo niektorý z účastníkov naďalej pobyt v štáte pôvodu. Preto je potrebné zvážiť, či žiadať o zmenu v inom štáte, než je štát pôvodu.

³⁶¹ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

B. Kde je možné podať priame dožiadanie o zmenu alebo žiadosť o zmenu a je možná žiadosť podľa dohovoru alebo nariadenia?

714. Ako je uvedené vyššie, v nariadení sa uvádzajú priame normy právomoci (pozri kapitolu 4), ktorými sa stanovuje, kedy môže členský štát v prípade uplatniteľnosti nariadenia prevziať právomoc vo veci výživného.

715. V dohovore sa neuvádzajú žiadne „priame normy“ právomoci, na základe ktorých by sa stanovovalo, kedy môže zmluvný štát zmeniť rozhodnutie o výživnom vydané v inom zmluvnom štáte. V prípade zmluvných štátov dohovoru mimo Európy sa o tom vždy bude rozhodovať na základe vnútroštátneho právneho poriadku. Jediný prípad, kedy sa dohovor priamo týka možnosti zmeny rozhodnutia, čo sa overuje v čase uznania a výkonu rozhodnutia v inom zmluvnom štáte, tvoria žiadosti o zmenu podávané povinnými v inom štáte, než je štát pôvodu, ak má oprávnený pobyt v štáte pôvodu (článok 18 dohovoru).³⁶²

Tip: V tejto príručke sa rozlišuje medzi priamymi **dožiadaniami** a **žiadosťami**. Žiadosť je konanie podľa dohovoru alebo nariadenia, ktoré sa uskutočňuje prostredníctvom ústredného orgánu, napríklad žiadosť o uznanie a výkon. Priame dožiadanie je konanie, ktoré sa uskutočňuje priamo prostredníctvom príslušného orgánu, napríklad priame dožiadanie podľa dohovoru na vydanie rozhodnutia o výživovacej povinnosti medzi manželmi, ak žiadny zo zmluvných štátov nerozšíril uplatňovanie dohovoru na tieto dožiadania. Ďalšie informácie o priamych dožiadaniach sa nachádzajú v oddiele VI nižšie.

716. V nariadení sa priamo rieši aj možnosť zmeny rozhodnutia v súvislosti so žiadosťami o zmenu, ktoré podávajú povinní v inom štáte, než je štát pôvodu, ak má oprávnený naďalej pobyt v štáte pôvodu (článok 8 nariadenia). Ďalšie informácie o článku 8 nariadenia a vzťahu tohto ustanovenia k ďalším normám právomoci podľa nariadenia sa nachádzajú nižšie (v časti II Právomoc).

717. Umožnením podávania **žiadostí o zmenu** podľa dohovoru a nariadenia a poskytnutím noriem na uznanie a výkon rozhodnutí (vrátane rozhodnutí o zmene) poskytujú dohovor a nariadenie rámce, ktoré možno využiť, ak je potrebné zmeniť pôvodné rozhodnutie. Dohovor a nariadenie umožňujú nákladovo efektívny a zjednodušený postup, na základe ktorého môžu oprávnení a povinní podávať žiadosti o zmenu, ak má druhý účastník pobyt v inom zmluvnom alebo členskom štáte, čím sa vo väčšine prípadov zamedzuje tomu, aby musel účastník, ktorý žiada o zmenu, vycestovať do iného štátu podať žiadosť.³⁶³

718. Vo väčšine prípadov má žiadateľ, ktorým môže byť buď oprávnený, alebo povinný, pokiaľ ide o miesto podania žiadosti o zmenu a to, či sa na podanie žiadosti vzťahuje dohovor alebo nariadenie, k dispozícii viacero možností. Žiadateľ sa môže rozhodnúť:

- podať žiadosť podľa článku 10 dohovoru alebo článku 56 nariadenia a nechať žiadosť zaslať na vybavenie do štátu, v ktorom má pobyt druhý účastník, alebo
- odcestovať do štátu, v ktorom bolo vydané rozhodnutie alebo v ktorom má pobyt druhý účastník, a podať priame dožiadanie príslušnému orgánu v tomto štáte, alebo
- podať priame dožiadanie príslušnému orgánu vo svojom štáte, a to najmä vtedy, ak má stále pobyt v štáte, v ktorom bolo vydané rozhodnutie.

719. Možnosť výberu z týchto možností závisí v prípade žiadateľa najmä od:

- miesta pobytu žiadateľa a toho, či ide o štát pôvodu (štát, v ktorom sa vydalo rozhodnutie),
- miesta pobytu povinného,

³⁶² Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 415.

³⁶³ Je potrebné si uvedomiť, že v niektorých prípadoch, ak sa vec nemôže vybaviť prostredníctvom ústredného orgánu, sa napriek tomu môže vyžadovať vycestovanie. S cieľom vyhnúť sa cestovaniu však môžu niektoré štáty umožňovať videokonferencie, pričom túto možnosť môžu v prípade potreby preskúmať aj príslušné orgány.

- toho, či sa na základe právneho poriadku štátu, v ktorom sa bude podávať žiadosť alebo priame dožiadanie, umožňuje daný typ zmeny (napr. pozri pripomienky vyššie o úprave dlžného výživného),
- toho, či nastanú ťažkosti s uznaním zmeneného rozhodnutia v štáte, v ktorom sa má vykonať,
- času potrebného na vyplnenie žiadosti; to môže byť dôležité najmä vtedy, ak oprávnený požaduje zvýšenie výživného na pokrytie rastúcich nákladov na výchovu dieťaťa,
- toho, či niektorý štát vykonáva zrýchlený postup v prípade zmeny (napríklad prehodnotenia, ktoré sú k dispozícii v Austrálii), na základe ktorého sa môžu vykonávať časté úpravy, ak ich účastníci vyžadujú.

720. Je potrebné mať na zreteli, že možnosti povinného budú z dôvodu ustanovení článku 18 dohovoru a článku 8 nariadenia v oblasti zmien obmedzenejšie než možnosti oprávneného.

721. Napokon je potrebné poznamenať, že keďže sa dohovor môže uplatňovať len v určitých situáciách, existuje aj možnosť, že v dôsledku vydania zmien alebo nových rozhodnutí bude existovať viac rozhodnutí, ktoré sa budú týkať tej istej rodiny, žiadateľa alebo odporcu. V čo najväčšej možnej miere je potrebné zabrániť takému konaniu, ktoré by malo za následok vydanie viacerých rozhodnutí, lebo neistota z nich vyplývajúca a prostriedky, ktoré by bolo potrebné vynaložiť na vyriešenie sporov, by boli prekážkou pri účinnom vykonávaní týchto rozhodnutí.

Časť II – Vybavovanie doručených žiadostí o zmenu

722. Tento oddiel sa zaoberá konaniami v dožiadanom štáte, teda v štáte [názov štátu], po prijatí žiadosti o zmenu.

723. Príslušné [justičné] [správne] orgány, ktoré nie sú oboznámené so žiadosťami o zmenu, si môžu prečítať časť I tejto kapitoly, aby lepšie pochopili základné zásady a hlavné postupy pri vybavovaní žiadostí o zmenu.

I. Konania — príslušný [justičný] [správny] orgán

1. Sú požiadavky dohovoru alebo nariadenia preukázateľne nesplnené?

724. Podľa dohovoru a nariadenia sa ústrednému orgánu umožňuje odmietnuť vybavenie žiadosti iba vtedy, ak žiadosť „preukázateľne“ nespĺňa požiadavky dohovoru (článok 12 ods. 8) alebo nariadenia (článok 58 ods. 8). Výnimky sú veľmi zriedkavé a môžu sa uplatniť napríklad vtedy, ak sa žiadosť netýka výživného.³⁶⁴

725. Príslušný [justičný] [správny] orgán v [názov štátu] môže vykonať podobnú predbežnú kontrolu a informovať ústredný orgán v [názov štátu] o svojich zisteniach.

2. Sú písomnosti a informácie úplné?

Dohovor z roku 2007

726. Podľa dohovoru sa vyžaduje iba sprievodné tlačidlo a žiadosť (môže sa použiť odporúčaná žiadosť o zmenu rozhodnutia). Vo väčšine prípadov však bude na účely stanovenia základu zmeny potrebné predložiť aj ďalšie písomnosti. Vo väčšine prípadov bude súbor materiálov obsahovať tieto písomnosti:

- odporúčané tlačivo žiadosti o úpravu rozhodnutia,
- kópiu rozhodnutia o výživnom (overené len v prípade, ak to dožiadany štát požaduje) (pozri profil krajiny),³⁶⁵

³⁶⁴ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 344.

³⁶⁵ [Názov štátu] vyžaduje, aby [...].

- tlačivo o majetkových pomeroch povinného,
- informácie potrebné na zistenie miesta pobytu odporcu v dožiadanom štáte,
- tlačivo o majetkových pomeroch oprávneného,
- dodatočné písomnosti potrebné na podloženie žiadosti o zmenu,
- dodatočné písomnosti vyžadované dožiadaným štátom (pozri profil krajiny).³⁶⁶

Nariadenie z roku 2009

a) Príloha VII

727. V nariadení sa vyžaduje, aby sa na žiadosti o zmenu rozhodnutia použili ustanovenia prílohy VII priloženej k zneniu nariadenia. V nariadení sa vyžaduje, aby sa k žiadosti priložili minimálne tieto informácie (článok 57 ods. 2):

- označenie povahy žiadosti alebo žiadostí;
- meno a kontaktné údaje žiadateľa vrátane adresy a dátumu narodenia;³⁶⁷
- meno odporcu, a ak sú známe, jeho adresu a dátum narodenia;
- meno a dátum narodenia každej osoby, na ktorú sa žiada o výživné;
- dôvody, o ktoré sa žiadosť opiera;
- v žiadosti, ktorú podáva oprávnený, informácie o tom, kam sa majú zasielať alebo elektronicky poukazovať platby výživného;
- meno a kontaktné údaje osoby alebo útvaru ústredného orgánu dožadujúceho členského štátu zodpovedných za vybavovanie žiadosti.

b) Dodatočné písomnosti (článok 57)

728. V článku 57 ods. 4 a 5 nariadenia sa vyžaduje, aby boli k žiadosti v potrebnom a známom rozsahu priložené dodatočné dokumenty. Patria medzi ne:

- tlačivo o majetkových pomeroch oprávneného [článok 57 ods. 4 písm. a)],
- majetkové pomery povinného vrátane mena a adresy jeho zamestnávateľa a umiestnenia a povahy majetku povinného [článok 57 ods. 4 písm. b)],
- akékoľvek ďalšie informácie, ktoré umožnia zistiť miesto pobytu odporcu [článok 57 ods. 4 písm. c)],
- všetky potrebné podporné informácie alebo písomnosti vrátane písomností, ktorými je v prípade potreby možné preukázať nárok žiadateľa na právnu pomoc (článok 57 ods. 5).

3. Sú písomnosti neúplné?

729. Ak sa vyžadujú ktorékoľvek z vyššie uvedených písomností podľa dohovoru alebo nariadenia, ale v súbore písomností k žiadosti sa nenachádzajú, žiadosť by sa nemala odmietnuť. Potrebné písomnosti vyžiada ústredný orgán od dožadujúceho štátu [názov štátu]. Príslušné [justičné] [správne] orgány, ktorým chýbajú určité písomnosti, by mali čo najskôr informovať ústredný orgán [názov štátu], ktorý tak môže chýbajúce písomnosti bezodkladne vyžiadať od dožadujúceho štátu.

4. Je niečo potrebné predbežne posúdiť?

730. Ústredný orgán [názov štátu] by mal predbežne preskúmať prijaté písomnosti a určiť, či existujú prekážky, ktoré by bránili konaniu vo veci v dožiadanom štáte, a či existujú právne prekážky, ktoré by bránili uznaniu alebo vykonaniu zmeneného rozhodnutia. Príslušný [justičný] [správny] orgán v [názov štátu] bude musieť vykonať podobnú kontrolu. Toto posúdenie je osobitne dôležité v prípade žiadostí podávaných povinným. Ako bolo uvedené v časti I (oddiele I.B.) tejto kapitoly, okolnosti, za ktorých môže povinný podať žiadosť o zmenu rozhodnutia podľa dohovoru alebo nariadenia v inom štáte, sú v niektorých prípadoch obmedzené.

³⁶⁶ Tamtiež.

³⁶⁷ Adresa žiadateľa sa môže nahradiť inou adresou v prípadoch domáceho násillia, ak vnútroštátny právny poriadok dožiadaného členského štátu nevyžaduje na účely konania, aby žiadateľ poskytol svoju osobnú adresu (článok 57 ods. 3). Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

731. V niektorých štátoch sa na základe vnútroštátneho právneho poriadku nepovoľuje zníženie a zrušenie dlžného výživného na dieťa. Ak sa v žiadosti požaduje iba zrušenie dlžného výživného na dieťa a vnútroštátny právny poriadok³⁶⁸ to neumožňuje, informujte ústredný orgán [názov štátu], ktorý o tejto skutočnosti obratom informuje dožadujúci štát.³⁶⁹

5. Príslušné predbežné alebo ochranné opatrenia

732. Príslušný [justičný] [správny] orgán môže počas konania vo veci žiadosti prijať vhodné predbežné alebo ochranné opatrenia. Prijatie týchto opatrení sa môže uskutočniť pri mnohých príležitostiach počas vybavovania (alebo aj pred začatím vybavovania) žiadosti. Ďalšie informácie o predbežných a ochranných opatreniach sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele VIII.

6. Vybavenie žiadosti o zmenu

733. Po vykonaní predbežného posúdenia a určenia, že vo veci žiadosti sa môže podľa dohovoru alebo nariadenia konať, môže príslušný [justičný [správny] orgán rozhodnúť vo veci samej. Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

a) Právomoc

i) Právomoc v zmluvných štátoch dohovoru z roku 2007, ktoré nie sú štátmi Európskej únie

734. Príslušné [justičné] [správne] orgány v zmluvných štátoch dohovoru, ktoré nie sú štátmi Európskej únie (t. j. v štátoch, v ktorých sa neuplatňuje nariadenie), budú musieť určiť, či majú na základe vnútroštátneho právneho poriadku právomoc konať v tejto veci.³⁷⁰

735. Je však potrebné poznamenať, že dohovor obsahuje v článku 18 „Obmedzenie možnosti konania“ osobitné ustanovenie o „negatívnej právomoci“, ktoré sa týka možnosti povinného zmeniť existujúce rozhodnutie. Kým má oprávnený obvyklý pobyt v zmluvnom štáte dohovoru, v ktorom bolo vydané rozhodnutie, povinný nemôže začať konanie na zmenu rozhodnutia v inom zmluvnom štáte dohovoru na základe rôznych výnimiek (ďalšie informácie o článku 18 dohovoru, ktorý je v zásade analogický s článkom 8 nariadenia, sa nachádzajú v kapitole 4 o normách právomoci nariadenia, oddiele G).³⁷¹

ii) Právomoc podľa nariadenia z roku 2009

736. Príslušné [justičné] [správne] orgány v členských štátoch Európskej únie, v ktorých sa uplatňuje nariadenie, budú na doručené žiadosti a priame dožiadania o zmenu uplatňovať normy právomoci nariadenia, bez ohľadu na to, či boli žiadosť alebo dožiadanie podané podľa dohovoru alebo podľa nariadenia. Je to tak preto, že normy právomoci nariadenia sú univerzálne a majú všeobecný účinok (ďalšie informácie o normách priamej právomoci nariadenia sa nachádzajú v kapitole 4).

737. Nariadenie, podobne ako dohovor, obsahuje osobitnú normu o „negatívnej právomoci“, ktorá sa týka možnosti povinného začať konanie na zmenu existujúceho

³⁶⁸ V niektorých štátoch sem bude patriť aj Haagsky protokol z roku 2007 (ďalšie informácie o Haagskom protokole z roku 2007 sa nachádzajú v kapitole 5).

³⁶⁹ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 361.

³⁷⁰ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³⁷¹ Ak sa má menené rozhodnutie uznať a/alebo vykonať v rámci inej právomoci, príslušné orgány môžu zohľadniť kritériá právomoci prijaté na účely uznania a výkonu rozhodnutia o výživnom v rámci cudzej právomoci, a najmä dôvody stanovené v článku 20 dohovoru. Vo väčšine prípadov napríklad súdy v Spojených štátoch amerických neuznajú a nevykonajú cudzie rozhodnutia o výživnom na dieťa, ktoré boli vydané na základe kritérií právomoci platných v mieste obvyklého pobytu oprávneného (článok 20 ods. 2 dohovoru umožňuje zmluvnému štátu dohovoru uplatniť voči tomuto a niektorým ďalším kritériám právomoci výhradu na účely uznania a výkonu cudzích rozhodnutí). Za týchto okolností však bude zmluvný štát povinný (ak má povinný obvyklý pobyt v tomto štáte) prijať všetky príslušné opatrenia na vydanie rozhodnutia v prospech oprávneného (pozri článok 20 ods. 4).

rozhodnutia (článok 8 nariadenia „Obmedzenie možnosti konania“). Kým má oprávnený obvyklý pobyt v zmluvnom štáte dohovoru alebo v členskom štáte Európskej únie, v ktorom bolo vydané rozhodnutie, povinný nemôže podľa nariadenia začať konanie na zmenu rozhodnutia v inom členskom štáte dohovoru na základe rôznych výnimiek (zhrnutie článku 8 nariadenia sa nachádza v kapitole 4 oddiele G).

738. Článok 8 nariadenia má konkrétny súvis s ďalšími ustanoveniami nariadenia o právomoci. Príslušné orgány uplatňujúce nariadenie by mali najskôr zistiť, či môžu prevziať právomoc podľa článku 4 nariadenia, v ktorom sa stanovujú kritériá pre dohody o voľbe súdu podľa nariadenia. Dohoda o voľbe súdu spĺňajúca požiadavky článku 4 nariadenia patrí k osobitným výnimkám, ktorými sa obmedzuje začatie konania povinným [článok 8 ods. 2 písm. a)].

739. Ak príslušné orgány nemôžu prevziať právomoc z dôvodu platnej dohody o voľbe súdu, budú musieť pristúpiť k prešetreniu, či môžu prevziať právomoc z iného dôvodu, a to najskôr podľa článku 3 nariadenia (Všeobecné ustanovenia o právomoci) a potom podľa článku 5 (Právomoc založená na účasti odporcu).

740. Keď príslušné orgány zistia, že môžu prevziať právomoc vo veci zmeny rozhodnutia na základe hlavných „pozitívnych“ noriem právomoci nariadenia, budú musieť posúdiť, či sa na konanie nevzťahuje podľa článku 8 obmedzenie. Je potrebné poznamenať, že toto obmedzenie konania sa bude môcť uplatňovať len vtedy, ak žiadosť alebo dožiadanie o zmenu podal povinný a oprávnený má naďalej pobyt v zmluvnom štáte haagskeho dohovoru alebo v členskom štáte pôvodného rozhodnutia, pričom sa tu budú uplatňovať štyri výnimky stanovené v článku 8 ods. 2 písm. a) až d).

741. Podrobnejšie informácie o všetkých ustanoveniach nariadenia v oblasti právomoci sa nachádzajú v kapitole 4 tejto príručky (ďalšie informácie o článku 8 sa nachádzajú v kapitole 4 oddiele G).³⁷²

b) Rozhodné právo

i) Rozhodné právo v štátoch, ktoré nie sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007

742. Príslušné [justičné] [správne] orgány v zmluvných štátoch dohovoru, ktoré nie sú stranami Haagskeho protokolu z roku 2007, a v členských štátoch Európskej únie, ktoré nie sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007 (Spojené kráľovstvo a Dánsko), budú na určovanie rozhodného práva pre žiadosti alebo dožiadania o zmenu uplatňovať vlastné vnútroštátne normy.

ii) Rozhodné právo v štátoch, ktoré sú viazané Haagskym protokolom

743. Protokolom sú viazané všetky členské štáty Európskej únie s výnimkou Spojeného kráľovstva a Dánska. Neeurópske zmluvné štáty dohovoru môžu byť aj zmluvnými štátmi Haagskeho protokolu z roku 2007. Preto budú príslušné [justičné] [správne] orgány v štátoch, ktoré sú viazané protokolom, uplatňovať normy rozhodného práva z protokolu na žiadosti a dožiadania o zmenu.³⁷³ (Ďalšie informácie o Haagskom protokole z roku 2007 sa nachádzajú v kapitole 5.)

7. Po vydaní rozhodnutia

744. Po zmene rozhodnutia bude musieť príslušný [justičný] [správny] orgán postúpiť rozhodnutie ústrednému orgánu v [názov štátu], ktorý potom odošle vyhotovenie zmeneného rozhodnutia ústrednému orgánu v dožadujúcom štáte.

³⁷² Tamtiež.

³⁷³ Je však potrebné poznamenať, že na uplatňovanie noriem Haagskeho protokolu z roku 2007 môžu panovať rôzne názory, ktoré sa týkajú toho, či sa podľa vnútroštátneho právneho poriadku žiadosť o zmenu považuje za nové rozhodnutie alebo za úpravu existujúceho rozhodnutia. Ak sa zmena podľa vnútroštátneho právneho poriadku považuje za nové rozhodnutie, mali by sa uplatňovať normy rozhodného práva podľa protokolu. Ak sa však zmena považuje iba za úpravu predchádzajúceho rozhodnutia, môže sa zastávať názor, že sa bude naďalej uplatňovať právny poriadok uplatňovaný pri vydaní pôvodného rozhodnutia.

745. V niektorých prípadoch sa bude musieť zmenené rozhodnutie v dožadujúcom štáte pred vyhlásením vykonateľnosti alebo vykonaním uznať. V takých prípadoch môže byť potrebné, aby dožiadaný štát ako štát pôvodu zmeneného rozhodnutia pomohol zabezpečiť potrebné písomnosti, ktorými sa má podložiť postup uznania (informácie o požiadavkách na písomnosti pre postupy uznania alebo uznania a vyhlásenia vykonateľnosti/výkonu podľa dohovoru a nariadenia sa nachádzajú v kapitolách 7 a 8).

II. Kontrolný zoznam – Prichádzajúce žiadosti o zmenu

	Konanie	Odkaz v príručke
1.	Prijímanie písomností od ústredného orgánu [názov štátu]	
2.	Sú požiadavky dohovoru preukázateľne nesplnené?	II.I.1
3.	Sú písomnosti úplné?	II.I.2
4.	Určenie, či existujú výnimky pre žiadosť o zmenu (napr. najmä v prípade žiadostí povinného)	II.I.4
5.	Prijatie príslušných predbežných alebo ochranných opatrení	II.I.5
6.	Vybavenie žiadosti	II.I.6
7.	Oznámenie výsledku ústrednému orgánu [názov štátu]	II.I.7

III. Dodatočné materiály

A. Praktické poskytovanie informácií o všetkých žiadostiach o zmenu alebo dožiadaniach o zmenu

- Pôvodné písomnosti sa nemusia odosielať.
- Keďže o niektorých zmenách sa bude konať na základe priamych dožiadaní podaných príslušnému [justičnému] [správnemu] orgánu, je dôležité zabezpečiť poskytnutie všetkých informácií o zmene vydané príslušným orgánom ústrednému orgánu, ktorý vedie spis. Tým sa zabezpečí aktuálnosť spisov v oboch zmluvných štátoch.
- Pokiaľ ide o zrušenie dlžného výživného, vo vnútroštátnom právnom poriadku niektorých štátov existujú určité významné obmedzenia.³⁷⁴
- Ak prebieha výkon rozhodnutia o výživnom alebo sa zmenili pomery účastníkov, nie je vždy potrebná zmena. Vnútroštátny právny poriadok môže obsahovať nápravné opatrenia, ako napríklad dočasné zrušenie výkonu, alebo alternatívne opatrenia k zmene vrátane administratívneho prepočítania alebo prehodnotenia rozhodnutia.³⁷⁵

B. Súvisiace tlačivá

Dohovor z roku 2007:

Spríevodné tlačivo
 Žiadosť o zmenu rozhodnutia
 Tlačivo o obmedzených informáciách
 Tlačivo o majetkových pomeroch
 Zhrnutie rozhodnutia

³⁷⁴ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 361.

³⁷⁵ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

Nariadenie z roku 2009:

Príloha VII

C. Príslušné články

Dohovor z roku 2007

Článok 10 ods. 1 písm. e) a f) a článok 10 ods. 2 písm. b) a c)

Článok 11

Článok 12

Článok 15

Článok 17

Článok 18

Článok 20

Článok 22

Nariadenie z roku 2009

Článok 56 ods. 1 písm. e) a f) a článok 56 ods. 2 písm. b) a c)

Článok 57

Článok 58

Článok 46

Článok 47

Články 3 až 7 (Právomoc)

Článok 8

Článok 15 (Rozhodné právo)

D. Súvisiace kapitoly príručky

Pozri kapitolu 3 – Veci so všeobecným uplatňovaním: dohovor z roku 2007 a nariadenie z roku 2009

Pozri kapitolu 4 – Nariadenie z roku 2009: priame normy právomoci

Pozri kapitolu 5 – Rozhodné právo podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

Pozri kapitolu 6 – Vyhľadanie a zistenie cudzieho právneho poriadku

Pozri kapitolu 12 – Výkon rozhodnutí o výživnom podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

IV. Najčastejšie otázky

Povinný má platiť výživné podľa rozhodnutia z iného štátu. Jedno z detí teraz býva s povinným. Môže povinný požiadať o zmenu rozhodnutia?

746. Vo väčšine prípadov áno. Povinný bude musieť vyplniť žiadosť podľa článku 10 ods. 2 písm. b) alebo c) dohovoru alebo článku 56 ods. 2 písm. b) a c) nariadenia (na základe ktorých sa tento nástroj uplatňuje) a podá ju ústrednému orgánu. Ústredný orgán v štáte, v ktorom má povinný pobyť, ju odošle štátu, v ktorom bolo rozhodnutie vydané, ak má oprávnený naďalej obvyklý pobyť v danom štáte, alebo štátu aktuálneho pobytu oprávneného. Za určitých okolností môže povinný podať príslušnému orgánu v štáte, v ktorom má pobyť, aj priame dožiadanie. O tom, či je možné rozhodnutie zmeniť, sa rozhodne na základe rozhodného práva v dožiadanom štáte.³⁷⁶

Aké kroky musí oprávnený alebo povinný podniknúť po zmene rozhodnutia o výživnom, aby sa zmenené rozhodnutie vykonalo?

747. Ďalšie kroky v zásade závisia od vnútroštátneho právneho poriadku, miesta pobytu účastníkov a od toho, či zmenené rozhodnutie pochádza zo štátu, v ktorom sa bude vykonávať. Ak áno, netreba urobiť nič ďalšie, lebo štát vlastné rozhodnutie vykoná.

³⁷⁶ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 358.

748. Ak bolo zmenené rozhodnutie vydané v inom zmluvnom štáte dohovoru alebo členskom štáte, v ktorom sa uplatňuje nariadenie, ako je štát, v ktorom sa má vykonať, môže sa pred jeho vykonaním vyžadovať uznanie alebo vyhlásenie vykonateľnosti. Uznanie alebo vyhlásenie vykonateľnosti sa môže vyžadovať buď v štáte pobytu povinného, alebo v štáte, v ktorom má majetok.

749. V niektorých štátoch sa nevyžaduje uznanie ani vyhlásenie vykonateľnosti zmeneného rozhodnutia, lebo zmenené rozhodnutie sa považuje za rozšírenie pôvodného rozhodnutia. Platí to vtedy, ak bolo v danom štáte uznané pôvodné rozhodnutie. V iných štátoch bude potrebné podať žiadosť o uznanie zmeneného rozhodnutia na základe ustanovení o uznaní a výkone dohovoru alebo nariadenia.

Kedy je možné zmeniť rozhodnutie o výživnom? Čo musí žiadateľ dokázať?

750. Možnosť zmeny alebo úpravy rozhodnutia sa určí na základe rozhodného práva v mieste prejednávania žiadosti (v dožiadanom štáte). Vo väčšine štátov musí žiadateľ preukázať, že sa od vydania rozhodnutia zmenili pomery oprávneného, povinného alebo detí.³⁷⁷

Môže sa na základe žiadosti podľa dohovoru alebo nariadenia znížiť alebo zrušiť nezaplatené dlžné výživné?

751. O tom sa rozhodne na základe vnútroštátneho hmotného práva, ktoré sa učí prostredníctvom noriem rozhodného práva. Príslušné orgány sa môžu obrátiť na profily krajín, v ktorých môžu zistiť, či dožiadaný štát podľa dohovoru umožňuje na základe vnútroštátneho právneho poriadku zrušenie alebo zníženie dlžného výživného. Úspešnosť žiadosti závisí od toho, či rozhodné právo v dožiadanom štáte umožňuje zrušenie alebo zníženie dlžného výživného. Na základe vnútroštátneho právneho poriadku niektorých štátov nemožno dlžné výživné na dieťa zrušiť.³⁷⁸

Výška výživného stanoveného v rozhodnutí o výživnom pre oprávneného už nezodpovedá potrebám dieťaťa. Povinný má pobyt v cudzine. Ako môže oprávnený získať zvýšenie výživného?

752. Ak bolo rozhodnutie vydané v štáte, v ktorom má naďalej oprávnený pobyt, príslušný orgán, ktorý vydal pôvodné rozhodnutie, sa môže jednoducho požiadať o zmenu výšky výživného v rámci tohto rozhodnutia. Ak tento orgán z nejakého dôvodu nemôže vydať zmenené rozhodnutie, oprávnený bude musieť podať žiadosť podľa dohovoru alebo nariadenia a doručiť žiadosť o zmenu do štátu, v ktorom má povinný v súčasnosti pobyt.

753. Ak už oprávnený nemá pobyt v štáte, v ktorom bolo rozhodnutie vydané, justičný alebo správny orgán v tomto štáte nemôže rozhodnutie zmeniť.³⁷⁹ V takom prípade bude musieť oprávnený podať žiadosť o zmenu podľa dohovoru alebo nariadenia a dať ju odoslať do štátu, v ktorom má povinný pobyt.

Aké sú dôvody na zmenu rozhodnutia? Môže sa výška výživného zmeniť alebo dlžné výživné zrušiť bez súhlasu oprávneného?

754. O možnosti zmeny sa rozhodne na základe rozhodného práva v štáte, v ktorom sa žiadosť prejednáva. Vo väčšine štátov sa rozhodnutie o výživnom na dieťa nemôže upraviť, ak nedošlo k zmene pomerov povinného, oprávneného alebo dieťaťa.³⁸⁰ Zrušenie dlžného výživného na dieťa sa môže, ale nemusí, umožňovať na základe rozhodného práva v dožiadanom štáte. Množstvo štátov neumožňuje zrušenie dlžného výživného na dieťa, s výnimkou výnimočných okolností, a nemusí uznať ani vykonať rozhodnutie, ktorým sa mení výška dlžného výživného.³⁸¹

³⁷⁷ Pozri vyššie v bode 733.

³⁷⁸ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 361.

³⁷⁹ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 358.

³⁸⁰ Pozri vyššie v bode 733.

³⁸¹ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 361.

Môže sa od žiadateľa vyžadovať osobná účasť na konaní o žiadosti o zmenu v dožiadanom štáte?

755. Ani v článku 29 dohovoru, ani v článku 41 nariadenia sa neuvádza, či sa môže vyžadovať fyzická účasť žiadateľa na konaní o žiadosti o zmenu. Ústredné orgány dožiadaného aj dožadujúceho štátu by mali spolupracovať, aby žiadosť obsahovala dôkazy žiadateľa, a pomáhať žiadateľovi pri podávaní alebo predkladaní dôkazov alternatívnymi cestami, napríklad telefonicky alebo prostredníctvom videokonferencie, ak je k dispozícii.

V. Priame dožiadania o zmenu rozhodnutí

756. Na priame dožiadania o zmenu rozhodnutia v rozsahu pôsobnosti dohovoru alebo nariadenia podávané príslušnému orgánu v [názov štátu] [ako členskému štátu Európskej únie, ktorý je/nie je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007] sa budú vzťahovať [ustanovenia nariadenia o právomoci (pozri kapitolu 4 tejto príručky) a rozhodné právo (pozri kapitolu 5 tejto príručky) uvedené vyššie] a vnútroštátny právny poriadok.

757. Je potrebné poznamenať, že ustanovenia dohovoru uvedené v kapitole 7, ktoré sa týkajú priamych dožiadaní o uznanie a výkon, sa neuplatňujú na priame dožiadania o vydanie alebo zmenu. Znamená to, že konania, tlačivá a pomoc dostupné pre oprávnených alebo povinných, ktorí takéto priame dožiadania podľa dohovoru podávajú, musia pochádzať z vnútroštátneho právneho poriadku alebo konaní v [názov štátu]. Dôležité je, že aj keď je rozhodnutie o výživnom v rozsahu pôsobnosti dohovoru alebo nariadenia (ak sa napríklad rozhodnutie týka zmeny vyživovacej povinnosti medzi manželmi), na tieto priame dožiadania sa nevzťahujú najpriaznivejšie ustanovenia o právnej pomoci. V niektorých prípadoch si bude musieť oprávnený alebo povinný na podanie priameho dožiadania obstaráť právnika v dožiadanom štáte, t. j. v [názov štátu], na vlastné náklady. (Ďalšie informácie o účinnom prístupe ku konaniam a právnej pomoci podľa týchto dvoch nástrojov sa nachádzajú v kapitole 2 časti II oddiele VII.) V [názov štátu] [...].

Kapitola 12 - Výkon rozhodnutí o výživnom podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

I. Prehľad

758. Táto kapitola sa líši od ostatných kapitol príručky, lebo sa nezaobera priamymi dožiadaniami ani doručenými žiadosťami prostredníctvom vnútroštátneho ústredného orgánu, ktoré prijímajú príslušné [justičné] [správne] orgány podľa dohovoru alebo nariadenia. Táto kapitola sa zaoberá krokmi, ktoré je potrebné prijať na základe vnútroštátneho právneho poriadku v dožiadanom štáte (v tomto prípade [názov štátu]) po prijatí a vybavení dožiadania o uznanie existujúceho rozhodnutia, zmenu rozhodnutia alebo vydanie nového rozhodnutia, ktoré bolo podané v inom štáte, ako aj po výkone rozhodnutia, ktoré žiada žiadateľ.

759. Orgánmi v [názov štátu], ktoré sú zodpovedné za výkon podľa dohovoru a nariadenia, sú [...].

A. Úvodné informácie týkajúce sa výkonu rozhodnutia podľa dohovoru alebo nariadenia

760. Výkon rozhodnutia o výživnom sa uskutoční po vydaní platného vykonateľného rozhodnutia. Rozhodnutie muselo byť vydané, uznané alebo vyhlásené za vykonateľné v dožiadanom štáte. Výkon sa zvyčajne uskutočňuje v štáte, v ktorom má povinný pobyt, alebo v štáte, v ktorom má povinný majetok alebo príjem. Výkon sa môže niekedy začať vo viacerých štátoch, a to v závislosti od miesta majetku, príjmu a pobytu povinného.

761. **Rozhodnutie o výživnom** nebudú všetky štáty vykonávať rovnako. Príslušné opatrenia budú v jednotlivých prípadoch závisieť od ochoty povinného a jeho schopnosti platiť výživné. V niektorých štátoch bude začatie výkonu vždy predchádzať pokus o zabezpečenie dobrovoľných platieb podľa rozhodnutia

V **rozhodnutí o výživnom** sa povinnému stanovuje povinnosť platiť výživné a môže sa v ňom stanovovať aj automatická úprava indexácie a požiadavka na úhradu dlžného výživného, výživného za minulé obdobie alebo úrokov, ako aj určovať náklady alebo výdavky.

o výživnom, ktorý sa môže uskutočniť aj počas prebiehajúceho výkonu.³⁸² Cieľom všetkých opatrení prijímaných v dožiadanom štáte by vždy malo byť rýchlo a účinne zabezpečiť nepretržité a pravidelné vyplácanie výživného a súlad s rozhodnutím.

762. Keďže vec sa môže orgán pre výkon pokúšať vymáhať veľa rokov, môžu sa na ňu postupne uplatňovať rôzne vykonávacie nápravné prostriedky a počas jej vykonávania sa môžu vyskytnúť rôzne problémy.

763. Podľa dohovoru a nariadenia je výkon rozhodnutí o výživnom takmer výhradne vecou vnútroštátneho právneho poriadku štátu, v ktorom sa uskutočňuje výkon, a to bez ohľadu na niektoré všeobecné ustanovenia o výkone, ktoré sa nachádzajú v obidvoch nástrojoch (informácie o konkrétnejších ustanoveniach o výkone rozhodnutí podľa konaní nariadenia sa však nachádzajú v kapitole 8 tejto príručky).

764. Príslušné orgány, ktoré sú zodpovedné za výkon rozhodnutí podľa dohovoru alebo nariadenia, budú musieť najskôr zistiť, ktorý nástroj sa na rozhodnutie vzťahuje, a až potom vykonať rozhodnutie podľa niektorého nástroja (informácie o rozsahu pôsobnosti a žiadostiach podľa dohovoru a nariadenia sa nachádzajú v kapitole 3 časti I).

765. Dohovor obsahuje niekoľko kľúčových všeobecných ustanovení o výkone. Výkon musí byť „rýchly“ (článok 32 ods. 2) a uskutočňovať sa bez toho, aby musel žiadateľ podávať ďalšie dožiadanie (článok 32 ods. 3). V dohovore sa od zmluvného štátu

³⁸² V [názov štátu] [...].

vyžaduje aj to, aby na výkon rozhodnutia prijal „účinné opatrenia“. Článok 34 obsahuje zoznam navrhovaných vykonávacích opatrení, ich vykonanie vo vnútroštátnom právnom poriadku a využitie niektorých alebo všetkých uvedených vykonávacích mechanizmov však závisí od vykonávajúceho štátu.³⁸³ Vnútroštátny právny poriadok zmluvného štátu nemusí umožňovať všetky uvedené vykonávacie opatrenia.³⁸⁴

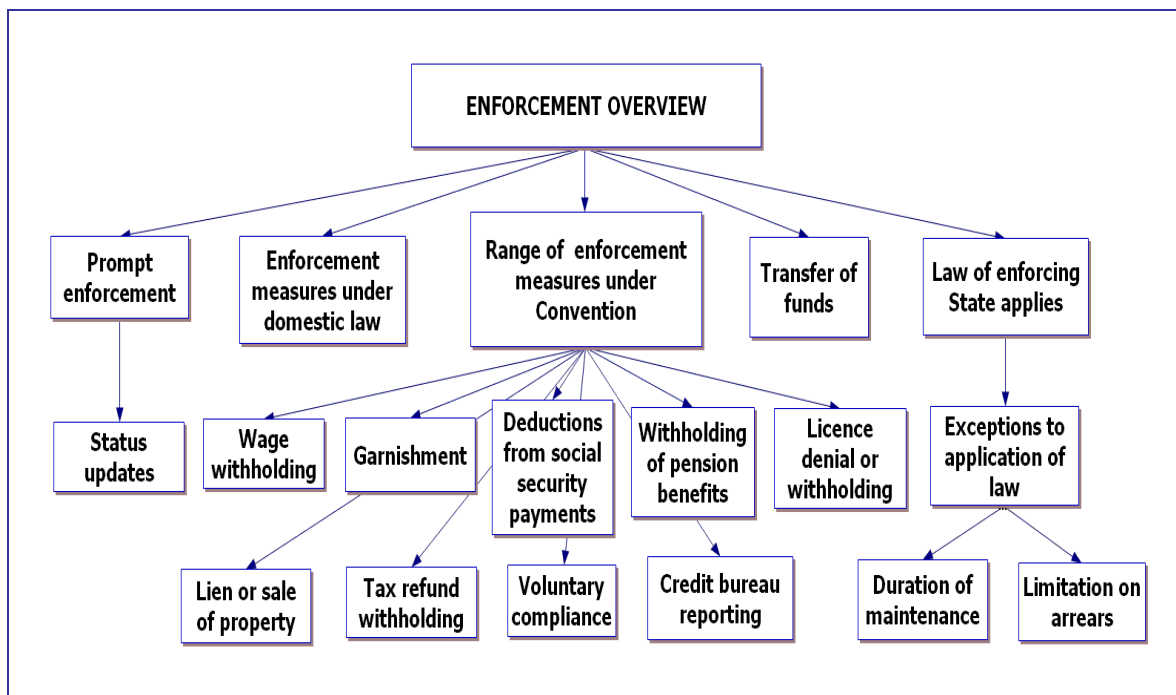
766. Nariadenie neobsahuje všeobecné ustanovenia o výkone, ktoré by boli analogické s ustanoveniami dohovoru uvedenými v predchádzajúcom bode, uvádza iba to, že výkon sa má uskutočňovať podľa právneho poriadku členského štátu výkonu a výkon rozhodnutí podľa nariadenia sa má uskutočňovať na základe rovnakých podmienok ako v prípade vnútroštátnych rozhodnutí (článok 41 ods. 1). Kapitola IV nariadenia obsahuje niektoré konania, lehoty a požiadavky na písomnosti, ktoré sa uplatňujú na výkon rozhodnutí podľa nariadenia (uvedené v kapitole 8). Požiadavky na písomnosti v rámci výkonu rozhodnutí podľa kapitoly IV sa nachádzajú najmä v článku 20 v oddiele 1 a v článku 28 v oddiele 2. Je potrebné poznamenať, že na základe kapitoly IV oddielu 1 nariadenia sa nevyžaduje žiadne vykonávanie a navrhovateľ musí na účely priameho výkonu rozhodnutia príslušnému orgánu pre výkon v dožiadanom štáte predložiť iba písomnosti uvedené v článku 20.

767. V článku 6 ods. 2 písm. f) dohovoru a článku 51 ods. 2 písm. f) nariadenia sa vyžaduje aj to, aby štáty uľahčovali rýchle zasielanie platieb oprávneným. Na základe článku 35 dohovoru musia zmluvné štáty podporovať nákladovo efektívne a účinné spôsoby prevodu prostriedkov a zmierňovať prekážky pri cezhraničných prevodoch prostriedkov na výživné.³⁸⁵

II. Výkon podľa dohovoru z roku 2007

A. Všeobecné postupy výkonu

768. Dohovor obsahuje iba všeobecné ustanovenia o výkone rozhodnutí. Je to preto, že skutočné postupy výkonu a prostriedky na výkon sa uvádzajú vo vnútroštátnom právnom poriadku štátu, ktorý je zodpovedný za výkon. Ustanovenia dohovoru sú v podstate rovnaké pre žiadosti o výkon prijaté prostredníctvom ústredného orgánu, ako aj pre priame dožiadania príslušnému orgánu.

³⁸³ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 582.

³⁸⁴ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³⁸⁵ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 585.

Obrázok 13: Prehľad ustanovení dohovoru, ktoré sa týkajú výkonu**B. Rýchly výkon**

769. Keďže cieľom väčšiny žiadostí podľa dohovoru je úspešný výkon rozhodnutia o výživnom, v článku 32 ods. 2 sa vyžaduje, aby bol výkon „rýchly“. Aj keď sa význam pojmu „rýchly“ pre konkrétnu situáciu nevymedzuje, jednoznačne sa očakáva, že jednotlivé kroky výkonu sa uskutočnia urýchlene podľa toho, ako to povoľujú právny poriadok a normy štátu, v ktorom sa výkon uskutočňuje.³⁸⁶

770. Požiadavka na rýchly výkon sa má zväziť spolu s povinnosťami ústredných orgánov podľa článku 12, ktoré sa týkajú nepretržitého vzájomného informovania o osobe/osobách alebo útvare/útvarech zodpovedných za vec, pokroku vo veci a vyjadrení k žiadostiam o informácie. Príslušné orgány pre výkon budú pravdepodobne musieť pri plnení svojich oznamovacích povinností podľa dohovoru, ktoré sa týkajú pokroku vo veci, spolupracovať so svojimi ústrednými orgánmi.

Prikázanie pohľadávky a zrážky sú pojmy používané v dohovore na opísanie postupu, keď sú povinnému pred vyplatením zadržané prostriedky, na ktoré by mal inak nárok, a sú zaslané príslušnému orgánu, súdu alebo správneho orgánu. Tieto prostriedky sa potom môžu použiť na úhradu nezaplateného výživného.

C. Vykonávacie opatrenia

771. Všetky zmluvné štáty musia mať zavedené účinné opatrenia³⁸⁷ na výkon rozhodnutí o výživnom podľa dohovoru a vykonávacie opatrenia musia poskytovať minimálne v takom rozsahu, v akom sú k dispozícii pri vnútroštátnych veciach. Dostupné opatrenia sa však v jednotlivých štátoch líšia, lebo na výkon sa vzťahuje právny poriadok štátu, v ktorom sa výkon uskutočňuje.³⁸⁸

772. Tento oddiel obsahuje rozsah možných vykonávacích opatrení uvedených v dohovore, ako aj informácie o tom, či sú tieto vykonávacie opatrenia v [názov štátu] k dispozícii. Ďalšie informácie o výkone v [názov štátu] sa nachádzajú v oddiele IV nižšie.

773. V niektorých štátoch sa najskôr orgán pre výkon pokúsi s povinným dohodnúť na dobrovoľnom plnení rozhodnutia, a to buď na pravidelných platbách, alebo na automatických zrážkach zo mzdy.³⁸⁹ Uskutoční sa to ešte pred začatím konaní vo veci výkonu. V niektorých štátoch môže mať povinný nárok aj na oznámenie výkonu a ešte pred uskutočnením výkonu sa naňho môžu vzťahovať niektoré práva týkajúce sa dobrovoľných platieb.³⁹⁰

774. Ak sa platby neuskutočnia, vykonávacie nápravné prostriedky sa určia na základe politik orgánu pre výkon a dostupných právomocí. V niektorých štátoch sa výkon takmer úplne uskutočňuje administratívne, pričom súdne postupy sa využívajú len zriedka, v prípadoch zámerného neplnenia podmienok. V iných štátoch musí takmer všetky vykonávacie opatrenia vrátane prikázania pohľadávok vydávať súd.³⁹¹

775. V dohovore sa uvádza množstvo navrhovaných opatrení. V niektorých krajinách budú k dispozícii aj ďalšie nápravné opatrenia. K týmto dostupným vykonávacím mechanizmom môžu patriť:

a) Zrážky zo mzdy

776. Je to vykonávacie opatrenie, pri ktorom sa vyžaduje, aby zamestnávateľ zrážal časť mzdy povinného a odosielal ju orgánu pre výkon. Môže sa nazývať aj prikázanie

³⁸⁶ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 572.

³⁸⁷ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 582, ktorá sa zaoberá týmto pojmom.

³⁸⁸ Vykonávacie opatrenia dostupné v príslušných štátoch sa uvádzajú v profile krajiny pre každý zmluvný štát.

³⁸⁹ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 382.

³⁹⁰ Tamtiež.

³⁹¹ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

pohľadávky alebo obstavenie mzdy. O zrážky môže dobrovoľne požiadať aj povinný, ale môžu byť aj dôsledkom opatrenia vydaného orgánom pre výkon.³⁹²

b) Prikázanie pohľadávky

777. **Prikázanie pohľadávky** je zachytenie finančných prostriedkov vyplácaných povinnému, ktoré vykonáva orgán pre výkon. V oznámení o prikázaní pohľadávky alebo príslušnom príkaze sa osobe alebo organizácii, ktorá by inak tieto finančné prostriedky vyplatila povinnému, nariaďuje, aby ich vyplatila orgánu pre výkon v prospech oprávneného na výživné. V závislosti od zákonov štátu zodpovedného za výkon, ktoré sa týkajú výkonu, sa môže pohľadávka prikázať pre tieto typy finančných prostriedkov:

- vrátenie daní,
- paušálne platby,
- platby nájomného alebo platby za služby,
- bankové účty,
- provízie.³⁹³

c) Zrážky z dávok sociálneho zabezpečenia

778. V niektorých štátoch bude môcť príslušný orgán vykonať rozhodnutie o výživnom prostredníctvom zrážok z dávok sociálneho zabezpečenia alebo dávok podpory od štátu, na poberanie ktorých má povinný nárok.³⁹⁴

d) Zriadenie záložného práva k majetku alebo nútený predaj majetku

779. Záložné právo je oznámenie podané voči nároku alebo evidencii majetku vlastneného povinným. Ak sa potom majetok predá, nezaplatené dlžné výživné sa môže získať z výnosu zo zmluvy o predaji. Záložné právo môže orgánu pre výkon umožňovať aj právo na predaj majetku (čo sa nazýva nútený predaj) a vymoženie výživného zo zmluvy o predaji.

780. Záložné právo sa môže podať voči nehnuteľnosti (napr. pôde, domu alebo budove) alebo osobnému majetku (napr. autám, lodiam, prívesom a podobnému majetku).³⁹⁵

e) Zadržanie vrátenia dane

781. V niektorých štátoch existuje postup, na základe ktorého môže štát vrátiť daňovému poplatníkovi preplatok dane. Kritériá na vrátenie daní sa v jednotlivých štátoch líšia. Množstvo štátov umožňuje orgánom pre výkon rozhodnutia o výživnom zadržať preplatky dane vrátené povinnému.³⁹⁶

f) Zadržanie alebo zrážky zo starobných dôchodkov

782. V niektorých štátoch sa môžu zadržať starobné dôchodky alebo platby, na ktoré má povinný nárok, a z nich sa potom uhradí nezaplatené výživné.³⁹⁷

g) Oznámenie úverovým inštitúciám

783. Oznámenie nezaplateného výživného úverovým inštitúciám je mechanizmus, ktorý využívajú orgány pre výkon v niektorých štátoch na zabezpečenie toho, aby si poskytovateľ úverov, napríklad peňažný ústav, uvedomoval povinnosti povinného v oblasti platenia výživného a vedel o dlžnom výživnom. Môže to mať vplyv na získanie ďalšieho úveru alebo možností financovania.³⁹⁸

³⁹² Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³⁹³ Tamtiež.

³⁹⁴ Tamtiež.

³⁹⁵ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

³⁹⁶ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 392.

³⁹⁷ Tamtiež.

³⁹⁸ V [názov štátu] [...].

h) Odmietnutie vydania, pozastavenie alebo zrušenie rôznych oprávnení

784. V niektorých štátoch môže orgán pre výkon voči povinnému, ktorý dlží výživné, uplatniť obmedzenie alebo odmietnutie vydania rôznych oprávnení. Takýmito oprávneniami môžu byť napríklad vodičský preukaz, evidenčné číslo motorového vozidla alebo iné osobitné povolenie či oprávnenie, napríklad odborné oprávnenie, ktoré sú uvedené vo vnútroštátnom právnom poriadku. V niektorých štátoch sa to nazýva aj zadržanie oprávnenia.³⁹⁹

i) Mediácia, zmierovacie konanie alebo postupy na zabezpečenie dobrovoľného plnenia povinností

785. Pri mnohých programoch na vymáhanie výživného sa zistilo, že snaha o dosiahnutie dobrovoľného plnenia povinností povinného je pri platení dlžného výživného a znižovaní pravdepodobnosti nedodržania povinností v budúcnosti mimoriadne úspešná. Sociálni pracovníci v týchto štátoch spolupracujú s povinným na vypracovaní splátkového kalendára, ktorým sa zabezpečí vyplatenie dlžného výživného, ako aj priebežné platenie výživného.⁴⁰⁰

j) Ďalšie opatrenia podľa vnútroštátneho právneho poriadku

786. K ďalším opatreniam podľa vnútroštátneho právneho poriadku štátu, ktorý vykonáva rozhodnutie, môžu patriť:

- odmietnutie vydania alebo zrušenie pasu alebo obmedzenie práva povinného na opustenie krajiny,
- nahlasovanie povinných, ktorí dlžia výživné, odborným úradom pre dohľad, napríklad lekárske alebo právnické združeniam,
- uväznenie povinných, ak sa zistí, že mohli výživné platiť, ale vedome túto povinnosť alebo rozhodnutia súdu neplnili,
- zachytenie prostriedkov z lotérie, poisťného a právnych sporov,
- štruktúrované požiadavky na hľadanie práce, ktoré povinného nútia hľadať si zamestnanie.⁴⁰¹

III. Výkon podľa nariadenia z roku 2009 (článok 41)

787. Ako bolo uvedené vyššie, nariadenie obsahuje iba jedno všeobecné ustanovenie o výkone: článok 41. V článku 41 ods. 1 sa stanovuje, že na konanie vo veci výkonu rozhodnutí vydaných v inom členskom štáte sa bude vzťahovať právny poriadok členského štátu výkonu.⁴⁰² Ďalej sa v ňom uvádza, že výkon tohto rozhodnutia je nediskriminačný, preto sa vykonateľné cudzie rozhodnutie vykonáva „za rovnakých podmienok ako rozhodnutie vydané v členskom štáte výkonu.“

788. V článku 41 ods. 2 sa uvádza, že od účastníka, ktorý sa domáha výkonu rozhodnutia vydaného v inom členskom štáte, sa nevyžaduje, aby mal v členskom štáte výkonu poštovú adresu ani splnomocneného zástupcu.

789. Keďže výkon podľa nariadenia sa musí uskutočniť na základe právneho poriadku členského štátu výkonu, môžu byť podľa nariadenia vhodné aj všetky spôsoby výkonu uvedené v oddiele II.C. vyššie vzhľadom na dohovor, ak ich vnútroštátny právny poriadok umožňuje. V členských štátoch Európskej únie môže byť k dispozícii aj množstvo európskych nástrojov, ktoré sa môžu uplatňovať na výkon rozhodnutí o výživnom.⁴⁰³

³⁹⁹ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

⁴⁰⁰ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 382.

⁴⁰¹ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

⁴⁰² Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 262.

⁴⁰³ Pri európskych prípadoch výživného sa môže uplatniť napríklad *nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze*, ktoré je uvedené v kapitole 8. V čase vypracovania príručky existoval aj návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zavedení konania týkajúceho sa európskeho príkazu na zablokovanie účtov s cieľom uľahčiť

790. Informácie o ustanoveniach kapitoly IV nariadenia, ktoré sa týkajú výkonu cudzích rozhodnutí, ktoré sa majú uznať a vykonať podľa konaní nariadenia, sa nachádzajú v kapitole 8.

IV. Ďalšie informácie o vykonávacích konaniach v [názov štátu]

[...]

V. Platby podľa dohovoru z roku 2007 a nariadenia z roku 2009

791. Keď orgán pre výkon v dožiadanom štáte prijme platby výživného, zašle ich oprávnenému v dožadujúcom štáte. Vo väčšine prípadov bude platby odosielať povinný orgánu pre výkon vo svojom štáte a tie sa potom odošlú do dožadujúceho ústredného orgánu alebo oprávnenému, niektoré štáty však odošlú platby priamo oprávnenému v dožadujúcom štáte.⁴⁰⁴

Ústredný orgán je verejný orgán, ktorý zmluvný alebo členský štát určil za orgán na vykonávanie alebo realizovanie povinností administratívnej spolupráce a pomoci podľa dohovoru alebo nariadenia.

792. Platby povinného vo všeobecnosti prechádzajú cez vykonávací orgán, takže orgán môže viesť presné záznamy o zaplatenej sume a určiť správnu výšku dlžného výživného. Dôležité je to najmä vtedy, ak sa vo vykonávajúcich právnych predpisoch štátu stanovujú minimálne prahové hodnoty dlžného výživného, s cieľom využiť konkrétny vykonávací nápravný prostriedok, alebo vtedy, ak vykonávajúci štát umožní oprávnenému vyplácanie záloh na výživné.⁴⁰⁵

Príslušný orgán je verejný orgán v konkrétnom štáte, ktorý je na základe zákonov daného štátu poverený vykonávaním konkrétnych úloh podľa dohovoru alebo nariadenia alebo má povolenie tieto úlohy vykonávať. Príslušným orgánom môže byť súd, správny orgán, program na vymáhanie výživného na deti alebo iný štátny subjekt, ktorý vykonáva niektoré úlohy súvisiace s dohovorom alebo nariadením.

793. Mechanizmy na prevod finančných prostriedkov sa môžu do veľkej miery líšiť. Niektoré štáty môžu prostriedky prevádzať elektronicky, iné využívajú na odosielanie prostriedkov šeky alebo iné peňažné nástroje. Niektoré štáty vyplácajú prostriedky iba raz mesačne, pričom sa všetky platby z daného štátu skombinujú do jednej transakcie. V iných štátoch sa všetky platby odosielať ihneď po prijatí od povinného. Medzi jednotlivými štátmi existujú rozdiely aj v tom, či sa platby zasielajú v mene odosielajúceho štátu alebo sa pred zaslaním prepočítajú na menu štátu oprávneného.⁴⁰⁶

794. Informácie o postupoch, ktoré štát zodpovedný za výkon používa na odosielanie platieb oprávnenému, ako aj o mene, v ktorej sa platby uskutočňujú, sa nachádzajú v profile krajiny.

cezhraničné vymáhanie pohľadávok v občianskych a obchodných veciach (cieľom návrhu je umožniť oprávneným získať príkaz na zablokovanie účtu na základe rovnakých podmienok, bez ohľadu na krajinu, v ktorej sa nachádza príslušný súd, ako aj umožniť oprávneným získať informácie o mieste bankových účtov povinného).

⁴⁰⁴ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

⁴⁰⁵ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

⁴⁰⁶ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

VI. Ďalšie otázky výkonu

1. Namietanie proti výkonu

795. Keďže výkon je takmer úplne miestnou záležitosťou, otázky výkonu sa vo všeobecnosti riešia prostredníctvom vnútroštátneho práva miesta výkonu a konaní, ktoré sú v danom štáte pre výkon zavedené.

796. To sa podporuje ustanovením dohovoru (článok 32) o tom, že právny poriadok „dožiadaného“ štátu sa uplatňuje na veci výkonu,⁴⁰⁷ a ustanovením nariadenia (článok 41 ods. 1) o tom, že konanie vo veci výkonu rozhodnutí sa riadi právnym poriadkom členského štátu výkonu.⁴⁰⁸

797. Podľa dohovoru sa na všeobecnú zásadu o uplatňovaní právneho poriadku vykonávajúceho štátu vzťahuje niekoľko výnimiek. Podrobnejšie sa rozvíjajú nižšie.

2. Dohovor (a nariadenie): premlčanie dlžného výživného

798. Niektoré štáty majú vo svojich právnych poriadkoch zavedené premlčacie lehoty, ktorými sa zabráňuje vymáhaniu dlžného výživného, ak sa naakumulovalo za určitý počet rokov (napr. výberu dlžného výživného, ktoré je viac než desať rokov po splatnosti). Ak sú premlčacie lehoty jednotlivých príslušných štátov (alebo ich neexistencia) v rozpore, môžu nastať konflikty.⁴⁰⁹

799. V článku 32 ods. 5 dohovoru sa uvádza usmernenie pre túto situáciu. Ak sa premlčacia lehota na výkon dlžného výživného určí podľa právneho poriadku štátu pôvodu (štátu, ktorý vydal rozhodnutie) alebo právneho poriadku štátu, v ktorom sa uskutočňuje výkon, platí dlhšia premlčacia lehota.

800. Z praktických dôvodov sa bude od štátu pôvodu vyžadovať overenie premlčacej lehoty, ktorá má platiť pre rozhodnutia vydané v danom štáte. V mnohých prípadoch je štát pôvodu aj dožadujúcim štátom, túto informáciu preto nie je ťažké získať. Premlčaciu lehotu pre dlžné výživné v danom štáte uvádza aj profil krajiny pre daný štát.

801. Je dôležité mať na zreteli, že premlčacia lehota na vymáhanie dlžného výživného sa týka len výkonu dlžného výživného, ktoré sa dlží na základe rozhodnutia. Na povinnosť priebežne vyplácať výživné nemá obmedzenie vymáhania dlžného výživného nijaký vplyv.

802. Podľa nariadenia, keďže sa v ňom nenachádza žiadny odkaz na osobitnú zákonnú normu platnú na výkon dlžného výživného, sa bude na túto vec vzťahovať právny poriadok členského štátu výkonu.⁴¹⁰ Ani v Haagskom protokole z roku 2007 sa problematika výkonu dlžného výživného nijako neupravuje (ďalšie informácie o protokole sa nachádzajú v kapitole 5).⁴¹¹

3. Dohovor z roku 2007: trvanie vyživovacej povinnosti

803. Druhou konkrétnou zákonnou normou, ktorá sa podľa dohovoru (nariadenie žiadnu takúto normu neobsahuje⁴¹²) vzťahuje na výkon, je norma upravujúca trvanie vyživovacej povinnosti. V článku 32 ods. 4 dohovoru sa uvádza, že trvanie rozhodnutia (teda obdobie vyplácania výživného) sa určuje na základe právneho poriadku platného v štáte pôvodu.

⁴⁰⁷ Pozri dôvodovú správu dohovoru, bod 571.

⁴⁰⁸ Týmito ustanoveniami a odkazom na vnútroštátny právny poriadok však nie sú dotknuté všeobecné normy dohovoru alebo nariadenia, ktoré sa týkajú preskúmania, pozastavenia, odmietnutia atď. výkonu rozhodnutia podľa ktoréhokoľvek z nástrojov. Podrobné informácie o týchto normách sa nachádzajú v kapitolách 7 a 8.

⁴⁰⁹ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

⁴¹⁰ Pozri tamtiež.

⁴¹¹ Pozri dôvodovú správu protokolu, bod 172.

⁴¹² V prípade štátov, ktoré sú viazané Haagskym protokolom z roku 2007, budú platný právny poriadok pre problematiku trvania vyživovacej povinnosti určovať normy rozhodného práva protokolu (informácie o protokole sa nachádzajú v kapitole 5).

804. Trvanie sa môže určiť na základe veku dieťaťa alebo podmienok, za ktorých sa prestane výživné na dieťa vyplácať (napr. keď dieťa dokončí školu). V niektorých štátoch sa vek ukončenia vyplácania výživného označuje pojmom vek emancipácie. V iných štátoch je vek dieťaťa len jedným z faktorov, na základe ktorých sa určuje trvanie vyživovacej povinnosti na dieťa.

Výhrada je formálne vyhlásenie zmluvného štátu, povolené za určitých okolností podľa dohovoru, v ktorom sa uvádza, že uplatniteľnosť dohovoru v danom štáte sa bude istým spôsobom obmedzovať.

805. Trvanie vyživovacej povinnosti je však niečo iné ako nárok na výživné. Nárok je právo dieťaťa alebo dospelé osoby na poberanie výživného na základe zákonných kritérií, napríklad vzťahu medzi rodičom a dieťaťom. Keď má osoba nárok na výživné, trvanie sa stanoví v rozhodnutí alebo na základe rozhodného práva miesta, v ktorom sa rozhodnutie vydalo.

806. Znamená to, že ak je vykonávaným rozhodnutím cudzie rozhodnutie, v ktorom sa nestanovuje žiadny dátum ukončenia platieb výživného, príslušný orgán zodpovedný za výkon zistí v cudzom právnom poriadku (rozhodnom práve v štáte pôvodu), kedy sa výživné na dieťa prestane vyplácať. Tieto normy týkajúce sa trvania sa uplatnia aj vtedy, ak sa na základe právneho poriadku obvyklého pobytu dieťaťa alebo oprávneného stanovuje iná dĺžka trvania. Znamená to tiež, že môžu nastať situácie, keď bude pre rozhodnutia vydané mimo vykonávajúceho štátu platiť iná dĺžka trvania vyživovacej povinnosti (a teda aj výkonu rozhodnutia) ako pre rozhodnutia vydané v tomto štáte. Informácie o trvaní vyživovacej povinnosti v prípade rozhodnutí vydaných v štátoch, ktoré sú zmluvnými stranami dohovoru, sa nachádzajú v profile krajiny pre štát pôvodu.

Vyhlásenie je formálny doklad vydaný zmluvným štátom na základe niektorých článkov alebo požiadaviek dohovoru.

807. Dôležité je mať na zreteli, že ukončenie výživného na dieťa, ktoré sa stanovilo na základe trvania vyživovacej povinnosti, nemá vplyv na výber nezaplateného dlžného výživného, ktoré sa mohlo naakumulovať. Dlžné výživné sa bude vymáhať bez ohľadu na ukončenie vyplácania riadneho výživného.

808. Zmluvný štát môže vydať vyhlásenie podľa dohovoru, ktorým rozšíri uplatňovanie dohovoru na deti vo veku 21 rokov a staršie, alebo uplatniť výhradu, ktorou sa obmedzuje uplatňovanie dohovoru na deti do 18 rokov veku.

Príklad:

Rozhodnutie bolo vydané v krajine A, kde sa výživné na dieťa vypláca iba do 20. roku veku dieťaťa. Rozhodnutie sa odošle do krajiny B na uznanie a výkon podľa dohovoru. Krajina B vykonáva výživné na dieťa podľa svojho vnútroštátneho právneho poriadku iba v prípade detí do veku 19 rokov. Podľa článku 32 ods. 4 musí krajina B vykonať výživné na toto dieťa do jeho 20. roku, lebo trvanie výživného určuje právny poriadok krajiny A.

a) Výnimka: deti vo veku 21 rokov alebo staršie

809. Odkaz na právny poriadok štátu pôvodu v otázke trvania však neznamená, že štát musí vykonať výživné na dieťa staršie ako 21 rokov, ak výslovne nerozšíril uplatniteľnosť dohovoru aj na tieto prípady (pozri kapitolu 3 časť I oddiel II). Rozsah pôsobnosti dohovoru nie je závislý od podmienok rozhodnutia a právneho poriadku štátu pôvodu. Dohovor sa na rozhodnutia o výživnom prestane uplatňovať, keď dieťa dosiahne vek 21 rokov a v dohovore sa nestanovuje žiadna ďalšia povinnosť naďalej vykonávať rozhodnutie o výživnom na toto dieťa.

810. V takom prípade bude musieť žiadateľ podať priame dožiadanie príslušnému orgánu pre výkon na predĺženie výkonu rozhodnutia. Prijatie takejto žiadosti bude závisieť od politik orgánu pre výkon a právneho poriadku štátu, v ktorom sa výkon uskutočňuje.

4. Spory o dlžné výživné podľa dohovoru a nariadenia

811. Spory o dlžné výživné vznikajú, ak sa povinný domnieva, že výška dlžného výživného je nesprávna, lebo odoslal platby, ktoré neboli zohľadnené pri vyčíslení dlžného výživného orgánom pre výkon. Spory sa môžu týkať aj výkladu rozhodnutia (napr. začatia alebo ukončenia platieb podľa rozhodnutia) alebo sa povinný môže domnievať, že má nárok na zníženie výšky výživného, napríklad preto, že už nedlíži žiadne výživné na jedno z detí.

812. Ak povinný spochybňuje výšku dlžného výživného, ktoré je súčasťou pôvodnej žiadosti o uznanie a výkon, orgán pre výkon by mal zistiť, či už v minulosti povinný na rovnaký problém neupozorňoval. Podľa článku 23 ods. 8 dohovoru môže odporca podať námietku alebo opravný prostriedok proti uznaniu alebo uznaniu a výkonu, ak sa domnieva, že dlžná suma bola uhradená alebo zaplatená. Ak sa už výška dlžného výživného v minulosti spochybňovala a zistilo sa, že oprávnene, s výnimkou výnimočných okolností, nemôže povinný znovu začať konanie v rovnakej veci, ktorá sa týka tohto dlžného výživného, hoci môže spochybniť vyčíslenie iného dlžného výživného.

813. V niektorých prípadoch dlžného výživného sa budú vyžadovať údaje od dožadujúceho ústredného orgánu alebo oprávneného. Ak je potrebné získať informácie, ústredný alebo príslušný orgán zodpovedný za výkon sa obráti na ústredný alebo príslušný orgán v druhom štáte a vyžiada si potrebné informácie alebo písomnosti.⁴¹³

814. Ak sa informácie neposkytnú a výkon sa nemôže uskutočniť, je potrebné podať ďalšie dožiadanie. Napriek tomu, že dožadujúci ústredný orgán má na vyjadrenie a poskytnutie potrebných informácií podľa dohovoru **tri mesiace** a podľa nariadenia **90 dní** a výkon možno zastaviť, ak sa materiál neposkytne, môže sa to urobiť len vtedy, ak je ďalší výkon nemožný alebo nepraktický. V mnohých prípadoch bude stále možné aj počas určovania dlžného výživného vymáhať nezaplatené výživné podľa rozhodnutia.

Osvedčený postup: Ak vznikol spor o časť dlžného výživného, nezaplatené (nesporné) dlžné výživné a pravidelné platby výživného sa môžu počas riešenia sporu naďalej vykonávať.

5. Odsúhlasenie účtov podľa dohovoru a nariadenia – problematika menového kurzu

815. Jedným z najnáročnejších aspektov medzinárodného výkonu vyživovacej povinnosti je odsúhlasenie platobných záznamov dožadujúceho štátu so záznamami vykonávajúceho štátu na účely presného určenia výšky dlžného výživného. Dôležité to môže byť najmä vtedy, ak je vykonávaným rozhodnutím cudzie rozhodnutie a výška výživného v rozhodnutí sa stanovuje v inej mene, než je mena v štáte, ktorý zodpovedá za výkon. V mnohých štátoch je na účely výkonu rozhodnutia potrebné výšku výživného prepočítať z meny použitej v rozhodnutí na príslušnú sumu v mene vykonávajúceho štátu. Povinnému sa potom oznámi suma prepočítaná na miestnu menu.

816. Tento prepočet sa bude vykonávať podľa noriem (dátum prepočtu, použitý menový kurz, či sa môže menový kurz aktualizovať a podobne) štátu zodpovedného za výkon. V mnohých štátoch neexistuje mechanizmus (zákonný ani praktický) na zmenu tohto menového prepočtu po jeho pôvodnom stanovení, takže záznamy dožiadaneho (vykonávajúceho) štátu a dožadujúceho štátu sa budú líšiť, keďže menový kurz sa neprestajne mení.⁴¹⁴

⁴¹³ Na základe vnútroštátneho právneho poriadku [názov štátu] [...].

⁴¹⁴ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 406 a tamtiež.

817. Okrem prepočtu výšky splatného výživného z meny použitej v rozhodnutí na menu povinného je tiež potrebné prepočítať všetky platby povinného na menu oprávneného. V prípade zmien menového kurzu to môže viesť k rozdielom medzi dlžnou sumou vyčíslenou v účtovníctve každého štátu.

Odsúhlasenie účtov: príklad

V rozhodnutí o výživnom, ktoré bolo vydané v decembri 2010 v Austrálii, sa stanovuje mesačné výživné na dieťa vo výške 400 AUD. Rozhodnutie bolo odoslané do Holandska, kde sa malo vykonať. V tom čase sa výška výživného prepočítala na 237,65 EUR a povinný bol informovaný, že má výživné platiť v tejto mesačnej výške.

V decembri 2012 bolo však 400 AUD po prepočte iba 202,56 EUR. V austrálskych záznamoch sa naďalej uvádza mesačná suma 400 AUD, zatiaľ čo v holandských záznamoch 237,65 EUR mesačne, ak sa menový kurz neaktualizoval. Ak bude povinný platiť pôvodnú sumu, každý mesiac prepláca výživné o 35 EUR.

818. Jednoduché riešenie tohto problému neexistuje. Dohovor ani nariadenie túto problematiku neupravujú. Pravidelná aktualizácia záznamov štátu, ktorý zodpovedá za výkon rozhodnutia, s cieľom dosiahnuť súlad so záznamami dožadujúceho štátu závisí od právneho poriadku a praxe vykonávajúceho štátu. Niektoré štáty sú schopné svoje záznamy na administratívnej úrovni upravovať, v iných štátoch to nie je povolené ani praktické.

819. Je však dôležité mať na zreteli, že prepočítaním výšky výživného na inú menu sa nemení ani neupravuje základné rozhodnutie. Povinný naďalej dlží sumu, ktorá je stanovená v pôvodnom rozhodnutí o výživnom. Dlžné výživné sa neuhradí v plnej výške, kým nie je uhradená celá suma v mene stanovenej v rozhodnutí o výživnom. Ak sa povinný vráti do štátu, v ktorom bolo vydané rozhodnutie, dlžná suma sa prepočíta pomocou meny štátu, v ktorom bolo rozhodnutie vydané. Výkon rozhodnutia v cudzom štáte však môže obmedzovať menový prepočet.

820. Nároky súvisiace so zmenami menového kurzu len podčiarkujú potrebu nepretržitej komunikácie medzi dožadujúcim a dožiadaným štátom. Je mimoriadne dôležité, aby sa štáty navzájom informovali o spôsobe vyčíslenia dlžného výživného a vnútroštátnych normách, ktoré na toto vyčíslenie použili. Dožadujúci štát môže tiež pomôcť žiadateľovi získať dodatočné písomnosti alebo rozhodnutia, v ktorých sa potvrdzuje nezaplatené dlžné výživné, ak ich vykonávajúci štát potrebuje na opodstatnenie vymáhania dlžného výživného, ktoré sa naakumulovalo v dôsledku zmien menového kurzu.

821. Informácie o cezhraničnej úprave výšky výživného na základe zohľadnenia parity kúpnej sily sa nachádzajú v kapitole 3 časti II oddiele X.

VII. Dodatočné materiály

A. Praktické poskytovanie informácií

- V niektorých prípadoch je čo najskoršie kontaktovanie povinného s cieľom dosiahnuť dobrovoľné vyplácanie výživného najrýchlejším spôsobom, ako zabezpečiť začatie vyplácania platieb oprávnenému a deťom. Je však dôležité mať na zreteli, že všetky kroky, ktoré je potrebné prijať na výkon rozhodnutia, či už prostredníctvom dobrovoľného plnenia povinností alebo vykonávacích opatrení, je potrebné prijať bezodkladne a s cieľom zabezpečiť včasné vyplácanie platieb v súlade s rozhodnutím.
- Je dôležité, aby sa všetky nové informácie, ktoré má oprávnený o majetku alebo príjme povinného, včas oznámili prostredníctvom ústredných orgánov zainteresovaných štátov príslušnému orgánu zodpovednému za výkon. Tým sa tomuto orgánu pomôže pri výkone rozhodnutia.
- Tlačivo správy o stave z dohovoru predstavuje jednoduchý spôsob, akým môže príslušný orgán v štáte výkonu rozhodnutia informovať dožadujúci štát o vývoji

prípadu. Okrem informácií o nových prijatých opatreniach je potrebné priložiť aj záznam alebo zoznam platieb prijatých vykonávacím úradom. Tým sa dožadujúcemu štátu pomôže pri odsúhlasení záznamov a aktualizovaní zostatkov dlžného výživného.

- Ak sa do tohto procesu v dožiadanom aj dožadujúcom štáte zapájajú úrady pre výkon, ich vzájomná pravidelná komunikácia zabezpečí vyššiu pravdepodobnosť úspechu pri výkone rozhodnutia. V niektorých prípadoch môže byť obozretné začať výkon v oboch štátoch, aby sa podľa potreby zabezpečilo priloženie všetkých príjmov a majetku.⁴¹⁵

B. Príslušné články

Dohovor z roku 2007:

Článok 6 ods. 2 písm. e) a f)

Článok 12 ods. 9

Článok 32

Článok 33

Článok 34

Článok 35

Nariadenie z roku 2009:

Články 16 až 43

Článok 51 ods. 2 písm. e) a f)

Článok 58 ods. 9

C. Súvisiace kapitoly príručky

Kapitola 3 – Veci so všeobecným uplatňovaním: dohovor z roku 2007 a nariadenie z roku 2009

Pozri kapitolu 7 – Dohovor z roku 2007: vybavovanie doručených žiadostí podaných prostredníctvom ústredných orgánov a priamych dožiadaní o uznanie alebo o uznanie a výkon

Pozri kapitolu 8 – Nariadenie z roku 2009: vybavovanie doručených žiadostí podaných prostredníctvom ústredných orgánov a priamych dožiadaní o uznanie alebo o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti

Pozri kapitolu 9 – Vybavovanie doručených žiadostí o výkon rozhodnutí vydaných alebo uznaných v dožiadanom štáte podľa dohovoru z roku 2007 alebo nariadenia z roku 2009

VIII. Najčastejšie otázky

Aké kroky prijme/má prijať štát podľa dohovoru alebo nariadenia na výkon rozhodnutia?

822. To bude závisieť od štátu, v ktorom sa rozhodnutie vykonáva. V dohovore sa stanovuje zoznam odporúčaných opatrení, ale nie všetky tieto opatrenia budú k dispozícii v každom zmluvnom štáte, pričom niektoré štáty môžu využiť aj iné opatrenia. V nariadení sa táto otázka ponecháva na vnútroštátny právny poriadok. Vykonávajúci štát musí použiť minimálne tie isté opatrenia na výkon cudzích rozhodnutí, aké používa na výkon vnútroštátnych rozhodnutí. Prijaté kroky závisia aj od toho, či je úspešný pokus o zabezpečenie dobrovoľného plnenia rozhodnutia zo strany povinného.

Ako sa budú platby odosielať žiadateľovi?

823. Vo väčšine prípadov sa budú platby povinného odosielať orgánu pre výkon v štáte výkonu rozhodnutia.⁴¹⁶ Tento orgán ich potom odošle priamo oprávnenému alebo ústrednému orgánu či orgánu pre výkon v štáte pobytu oprávneného. Ustanovenia pre

⁴¹⁵ V [názov štátu] [...].

⁴¹⁶ Pozri vyššie v poznámke pod čiarou č. 404.

oprávneného na určenie miesta odosielania platieb sa nachádzajú v tlačive pôvodnej žiadosti (napr. žiadosti o uznanie alebo o uznanie a výkon).

Za aký čas začne oprávnený dostávať platby?

824. To závisí od viacerých faktorov. Závisí to od toho, či povinný platby odvádza dobrovoľne, alebo či sa museli vykonať vykonávacie opatrenia. Tento čas sa predlžuje aj vtedy, ak je potrebné zistiť miesto pobytu povinného alebo umiestnenie jeho príjmu či majetku.